

**Fiskerinäringens understöd.**

4. Fiskets befrämjande i de särskilda orterna, oförändrat ordinarie reservationsanslag (se IX H. T. 1933 p. 129) ..... kronor 117,000.

[109.] 5. Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen har under senare budgetåren varit uppfört med, för ett vart av budgetåren 1930/1931 och 1931/1932 36,000 kronor samt för budgetåret 1932/1933 26,000 kronor. För innevarande budgetår har anslaget i besparingssyfte ytterligare begränsats till 22,000 kronor.

I särskilda skrivelser den 17 och den 18 december 1933 hava de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 mars 1933 tillkallade utredningsmännen för verkställande av utredning rörande åtgärder för fiskerinäringens understödande och lättande av denna närings avsättningssvårigheter (1933 års fiskeriutredning) hemställt om höjning av förevarande ordinarie anslag med 25,000 kronor, varav 5,000 kronor för anordnande av kontroll över beredningen av salt strömming, 5,000 kronor till propaganda för ökad avsättning av spillånga, 5,000 kronor till propaganda för ökad användning inom landet av fisk och 10,000 kronor för tillgodoseende av vissa andra ej särskilt angivna ändamål.

Liksom anslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar är avsett att möjliggöra för Kungl. Maj:t att för olika ändamål, som falla antingen inom befrämjandet av jordbruk och lantmannanärningar eller inom lantbruksundervisningen, efter uppkommande behov och eget beprövande anvisa medel, är förevarande anslag ställt till Kungl. Maj:ts omedelbara disposition för bestridande av sådana utgifter till fiskerinäringens befrämjande, för vilka medel icke kunna på annat sätt beredas, såsom exempelvis understöd för undervisning och föreningsverksamhet på fiskets område, anordnande av fiskerimässor, anställande av extra fiskeristipendiater m. m.. Då anslaget för närvarande är hårt anlitat och det över huvud taget synes mig angeläget, att i nuvarande för fiskerinäringen tryckta tider medel må i något större utsträckning än nu är fallet stå till Kungl. Maj:ts omedelbara disposition för näringens stödande och utveckling, vill jag förorda en höjning av anslaget i fråga. Med hänsyn till att det här gäller ett ordinarie anslag anser jag mig dock icke böra förorda så stor höjning som 1933 års fiskeriutredning föreslagit. Jag vill ock framhålla, att jag kommer att hemställa under punkt 120 om beräknande för nästa budgetår av ett särskilt anslag å icke mindre än 1,000,000 kronor till understöd åt vissa fiskare ävensom för andra åtgärder beträffande fisket samt under punkt 166 om uppförande för samma budgetår av ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor till befrämjande av organisationsverksamheten på jämte jordbrukets även fiskets område. Med hänsyn härtill synes mig höjande av nu förevarande anslag till 28,000 kronor vara tillfyllest.

Departement-  
chefen.

Jag hemställer fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att höja *ordinarie reservationsanslaget* till befräm-  
jande i allmänhet av fiskerinäringen, nu kronor 22,000,  
med ..... » 6,000  
till ..... » 28,000.

[110.] **Främjande av fiske på avlägsna fiskevatten.** Vid 1931 års riksdag (prop. nr 174; R. skr. nr 190) anvisades till främjande av fiske på avlägsna fiskevatten för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor. I riksstaten för budgetåret 1932/1933 har anslaget uppförts med 40,000 kronor. För budgetåret 1933/1934 anvisade riksdagen för ändamålet ytterligare 10,000 kronor.

Bestämmelser om anslagets användning hava meddelats i kungörelsen den 5 juni 1931 (nr 214).

I skrivelse den 29 augusti 1933 har *lantbruksstyrelsen* anmält, att av de för budgetåren 1931/1932—1933/1934 anvisade anslagen å tillhopa 100,000 kronor understödslån hittills beviljats med tillhopa 38,698 kronor. Därest medelsbehovet för budgetåret 1933/1934 skulle uppgå till av styrelsen beräknat belopp, 30,000 kronor, skulle vid ingången av budgetåret 1934/1935 förefinnas en reservation av 31,302 kronor. Beräknades medelsbehovet jämväl för sistnämnda budgetår till 30,000 kronor, torde nytt anslag för ändamålet icke vara erforderligt.

*Departements-  
chefen.*

Med hänsyn till vad lantbruksstyrelsen anført torde anslag för ifrågasvarande ändamål icke behöva av riksdagen äskas för budgetåret 1934/1935.

[111.] **6. Omplantering av rödspätta.** I skrivelse den 7 september 1933 har *Svenska hydrografisk-biologiska kommissionen* hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för anvisande av 22,500 kronor för omplantering av rödspätta till Kattegatt och Öresund, samt härom vidare anført huvudsakligen följande:

Genom de internationella havsundersökningarna hade kunnat visas, att på vissa havsområden funnes ett överflöd av liten rödspätta, under det att på uppväxtgrunden inom andra områden funnes ett relativt mycket litet antal av samma fisk. Exempel på det förra fallet erbjöde vissa områden utanför Jyllands västkust, särskilt Horns rev-området, och på det senare fallet södra Kattegatt, Öresund och Bälten. Å sistnämnda områden funnes riklig tillgång på föda för ett långt större antal rödspättor än det som nu levde där. Det hade varit ett problem att undersöka möjligheterna att åstadkomma ett bättre utnyttjande av havets produktion av fiskföda genom att överflytta små rödspättor från de tätt besatta områdena till de glest besatta. Skulle detta lyckas för rimliga kostnader, hade man däri ett medel att upphjälpa fisket.

I Danmark hade man på statens bekostnad under åren 1928—1929 och 1931—1933 gjort sådana transplantationer av rödspättor i större omfattning. Den danska staten hade för ändamålet för vart och ett av de nämnda åren anvisat 60,000 kronor utom för året 1932, då anslagsbeloppet begränsades till

50,000 kronor. De små rödspättorna fångades huvudsakligen på Horns revområdet och utsattes i Bältena, Öresund och sydligaste Kattegatt. Vid omplanteringen hade de en längd av 20 à 21 cm. och vägde per styck 0.95—1.15 hg. Antalet rödspättor, som på detta sätt årligen omplanterats, hade varierat mellan omkring 1,000,000 och 1,400,000. Metoden för transplantationen hade år från år förbättrats. Numera hölles den på Horns rev fångade rödspättan först i sumpar under tre dygn i Esbjergs hamn. Därefter transporterades den över land till Fredericia, varest den finge gå i sump under två dygn. Därifrån transporterades den i kvassar till utplantningsplatserna. Den tjänligaste tiden för omplanteringen vore april månad. De utförda försöken hade visat, att rödspättan på de nya platserna växte mycket hastigt. Sålunda hade den från april till oktober i genomsnitt växt något över 8 cm. eller till 28 à 29 cm. i totallängd, varvid vikten tilltagit från ungefär 100 till 300 gr. I oktober året därpå hade den uppnått en längd av omkring 35 cm. och en vikt av omkring 510 gr. För att kontrollera tillväxten hade ett betydande antal rödspättor märkts vid omplanteringen. Märkningen hade också visat, att den omplanterade rödspättan i det hela taget icke företog några långa vandringar.

Frågan om den tekniska metoden för omplanteringen syntes hava blivit löst genom de danska försöken, vilket icke hindrade, att metoden kunde ytterligare förbättras. Nästa fråga bleve då, huruvida en dylik omplantering av rödspätta kunde anses medföra så stora fördelar för fisket, att den vore ekonomiskt försvarbar. Denna fråga stode i visst samband med frågan om skyddet för den omplanterade rödspättan. Det skydd, som nu funnes, bestode i det minimimått på 25.7 cm., som enligt en mellan Sverige, Danmark och Norge den 31 december 1932 ingången konvention<sup>1</sup> gällde för rödspätta i Skagerack, Kattegatt och Öresund. Största delen av den i slutet av april omplanterade rödspättan torde uppnå minimimåttet under förra hälften av därpå följande augusti. Beträffande omplanteringarnas ekonomiska betydelse med nu gällande minimimått hade i Danmark gjorts följande beräkningar. Man utginge ifrån att återfångstprocenten vore ungefär densamma för de omärkta som för de märkta rödspättorna. Av de i april 1931 utplanterade hade 34.1 procent eller i runt tal en tredjedel återfångats till slutet av januari 1932, alltså ungefär nio månader efter utplanteringen. Genomsnittsvikten av dem kunde beräknas till åtminstone 300 gr. Med ett beräknat pris av 90 öre per kg. skulle värdet bliva 27 öre per styck. En tredjedel av de utplanterade 1,189,500 rödspättorna utgjorde 396,500 stycken, som enligt denna beräkning skulle representera ett värde av omkring 107,000 kronor. Själva utplanteringen kostade 3.5 öre per styck, vilket gjorde 41,630 kronor, vartill komme omkostnader för märkning, kontroll m. m. Även med ett pris per kg. av 75 öre, varigenom värdet för återfångad rödspätta skulle bliva 22.5 öre, skulle återfångsten under tiden till och med nio månader efter utsläppningen representera ett värde av omkring 89,200 kronor. Såsom resultat av planteringen vore detta minimisiffror, ty en icke obetydlig del av de utplanterade rödspättorna återfångades efter utgången av den förut angivna tiden. Man hade kunnat visa, att ännu 18 månader efter utplanteringen förekomme utplanterade fiskar i fiskarens fångster. Det torde alltså kunna påstås, att omplanteringen ifråga låte sig väl försvaras ur ekonomisk synpunkt även med det nuvarande minimi-

<sup>1</sup> Sveriges överenskommelser med främmande makter 1933 nr 14. Se även kungörelsen den 2 juni 1933 (nr 283) med vissa bestämmelser till skydd för beståndet av rödspätta i Skagerack, Kattegatt och Öresund.

mättet. I Danmark utginge man också ifrån, att medel säkert komme att beviljas för fortsättande av omplanteringen även 1934.

Även svenska fiskare hade haft nytta av de danska omplanteringarna. Av de i Öresund återfångade rödspättorna hade sålunda omkring en tredjedel fångats av svenska fiskare.

Kommissionen vore av den meningen, att Sverige till stöd för fisket nu borde deltaga i omplantering av rödspättor. Svenska västkustfiskarens centralförbund hade också till kommissionen gjort en framställning om verkställande av sådan inplantering i bohuslänska fjordar och i Halmstadsbukten.

För Sverige vore det angeläget att draga största möjliga nytta av den erfarenhet, som man förvärvat i Danmark, och att överhuvudtaget söka samarbeta med detta land vid en omplantering av förevarande slag. Leda-moten av kommissionen K. A. Andersson hade också den 23 och 24 augusti 1933 deltagit i överläggningar i denna fråga med representanter för Danmark och Norge.

I Danmark hade man vid alla omplanteringar uppgjort kontrakt med lämplig person om leverans av rödspättor på utsläppningsställena mot ett visst arvode. I hans skyldighet hade också ingått att hålla fisken i sump under den föreskrivna tiden. Endast för fullt levnadsduglig fisk hade betalning erlagts. Vid nämnda överläggningar förklarade man sig från dansk sida villig att för Sveriges eventuella deltagande i utplanteringarna övervaka infiskningen samt transporten över Esbjerg och Fredericia till utplanteringsställena. Å dessa ställen skulle rödspättorna mottagas, vägas och utplanteras av den svenske mottagaren. Genom dennes försorg skulle även det nödiga antalet spättor märkas. En dylik märkning vore nämligen nödvändig för att möjliggöra kontroll över vilket resultat man erhöle av omplanteringarna. I Danmark hade kostnaden för infiskningen och transporten belöpt sig till 34 å 35 öre per kg. eller omkring 3 å 4 öre per styck. Då avståndet från fångstplatsen till de svenska utplanteringsställena skulle bli något längre än till de danska, torde kostnaderna för Sveriges vidkommande bli något större, antagligen 4 å 5 öre per styck.

Den första svenska omplanteringen finge betraktas mera som ett försök och borde därför företagas i tämligen begränsad omfattning. Kommissionen hade tänkt sig, att utplanteringen skulle äga rum i norra Öresund och vid Hallands södra kust, ungefärligen upp till Falkenberg. Svenska västkustfiskarens centralförbund hade föreslagit inplantering även i bohuslänska fjordar, men då transporten dit vore förenad med avsevärt större svårigheter än till södra Kattegatt, torde utplantering i bohuslänska fjordar icke böra medtagas vid det första försöket. Därtill komme, att förutsättningarna för att en utplantering skulle giva önskat resultat icke i alla avseenden vore lika goda där som längre söderut.

Kommissionen ville föreslå, att omkring 400,000 smårödspättor, motsvarande ungefär 40,000 kg., utplanterades. Då en medelstor kvasselast toge 2,500 kg., skulle sagda mängd rödspättor kunna transporteras från Fredericia till utplanteringsställena medelst 16 dylika laster. Av de utplanterade rödspättorna syntes omkring 1,000 stycken böra märkas. För varje märke av återfångad fisk jämte uppgift om tid och plats för fångsten samt om fiskens storlek torde böra betalas 2 kronor. Man torde kunna beräkna, att omkring 400 märken av återfångade märkta rödspättor sålunda skulle komma till rätta. Vidare torde till resor och diverse utgifter böra beräknas 1,000 kronor samt till fartyg för rödspättornas mottagande å utsläppningsplatserna

2,500 kronor. Kostnaderna för omplanteringen torde således kunna beräknas på följande sätt:

|                                                                |               |
|----------------------------------------------------------------|---------------|
| 400,000 rödspättor à 4.5 öre .....                             | kronor 18,000 |
| 1,000 märken à 20 öre .....                                    | » 200         |
| Ersättning för 400 återfångade märkta spättor à 2 kronor ..... | » 800         |
| Resor och diverse utgifter .....                               | » 1,000       |
| Fartyg för mottagning av fisken å utsättningsplatserna .....   | » 2,500       |
| Summa kronor 22,500.                                           |               |

Vid de nämnda överläggningarna hade man utgått från att samarbetet mellan Sverige och Danmark i förevarande avseende borde taga sin början redan i april 1934. Kommissionen vore också av den meningen, att Sverige borde deltaga i dessa omplanteringar redan 1934. De erforderliga medlen borde därför vara tillgängliga senast i april 1934. Medlen torde böra ställas till kommissionens förfogande för att användas till omplanteringar av rödspätta i huvudsaklig överensstämmelse med förut angiven plan.

Över kommissionens framställning hava infordrade utlåtande avgivits den 23 september 1933 av lantbruksstyrelsen, den 20 oktober 1933 av statskontoret och den 8 november 1933 av 1933 års fiskeriutredning.

*Lantbruksstyrelsen* har förordat bifall till kommissionens framställning.

*Statskontoret* har anført, att för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna framställningen förtjäna tillmötesgående, den av kommissionen framlagda kostnadsberäkningen icke gäve anledning till erinran. Då emellertid det begärda medelsbeloppet skulle disponeras redan i april 1934, syntes det samma icke kunna äskas såsom anslag å riksstaten för budgetåret 1934/1935, utan torde den lämpligaste utvägen vara, att Kungl. Maj:t inhämtade riksdagens medgivande att för anvisande av beloppet få anlita det för budgetåret 1933/1934 beviljade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

*1933 års fiskeriutredning* har funnit det synnerligen önskvärt, att de ifrågasatta försöken utfördes redan under våren 1934. Utfölle, såsom man hade grundad anledning förmoda, försöken tillfredsställande, syntes omplantering av rödspätta böra anordnas varje år. Under våren 1935 borde försök göras rörande möjligheten och lämpligheten av att utsträcka omplanteringen till det bohuslänska skärgårdsområdet. Utredningen har hemställt, att för budgetåret 1934/1935 måtte för ändamålet begäras ett anslag av 30,000 kronor.

Såsom av kommissionens skrivelse framgår har den danska staten alltsedan 1928 beviljat medel till omplantering av rödspättor i Bältena, Öresund och sydligaste Kattegatt. Även svenska fiskare hava haft nytta av de danska omplanteringarna. Det ekonomiska resultatet av dessa synes hava varit tillfredsställande. Det synes mig föreligga skäl för att motsvarande verksamhet försöksvis upptages jämväl av Sverige. Kommissionens förslag att medel för ändamålet skulle ställas till förfogande redan under våren 1934 och alltså under nu löpande budgetår är jag däremot icke beredd att

*Departements-  
chefen.*

biträda. Då anslagsbehovet icke blivit i tid anmält, skulle härför krävas extraordinära åtgärder, som icke utan mycket starka skäl böra tillgripas. Sådana skäl synas mig i förevarande fall ej vara för handen. Anslag torde i stället böra i vanlig ordning begäras för nästa budgetår. Vad anslagets storlek beträffar anser jag mig med hänsyn till det statsfinansiella läget och den försiktighet, som bör iakttagas vid upptagande av anslag för nya ändamål, icke kunna tillstyrka större anslagsbelopp än 15,000 kronor. Anvisade medel torde få användas enligt närmare bestämmande av Kungl. Maj:t. Härvid torde få övervägas, om försöksverksamheten lämpligen bör avse allenast norra Öresund och sydligaste Kattegat eller därutöver utsträckas till det bohuslänska skärgårdsområdet.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av kostnader för omplantering av  
rödspätta anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra*  
*reservationsanslag* av ..... kronor 15,000.

[112.] 7. **Södra Sveriges fiskeriförening.** Till understöd åt södra Sveriges fiskeriförening har riksdagen från och med 1908 anvisat särskilt anslag. För budgetåret 1933/1934 har sålunda anvisats extra anslag dels såsom bidrag till föreningens upplysningsverksamhet 7,300 kronor, dels ock såsom bidrag till föreningens fiskeribiologiska undersöknings-, försöks- och fiskodlingsverksamhet 14,700 kronor eller tillhopa 22,000 kronor.

I en hos Kungl. Maj:t gjord framställning, varöver lantbruksstyrelsen den 29 augusti 1933 avgivit utlåtande, har *nämnda förening* med bifogande av förslag till inkomst- och utgiftsstat för budgetåret 1934/1935 hemställt att för sagda budgetår komma i åtnjutande av ett statsunderstöd av 22,900 kronor.

*Lantbruksstyrelsen* har ansett föreningens verksamhet alltjämt vara av stor betydelse för utvecklingen av landets sötvattensfiske samt förordat, att föreningen, som fortfarande vore i behov av understöd, erhöile statsunderstöd jämväl för budgetåret 1934/1935. Styrelsen, som intet hade att erinra mot inkomst- och utgiftsberäkningen, funne det synnerligen önskvärt, att det av föreningen begärda statsbidraget måtte beviljas. Med hänsyn till att föreningen måste räkna med minskade inkomster dels på grund av nedsatta bidrag från två hushållningssällskap dels ock på grund av rådande osäkerhetstillstånd ifråga om dammfiskens avsättning, skulle en nedsättning av det begärda bidraget i hög grad menligt inverka på föreningens verksamhet. Statsbidraget för uppehållande av föreningens verksamhet borde sålunda bestämmas till 22,900 kronor, varav 6,750 kronor till upplysningsverksamhet och 16,150 kronor till den fiskeribiologiska undersöknings-, försöks- och fiskodlingsverksamheten.

Jag anser mig icke kunna tillstyrka annat än oförändrat anslag och *Departements-*  
hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *chefen.*

att till understöd åt södra Sveriges fiskeriförening  
anvisa för budgetåret 1934/1935 såsom *extra anslag*

a) såsom bidrag till föreningens upplysningsverk-  
samhet ..... kronor 6,750,

b) såsom bidrag till föreningens fiskeribiologiska  
undersöknings-, försöks- och fiskodlings-  
verksamhet ..... kronor 15,250  
eller tillhopa ..... » 22,000.

### Hydrografisk-biologiska havsundersökningar.

[113.] 8. Hydrografisk-biologiska kommissionens undersökningar. Till omkostnader för de av svenska hydrografisk-biologiska kommissionen bedrivna undersökningarna har under en lång följd av år anvisats särskilt anslag, vilket för budgetåret 1932/1933 uppfördes med 63,000 kronor såsom extra reservationsanslag. På grund av en jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 10 juni 1932 mottagen donation, varigenom åt kronan kunde utan kostnad för statsverket förvärfvas den förut av kommissionen förhyrda hydrografiska stationen å Bornö i Gullmarsfjorden, kunde vissa beräknade hyresutgifter bortfalla. Den av Kungl. Maj:t samma den 10 juni fastställda utgiftsstaten för kommissionen för budgetåret 1932/1933 slutade till följd härav å 61,800 kronor.

I besparingssyfte och på grund av förefintlig reservation å 4,277 kronor anvisade riksdagen för budgetåret 1933/1934 ett anslag av 56,000 kronor. Den av Kungl. Maj:t för samma tid fastställda staten slutar å 60,277 kronor.

I skrivelse den 7 september 1933 har *kommissionen* gjort framställning om anslag för nästa budgetår å 61,800 kronor. Detta förslag innebär en höjning med i runt tal 1,500 kronor i förhållande till den för löpande budgetår fastställda staten. Ökningen hänför sig till kostnaderna för redskap, ritare, analyser m. m. å den hydrografiska avdelningen samt till utgifterna för böcker och bokbindning ävensom laboratoriekostnader.

*Lantbruksstyrelsen* har i utlåtande den 12 september 1933 ej gjort erinran mot kommissionens framställning.

För egen del kan jag ej förorda, att kostnaderna för svenska hydrografisk-biologiska kommissionens verksamhet under nästa budgetår beräknas till högre belopp än det, varå staten för innevarande budgetår slutar, eller i avjämnat tal 60,000 kronor. I anslutning härtill anser jag kommissionens förevarande framställning icke böra tillmötesgå i vidare mån, än att det för löpande budgetåret av riksdagen anvisade anslaget å 56,000 kronor för *Departements-*  
*chefen.*

budgetåret 1934/1935 höjes med ett belopp motsvarande den för innevarande budgetår disponibla reservationen eller till i avrundat tal 60,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till omkostnader för de av svenska hydrografisk-biologiska kommissionen bedrivna undersökningar av de Sverige omgivande haven anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra reservationsanslag* av .... kronor 60,000.

[114.] 9. **Vissa havshydrografiska mätningar.** Sedan en följd av år har i riksstaten varit uppfört ett extra reservationsanslag till omkostnader för vissa av hydrografisk-biologiska kommissionen från nautisk-meteorologiska byrån övertagna observationsarbeten (fyrskippsobservationer). Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 7,500 kronor.

I skrivelse den 7 september 1933 har *kommissionen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår med samma belopp.

*Lantbruksstyrelsen* har i utlåtande den 12 september 1933 tillstyrkt framställningen.

Departements-  
chefen.

I anslutning härtill hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till omkostnader för vissa av svenska hydrografisk-biologiska kommissionen från nautisk-meteorologiska byrån övertagna havshydrografiska mätningar m. m. anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra reservationsanslag* av ..... kronor 7,500.

[115.] 10. **Sveriges andel i kostnaderna för en internationell hydrografisk-biologisk centralanstalt** har bestritts genom ett särskilt å riksstaten uppfört extra anslag, för innevarande budgetår uppfört med 10,000 kronor.

*Svenska hydrografisk-biologiska kommissionen* har i skrivelse den 7 september 1933 hemställt om anslaget uppförande för nästa budgetår med oförändrat belopp, mot vilket förslag *lantbruksstyrelsen* i utlåtande den 12 september 1933 intet haft att erinra.

Departements-  
chefen.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till täckande av Sveriges andel i kostnaderna för en internationell hydrografisk-biologisk centralanstalt med laboratorium anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra anslag* av ..... kronor 10,000.

[116.] **11. Undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov.** Till underhålls- och driftkostnader för fartyget Skagerak har för budgetåret 1933/1934 anvisats ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor. Av 1933 års riksdag (prop. nr 129; R. skr. 353) anvisades för budgetåret 1933/1934 under utgifter för kapitalökning ett reservationsanslag å 650,000 kronor för anskaffande av ett isbrytande undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov. Det nya fartyget, om vars byggande Kungl. Maj:t den 1 december 1933 meddelat beslut, är avsett att övertaga bland annat de uppgifter, som hittills ålegat Skagerak.

I skrivelse den 16 oktober 1933 har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* meddelat, att det nya fartyget torde kunna bli färdigställt under sensommaren eller hösten 1934, varför under nästa budgetår erforderligt driftkostnadsanslag torde för allenast en eller annan månad avse Skagerak och i övrigt det nya fartyget. Att redan nu fastställa kostnadernas storlek vore omöjligt. I avbidan på det specificerade statförslag, länsstyrelsen hade för avsikt att ingiva till Kungl. Maj:t, efter det anbud å det nya fartygets byggande godkänts och dettas närmare beskaffenhet fastslagits, torde till underhålls- och driftkostnader för Skagerak och det nya fartyget böra för budgetåret 1934/1935 beräknas ett anslagsbelopp av 100,000 kronor.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som må varda förelagd riksdagen, till underhålls- och driftkostnader för undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov beräkna för budgetåret 1934/1935 ett *extra reservationsanslag* av..... kronor 100,000.

[117.] **12. Fartyget Eystrasalt.** Till underhålls- och driftkostnad för fiskeriadministrationens fartyg Eystrasalt har riksdagen anvisat anslag från och med 1909. För budgetåret 1933/1934 har för ändamålet anvisats ett extra reservationsanslag av 12,000 kronor.

*Lantbruksstyrelsen* har i skrivelse den 29 augusti 1933 upprättat förslag till utgiftsstat för fartyget under tiden 1 juli 1934—30 juni 1935, slutande å 12,000 kronor. Därvid har styrelsen utgått från, att fartyget under denna tid skulle hållas igång omkring fem månader. Någon reservation å anslaget vore icke att påräkna den 30 juni 1934, varför styrelsen hemställt om anvisande för budgetåret 1934/1935 av ett anslag av 12,000 kronor.

I enlighet med lantbruksstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t *Departements-  
chefen.* måtte föreslå riksdagen

att till underhålls- och driftkostnad för fartyget Eystrasalt anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra reservationsanslag* av ..... kronor 12,000.

[118.] **Bevakningsfartygs stationerande vid rikets kuster.** Under en följd av år har med vissa uppehåll sjöförsvaret tillhörande fartyg under vintrarna varit stationerade vid rikets västra kust för upprätthållande av ordning under pågående vintersillfiske och för att på olika sätt bistå fiskarena. Jämväl skydd mot intrång av utländska fiskare på svenskt territorium har härvid lämnats. Kostnaderna för kol och olja under dylika expeditioner ävensom för däri deltagande fartygs ut- och avrustning hava bestritts från för ändamålet under nionde huvudtiteln anvisade anslag. Senast har för budgetåret 1932/1933 beviljats ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor. Ifrågavarande bevakning har under senare åren uppehållits under månaderna november—mars. För vintern 1932/1933 begränsades emellertid seglationstiden till  $2\frac{1}{2}$  månader i avsikt att ernå sådan besparing å anslaget, att anslagsanvisningen för året jämte å anslaget förefintlig reservation skulle kunna förslå till bestridande av kostnaderna för en kortare expedition jämväl under budgetåret 1933/1934, därest en sådan skulle visa sig nödvändig. Bevakningstjänsten i fråga har ombesörjts genom kanonbåten Svensksund. Erinras må, att 1933 års riksdag (prop. nr 129; R. skr. nr 353) till anskaffande av ett isbrytande undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov anvisat för innevarande budgetår under utgifter för kapitalökning ett reservationsanslag av 650,000 kronor. Det nya fartyget är avsett att beträffande uppgifter å fiskets område ersätta de äldre fartygen Skagerak och Svensksund.

I skrivelse den 29 augusti 1933 har *lantbruksstyrelsen* anfört, att under förutsättning att det nya fartyget, såsom förutsatts, bleve färdigställt under 1934 och övertog de uppgifter, som hittills ålegat Svensksund — vilket senare kunde ske så vida icke särskilt svåra isförhållanden skulle uppstå eller förstärkt bevakning bleve erforderlig — något anslag till bevakningsfartygs stationering vid rikets kuster icke behövde uppföras å riksstaten.

*Departements-  
chefen.* Såsom lantbruksstyrelsen anfört erfordras ingen anslagsanvisning för ändamålet.

[119.] **13. Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.** Genom den 22 juni 1928 (nr 183), den 6 juni 1930 (nr 197) och den 17 juni 1932 (nr 239) utfärdade lagar har, med ändring av 3 § i lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske, varje svensk undersåte förklarats äga rätt att, med vissa undantag, vid rikets västra kust utöva fiske även vid annans strand, såvitt angår Göteborgs och Bohus samt Hallands län dock endast med rörlig redskap, ävensom berättigats att, med vissa inskränkningar, vid rikets östra kust från och med Uppsala län i norr till och med Blekinge län i söder samt vid Gotlands kust inomskärs idka strömmingsfiske med garn (skötar).

För att bereda de strandägare, som förut ägt att med andras uteslutande

nyttja ifrågavarande fiske, skäligt vederlag för dem genom fiskets friförklarande uppkommande ekonomisk förlust har genom särskilda lagar (184/1928, 198/1930 och 240/1932) meddelats föreskrifter om ersättning till sådana strandägare för mistad fiskerätt. Ersättningarna skola utgå av statsmedel, och statsverket skall dessutom gälda kostnaderna för det skiljemannaförfarande, som stadgats beträffande prövningen av ersättningarnas belopp. För budgetåret 1933/1934 har för ändamålet under nionde huvudtiteln anvisats ett extra förslagsanslag av 50,000 kronor.

Beträffande de ersättningar, som under nästa budgetår kunna ifrågakomma, hava genom jordbruksdepartementets försorg vissa upplysningar inhämtats från länsstyrelserna i ifrågavarande län.

Anslag för ifrågavarande ändamål torde böra äskas av riksdagen jämväl för nästa budgetår. Storleken av det behöfliga anslagsbeloppet undandrager sig ett säkert bedömande. Verkställda kalkyler hava emellertid givit vid handen, att anslaget, som alltjämt torde böra erhålla karaktär av extra förslagsanslag, för nästa budgetår lämpligen kan upptagas med oförändrat belopp av 50,000 kronor. Jag hemställer fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-  
chefen.*

att till ersättning i vissa fall till strandägare för mistad fiskerätt m. m. anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsanslag* av..... kronor 50,000.

[120.] 14. Understöd åt vissa fiskare m. m. I skrivelser den 17 och 18 december 1933 hava 1933 års fiskeriutredning samt 1933 års strömmingshandelsutredning anmält sin avsikt att sedermera göra framställningar om statsanslag till vissa belopp för understöd åt vissa fiskare ävensom för andra åtgärder beträffande fisket. Jag är givetvis icke i tillfälle att nu närmare ingå på dessa anslagsfrågor, utan torde jag få återkomma till dem, sedan utformade förslag ingivits från sagda utredningar och ärendet varit föremål för erforderlig beredning. Emellertid torde för beredande av medel för hithörande ändamål å förslaget till riksstat nu böra beräknas ett belopp av 1,000,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på de framställningar i ämnet, som må varda riksdagen förelagda, till understöd åt vissa fiskare m. m. beräkna för budgetåret 1934/1935 ett *extra reservationsanslag* av ..... kronor 1,000,000.

**K. Skogsväsendet.****Skogsundervisning m. m.**

[121.] 1. **Skogshögskolan.** Ordinarie förslagsanslaget till skogshögskolan är enligt beslut av 1933 års riksdag uppfört med 227,400 kronor, att disponeras enligt följande stat:

|                                                                                                         |        |        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> .....                                       | kronor | 78,500 |
| Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i> .....                                                      | »      | 1,500  |
| Arvoden till rektor, 1,500 kronor, en överassistent, 7,500 kronor, och en kamrerare, 4,800 kronor ..... | »      | 13,800 |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. ....                                             | »      | 37,094 |
| Personliga ålderstillägg åt extra läraren, docenten G. Grönberg .....                                   | »      | 1,200  |
| Två docentstipendier à 6,000 kronor .....                                                               | »      | 12,000 |
| Övriga utgifter .....                                                                                   | »      | 83,306 |

Summa *förslagsanslag* kronor 227,400.

Beträffande användningen av anslagsposterna till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. och till övriga utgifter har Kungl. Maj:ts meddelat beslut den 26 juni 1933.

Erinras må, att nuvarande innehavaren av kamrerarbefattningen utöver det i staten angivna arvodet åtnjuter en årlig lönefyllnad av 864 kronor, utgående från anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän.

I skrivelse den 5 september 1933 har *styrelsen för skogshögskolan och statens skogsförsöksanstalt*, med överlämnande av ett av högskolans rektor avgivet förslag till utgiftsstat för högskolan, gjort framställning angående anslagsbehovet för högskolan för budgetåret 1934/1935. Styrelsens förslag innebär, dels att posten vikariatsersättningar skall utgå ur staten och kostnaderna bestridas ur anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, dels ock att sistnämnda post skall ökas till 84,920 kronor eller med 6,420 kronor motsvarande avlöning till en å ordinarie stat i lönegraden B 21 uppförd kamrerarbefattning. I anslutning härtill har anslagsposten till arvoden minskats med det för kamreraren upptagna arvodesbeloppet av 4,800 kronor eller till 9,000 kronor. För avrundning av statens slutsumma föreslås vidare viss mindre jämkning av anslagsposterna till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. (till 37,100 kronor) och till övriga utgifter (till 83,180 kronor). De framställda förslagen påverka icke statens slutsumma, som sålunda upptages till oförändrat belopp av 227,400 kronor.

Beträffande förslaget om kamrerarens avlöning vill jag framhålla, att framställningen härom innebär ett förnyande av styrelsens senast i skrivelse den 22 september 1931 framlagda förslag. Vid anmälan till 1932 års statsverksproposition av sagda skrivelse (se IX H. T. s. 282) vann framställningen ej bifall.

*Statskontoret* har i remissutlåtande den 19 september 1933 erinrat om ärendets behandling vid 1932 års riksdag samt avstyrkt framställning om kamrerartjänstens uppförande på ordinarie stat.

I fråga om kamrerartjänstens omförande till ordinarie befattning anser jag lika med statskontoret, att framställningen icke bör bifallas. Enligt numera tillämpad praxis bör vikariatsersättning bestridas ur anslagsposten till avlöningar, vadan särskild post för vikariatsersättningar ej erfordras. Då eljest icke påkallas någon ändring i staten för högskolan, torde denna erhålla följande utseende:

*Departements-  
chefen.*

## Stat:

|                                                                                                         |        |        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> .....                                       | kronor | 78,500 |
| Arvoden till rektor, 1,500 kronor, en överassistent, 7,500 kronor, och en kamrerare, 4,800 kronor ..... | »      | 13,800 |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. ....                                             | »      | 37,094 |
| Personliga ålderstillägg åt extra läraren, docenten G. Grönberg .....                                   | »      | 1,200  |
| Två docentstipendier à 6,000 kronor .....                                                               | »      | 12,000 |
| Övriga utgifter .....                                                                                   | »      | 83,306 |

Summa *förslagsanslag* kronor 225,900.

I anslutning härtill torde ordinarie förslagsanslaget till skogshögskolan böra minskas med 1,500 kronor till 225,900 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna det av mig förordade förslaget till stat för skogshögskolan, att tillämpas från och med budgetåret 1934/1935;

2) minska *ordinarie förslagsanslaget* till skogshögskolan, nu ..... kronor 227,400,  
med ..... » 1,500  
till ..... » 225,900.

[122.] 2. Statens skogsförsöksanstalt. Ordinarie förslagsanslaget till statens skogsförsöksanstalt är upptaget med 213,000 kronor, att användas enligt följande stat:

|                                                                               |        |          |
|-------------------------------------------------------------------------------|--------|----------|
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> ....              | kronor | 50,000   |
| Arvode till anstaltens chef .....                                             | »      | 700      |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, <i>förslagsanslag</i> ..... | »      | 96,300   |
| Reseersättningar, <i>förslagsanslag</i> .....                                 | »      | 21,000   |
| Övriga utgifter .....                                                         | »      | 45,000   |
| Summa <i>förslagsanslag</i> kronor                                            |        | 213,000. |

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare disponeras enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 juni 1933 sålunda:

|                                                                                                                         |        |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| avlöning åt 1 extra ordinarie överassistent vid skogsavdelningen .....                                                  | kronor | 8,124   |
| » » 5 assistenter, arvode à 6,300 kronor .....                                                                          | »      | 31,500  |
| » » 1 extra assistent vid skogsavdelningen .....                                                                        | »      | 6,300   |
| » » 3 skogsmästare, arvode à 3,600 kronor .....                                                                         | »      | 10,800  |
| » » 2 skogsbiträden, arvode à 3,300 kronor .....                                                                        | »      | 6,600   |
| » » 1 biträde vid analyser vid naturvetenskapliga avdelningen .....                                                     | »      | 3,144   |
| » » 1 räknebiträde vid skogsavdelningen .....                                                                           | »      | 2,500   |
| » » 1 extra räknebiträde vid skogsavdelningen ..                                                                        | »      | 2,052   |
| avlöningsförhöjningar åt skogsmästarna, skogsbiträdena m. fl. icke-ordinarie befattningshavare, <i>förslagsvis</i> .... | »      | 2,400   |
| arvodesförhöjningar till 2 assistenter vid naturvetenskapliga avdelningen à 1,800 kronor .....                          | »      | 3,600   |
| extra räkne-, laboratorie- och skrivhjälp .....                                                                         | »      | 19,280  |
| Summa <i>förslagsanslag</i> kronor                                                                                      |        | 96,300. |

Innehavaren av befattningen såsom extra ordinarie överassistent vid skogsavdelningen åtnjuter avlöning enligt lönegraden B 26. I övrigt gälla i avseende å honom i tillämpliga delar bestämmelserna i 33 § av kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 356) med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare. Assistenterna vid naturvetenskapliga avdelningen docenterna O. F. S. Tamm och C. Malmström äga att under tiden 1 juli 1933—30 juni 1934 åtnjuta arvodesförhöjning med för en var av dem 1,800 kronor, att bestridas från förberörda i anslaget till icke-ordinarie befattningshavare ingående anslagspost för ändamålet.

Anslagsposten till reseersättningar får icke utan Kungl. Maj:ts tillstånd överskridas.

I skrivelse den 5 september 1933 har styrelsen för skogshögskolan och statens skogsförsöksanstalt — med bifogande av ett av chefen för skogsförsöksanstalten avgivet yttrande — gjort framställning i fråga om anslagsbehovet för nästa budgetår. Häröver hava infordrade utlåtanden av-

givits den 3 oktober 1933 av allmänna civilförvaltningens lönenämnd och den 23 oktober 1933 av statskontoret.

*Anstaltsstyrelsens* förslag avser ändring allenast i den i staten ingående posten avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, vari ifrågasättes en höjning med 1,000 kronor. Höjningen sammanhänger med att enligt förslaget de icke-ordinarie befattningshavare hos skogsförsöksanstalten, vilka hittills åtnjutit avlöning i form av arvode, från och med nästa budgetår skulle uppföras såsom extra ordinarie tjänstemän enligt avlöningsreglementet för icke-ordinarie befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk tillhörande den civila statsförvaltningen (nr 356/1925) med placering i lönegrader, närmast motsvarande nu utgående arvoden. De två assistenter, som enligt riksdagens beslut jämte sitt arvode å 6,300 kronor åtnjuta avlöningsförhöjning med 1,800 kronor, äro därvid avsedda att uppföras såsom överassistenter med avlöning motsvarande lönegraden B 26 och med tillämpning å de blivande innehavarna av de s. k. extra-statsreglerna. Härjämte skulle till extra ordinarie befattningshavare jämväl uppföras ett från posten extra räkne-, laboratorie- och skrivhjälp avlönat kameralbiträde. Anstaltsstyrelsen har vid framläggande av sitt förslag åberopat ett av styrelsen den 5 september 1933 avgivet utlåtande över förslag av allmänna civilförvaltningens lönenämnd angående särskilda avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare med arvode enligt stat vid vissa under jordbruksdepartementet lydande verk och institutioner. Däri har styrelsen tagit avstånd från ett av lönenämnden gjort uttalande att arvodesbefattning som huvudregel borde likställas med tjänst i en lönegrad å löneplanen för extra ordinarie tjänstemän, i vilken begynnelselönen i vederbörande ortsgrupp närmast motsvarade det för befattningen fastställda arvodesbeloppet. Som motivering härför har styrelsen framhållit, att denna regel endast skulle kunna tillämpas i fråga om en av anstaltens ifrågavarande befattningshavare, under det att beträffande anstaltens övriga här åsyftade tjänstemän av lönenämnden föreslagna särskilda lönebestämmelser skulle bliva nödvändiga. Då det emellertid syntes anstaltsstyrelsen synnerligen önskvärt ur såväl princip- som administrationssynpunkt, att icke avlöningsförhållandena för en avsevärd del av skogsförsöksanstaltens personal behöfve regleras genom undantagsbestämmelser, hade styrelsen framställt sitt föreliggande förslag att till vederbörande löneplan överföra samtliga de extra befattningshavare vid anstalten, vilka nu avlönades genom arvoden.

*Lönenämnden*, som icke haft någon erinran ur principiell synpunkt att framställa mot den av anstaltsstyrelsen ifrågasatta åtgärden, har med avseende å detaljerna i förslaget framställt vissa erinringar.

*Statskontoret* har instämt i vissa av de av lönenämnden gjorda detaljerinringarna men i övrigt tillstyrkt anstaltsstyrelsens förslag.

<sup>a</sup>  
Departements-  
chefen.

Jag anser mig icke böra förorda någon ändring beträffande anställningsförhållandena för de av anstaltsstyrelsen berörda befattningshavarna. Detta sammanhänger med min uppfattning, att specialbefattningar av här ifrågavarande typ vid en del vetenskapliga institutioner icke böra givas någon fastare form utan i stället hava karaktären av passagetjänster.

I anslutning till vad jag sålunda anfört torde i riksstaten för budgetåret 1934/1935 böra uppföras:

statens skogsförsöksanstalt, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* ..... kronor 213,000.

[123.] 3—6. Ersättning till domänfonden för utgifter för statens skogsskolor. Till ersättning till domänfonden för utgifter för statens skogsskolor hava från och med budgetåret 1923/1924 uppförts *dels* ett ordinarie förslagsanslag till avlöningar, *dels* ett ordinarie reservationsanslag till övriga utgifter, *dels ock* ett extra förslagsanslag för genom dyrtidstillägg ökade utgifter för samma skolor. Ifrågavarande anslag — vilka beräknas för kalenderår och uppföras i budgeten för den period, som börjar den 1 juli det kalenderår, vederbörligt anslag avser — hava för budgetåret 1933/1934 uppförts med respektive 62,000 kronor, 39,100 kronor och 7,250 kronor. För innevarande budgetår har därjämte för byggnadskostnader vid Bjurfors skogsskola anvisats ett extra reservationsanslag av 48,000 kronor, utgörande halva beloppet av de för ändamålet beräknade utgifterna.

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *domänstyrelsen* erinrat, att vid bifall till styrelsens tidigare till Kungl. Maj:t ingivna förslag rörande indragning av vissa skogsskolor följande skolor komme att vara i verksamhet under 1934: skolorna vid Hällnäs, Bispgården och Kolleberga hela året, skolan vid Bjurfors under tiden 1 oktober—31 december samt skolan vid Ömberg under tiden 1 januari—15 september.

Vidkommande anslagen för nästa budgetår hemställer styrelsen, att det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar uppföres med oförändrat belopp av 62,000 kronor.

Ordinarie reservationsanslaget till övriga utgifter ifrågasättes av styrelsen böra uppföras med 41,100 kronor enligt följande beräkning, därvid till jämförelse upptagits motsvarande anslagsposter för innevarande budgetår.

|                                                                                                             | 1934/1935           | 1933/1934 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-----------|
| Expens- och underhållsmedel, att av domänstyrelsen efter behov fördelas mellan förberörda skogsskolor ..... | kronor 14,000       | 15,500    |
| Elevstipendier à 250 kronor .....                                                                           | » 17,500            | 18,750    |
| Rese- och traktamentsersättningar åt skogsrättare .....                                                     | » 1,100             | 1,350     |
| Underhåll av byggnader m. m. ....                                                                           | » 8,500             | 3,500     |
|                                                                                                             | Summa kronor 41,100 | 39,100.   |

Till fullbordande under 1934 av byggnadsarbetena vid Bjurfors skogsskola upptager domänstyrelsen återstående hälften av de i fjolårets statsverksproposition (IX H. T. p. 142) till 96,000 kronor beräknade kostnaderna för ändamålet eller 48,000 kronor.

Anslaget till dyrtidstillägg beräknar styrelsen till 5,800 kronor.

Domänstyrelsens anslagsberäkning giver mig icke anledning till erinran. Enligt vad styrelsen i skrivelse den 19 oktober 1933 meddelat torde emellertid å ordinarie reservationsanslaget till övriga utgifter kunna den 30 juni 1934 påräknas en behållning av cirka 6,100 kronor, och kan vid sådant förhållande detta anslag för nästa budgetår begränsas till 35,000 kronor. Departements-  
chefen.

Från förevarande anslag torde domänstyrelsen icke äga tillgodogöra sig mer än som verkligen för respektive ändamål utgivits, därvid utbetalningarna från anslaget till övriga utgifter tillika böra begränsas till detta anslags belopp samt därå från föregående år odisponerad behållning. Samtliga anslag avse ersättning för utgifter under kalenderåret 1934.

I anslutning till vad sålunda av mig förordats torde i riksstaten för budgetåret 1934/1935 under anslagstiteln ersättning till statens domäners fond för utgifter för statens skogsskolor böra uppföras:

avlöningar, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* ..... kronor 62,000.

Jag hemställer vidare, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) minska det under anslagstiteln ersättning till statens domäners fond för utgifter för statens skogsskolor upptagna *ordinarie reservationsanslaget* till övriga utgifter, nu ..... kronor 39,100,  
med ..... » 4,100  
till ..... » 35,000;

b) till ersättning till domänfonden för byggnadskostnader vid Bjurfors skogsskola anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra reservationsanslag* av kronor 48,000;

c) till ersättning till domänfonden för genom dyrtidstillägg ökade utgifter för statens skogsskolor anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsanslag* av ..... kronor 5,800.

[124.] 7—9. Ersättning till domänfonden för utgifter för fortsättningskolan vid Kloten. Med undantag för budgetåret 1932/1933, då på grund av uppkommen behållning någon medelsanvisning till övriga utgifter icke erfordrades, hava årligen från och med budgetåret 1923/1924 till ersättning till domänfonden för utgifter för fortsättningsskolan vid Kloten uppförts *dels* ett extra förslagsanslag till avlöningar m. m., *dels* ett extra reservationsanslag till övriga utgifter, *dels ock* ett extra förslagsanslag för genom

dyrtidstillägg ökade utgifter för nämnda skola. För innevarande budgetår äro anslagen uppförda med respektive 20,350, 5,200 och 1,550 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *domänstyrelsen* i fråga om anslag för ändamålet för budgetåret 1934/1935 gjort framställning på sätt av det följande framgår, därvid för jämförelse medtagits motsvarande anslagsbelopp för innevarande budgetår:

|                                                 | 1934/1935     | 1933/1934 |
|-------------------------------------------------|---------------|-----------|
| <i>Förslagsanslag till avlöningar m. m.:</i>    |               |           |
| Avlöningar m. m. ....                           | kronor 16,400 | 16,300    |
| Inspektörens rese- och trakta-                  |               |           |
| mentsersättning .....                           | » 300         | 300       |
| Elevstipendier à 250 kronor .....               | » 2,750       | 3,750     |
|                                                 | 19,450        | 20,350    |
| <i>Reservationsanslag till övriga utgifter:</i> |               |           |
| Expenser och underhåll .....                    | kronor 4,300  | 4,500     |
| Byggnads- och reparationsar-                    |               |           |
| beten .....                                     | » 4,200       | 700       |
|                                                 | 8,500         | 5,200     |
| <i>Förslagsanslag till dyrtidstillägg</i> ....  | kronor 1,050  | 1,550     |
| eller anslag av tillhopa .....                  | kronor 29,000 | 27,100.   |

Av det för byggnads- och reparationsarbeten upptagna beloppet 4,200 kronor avse 800 kronor löpande reparationsarbeten samt återstoden bidrag till kostnaderna för uppförande vid skolan av viss byggnad, som uppförts i stället för en genom våldeld i december 1932 nedbrunnen byggnad.

Styrelsen anser, att undervisningen jämväl för det läsår, som begynner den 1 oktober 1934, bör bedrivas såsom skogsmästarkurs.

*Departements-*  
*chefen.*

Förevarande anslagsberäkning giver mig icke anledning till erinran.

De anslag, varom nu är fråga, avse ersättning för utgifter under kalenderåret 1934. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till ersättning till statens domäners fond för utgifter för kalenderåret 1934 för fortsättningsskolan vid Kloten anvisa för budgetåret 1934/1935

a) till avlöningar m. m. ett *extra förslagsanslag* av ..... kronor 19,450;

b) till övriga utgifter ett *extra reservationsanslag* av ..... » 8,500;

c) för genom dyrtidstillägg ökade utgifter ett *extra förslagsanslag* av ..... » 1,050.

[125.] **10. Skogshushållning i allmänhet.** Ordinarie reservationsanslaget till skogshushållning i allmänhet är för innevarande budgetår uppfört med 7,500 kronor. Av sålunda till förfogande stående medel jämte å anslaget förefintlig reservation har Kungl. Maj:t den 14 juli 1933 anvisat medel till följande ändamål:

|                                                            |        |         |
|------------------------------------------------------------|--------|---------|
| Anordnande genom domänstyrelsens försorg av kolarskola ... | kronor | 1,400   |
| Svenska Skogsvårdsföreningen .....                         | »      | 9,000   |
| Norrlands skogsvårdsförbund .....                          | »      | 2,400   |
| Svenska Jägarförbundet .....                               | »      | 2,000   |
| Summa kronor                                               |        | 14,800. |

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *domänstyrelsen* beräknat anslagsbehovet för budgetåret 1934/1935 till 15,000 kronor.

För ändamålet torde under budgetåret 1934/1935 böra få tagas i anspråk medel i ungefär enahanda utsträckning som genom anvisningsbeslutet den 14 juli 1933. Med hänsyn härtill och då någon reservation å anslaget till den 1 juli 1934 icke torde vara att påräkna, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-  
chefen.*

|                                                            |               |
|------------------------------------------------------------|---------------|
| att höja <i>ordinarie reservationsanslaget</i> till skogs- |               |
| hushållning i allmänhet, nu .....                          | kronor 7,500, |
| med .....                                                  | » 7,500       |
| till .....                                                 | » 15,000.     |

[126.] **11 och 12. Ersättning till domänfonden för utgifter för övertalig personal.** Genom beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen genomfördes 1932 flera betydelsefulla ändringar på skogslagstiftningens område. Den 13 maj 1932 utfärdades sålunda lag om häradsallmänningar (nr 107), den 1 juni 1932 lag om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden (nr 180) samt den 30 augusti 1932 ecklesiastik boställsordning (nr 400). Förstnämnda två lagar trädde i kraft den 1 januari 1934 samt den ecklesiastika boställsordningen, jämlikt kungörelsen nr 402/1932, den 1 maj 1933. Genom den nya lagstiftningen har viss del av domänverkets tidigare arbetsuppgifter överflyttats till skogsvårdsstyrelser, stiftsnämnder m. fl. organ. Frågan om reglering av det på grund härav för domänverket uppkommande personalöverskott m. m. underställdes 1933 års riksdag genom proposition nr 233. I denna förutsattes, att samtliga kostnader för indragen personal skulle i första hand utgöras av domänfonden samt att kostnader, som uppstode i samband med organisationsändring rörande enskildas skogar i lappmarkerna samt häradsallmänningarna, skulle ersättas domänfonden genom rikstatsanslag, medan den kostnad, som i detta hänseende åbelöpte de ecklesiastika skogarna, skulle ersättas domänfonden ur kyrkofonden. Då kost-

nader för övertalig personal, varför domänfonden skulle beredas ersättning genom riksstatsanslag, uppkomme först under 1934 och ersättningsanslaget för ändamålet borde i likhet med övriga ersättningsanslag till domänfonden upptagas först i budgeten för den period, som börjar den 1 juli det kalenderår anslaget avser, erfordrades anslagsanvisning först för budgetåret 1934/1935.

Enligt de i propositionen framlagda beräkningarna, mot vilka riksdagen (skr. nr 269) icke fann anledning till erinran, skulle antalet av den totala övertaliga personalen inom skogsstaten samt den årliga begynnelsekostnaden för samma personal bliva följande:

| P e r s o n a l                                                                               | Personal och kostnader, som åbelöpa        |         |                         |         |                         |         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|---------|-------------------------|---------|-------------------------|---------|
|                                                                                               | Häradsallmänningarna och lappmarksskogarna |         | Ecklesiastiska skogarna |         | Tillhoppa               |         |
|                                                                                               | Antal befattningshavare                    | Kronor  | Antal befattningshavare | Kronor  | Antal befattningshavare | Kronor  |
| <i>Ordinarie personal.</i>                                                                    |                                            |         |                         |         |                         |         |
| Överjägästare .....                                                                           | —                                          | —       | 2                       | 22,000  | 2                       | 22,000  |
| Jägästare .....                                                                               | 9                                          | 82,000  | 17                      | 155,000 | 26                      | 237,000 |
| Skogstaxator .....                                                                            | 1                                          | 7,000   | 2                       | 14,000  | 3                       | 21,000  |
| Överjägästareassistent .....                                                                  | —                                          | —       | 2                       | 13,000  | 2                       | 13,000  |
| Kronojägare .....                                                                             | 46                                         | 153,000 | 76                      | 254,000 | 122                     | 407,000 |
| Kontorsbiträde .....                                                                          | —                                          | —       | 2                       | 5,000   | 2                       | 5,000   |
| Summa ordinarie personal                                                                      | 56                                         | 242,000 | 101                     | 463,000 | 157                     | 705,000 |
| <i>Icke-ordinarie personal.</i>                                                               |                                            |         |                         |         |                         |         |
| Revir- och skogsindelningsassistent                                                           | 26 }                                       | 48,500  | 12 }                    | 14,000  | 38 }                    | 62,500  |
| Kronojägare .....                                                                             | 24 }                                       |         | 17 }                    |         | 41 }                    |         |
| Summa icke-ordinarie personal                                                                 | 50                                         | 48,500  | 29                      | 14,000  | 79                      | 62,500  |
| Summa summarum                                                                                | 106                                        | 290,500 | 130                     | 477,000 | 236                     | 767,500 |
| Härjämte beräknades i avskedsersättning åt icke ordinarie personal såsom engångskostnad ..... | —                                          | 8,500   | —                       | 5,500   | —                       | 14,000  |

Jämväl inom domänstyrelsen beräknades visst antal befattningshavare bliva övertaligt. Då någon indragning av personal i domänstyrelsen av särskilda skäl icke ansågs kunna genomföras förrän i samband med de förestående förändringarna av domänverkets inre organisation, beräknades kostnader härför icke uppstå under år 1934.

Med bifall till därom i propositionen gjord framställning beslöt riksdagen, att från och med den 1 januari 1934 skulle till indragningsstat för domänverket utan tjänstgöringsskyldighet överflyttas i tabellen angivna antal ordinarie befattningshavare, med rätt för Kungl. Maj:t att i enlighet med i propositionen angivna riktlinjer för avskiljande av övertalig personal meddela beslut i avseende å vilka befattningshavare, som skulle

överflyttas å indragningsstat. Vidare fastställde riksdagen grunder dels beträffande avlöningsförmåner för den sålunda till indragningsstat överförda ordinarie personalen dels ock i fråga om ersättning till icke ordinarie personal, som komme att entledigas. I anslutning till riksdagens beslut har Kungl. Maj:t den 20 oktober 1933 meddelat beslut rörande vilka ordinarie befattningshavare vid domänverket, som skulle överflyttas å indragningsstat, ävensom den 3 november 1933 föreskrifter rörande utbetalning av avlöning till å indragningsstat vid domänverket uppförda befattningshavare. Den ifrågavarande icke-ordinarie personalen har genom beslut av domänstyrelsen, vilka genom anförda besvär i vissa delar underställts Kungl. Maj:ts prövning, entledigats ur domänverkets tjänst från den 1 januari 1934.

I propositionen förutsattes, att den inom domänverket övertaliga personalen borde till nedbringande av kostnaderna för densamma så långt som möjligt utnyttjas genom användande i annan allmän tjänst, vartill personalen kunde besitta erforderlig kompetens, i främsta rummet i sådana befattningar, som tillkommit på grund av överflyttning av arbetsuppgifter från domänverket. Endast i den mån erforderlig avgång av personal från domänverket till skogsvårdsstyrelserna, stiftsnämnderna eller andra organ, som övertagit arbetsuppgifter av domänstyrelsen, icke kunde ske, vore en reglering av personalöverskottet påkallad. Framhållas må, att i anslutning till vad härutinnan förekom vid ärendets riksdagsbehandling Kungl. Maj:t den 11 augusti 1933 vid fördelning av anslaget till skogsvårdens befrämjande för budgetåret 1933/1934 erinrat om vad riksdagen förutsatte beträffande tillsättande av befattningar hos skogsvårdsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Kopparbergs län.

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *domänstyrelsen* hemställt om uppförande å riksstaten för nästa budgetår av ett förslagsanslag av 380,000 kronor såsom ersättning till domänfonden för utgifter under kalenderåret 1934 för övertalig domänverkspersonal.

I remissutlåtande den 18 oktober 1933 har *statskontoret* förklarat sig ej hava erinran mot förslaget.

Då sedermera viss personal vid domänverket vunnit anställning hos andra skogsvårdsorganisationer, hava de av domänstyrelsen i nyssnämnda skrivelse verkställda kostnadsberäkningarna måst inom departementet underkastas viss jämkning. Härom må anföras följande. Redan innan propositionen nr 233/1933 framlades, hade stiftsnämnderna i huvudsak antagit den personal, som erfordrades för deras verksamhet, därvid nämnderna haft att överväga ett av Kungl. Maj:t till samtliga stiftsnämnder utfärdat cirkulär, vari deras uppmärksamhet fästes på önskvärdheten av att, där så kunde ske, till stiftsjägmästare och annat skogligt biträde hos stiftsnämnd utsåges sökande, som vore anställd hos domänverket. Från den 1 mars 1933 hava hos stiftsnämnderna inrättats 8 befattningar som stiftsjägmästare med heltidstjänstgöring, 4 befattningar som stifts-

jägmästare utan heltidstjänstgöring samt 2 befattningar som biträdande stiftsjägmästare. Till stiftsjägmästare med heltidstjänstgöring hava, i två fall enligt av Kungl. Maj:t med anledning av anförda besvär lämnad föreskrift, antagits 1 skogstaxator samt 7 icke-ordinarie jägmästare, till stiftsjägmästare utan heltidstjänstgöring bland andra 2 icke-ordinarie jägmästare samt till biträdande jägmästare 2 icke-ordinarie jägmästare eller i allt 1 skogstaxator och 11 icke-ordinarie jägmästare. Av de hos skogsvårdsstyrelserna nyinrättade befattningarna hava med personal, varom nu är fråga, tillsatts av skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län till distriktsjägmästare 2 icke-ordinarie jägmästare, till taxeringsledare 1 icke-ordinarie jägmästare, till taxeringsassistent 1 icke-ordinarie jägmästare och till länsskogvaktare 5 icke-ordinarie kronojägare; av skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län till distriktsjägmästare 4 icke-ordinarie jägmästare, till distriktsassistenter 2 icke-ordinarie jägmästare och till länsskogvaktare 9 icke-ordinarie kronojägare; samt av skogsvårdsstyrelsen i Kopparbergs län till distriktsjägmästare 1 icke-ordinarie jägmästare och till länsskogvaktare 1 icke-ordinarie kronojägare. Antalet av de befattningshavare, som enligt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut skola efter avskedet från domänverket beredas avlöning eller ersättning i annan form för mistad arbetsanställning, har genom berörda överflyttning av personal sålunda minskats med 1 skogstaxator, 22 icke-ordinarie jägmästare samt 15 icke-ordinarie kronojägare. I anslutning härtill har kostnaden för 1934 för den övertaliga personalen beräknats komma att — därest samtliga till avskedersättning berättigade icke-ordinarie befattningshavare, som innehava mer än 9 tjänstgöringsår, önska den 1 januari 1934 uppbära en årslön — utgöra:

| P e r s o n a l                                              | Personal och kostnader, som åbelöpa                  |         |                                   |         |                                   |         |
|--------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|---------|-----------------------------------|---------|-----------------------------------|---------|
|                                                              | Haradsallmännin-<br>garna och lapp-<br>mark-skogarna |         | Ecklesiastika<br>skogarna         |         | Tillhoppa                         |         |
|                                                              | Antal be-<br>fattnings-<br>havare                    | Kronor  | Antal be-<br>fattnings-<br>havare | Kronor  | Antal be-<br>fattnings-<br>havare | Kronor  |
| <i>Ordinarie personal.</i>                                   |                                                      |         |                                   |         |                                   |         |
| Överjägmästare .....                                         | —                                                    | —       | 2                                 | 21,000  | 2                                 | 21,000  |
| Jägmästare .....                                             | 9                                                    | 81,000  | 17                                | 153,000 | 26                                | 234,000 |
| Skogstaxator .....                                           | 1                                                    | 7,000   | 1                                 | 7,000   | 2                                 | 14,000  |
| Överjägmästarassistent .....                                 | —                                                    | —       | 2                                 | 12,000  | 2                                 | 12,000  |
| Kronojägare .....                                            | 46                                                   | 152,000 | 76                                | 251,000 | 122                               | 403,000 |
| Kontorsbiträde .....                                         | —                                                    | —       | 2                                 | 5,000   | 2                                 | 5,000   |
| Summa ordinarie personal                                     | 56                                                   | 240,000 | 100                               | 449,000 | 156                               | 689,000 |
| Härav dyrtidstilläg .....                                    |                                                      | 9,000   |                                   | 17,000  |                                   | 26,000  |
| <i>Icke-ordinarie personal.</i>                              |                                                      |         |                                   |         |                                   |         |
| Revir- och skogsindelningsassistent:<br>förtidspension ..... | 15                                                   | 32,500  | 1                                 | 2,000   | 16                                | 34,500  |
| avskedsersättning .....                                      |                                                      | 20,500  |                                   | 1,500   |                                   | 22,000  |
| Summa                                                        | 15                                                   | 53,000  | 1                                 | 3,500   | 16                                | 56,500  |
| Kronojägare:<br>förtidspension .....                         | 9                                                    | 9,000   | 17                                | 17,500  | 26                                | 26,500  |
| avskedsersättning .....                                      |                                                      | 16,500  |                                   | 8,500   |                                   | 25,000  |
| Summa                                                        | 9                                                    | 25,500  | 17                                | 26,000  | 26                                | 51,500  |
| Summa icke-ordinarie personal                                | 24                                                   | 78,500  | 18                                | 29,500  | 42                                | 108,000 |
| Härav dyrtidstilläg .....                                    |                                                      | 4,000   |                                   | 1,500   |                                   | 5,500   |
| Summa summarum                                               | 80                                                   | 318,500 | 118                               | 478,500 | 198                               | 797,000 |
| Härav dyrtidstilläg .....                                    |                                                      | 13,000  |                                   | 18,500  |                                   | 31,500  |

I enlighet med sistnämnda beräkning bör domänfonden för 1934 beredas ersättning från riksstatsanslag med 318,500 kronor, därav 13,000 kronor för dyrtidstilläg, och hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departement-  
chefen.*

att till ersättning till statens domäners fond för utgifter för personal vid domänverket, som blivit övertalig till följd av 1932 års lagstiftning om häradsallmänningar och om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden, anvisa för budgetåret 1934/1935 såsom särskilda *extra förslagsanslag*

a) till avlöningar m. m. .... kronor 305,500,  
b) för genom dyrtidstilläg ökade  
utgifter ..... » 13,000.

## Skogsvård m. m.

[127.] 13 och 14. Ersättning till domänfonden för utgifter för tillsyn å kronohemmans skogar samt husbehovsskogar. Från och med budgetåret 1923/1924 har till ersättning till domänfonden för utgifter för tillsyn å enskildas skogar i lappmarkerna samt Särna och Idre socknar jämlikt förordningen den 18 juni 1915 (nr 251), den s. k. lappmarkslagen, årligen uppförts ett ordinarie förslagsanslag, varjämte till ersättning till domänfonden för genom dyrtidstillägg ökade utgifter för dylik tillsyn anvisats ett extra förslagsanslag. Anslagen hava för innevarande budgetår uppförts med respektive 370,700 och 34,000 kronor samt avse ersättning för utgifterna under kalenderåret 1933.

Av statsmakterna antogs 1932 ny lappmarkslag (sv. förf.-saml. nr 180), som trädde i kraft den 1 januari 1934, då förordningen nr 251/1915 upphörde att gälla. Förordningen äger dock fortfarande tillämpning beträffande skogar å kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt inom de sex norra länen. Överinseendet över de under nya lagen lydande skogarna inom lappmarkerna samt Särna och Idre socknar har överflyttats från domänverket till skogsvårdsstyrelserna. Medan enligt den äldre lagstiftningen ersättningen utgick för domänverkets arbete med såväl skatte- och kronohemmans skogar inom lappmarksreviren samt Särna och Idre socknar som ock husbehovsskogarna inom Norrbottens och Västerbottens län, hava med den nya lagens ikraftträdande den 1 januari 1934 domänverkets bestyr med nämnda hemmansskogar av skattenatur upphört. Tillsynen å de av enskilda disponerade kronohemmanen i de sex norra länen samt särskilda och samfällda husbehovsskogar av såväl skatte- som krononatur tillkomma däremot alltjämt verket.

*Domänstyrelsen* har i skrivelse den 31 augusti 1933 anfört följande.

Den av nya lappmarkslagen orsakade minskningen av domänverkets administrationsområde framginge av följande arealsammanställning, utvisande omfattningen av de olika slagen skogar vid 1931 års början:

|                                            |        |              |            |
|--------------------------------------------|--------|--------------|------------|
| Äldre avvitringshemman av krononatur ..... | hektar | 146,276      |            |
| skattenatur .....                          | »      | 1,420,180    | 1,566,456  |
| Husbehovsskogar av krononatur .....        | »      | 42,417       |            |
| skattenatur .....                          | »      | 38,884       | 81,301     |
|                                            |        | Summa hektar | 1,647,757. |

Av dessa områden komme alltså kronohemmanen samt husbehovsskogarna att kvarbliva under domänverket med en areal av  $(146,276 + 81,301 =)$  227,577 hektar, motsvarande 13.8 procent av den förutvarande totalarealen, för vilken anslag utgått.

Ersättning till domänfonden för tillsyn å kronohemmanens skogar samt husbehovsskogarna borde givetvis även i fortsättningen utgå, så länge dessa skogar stode under tillsyn av domänverket. Enär emellertid de olika slagen skogar grupperade sig olika inom skilda revir med skiftande administra-

tionskostnader per hektar skogsmark allt efter den geografiska belägenheten, hade domänstyrelsen verkställt en beräkning av anslagsminskningen per *revir*, vars resultat framginge av skrivelsen vidfogad uppställning. Vid denna beräkning hade procenttalen kvarvarande skogsmark beräknats för smärre områden med mera ensartade förhållanden. Dessa procenttal hade sedermera tillämpats på 1932 års anslag, fördelade per revir enligt 1932 års bokslut. De därvid erhållna kostnadssummorna hade sedan adderats för samtliga revir och givit ett resultat av 45,016 kronor.

Av sagda 45,016 kronor kunde, enligt proportionen mellan avlöningar och dyrtidstillägg i 1932 års anslag, 40,526 kronor beräknas belöpa å egentliga avlöningar och 4,490 kronor å dyrtidstillägg, vilket sistnämnda belopp torde kunna avrundas till 4,000 kronor.

Med stöd av det anförda har styrelsen hemställt, att i riksstaten för budgetåret 1934/1935 måtte upptagas dels ett ordinarie anslag å 40,500 kronor såsom ersättning till statens domäners fond för utgifter för tillsyn å kronohemmans skogar samt husbehovsskogar dels ett extra anslag å 4,000 kronor för genom dyrtidstillägg ökade utgifter för nämnda tillsyn.

Enligt remissutlåtande den 18 oktober 1933 har *statskontoret*, i den mån ämbetsverket kunnat ingå i granskning av anslagsberäkningen, icke funnit anledning till erinran mot densamma.

Jag har intet att erinra mot domänstyrelsens förslag. Under erinran att anslagen avse utgifter under kalenderåret 1934, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*Departement-  
chefen.*

a) med utslutande ur riksstaten av ordinarie förslagsanslaget till ersättning till statens domäners fond för utgifter för tillsyn å enskildas skogar i lappmarkerna samt Särna och Idre socknar, i riksstaten under rubrik ersättning till statens domäners fond för utgifter för tillsyn å kronohemmans skogar samt husbehovsskogar uppföra ett *ordinarie anslag* av ..... kronor 40,500;

b) till ersättning till statens domäners fond för genom dyrtidstillägg ökade utgifter för tillsyn å kronohemmans skogar samt husbehovsskogar anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra anslag* av ..... kronor 4,000.

[128.] 15 och 16. **Ersättning till domänfonden för utgifter för tillsyn å skyddsskogar.** Av 1923 års riksdag uppfördes till ersättning till domänfonden för utgifter för tillsyn å enskildas skyddsskogar i anslutning till lagen den 24 juli 1903 angående skyddsskogar ett ordinarie förslagsanslag till avlöningar, varjämte till ersättning till domänfonden för genom dyrtidstillägg ökade utgifter för dylik tillsyn anvisades ett extra förslagsanslag. Anslagen avse utgifter under det kalenderår, vars senare hälft ingår i det budgetår, för vilket anslaget uppförts i budgeten. Närmare

redogörelse för anslagen och deras användning har lämnats under punkten 140 i nionde huvudtiteln, 1923 års statsverksproposition, samt under punkten 130 i nionde huvudtiteln av 1931 års statsverksproposition. Anslagen hava för innevarande budgetår uppförts med respektive 73,100 kronor och 5,300 kronor. Det ordinarie anslaget är avsett att täcka dels arvoden och reseersättningar åt särskilda med uteslutande verksamhet å skyddsskogarna sysselsatta assistenter och icke ordinarie kronojägare, dels ock 21 procent av domänstyrelsens utgifter för avlöning av och reseersättningar åt skogsstatspersonalen i Frostvikens, Åre, Hallens, Hede och Rätans revir i Jämtlands län samt Västerdalarnas revir i Kopparbergs län.

I anslutning till beslut av 1933 års riksdag (prop. nr 233; R. skr. nr 269) angående indragning till följd av ändrad skogslagstiftning av personal vid domänverket har Kungl. Maj:t den 24 november 1933 fastställt ny indelning i överjägmästardistrikt och revir, att gälla från den 1 januari 1934 tillsvidare intill dess annorlunda förordnas. Genom den nya revirindelningen har antalet revir, inom vilka skyddsskogar äro belägna, minskats till fem (Frostvikens, Åre, Hede, Särna och Älvdalens östra). I anslutning till av Kungl. Maj:t den 24 november 1933 given föreskrift, att de tre förstnämnda reviren icke skola omfatta därinom belägna skyddsskogar och renbetesland, hava dessa genom beslut av domänstyrelsen sammanförts under förvaltning av viss särskild personal. Skyddsskogarna inom Särna och Älvdalens östra revir förvaltas, såsom icke undantagna reviren, av den ordinarie revirpersonalen.

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *domänstyrelsen* framlagt beräkning över kostnaderna under kalenderåret 1934 för den med skyddsskogarna sysselsatta personalen samt hemställt, att anslagen till ersättning till domänfonden för utgifter för tillsynen i fråga måtte för budgetåret 1934/1935 uppföras, det ordinarie med 54,300 kronor och det extra med 2,700 kronor. Nämda kostnadsberäkning har följande innebörd:

|                                                                                                                                            |        |        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 1 e. o. jägmästare med tjänstgöring dels å renbetesland, dels å skyddsskogar (halva arvodet) .....                                         | kronor | 3,000  |
| 4 ordinarie kronojägare med tjänstgöring dels å renbetesland, dels å skyddsskogar (halva arvodet) .....                                    | »      | 6,300  |
| Extra assistenter, 6 för halvåret å 2,400 kronor .....                                                                                     | »      | 14,400 |
| Icke ordinarie kronojägare, 10 för halvåret å 1,000 kronor....                                                                             | »      | 10,000 |
|                                                                                                                                            | kronor | 33,700 |
| Rese- och traktamentsersättningar till förestående personal ävensom till viss del till personal inom Särna och Älvdalens östra revir ..... | »      | 20,500 |
| Tillfällig skrivhjälp .....                                                                                                                | »      | 100    |
| Dyrtidstillägg .....                                                                                                                       | »      | 2,700  |

Summa kronor 57,000.

*Statskontoret* har i remissutlåtande den 18 oktober 1933 anført, att, i den mån ämbetsverket kunnat ingå i granskning av domänstyrelsens anslagsberäkningar, granskningen icke föranlett någon erinran.

Jag har intet att erinra mot anslagsberäkningen och hemställer, att *Departements-  
chefen.* Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) minska *ordinarie förslagsanslaget* till ersättning till statens domäners fond för utgifter för tillsyn å skyddsskogar, nu ..... kronor 73,100,  
med ..... » 18,800  
till..... » 54,300;

b) till ersättning till statens domäners fond för genom dyrtidstillägg ökade utgifter för tillsyn å skyddsskogar anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsanslag* av ..... kronor 2,700.

[129.] 17. Skogsvård å kronohemmans skogar samt husbehovsskogar. Alltsedan budgetåret 1924/1925 har till främjande av skogsvård å enskilda skogar i lappmarkerna samt Särna och Idre socknar varit å riksstaten uppfört ett extra reservationsanslag, avsett att disponeras av domänstyrelsen. För innevarande budgetår utgår anslaget med 50,000 kronor.

Genom den 1932 utfärdade nya lappmarkslagen (nr 180), som trädde i kraft den 1 januari 1934, upphävdes förordningen nr 251/1915 angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden, dock att förordningen fortfarande äger tillämpning beträffande skogar å kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt inom de sex norra länen. Medan enligt den äldre lagstiftningen domänverkets tillsyn omfattade såväl skatte- och kronohemmans skogar inom lappmarksreviren samt Särna och Idre socknar som ock husbehovsskogarna inom Norrbottens och Västerbottens län, hava genom den nya lagstiftningen domänverkets bestyr med nämnda hemmansskogar av skattenatur upphört och övergått å skogsvårdsstyrelserna. Tillsynen å de av enskilda disponerade kronohemmanen i de sex norra länen samt särskilda och samfällda husbehovsskogar av såväl skatte- som krononatur tillkomma däremot allttjämt verket.

I skrivelse den 1 november 1933 har *domänstyrelsen* hemställt, att för understödjande av skogsvården å de av berörda skogar, beträffande vilka tillsynen även efter utgången av 1933 åligger domänverket, eller sålunda kronohemmans skogar samt husbehovsskogar, måtte för nästa budgetår uppföras ett extra reservationsanslag av 5,000 kronor, att av styrelsen disponeras enligt enahanda bestämmelser, som gälla för det inledningsvis berörda anslaget.

Jag biträder domänstyrelsens förslag och hemställer förty, att Kungl. *Departements-  
chefen.* Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till främjande av skogsvård å kronohemmans skogar samt husbehovsskogar anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra reservationsanslag* av..... kronor 5,000.

[130.] 18. Skogsvårdens befrämjande. Anslaget till skogsvårdens befrämjande, att i mån av förefallande behov fördelas mellan skogsvårdsstyrelserna, har under senare år utgjort, för budgetåret 1927/1928 500,000 kronor, för budgetåret 1928/1929 750,000 kronor, för budgetåret 1929/1930 800,000 kronor samt för ett vart av budgetåret 1930/1931—1933/1934 830,000 kronor.

Närmare redogörelse för anslaget och dess användning har lämnats under punkten 123 i nionde huvudtiteln, 1929 års statsverksproposition.

I skrivelse den 13 september 1933 har *centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund* gjort framställning rörande anslagsbehovet för budgetåret 1934/1935, varav inhämtas huvudsakligen följande.

För att utröna skogsvårdsstyrelsernas anslagsbehov för budgetåret 1934/1935, d. v. s. medelsåtgången under kalenderåret 1934, hade centralrådet från de olika skogsvårdsstyrelserna infortrat provisoriska inkomst- och utgiftsstater för sagda år. Med ledning härav hade centralrådet låtit uppgöra tablåer, utvisande såväl för en var som för samtliga styrelser beräknade inkomster och utgifter för år 1934 (i efterföljande tabell angivna med kursiv stil). Enligt dessa tablåer skulle skogsvårdsstyrelsernas sammanlagda utgifter och inkomster 1934 kunna uppskattas till följande belopp, därvid för jämförelse medtagits motsvarande siffror för 1933, sådana de av skogsvårdsstyrelserna vid fjolårets anslagsäskande beräknades:

|                                                                        |           |           | 1934      | 1933      |
|------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| <i>Utgifter.</i>                                                       |           |           |           |           |
| Kostnad för virkestaxering .....                                       |           |           | 11,550    | 13,150    |
| Upplysande och skogsvårdsbefrämjande verksamhet:                       |           |           |           |           |
| skogsupplysning .....                                                  | 118,900   | 133,400   |           |           |
| biträde för avverkning m. m. ....                                      | 341,500   | 351,500   |           |           |
| skogsodling och markberedning:                                         |           |           |           |           |
| fröklängning och skogsströ .....                                       | 104,300   | 129,150   |           |           |
| plantor .....                                                          | 206,300   | 233,000   |           |           |
| särskilda bidrag och arbetsledning .....                               | 225,100   | 246,300   |           |           |
| diverse .....                                                          | 33,250    | 33,300    |           |           |
| skogsutdikning .....                                                   | 568,950   | 641,750   |           |           |
| reglering av skogsbetet .....                                          | 300,600   | 265,200   |           |           |
| reglering av skogsbetet .....                                          | 33,350    | 30,200    | 1,363,300 | 1,422,050 |
| Övervakandet av skogslagarnas efterlevnad .....                        |           |           | 221,300   | 241,100   |
| Förvaltningen i övrigt:                                                |           |           |           |           |
| styrelse och revision .....                                            | 41,800    | 50,200    |           |           |
| löner och bidrag till pensionsavgifter .....                           | 1,382,731 | 1,412,851 |           |           |
| personalens diverse resor .....                                        | 42,300    | 43,000    |           |           |
| underhåll av fastigheter och inventarier .....                         | 59,750    | 62,000    |           |           |
| tjänstelokaler, expenser, annonser och tryck .....                     | 188,750   | 192,500   |           |           |
| räntor och diverse utgifter .....                                      | 66,219    | 68,249    | 1,781,550 | 1,828,800 |
| Nyanskaffning av fastigheter och inventarier .....                     |           |           | 31,950    | 35,800    |
| summa utgifter kronor                                                  |           |           | 3,409,650 | 3,540,900 |
| <i>Inkomster:</i>                                                      |           |           |           |           |
| Medel för skogsvårdens befrämjande:                                    |           |           |           |           |
| av landsting .....                                                     | 97,500    | 88,500    |           |           |
| » hushållningssällskap .....                                           | 48,200    | 51,900    |           |           |
| direkt influtna skogsvårdsavgifter .....                               | 781,800   | 1,288,500 | 927,500   | 1,428,900 |
| Övriga inkomster:                                                      |           |           |           |           |
| ersättning för skogsupplysning .....                                   | 1,200     | 1,100     |           |           |
| ersättning för biträde för avverkning m. m. ....                       | 105,750   | 91,800    |           |           |
| ersättning för skogsodling och markberedning:                          |           |           |           |           |
| fröklängning m. m. ....                                                | 4,800     | 400       |           |           |
| skogsströ .....                                                        | 69,300    | 81,200    |           |           |
| plantor .....                                                          | 122,400   | 143,400   |           |           |
| arbetsledning .....                                                    | 43,350    | 51,650    |           |           |
| diverse .....                                                          | 19,300    | 7,300     |           |           |
| ersättning för skogsutdikning .....                                    | 259,150   | 283,950   |           |           |
| ersättning för reglering av skogsbetet .....                           | 181,300   | 127,500   |           |           |
| ersättning för reglering av skogsbetet .....                           | 200       | 500       |           |           |
| ersättning för besiktning samt syne- och rättgångskostnader m. m. .... | 5,200     | 5,900     | 552,800   | 510,750   |
| räntor .....                                                           |           |           | 126,200   | 116,800   |
| inkomster av fastigheter och inventarier .....                         |           |           | 31,280    | 32,250    |
| diverse inkomster .....                                                |           |           | 10,500    | 12,100    |
| summa inkomster kronor                                                 |           |           | 1,648,280 | 2,100,800 |

Av tabellen framgår, att för samtliga skogsvårdsstyrelser beräknas för budgetåret 1934/1935 föreligga en brist av sammanlagt (3,409,650 — 1,648,280 =) 1,761,370 kronor.

Genom hos statskontoret vid årsskiftet 1933/1934 redovisade skogsvårdsavgifter, utgörande 10 procent av under 1933 debiterade avgifter och be-

räknade till 86,867 kronor, skulle bristen nedgå till  $(1,761,370 - 86,867 =) 1,674,503$  kronor.

I de nu nämnda beräkningarna vore ej medtagna de utgifter, som med avseende på budgetåret 1934/1935 komme att förorsakas skogsvårdsstyrelserna i Kopparbergs, Västerbottens och Norrbottens län för handhavandet, jämlikt lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, av uppsikten över enskilda skogar i nämnda områden. Dessa utgifter vore nämligen av den storlek och beskaffenhet, delvis av engångsnatur, att de lämpligen torde böra behandlas helt åtskilda från skogsvårdsstyrelsernas övriga utgifter.

De av skogsvårdsstyrelserna beräknade *inkomsterna* under sagda år uppginge, exklusive statsanslag och hos statskontoret redovisade skogsvårdsavgifter, till en summa av 1,648,280 kronor. Skogsvårdsstyrelsernas motsvarande inkomster för år 1931 uppginge till 2,987,856 kronor och för år 1932 till 3,475,775 kronor. För år 1933 hade skogsvårdsstyrelserna beräknat samma inkomster till 2,100,800 kronor. Den förutsedda inkomstminskningen under år 1934 vore sålunda högst betydande. Anledningen härtill vore i främsta rummet att söka i den nedgång i skogsvårdsavgifterna, som under 1934 syntes komma att göra sig särskilt starkt gällande som en följd av de senaste årens starkt sänkta virkespris. De direkta skogsvårdsavgifterna hade sålunda uppgått under år 1931 till 1,838,920 kronor och under år 1932 till 1,949,186 kronor, medan de för åren 1933 och 1934 beräknats komma att belöpa på 1,288,500 respektive 781,800 kronor.

Centralrådet hade ingen anledning att betvivla riktigheten av skogsvårdsstyrelsernas beräkningar rörande inkomsternas storlek under år 1934, då skogsbrukets och träförädlingsindustriens bekymmersamma läge under senaste år uppenbarligen måste leda till kraftigt minskade skogsvårdsavgifter.

De av skogsvårdsstyrelserna beräknade *utgifterna* för år 1934, i vad avsåge verksamheten å de områden, som icke komme att lyda under 1932 års lappmarkslag, beräknades uppgå sammanlagt till 3,409,650 kronor mot 3,540,900 kronor för 1933.

Enligt centralrådets uppfattning hade skogsvårdsstyrelserna allvarligt bemödat sig om att iakttaga sträng sparsamhet vid upprättande av det föreliggande utgiftsförslaget. Det syntes centralrådet därför vara svårt att framlägga förslag om ytterligare sänkning av utgifterna, då detta endast i ringa grad torde kunna ske utan äventyrande, i större eller mindre utsträckning, av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet. Då emellertid det ekonomiska läget ofrånkomligt torde kräva, att utgifterna beskures än mera, än vad skogsvårdsstyrelserna föreslagit, hade centralrådet undersökt, huruvida de av skogsvårdsstyrelserna upprättade inkomst- och utgiftsförslagen gäve några hållpunkter för bedömande hur detta lämpligen borde ske.

Nettoutgifterna för *skogsupplysning* hade för 1934 beräknats till  $(118,900 - 1,200 =) 117,700$  kronor. Centralrådet hade i skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 september 1932 angående anslag till skogsvårdens befrämjande för budgetåret 1933/1934 uttalat som sin åsikt, att skogsvårdsstyrelsernas ifrågavarande upplysningsverksamhet borde kunna nödtorftigt uppehållas med en nettoutgift per år räknat av 100,000 kronor. Med denna utgångspunkt skulle alltså nu kunna räknas med en möjlig besparing av 17,700 kronor.

Nettoutgifterna för *biträde med avverkning m. m.* hade av skogsvårds-

styrelserna upptagits till  $(341,500 - 105,750 =) 235,750$  kronor. I nyss åberopade skrivelse den 14 september 1932 hade centralrådet som sin mening uttalat, att ifrågavarande utgifter för år 1933 borde kunna begränsas till netto 200,000 kronor. Då det torde vara omöjligt att för år 1934, då med all sannolikhet avverkningarna komme att öka i omfattning i jämförelse med år 1933, tänka sig en ytterligare minskning av dessa utgifter, kunde centralrådet här endast räkna med en möjlig besparing av 35,750 kronor.

För *skogsodling och markberedning* vore i 1934 års statförslag beräknat en nettoutgift av  $(568,950 - 259,150 =) 309,800$  kronor. Av samma skäl, som centralrådet anförde i tidigare skrivelser i ämnet, ansåge centralrådet det även nu ligga inom möjligheternas gräns att begränsa skogsvårdsstyrelsernas nettoutgifter för ifrågavarande verksamhetsgrenar till 200,000 kronor per år. För år 1934 skulle alltså kunna räknas med en besparing av 109,800 kronor.

För *skogsutdikningen* hade skogsvårdsstyrelserna i statförslagen för år 1934 upptagit nettoutgifterna till  $(300,600 - 181,300 =) 119,300$  kronor. I överensstämmelse med till ifrågavarande spörsmål tidigare intagen ståndpunkt ansåge centralrådet, att skogsvårdsstyrelsernas årliga nettoutgifter för denna verksamhetsgren borde stanna vid 100,000 kronor och att sålunda, med avseende på 1934 års utgiftsstat, borde kunna räknas med en besparing av 19,300 kronor.

Utöver vad nu sagts hade centralrådet ej ansett sig kunna ifrågasätta någon nedsättning av de av skogsvårdsstyrelserna beräknade utgifterna för år 1934.

Efter avdrag av de belopp, centralrådet ifrågasatt såsom möjliga besparingar  $(17,700 + 35,750 + 109,800 + 19,300 =) 182,550$  kronor skulle av förberörda brist å 1,674,503 kronor återstå 1,491,953 kronor, som skulle behöva täckas med statsmedel.

Centralrådet ansåge sig av i skrivelsen närmare utvecklade skäl böra hävda, att det i nuvarande läge vore nödvändigt, att anslaget till skogsvårdens befrämjande väsentligt höjdes utöver det belopp, som för år 1933 anslagits för ändamålet. Centralrådet vågade icke räkna med, att hela den angivna bristen skulle täckas av statsmedel, utan ansåge sig böra inskränka sitt äskande av statsmedel för ändamålet till 1,200,000 kronor, vilket förutsatte, att ett belopp om nära 300,000 kronor måste tagas av skogsvårdsstyrelsernas behållna medel.

Centralrådet har därefter avhandlat frågan om vissa skogsvårdsstyrelser behöv av ytterligare statsmedel för fullgörande av de uppgifter, som jämlikt 1932 års lappmarkslag åvila dem. Rörande överflyttandet av bestyret med ifrågavarande skogar från domänverkets personal till vederbörande skogsvårdsstyrelser hänvisas till den härom under punkt 126 lämnade redogörelsen. I förevarande anslagsfråga har centralrådet anförde i huvudsak följande.

Uppsikten över ifrågavarande skogar skulle från och med den 1 januari 1934 handhavas av skogsvårdsstyrelserna i Kopparbergs, Västerbottens och Norrbottens län. Redan före nämnda tidpunkt hade emellertid dessa skogsvårdsstyrelser förorsakats vissa utgifter, som hörde samman med erforderliga förberedande åtgärder för övertagandet av omförmälda uppgifter. Vid beräkning av skogsvårdsstyrelsernas anslagsbehov för ändamålet under budgetåret 1934/1935 måste dessa utgifter för 1933 även

medtagas, då skogsvårdsstyrelserna tidigare icke tillgodosatts med statsmedel för dessas täckande. Till grund för beräkning av det ifrågavarande anslagsbehovet borde alltså ligga utgiftsstater, avseende tiden t. o. m. år 1934. Några inkomster i form av skogsvårdsavgifter från berörda skogar kunde skogsvårdsstyrelserna påräkna först under 1935.

Huvudparten av utgifterna för de nya uppgifternas handhavande bestode av löner samt rese- och traktamentsersättningar till den nyanställda personalen. Härtill komme visst engångsanslag för nyanskaffning av inventarier.

De av skogsvårdsstyrelserna sålunda beräknade totala utgifterna för den nya verksamhetens handhavande, i vad anginge tiden t. o. m. år 1934, vore följande:

| Skogsvårdsstyrelsen i | Personal-kostnader | Expeditions-kostnader m. m. | Inventarie-kostnader | Summa    |
|-----------------------|--------------------|-----------------------------|----------------------|----------|
| Kopparbergs län       | 26,835             | 3,415                       | 1,750                | 32,000   |
| Västerbottens »       | 300,200            | 27,800                      | 9,500                | 337,500  |
| Norrbottnens »        | 200,237            | 29,763                      | 13,000               | 243,000  |
| summa                 | 527,272            | 60,978                      | 24,250               | 612,500. |

Till jämförelse erinrade centralrådet, att 1927 års skogssakkunniga för lappmarken i sitt den 31 mars 1931 avgivna betänkande i ämnet angivit de sannolika kostnader per år för nämnda skogsvårdsstyrelserns övertagande av uppsikten över lappmarksskogarna med flera områden till respektive 33,000, 317,000 och 242,000 kronor eller sammanlagt 592,000 kronor.

Med tillägg för av de sakkunniga beräknade erforderliga utgifter under första verksamhetsåret för nyuppsättning av möbler och inventarier, blankettryck m. m. skulle ovanstående belopp ökas med respektive 2,000, 15,000 och 15,000 kronor eller sammanlagt med 32,000 kronor till 624,000 kronor.

Av nu lämnade uppgifter framginge sålunda, att de av skogsvårdsstyrelserna beräknade utgifterna för ifrågavarande verksamhetsperiod nära överensstämde med de av skogssakkunniga för lappmarkerna angivna kostnaderna för skogsvårdsstyrelsernas befattningsstagande med de skogar, varom nu vore fråga.

Med hänsyn till att i skogsvårdsstyrelsernas nu föreliggande utgiftsberäkningar även inginge sådana av den ifrågavarande verksamheten föranledda kostnader, vilka belöpte på 1933, syntes skäl föreligga för det antagandet, att skogsvårdsstyrelsernas utgifter för den nu avsedda verksamheten framdeles skulle komma att något understiga vad förenämnda sakkunniga beräknat.

Centralrådet hade icke funnit sig hava anledning framställa någon erinran mot skogsvårdsstyrelsernas förevarande utgiftsberäkningar och tillstyrkte, att för budgetåret 1934/1935 till ifrågavarande skogsvårdsstyrelser anvisades ett särskilt belopp av 600,000 kronor, att dem emellan fördelas i proportion till de summor, varom de nu gjort framställning.

Härefter har centralrådet ytterligare anfört följande.

Skogsvårdsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län hade i ämnet framhållit, att, ehuru de måste igångsätta den nya verksamheten redan i slutet av 1933, de icke kunde påräkna att för ändamålet erhålla statsmedel förrän efter den 1 juli 1934. För att bliva i stånd att bestrida

de till sagda tidpunkt av verksamheten i fråga förorsakade utgifterna hade de därför blivit nödsakade att vidtaga anstalter för upptagande av lån i privat bankinrättning. För att dylika extraordinära åtgärder icke ånyo skulle behöva vidtagas vid ingången av år 1935 hade skogsvårdsstyrelserna i fråga gjort framställning om statsmedel att användas som rörelsekapital. Skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län hade sålunda ansett sig böra för ändamålet äska 200,000 kronor, varvid styrelsen utgått ifrån, att det statsanslag, som kunde komma att tilldelas styrelsen för budgetåret 1934/1935, först skulle erhållas i september 1934. Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län, som räknade med att erhålla statsanslaget för nämnda budgetår redan i juli 1934 och som dessutom tagit hänsyn till, att skogsvårdsavgifter från lappmarksskogarna komme att inflyta i början av år 1935, hade för ändamålet äskat 100,000 kronor.

Centralrådet funne dessa framställningar principiellt befogade, då det icke kunde anses skäligt eller lämpligt, att en skogsvårdsstyrelse skulle behöva ikläda sig låneförbindelse för ett behörigt fullgörande av de uppgifter, statsmakterna pålagt densamma. Beträffande, återigen, de belopp, varom nämnda skogsvårdsstyrelser gjort framställning, ansåge centralrådet, att det av skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län begärda borde kunna sänkas till 150,000 kronor. Härvid hade centralrådet utgått ifrån, att statsanslaget för budgetåret 1934/1935 skulle erhållas vid augusti månads ingång år 1934, att skogsvårdsstyrelsen i början av år 1935 skulle erhålla skogsvårdsavgifter från lappmarksskogarna om cirka 35,000 kronor, vilket torde vara mycket försiktigt räknat, samt att den för år 1934 upprättade utgiftsstaten även vore tillämplig för verksamheten i fråga under år 1935. Det sammanlagda behovet av medel för nu ifrågavarande ändamål skulle alltså kunna beräknas till  $(150,000 + 100,000 =) 250,000$  kronor. Anslaget till täckande av detta medelsbehov bleve självfallet av engångskaraktär.

Det totala behovet av medel med avseende på anslaget till skogsvårdens befrämjande för budgetåret 1934/1935 har centralrådet alltså beräknat till  $(1,200,000 + 600,000 + 250,000 =) 2,050,000$  konor, vilket sistnämnda belopp centralrådet funnit böra hos riksdagen äskas.

I ärendet hava infordrade utlåtanden avgivits den 12 oktober 1933 av domänstyrelsen och den 2 november 1933 av statskontoret.

*Domänstyrelsen* har framhållit, att skogsvårdsstyrelsernas bidragsverksamhet bestredes, förutom med anlåtande till viss del av anslaget till skogsvårdens befrämjande, jämväl med statens skogsutdikningsanslag och statens skogodlingsanslag ävensom med de för budgetåren 1932/1933 och 1933/1934 utgående anslagen till understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar. Härav framginge, att de enskilda skogsägarna för närvarande i utomordentligt stor utsträckning åtnjöte bidrag från det allmänna till skötseln av sina skogar. Detta innebure, att i den mån kostnaderna för skogsvårdsstyrelsernas verksamhet överstege de inkomster, som till skogsvårdsstyrelserna inflöte i form av skogsvårdsavgifter och ersättningar för biträde vid skötseln av enskildas skogar, icke-skogsägare bleve belastade med utgifter för samma skötsel. Med hänsyn till att skogsarbeten vore att betrakta såsom ett viktigt led i samhällets strävande för arbetslöshetens bekämpande torde visserligen för närvarande en minskning av ifrågavarande anslag ej vara möjlig. Men å andra sidan syntes vid ett bibehållande av skogsvårdsavgiftsförord-

ningen oförändrad en ytterligare ökning i förevarande fall av anslaget till skogsvårdens befrämjande icke böra ifrågakomma.

Centralrådet hade — vid beräkning av ett anslag om 1,200,000 kronors storlek — utgått från att besparingar med 182,550 kronor skulle kunna ske uti de av skogsvårdsstyrelserna avlämnade utgiftsförslagen samt att ett belopp av nära 300,000 kronor skulle tagas av skogsvårdsstyrelsernas behållna medel. I betraktande av att skogsvårdsstyrelserna för sin verksamhet disponerade medel ej allenast ur anslaget till skogsvårdens befrämjande utan jämväl ur andra anslag av betydande storlek samt att ett flertal skogsvårdsstyrelser ägde fonderade medel av högst anseelig storlek, ansåge styrelsen, att besparingar, utöver vad centralrådet ifrågasatt, borde ytterligare kunna ske i berörda utgiftsförslag, i syfte att anslaget till skogsvårdens befrämjande kunde för budgetåret 1934/1935 begränsas till sin nuvarande storlek eller 830,000 kronor.

Emot centralrådets förslag om ett anslag för budgetåret 1934/1935 av (600,000 + 250,000 =) 850,000 kronor till bestridande av utgifterna för skogsvårdsstyrelsernas i Kopparbergs, Västerbottens och Norrbottens län handhavande av uppsikten jämlikt nya lappmarkslagen hade styrelsen ej erinran.

Domänstyrelsen hemställde om förslag till riksdagen om anvisande för budgetåret 1934/1935 till skogsvårdens befrämjande av ett anslag av (830,000 + 600,000 + 250,000 =) 1,680,000 kronor.

Statskontoret har anfört, att beträffande det belopp av 850,000 kronor, som avsåges för fullgörande av de nya uppgifter vilka genom 1932 års lappmarkslag pålagts skogsvårdsstyrelserna i Kopparbergs, Västerbottens och Norrbottens län, statskontoret intet hade att erinra. Däremot ansåge sig statskontoret i fråga om det till understödjande av skogsvårdsstyrelsernas allmänna verksamhet beräknade beloppet, 1,200,000 kronor, icke kunna underlåta att framhålla, att det redan med hänsyn till det nuvarande statsbudgetära läget icke torde kunna ifrågakomma att för sagda ändamål anvisa högre belopp än det, som härför anslagits under vart och ett av de senaste fyra budgetåren, eller 830,000 kronor. På grund härav och vad som av domänstyrelsen anförts i förevarande ämne föreslog statskontoret, att anslaget till skogsvårdens befrämjande för budgetåret 1934/1935 begränsades till 1,680,000 kronor.

*Departements-* I det av centralrådet begärda anslaget ingår dels ett belopp av 850,000  
*chefen.* kronor, motsvarande beräknade ökade kostnader för skogsvårdsstyrelserna i Västerbottens, Norrbottens och Kopparbergs läns landstingsområden, som föranledas av ikraftträdandet den 1 januari 1934 av lagen den 10 juni 1932 om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, dels ock ett belopp av 1,200,000 kronor såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för skogsvårdsstyrelsernas hittillsvarande verksamhet. Beräkningen av förstnämnda anslagsbelopp har lämnats utan erinran av såväl domänstyrelsen som statskontoret. Då beloppet synes erforderligt såsom en direkt följd av den nya lappmarkslagen, tillstyrker jag dess beviljande.

Som huvudsakligt skäl för den ifrågasatta betydande höjningen av anslaget i övrigt har åberopats, att depressionen under de senaste åren inom trävaruindustrien medfört en stark begränsning av avverkningar-

na och att detta i sin tur kommit att högst väsentligt minska beloppet av inflytande skogsvårdsavgifter, vilka utgöra skogsvårdsstyrelsernas förnämsta inkomstkälla. Att döma särskilt av resultatet av de under sista månaderna av 1933 förrättade skogsauktionerna på statens skogar synes en uppgående tendens hava börjat göra sig gällande, och man torde med hänsyn härtill hava viss anledning räkna med en mera allmän ökning av avverkningarna under 1934. Verkningarna av den uppgående tendensen kunna visserligen icke på grund av gällande bestämmelser om skogsvårdsavgifternas taxering och uppbörd komma skogsvårdsstyrelserna ekonomiskt till godo förrän tidigast 1935. Utsikterna till en mera allmän förbättring av läget på ifrågavarande område torde dock göra det lättare för vederbörande skogsvårdsstyrelser att i avvaktan härpå vidtaga de provisoriska åtgärder, som för tillgodoseende av det oundgängligaste behovet kunna visa sig erforderliga. I varje fall finner jag mig på grund av nu rådande statsfinansiella svårigheter icke kunna förorda en höjning av det såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för skogsvårdsstyrelsernas hittillsvarande allmänna verksamhet utgående anslagsbeloppet, 830,000 kronor. Både domänstyrelsen och statskontoret hava ansett anvisande av högre belopp för nästa budgetår icke böra ifrågakomma.

Anslaget till skogsvårdens befrämjande torde sålunda böra för budgetåret 1934/1935 uppföras med  $(850,000 + 830,000 =)$  1,680,000 kronor. Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1934/1935 anvisa till skogsvårdens befrämjande, att i mån av förefallande behov fördelas mellan skogsvårdsstyrelserna, ett *extra reservationsanslag* av ..... kronor 1,680,000.

[131.] **19. Statens skogsutdikningsanslag.** Till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet inom område, varå skogsvårdslagen äger tillämpning, av torrlägningsföretag, vilka avse höjande av alstringsförmågan hos mark med hänsyn till dess utnyttjande för skogsbörd, har riksdagen (se 1927: prop. nr 156; R. skr. nr 235) under benämning statens skogsutdikningsanslag anvisat ett extra reservationsanslag, vilket för ett vart av budgetåren 1927/1928—1933/1934 uppförts med respektive 200,000, 300,000, 500,000, 700,000, 800,000, 1,000,000 och 750,000 kronor. Av anslaget för innevarande budgetår må enligt riksdagens medgivande 10,000 kronor användas för undersökning rörande den av skogsvårdsstyrelserna och skogs-sällskapet bedrivna statsunderstödda dikningsverksamheten. Undersökningen, vilken förutsatts skola pågå under cirka tre år och draga en årlig kostnad av omkring 10,000 kronor, har jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 22 september 1933 igångsatts.

För bidrag från ifrågavarande anslag lända till efterrättelse bestämmel-

serna i kungörelsen den 27 juni 1927 (nr 270) angående villkoren för statsbidrag från statens skogsutdikningsanslag med däri genom kungörelserna nr 365/1928, 273/1930 och 581/1933 gjorda ändringar. Den 1933 gjorda ändringen innebär, att anslaget får disponeras även beträffande områden, som lyda under 1932 års lappmarkslag. Vidare har Kungl. Maj:t nämnda dag utfärdat cirkulär (nr 273) till samtliga skogsvårdsstyrelser och skogssällskapet med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av förstberörda kungörelse, vilket cirkulär ändrats i vissa delar genom cirkulär den 27 juni 1930 (nr 275) och den 30 april 1931 (nr 79).

Erinras må, att bidrag från statens skogsutdiknings- och statens skogsodlingsanslag kan utgå till företag, belägna å skogar, varå skogsvårdslagen och 1932 års lappmarkslag äga tillämpning. Däremot kan bidrag från det särskilda anslaget till tillfälliga skogsvårdsåtgärder utgå till företag inom tillämpningsområdet för såväl nämnda båda lagar som även vissa andra författningar, däribland lagen om häradsallmänningar. Bidrag från sistnämnda anslag får dock beviljas allenast till företag, vars utförande finnes vara ägnat att lindra eller motverka arbetslöshet inom orten, men får i motsats till skogsutdiknings- och skogsodlingsanslagen utgå jämväl till aktiebolag.

Vidkommande den med ifrågavarande anslag under 1932 bedrivna verksamheten torde böra meddelas följande uppgifter.

Av skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet i dikningsredogörelserna för år 1932 lämnade uppgifter framgår, att under sagda år 2,044 dikningsföretag kontrakterats med en sammanlagd båtnadsareal av 18,366 hektar och sammanlagt beviljade statsbidrag av 679,343 kronor. Statens bidrag per hektar mark, som på detta sätt beredes båtnad, uppgår sålunda, exklusive förvaltningsbidragen till skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet, till cirka 37 kronor. Under år 1932 avsynades och godkändes 1,643 företag med en sammanlagd båtnadsareal av 15,773 hektar och sammanlagt beviljade statsbidrag av 539,095 kronor. Det beviljade statsbidraget för dessa företag uppgår till cirka 34 kronor per hektar. Den å de avsynade företagen utförda nydikningen omfattar 2,270,431 meter, motsvarande en grävd kubikmassa av 1,376,491 kubikmeter. Den å samma företag utförda bäckrensningen belöper på 232,839 meter. Under året hava sammanlagt 10 företag förverkat rätten till statsbidrag.

Sedan verksamhetens början 1928 till och med år 1932 hava sammanlagt kontrakterats 5,625 företag med en båtnadsareal av 63,783 hektar samt avsynats och godkänts 3,855 företag med en båtnadsareal av 42,381 hektar.

Med avseende på de under år 1932 avsynade och godkända företagen må vidare meddelas, att den sammanlagda godkända kostnaden per hektar samt grävningskostnaden per meter nydikning, per kubikmeter nydikning och per meter bäckrensning i medeltal för samtliga de bidragsbeviljande myndigheterna uppgått till respektive 86: —, 0.52, 0.86 och 0.26 kronor.

*Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund* har i skrivelse den 13 september 1933 gjort framställning om anslag å 1,200,000 kronor för ändamålet för budgetåret 1934/1935 samt därvid anförvt huvudsakligen följande.

Hos skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet föreläge den 1 september 1933 5,150 ansökningar med ett sammanlagt bidragsbelopp av 1,464,150 kronor. Av skilda anledningar torde emellertid före den 1 mars 1934 komma att äskas statsbidrag till allenast 3,066 företag med sammanlagt 1,062,520 kronor, exklusive förvaltningsbidrag. Med tillägg för sagda bidrag, som kunde beräknas till 18 procent av de belopp, som förutsatts skola utgå till markägarna, syntes alltså vid nämnda tidpunkt komma att föreligga ett äskande från skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet av sammanlagt  $(1,062,520 + 191,253 =) 1,253,773$  eller avrundat till 1,250,000 kronor. Då det för budgetåret 1933/1934 anvisade anslaget uppginge till 750,000 kronor, skulle alltså vid 1934 års anslagsfördelning de ansökningar om stats- och förvaltningsbidrag, vilka ej kunde tillgodoses, uppgå till cirka 500,000 kronor. En del av de företag, vilka avsåges i dessa ansökningar, torde vara av beskaffenhet att kunna understödjas med bidrag ur anslaget till understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar. Centralrådet räknade med, att detta gällde för ansökningar, motsvarande ett belopp av 250,000 kronor.

För ett icke ringa antal skogsvårdsstyrelser gällde, att endast en del av de den 1 september 1933 föreliggande ansökningarna kunde bli föremål för sådan behandling att de kunde läggas till grund för bidragsframställning före den 1 mars 1934. Av de den 1 september 1933 ineliggande 5,150 ansökningarna torde ett antal av 2,084, motsvarande ett uppskattat bidragsbehov av 401,630 kronor, icke komma att beredas i och för bidragsframställning 1934. Beträffande dessa ansökningar måste man förutsätta, att ett jämförelsevis stort antal vore av beskaffenhet att ej kunna beviljas statsbidrag. Centralrådet utginge ifrån, att ungefär hälften av sagda belopp avsåge dylika ansökningar, i följd varav bidragsbehovet reducerades till 200,000 kronor. Inklusive förvaltningsbidrag av 18 procent steg detta till  $(200,000 + 36,000 =) 236,000$  kronor eller avrundat till 230,000 kronor.

Skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet beräknade vidare, att markägarna komme att under tiden 1 september 1933—31 december 1934 göra framställning om bidrag med sammanlagt 1,463,800 kronor. Då vissa skogsvårdsstyrelser samt skogssällskapet räknat med, att en del efter den 1 september 1933 inkommande ansökningar skulle kunna handläggas i sådan ordning att de kunde föranleda framställning om bidrag år 1934, borde från sistnämnda summa avdragas ett belopp av 37,370 kronor, gällande 98 ansökningar. Centralrådet ansåge sig vidare böra räkna med, att 25 procent av det kalkylerade ansökningsbeloppet avsåge företag av beskaffenhet, att bidrag ej kunde utgå, och att följaktligen summan 1,463,800 ytterligare borde minskas med 356,608 kronor. Behovet av anslag till de bidragsberättigade ansökningar, som beräknades inkomma under tiden 1 september 1933—31 december 1934 skulle alltså, inklusive 18 procents förvaltningsbidrag, kunna uppskattas till  $(1,463,800 - 37,370 - 356,608 =) 1,069,822 + 192,567 = 1,262,389$  kronor eller avrundat till 1,260,000 kronor.

Skogsvårdsstyrelsernas och skogssällskapets behov av medel för utdelning 1935 av statsbidrag till skogsutdikningsföretag, upprättade enligt för statens skogsutdikningsanslag gällande bestämmelser, ävensom för täckande av därmed förenade förvaltningskostnader kunde således på grundval av de gjorda beräkningarna uppskattas till  $(250,000 + 230,000 + 1,260,000 =) 1,740,000$  kronor.

I samma dag avläten framställning till Kungl. Maj:t hade centralrådet hemställt om förslaget till 1934 års riksdag, att även för budgetåret 1934/

1935 måtte anvisas ett särskilt anslag för understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar. Centralrådet hade därvid föreslagit, att anslaget måtte upptagas med ett belopp av 3,000,000 kronor, samt att de bestämmelser, som gällde för ifrågavarande anslag, avseende budgetåret 1933/1934, även skulle göras tillämpliga å ett dylikt anslag för budgetåret 1934/1935. Om, på sätt centralrådet föreslagit, anslag beviljades för ifrågavarande ändamål, torde man kunna räkna med, att bidrag från detta skulle kunna utgå till en del av de företag, vilka skogsvårdsstyrelserna beräknat skulle behöva understödjas med bidrag från statens skogsutdikningsanslag. Under angivna förutsättning syntes det centralrådet därför möjligt att i viss utsträckning beskära det ovan beräknade medelsbehovet med avseende på statens skogsutdikningsanslag för budgetåret 1934/1935. Denna beskärning torde dock icke böra göras för stor, då hänsyn jämväl borde tagas till, att från och med den 1 januari 1934 även sådana företag kunde understödjas med bidrag från anslaget ifråga, vilka vore belägna inom område, varå lagen om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden ägde tillämpning. En viss ökning av medelsbehovet kunde även tänkas uppstå, därest centralrådets i skrivelse till Kungl. Maj:t samma dag framlagda förslag om bidragsrätt för häradsallmänningarna vunne Kungl. Maj:ts bifall. Ävenså torde i detta sammanhang böra omnämnas, att centralrådet i sin skrivelse till Kungl. Maj:t angående anslaget till skogsvårdens befrämjande för budgetåret 1934/1935 framhållit, att förvaltningsbidragen till skogsvårdsstyrelserna sannolikt måste väsentligt höjas, därest icke skogsvårdsstyrelserna genom förhöjt anslag till skogsvårdens befrämjande kompenserades för den minskning i skogsvårdsavgifterna, som beräknades inträda 1934. Med beaktande av nu sagda omständigheter ansåge centralrådet, att anslaget i fråga borde för budgetåret 1934/1935 uppföras med 1,200,000 kronor.

I anslutning till 1933 års riksdagsbeslut borde jämväl för budgetåret 1934/1935 från anslaget bestridas kostnaderna, cirka 10,000 kronor, för undersökningen rörande den av skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet bedrivna statsunderstödda dikningsverksamheten.

Centralrådet finge slutligen anmäla, att centralrådet i sinom tid komme att hos Kungl. Maj:t göra framställning om anordnande vid skogshögskolan våren 1934 av en fortbildningskurs i skogsdikning. Kostnaderna för denna kurs torde lämpligen böra bestridas ur statens skogsutdikningsanslag för budgetåret 1934/1935.

Såsom i centralrådets förberörda skrivelse erinrats har *centralrådet* gjort framställning, att bidragsrätten från skogsutdiknings- och skogsodlingsanslagen skulle utsträckas att omfatta jämväl företag inom område, varå lagen om häradsallmänningar äger tillämpning.

Framställningen motiveras med att i och med ikraftträdandet den 1 januari 1934 av sagda lag även häradsallmänningarna ställts under uppsikt av skogsvårdsstyrelse. Centralrådet framhåller bland annat, att emot en dylik anordning möjligen skulle kunna anföras, att styrelserna för häradsallmänningarna i allmänhet disponera över sådana ekonomiska resurser, att de borde vara i stånd att låta verkställa erforderliga skogsvårdsåtgärder av nu ifrågavarande beskaffenhet utan statsbidrag. Flertalet häradsallmänningar vore emellertid av den ringa omfattning, att man knappast kunde göra gällande att beträffande dem möjligheterna i sagda hänseende vore större än beträffande t. ex. kommunalskogarna, vilka redan åtnjöte bidrags-

rätt. Den för bidrag ur statens skogsutdiknings- och skogsodlingsanslag gällande bestämmelsen, att det åligger skogsvårdsstyrelse tillse, att statsbidrag främst lämnas till sådana företag, som finnas mest förtjänta av understöd, torde innebära garanti mot att för utförande av företag, varom fråga vore, statsbidrag lämnades till häradsallmänningsstyrelse, under det att en skogsägare, som ej disponerade över för ändamålet erforderliga egna resurser, icke komme i åtnjutande av statsbidrag.

*Domänstyrelsen* har i remissutlåtande den 9 oktober 1933 rörande den sålunda ifrågasatta bidragsrätten för häradsallmänningar anfört följande.

De häradsallmänningar, för vilka lagen om häradsallmänningar gällde och som här avsåges, omfattade 81,044 hektar duglig skogsmark, fördelad på 55 härader med i genomsnitt 1,474 hektar per härad. Endast inom 13 av dessa härader understeg allmänningarnas ytvidd av duglig skogsmark 500 hektar, medan densamma inom 17 härader överstege 2,000 hektar. Det övervägande flertalet häradsallmänningar bure, per ytenhet räknat, ett ovanligt stort virkesförråd av värdefull skog, vilket hade till följd, att avverkningen i regel översköte skogsmarkens normala virkesavkastningsförmåga. Dyligt överskott — extra avverkning — skulle jämlikt bestämmelserna i berörda lag användas eller fonderas för, bland annat, verkställande av sådana grundförbättringar å allmänningen, som vore ägnade att öka skogsproduktionen å denna. Till dylika ändamål finge jämväl kapitalinkomst från häradsallmänning användas. Häradsallmänningarna hade sedan lång tid varit underkastade ordnad skogshushållning under skogsstatens förvaltning eller uppsikt. Nyttiga torrlägningsföretag torde under denna tid hava kommit till utförande i ej obetydlig utsträckning. Marker med otillfredsställande skogstillstånd, å vilka skogsodling eller annan åtgärd för vinnande av ändamålsenlig skogsproduktion erfordrades, torde å häradsallmänningarna förekomma i ringa omfattning. Av det anförda ansåge styrelsen följa, att, beträffande det övervägande flertalet häradsallmänningar, bidragsrätt med avseende på statens skogsutdiknings- och skogsodlingsanslag ej vore av förhållandena påkallad. Enligt styrelsens förmenande borde den omständigheten, att häradsallmänningarna bleve underställda skogsvårdsstyrelsens uppsikt, ej tillmätas avgörande betydelse vid denna frågas bedömning. Styrelsen finge fördenskull avstyrka förevarande förslag.

Av särskilda skäl har den bidragsverksamhet, som bedrivs medelst anslaget till vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder, fått ett vidsträcktare tillämpningsområde än den med statens skogsutdiknings- (och skogsodlings-) anslag bedrivna. Med hänsyn till angelägenheten av att bereda arbetstillfällen har sålunda den förra fått omfatta även aktiebolags och vissa allmänningars, däribland häradsallmänningars, skogar. Att såsom centralrådet nu ifrågasatt utsträcka bidragsverksamheten beträffande skogsutdiknings- och skogsodlingsanslagen till häradsallmänningar synes mig innebära ett i principiellt hänseende ganska betänkligt avsteg från gällande grunder samtidigt som åtgärden näppeligen nu finge större betydelse, då ju anslaget till tillfälliga skogsvårdsåtgärder i allt fall för närvarande står öppet även för häradsallmänningar. Under hänvisning i övrigt till vad domänstyrelsen i sitt yttrande anfört avstyrker jag den ifrågasatta utvidgningen.

*Departement-  
chefen.*

Med hänsyn till att jag senare i dag under utgifter för kapitalökning, fonden för förslag till statsverket, förordar uppförande av anslaget för tillfälliga skogsvårdsåtgärder med ej mindre än 3,500,000 kronor, synes mig tillräcklig anledning ej föreligga för höjning av nu förevarande anslag. Detta bör alltså för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp av 750,000 kronor.

För fortsatt undersökning rörande den av skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet understödda dikningsverksamheten torde efter Kungl. Maj:ts närmare bestämmande av anslaget få under nästa budgetår användas 10,000 kronor utöver hittills för ändamålet medgivet belopp.

Med anledning av centralrådets uttalande om anordnande våren 1934 av en fortbildningskurs i skogsdikning och bestridande av kostnaderna härför med medel ur förevarande anslag må erinras, att Kungl. Maj:t hittills plägat, i regel vartannat år och senast våren 1932, anvisa visst belopp, 5,000 å 6,000 kronor, ur nämnda anslag för anordnande vid skogshögskolan av dylika kurser. Det torde vara Kungl. Maj:t obetaget att även i fortsättningen så förfara.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1934/1935 under benämningen statens  
skogsutdikningsanslag anvisa ett *extra reservationsan-*  
*slag* av ..... kronor 750,000.

[132.] 20. **Statens skogsodlingsanslag.** Till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet inom område, varå skogsvårds-lagen äger tillämpning, av företag, som avser skogsodling eller annan åtgärd för vinnande av ändamålsenlig skogsproduktion å vissa marker med otillfredsställande skogsbestånd, har riksdagen (se 1930: prop. nr 134; R. skr. 324) under benämning statens skogsodlingsanslag anvisat ett extra reservationsanslag, vilket för budgetåren 1930/1931—1933/1934 uppförts med respektive 600,000, 400,000, 350,000 och 350,000 kronor.

Bestämmelser om anslagets användning hava meddelats i kungörelsen den 27 juni 1930 (nr 270) angående villkoren för statsbidrag från statens skogsodlingsanslag med däri genom kungörelsen nr 582/1933 gjord ändring. Ändringen innebär, att bidrag ur anslaget må utlämnas även beträffande område, varå 1932 års lappmarkslag äger tillämpning. Vidare har Kungl. Maj:t nämnda dag utfärdat cirkulär (nr 271) till samtliga skogsvårdsstyrelser och skogssällskapet med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av sagda kungörelse, vilket cirkulär ändrats i viss del genom cirkulär den 30 april 1931 (nr 78).

Rörande den med anslaget under 1932 bedrivna verksamheten torde böra meddelas följande uppgifter.

Statsbidrag har under året anvisats samtliga skogsvårdsstyrelser — med undantag av skogsvårdsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Älvsborgs,

Värmlands, Örebro och Gävleborgs läns landstingsområden — samt skogssällskapet till ett sammanlagt belopp av 512,495 kronor. 2,347 företag, omfattande en areal av sammanlagt 19,113 hektar, hava kontrakterats och har till dessa företag beviljats statsbidrag om 425,787 kronor eller till ett belopp av cirka 22 kronor per hektar. 1,477 företag, omfattande sammanlagt 11,395 hektar, hava avsynats och godkänts. Å företagen hava utförts hägnader om 103,780 meter. Den godkända bruttokostnaden belöper på 457,529 kronor, det avverkade virkets avsättningsvärde på 34,103 kronor och den godkända nettokostnaden på 423,426 kronor. Under året hava 4 företag förverkat rätten till statsbidrag.

I skrivelse den 13 september 1933 har *centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund* gjort framställning om anslag å 400,000 kronor för ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1934/1935 samt därvid anfört i huvudsak följande.

Till förfogande vid 1934 års anslagstilldelning stode dels en odisponerad behållning av 31,199 kronor av tidigare anslag, dels ock det för budgetåret 1933/1934 anvisade anslaget å 350,000 kronor eller tillhoppa 381,199 kronor.

Hos skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet föreläge den 1 september 1933 1,659 ansökningar med ett sammanlagt bidragsbelopp av 286,950 kronor. Skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet hade vidare tillkännagivit, att de före den 15 december 1933 sannolikt komme att äska statsbidrag till 2,211 företag, belöpande på ett sammanlagt belopp av 401,550 kronor, exclusive förvaltningsbidrag. Med tillägg av sagda förvaltningsbidrag, som kunde beräknas till 18 procent av begärda odlingsbidrag eller 72,279 kronor, syntes vid nämnda tidpunkt alltså komma att föreligga äskanden från skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet av sammanlagt 473,829 kronor. Då till bestridande härav stode till förfogande sammanlagt 381,199 kronor, komme alltså vid ifrågasvarande medelsfördelning att uppstå viss brist, som dock torde kunna täckas av medel ur anslaget till understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar.

Skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet beräknade vidare, att markägarna komme att under tiden 1 september 1933—31 december 1934 göra framställning om bidrag med sammanlagt belopp av 535,000 kronor. För beräkning av 1935 års medelsbehov borde, enligt centralrådet, från detta belopp rätteligen göras vissa avdrag, nämligen i de fall då skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet angivit det sannolika äskandet före den 15 december 1933 till högre belopp, än som motsvarades av den 1 september 1933 föreliggande ansökningar. Därvid måste nämligen hava förutsatts, att en del efter sistsagda datum inkommande ansökningar redan under 1933 skulle göras till föremål för bidragsframställning. Berörda avdragsbelopp kunde angivas till 116,600 kronor. Det på de under tiden 1 september 1933—30 december 1934 inkommande ansökningar grundade medelsbehovet, i vad det ej komme att tillgodoses vid 1934 års anslagsfördelning, kunde alltså uppskattas till  $(535,000 - 116,600 =) 418,400$  kronor. Lades härtill förvaltningsbidragen om 18 procent eller 75,312 kronor, skulle anslagsäskandena för 1935 alltså komma att uppgå till sammanlagt 493,712 kronor. Till täckande av det under sålunda angivna förutsättningar beräknade medelsbehovet erfordrades en anslagsanvisning för budgetåret 1934/1935 av i avrundat tal 490,000 kronor.

I samma dag avlåten framställning till Kungl. Maj:t hade centralrådet hemställt om förslag till 1934 års riksdag, att även för budgetåret 1934/1935 måtte anvisas ett särskilt anslag för understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar. Centralrådet hade därvid föreslagit, att anslaget måtte upptagas med ett belopp av 3,000,000 kronor, samt att de bestämmelser, som gällde för ifrågavarande anslag, avseende budgetåret 1933/1934, även skulle göras tillämpliga å ett dylikt anslag för budgetåret 1934/1935. Om, på sätt centralrådet föreslagit, anslag beviljades för ifrågavarande ändamål, torde man kunna räkna med, att bidrag från detta skulle kunna utgå till en del av de företag, vilka skogsvårdsstyrelserna beräknat skulle behöva understödjas med bidrag från statens skogsodlingsanslag. Under angivna förutsättning, syntes det centralrådet därför möjligt att med visst belopp nedskära det ovan kalkylerade medelsbehovet med avseende på statens skogodlingsanslag för budgetåret 1934/1935. Beskrifningen torde dock icke böra göras för stor, då hänsyn jämväl borde tagas till att från och med den 1 januari 1934 även sådana företag kunde understödjas med bidrag från anslaget ifråga, vilka vore belägna inom område, varå lagen om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden ägde tillämpning. En viss ökning av medelsbehovet kunde även tänkas uppstå, därest centralrådets i skrivelse till Kungl. Maj:t samma dag framlagda förslag om bidragsrätt för häradsallmänningarna vunne Kungl. Maj:ts bifall. Med beaktande av nu sagda omständigheter ansåge centralrådet, att anslaget i fråga borde uppföras med 400,000 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Vidkommande först centralrådets nyssberörda, under nästföregående punkt återgivna framställning om utvidgning av ifrågavarande bidragsverksamhet att omfatta jämväl häradsallmänningar, kan jag av enahanda skäl, som jag anför i fråga om statens skogsutdikningsanslag, icke tillstyrka den ifrågasatta utvidgningen i vad angår statens skogsodlingsanslag.

Beträffande storleken av förevarande anslag för nästa budgetår får jag, som — enligt vad jag redan under föregående punkt omförmålt — senare i dag ämnar föreslå uppförande av anslaget till tillfälliga skogsvårdsåtgärder med ej mindre än 3,500,000 kronor, förorda, att statens skogsodlingsanslag för budgetåret 1934/1935 uppföres med samma belopp som för innevarande budgetår eller 350,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1934/1935 under benämningen statens skogsodlingsanslag anvisa ett *extra reservationsanslag* av ..... kronor 350,000.

[133.] 21. **Skogsvårdsstyrelsernas förbund.** Stadgar för skogsvårdsstyrelsernas förbund hava fastställts av Kungl. Maj:t den 14 augusti 1925. Förbundet företrädades av ett centralråd, bestående av åtta ledamöter, varförutom Kungl. Maj:t äger utse en ledamot jämte suppleant för denne i centralrådet. Förbundets beslutanderätt utövas, i den mån den ej tillkommer centralrådet, av förbundsstämma. Genom den 26 juni 1931 av Kungl. Maj:t fastställd stadgeändring omfattar från och med den 1 juli 1932 cen-

tralrådets räkenskapsår, som dittills utgjort kalenderår, samma tid som statsverkets budgetår.

Såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för förbundet har å riksstaten uppförts anslag alltsedan budgetåret 1926/1927. För innevarande budgetår är anslaget, vilket har natur av extra reservationsanslag, upptaget med 30,000 kronor.

I skrivelse den 13 september 1933 har *centralrådet* framlagt följande förslag till utgifts- och inkomststat för budgetåret 1934/1935. För jämförelse medtages staten för innevarande budgetår, sådan den med ett till 30,000 kronor begränsat statsbidrag av centralrådet tillämpas:

*Utgifter (kronor).*

|                                                     | 1934/1935 | 1933/1934 |
|-----------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Sekreterararvode .....                              | 12,500    | 12,500    |
| Sekreterarens resor .....                           | 1,000     | 1,000     |
| Avlöning till skrivbiträde .....                    | 2,700     | 2,400     |
| Kostnader för centralrådet och arbetsutskottet .... | 11,000    | 11,000    |
| Kostnader för utredningar och andra uppdrag .....   | 4,000     | 4,000     |
| Lokalhyra, städning, lyse m. m. ....                | 3,500     | 3,500     |
| Diverse expenser .....                              | 2,300     | 2,600     |
| Kostnader för 1934 års förbundsstämma .....         | 2,000     | —         |
| Summa kronor                                        | 39,000    | 37,000    |

*Inkomster (kronor).*

|                                         |        |         |
|-----------------------------------------|--------|---------|
| Bidrag från skogsvårdsstyrelserna ..... | 7,000  | 7,000   |
| Brist att fyllas av statsmedel .....    | 32,000 | 30,000  |
| Summa kronor                            | 39,000 | 37,000. |

Den föreslagna avlöningsförhöjningen till skrivbiträdet motiveras med, att befattningshavaren efter tre års tjänstgöring beviljats löneförhöjning med 25 kronor för månad. Kostnaderna för förbundsstämman fördela sig med 300 kronor till lokalhyra, 400 kronor till arvode åt sekreterare, 300 kronor till arvode åt stenografer samt 1,000 kronor till tryckning av framställningar, motioner m. m.

Jag finner icke anledning till erinran mot den framlagda anslagsberäkningen samt hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departements-  
chefen.*

att såsom bidrag till bestridande av kostnaderna under tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 för skogsvårdsstyrelsernas förbund anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av ..... kronor 32,000.

22. Släckning av skogseld, oförändrat ordinarie förslagsanslag (se IX H. T. 1931 p. 136) ..... kronor 20,000.

[134.] 23. Merkostnader vid användning av inhemskt vedbränsle vid statens stationära värmeanläggningar. Vid 1933 års riksdag beslötos vidtagande av åtskilliga åtgärder för åstadkommande av ökad användning av inhemskt bränsle. I anledning av propositionen nr 189 och vissa i ämnet väckta motioner beslöt riksdagen (särskilda utskottets utl. nr 3; R. skr. nr 283) sålunda, bland annat, att för budgetåret 1933/1934 å nionde huvudtiteln uppföra ett extra förslagsanslag av 300,000 kronor till täckande av merkostnader vid användning av inhemskt vedbränsle vid statens stationära värmeanläggningar.

Vid anmälan den 30 juni 1933 av riksdagens nämnda skrivelse beslöt Kungl. Maj:t utfärda förnyat cirkulär (sv. förf. saml. nr 455) till de myndigheter, vilka verkställa upphandling för statens behov, angående ökad användning av inhemskt vedbränsle m. m. samt att ställa förberörda anslag till socialstyrelsens förfogade att användas för i nämnda cirkulär angivna ändamål. Av cirkuläret, som i huvudsak överensstämmer med det tidigare den 17 februari 1933 utfärdade cirkuläret i detta ämne (sv. förf. saml. nr 60), må följande moment här återgivas:

»1. I den mån ej annat följer av vad nedan sägs, bör bränslebehovet för såväl centralt som lokalt uppvärmda stationära anläggningar tillgodoses med inhemskt vedbränsle (ved, träkol, träkolsbriketter eller dylikt).

2. Där så lämpligen kan ske, skall i första rummet infordras anbud under hand från producenter eller försäljningsorganisationer, som äro bildade av producenter; skolande såsom producent jämväl räknas domänverket samt, enligt Kungl. Maj:ts bestämmande, tillverkare av träkolsbriketter. Vid anbuds infordrande må efter omständigheterna krävas antingen leverans på en gång eller ock successiv leverans. Erhållet anbud må antagas, därest kostnaden för det inhemska vedbränslets inköp, transport till förbrukningsplatsen och användning beräknas med ej mer än 10 procent överstiga motsvarande kostnad för en med hänsyn till den utnyttjningsbara värmemängden likvärdig myckenhet annat bränsle av vanligaste förekommande slag samt under förutsättning tillika, att anbudet kan antagas ej överstiga priset i fria marknaden å den vara, anbudet avser. Beräkning av den bränslekostnad, som uppstår vid användning av importbränsle, må kunna grundas på sista upphandlingspriset, omräknat av socialstyrelsens värmetekniska avdelning med stöd av kommerskollegii kol- och koksnoteringar.

3. Erhålles ej vid förfarande enligt 2 mom. sådant anbud, att detsamma kan antagas, eller kan i sagda moment angivet upphandlingssätt ej lämpligen komma till användning, skola anbud å inhemskt vedbränsle infordras genom kungörelse eller därmed likställt förfarande. Det härvid erhållna, för statsverket förmånligaste anbudet må antagas, såvitt merkostnaden, beräknad såsom i 2 mom. sägs, ej utgör mer än 10 procent. Beräknas merkostnaden överstiga 10 men ej 20 procent, skall ärendet underställas Kungl. Maj:ts prövning; och har myndigheten att för detta ändamål till socialstyrelsen (värmetekniska avdelningen) insända till Kungl. Maj:t ställd och av erforderlig utredning åtföljd framställning i ärendet. Vid beräknad merkostnad över 20 procent har myndighet att föranstalta om upphandling av annat bränsle än här avses.

4. Där särskilda omständigheter därtill föranleda, må bestämmelserna i 2 och 3 mom. så tillämpas, att beräkning rörande bränslekostnaderna verkställas i avseende å eldning under dagen och eldning nattetid var för sig, därvid en tillämpning av sagda bestämmelser alltså må kunna leda till, att vedeldning företages under dagen och eldning med annat bränsle under natten.

5. Därest övergång till användning av inhemskt vedbränsle skulle medföra avsevärda anläggnings- eller omändringskostnader och myndighet anser denna omständighet böra utgöra hinder för användning av dylikt bränsle, skall utlåtande i frågan inhämtas från socialstyrelsens värmetekniska avdelning. Framgår av utlåtandet, att övergång ej bör ske, äger myndighet upphandla bränsle utan iakttagande av här ovan meddelade föreskrifter. Så må jämväl ske, i den mån myndighet till följd av ingångna avtal eller av annan tvingande anledning finner sig vara ur stånd att tillämpa i detta cirkulär meddelade föreskrifter. Såsom dylik anledning må räknas den omständigheten, att regelmässig användning av svenska stenkol ägt rum eller att importerade stenkol utan merkostnad kunna ersättas av svenska stenkol.

11. Vid upphandling av inhemskt vedbränsle skall i övrigt noga tillses, att statsverkets kostnader ej onödigt fördyras. I sådant syfte bör, där så med hänsyn till ortens förhållanden lämpligen kan ske, upphandling äga rum i den form, att leverantör tillförbindes att mot ersättning enligt bestämda grunder leverera den bränslemängd, som erfordras för täckande av föreliggande värmebehov, beräknat antingen med stöd av förutvarande bränsleförbrukning eller genom uppmätning av alstrad ångmängd. Därest på samma ort finnas flera statsmyndigheter, böra dessa bedriva erforderligt samarbete i syfte att möjliggöra gemensamhetsköp av inhemskt vedbränsle och gemensamhetsskötsel av eldningen nattetid. Vidare bör iakttagas, att vid upphandlingens verkställande redan från början uppgifter till leverantörernas ledning lämnas rörande bland annat de längder, vari veden skall levereras. Därjämte böra åtgärder för upphandling vidtagas i god tid, i syfte att inverkan på skogsavverkningarna härigenom må kunna ernås.

12. Vid upphandling av bränsle, som skall ersätta koksbränsle, må för stationära anläggningar inom Malmöhus, Kristianstads och Hallands län, under samma förutsättningar, som här ovan stadgats i fråga om inhemskt vedbränsle, upphandlas inhemskt kolbränsle, och skall det av sistnämnda två bränsleslag upphandlas, som medför lägsta uppvärmningskostnaden.

13. Råd och anvisningar i frågor, som avse tillämpningen av detta cirkulär, lämnas av socialstyrelsens värmetekniska avdelning.

I skrivelse den 27 november 1933 har socialstyrelsen redogjort för de av styrelsens värmetekniska avdelning vidtagna åtgärderna för främjande av ökad användning av inhemskt bränsle. Härav framgår, att vid statens stationära centraluppvärmda anläggningar — om jämförelse göres mellan medeltalet för 1930—1932 och upphandlingen för uppvärmningsåret 1933/1934 — förbrukningen av utländskt bränsle minskats från 84.6 procent till 58.4 procent av totalkvantiteten, under det att förbrukningen av inhemskt bränsle ökats från 15.4 procent till 41.6 procent av

totalkvantiteten. En företagen granskning av hittills inkomna uppgifter rörande de merkostnader, som vid normala temperaturförhållanden komme att sammanhöra med den ökade användningen av inhemskt bränsle, hade givit till resultat, att av förenämnda anslag kunde beräknas komma att tagas i anspråk cirka 105,000 kronor.

*Socialstyrelsen* har vidare den 27 november 1933 gjort framställning angående medelsbehovet för vedeldningens främjande under budgetåret 1934/1935. Därvid har styrelsen, under hänvisning till förutnämnda redogörelse, i fråga om täckandet av merkostnaderna vid användningen av inhemskt vedbränsle vid statens stationära värmeanläggningar anført, att man även vid en kraftig ökning av vedförbrukningen vid dessa anläggningar för framtiden ej syntes behöva räkna med större årligt anslag för ifrågavarande ändamål än 170,000 kronor. *Socialstyrelsen* har hemställt, att detta belopp måtte anvisas, för budgetåret 1934/1935.

*Departements-  
chefen.*

De vid 1933 års riksdag beslutade åtgärderna för åstadkommande av ökad användning av inhemskt bränsle böra fullföljas under nästa budgetår. Dessa åtgärder innefatta, bland annat, främjandet av en övergång i största möjliga utsträckning till vedeldning vid statens stationära värmeanläggningar. För detta ändamål torde jämväl för budgetåret 1934/1935 böra anvisas ett särskilt anslag till täckande av merkostnader vid användande av inhemskt vedbränsle vid dessa värmeanläggningar. Anslaget, vilket liksom nu torde böra hava karaktären av extra förslagsanslag, synes enligt *socialstyrelsens* beräkningar kunna för nästa budgetår sättas till 170,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till täckande av merkostnader vid användning av inhemskt vedbränsle vid statens stationära värmeanläggningar anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra förslagsanslag av ..... kronor 170,000.

[135.] 24. **Merkostnader vid användning av inhemskt vedbränsle vid vissa kommunala och enskilda anläggningar.** I anledning av propositionen nr 189 och vissa i ämnet väckta motioner har 1933 års riksdag (särskilda utskottets utl. nr 3; R. skr. nr 283) till bidrag till täckande av merkostnader vid användning av inhemskt vedbränsle vid vissa kommunala och enskilda anläggningar för budgetåret 1933/1934 anvisat ett extra reservationsanslag av 170,000 kronor. Grunder för erhållande av bidrag från detta anslag hava fastställts genom kungörelsen den 10 november 1933 (nr 612) angående vedeldningsbidrag till kommuner och enskilda bränsleförbrukare. Denna kungörelse innehåller i huvudsak följande.

Vedeldningsbidrag må, där ej Kungl. Maj:t av särskilda skäl annat medgiver, utgå till kommun endast i det fall, att förbrukningen av vedbränsle vid minst en av kommunens stationära värmeanläggningar be-

räknas med hänsyn till den utnyttjningsbara värmemängden motsvara minst 50 ton koks eller kolbränsle för år räknat. Kungl. Maj:t bestämmer för vilken tid och till vilket högsta sammanlagda belopp kommun må åtnjuta vedeldningsbidrag ävensom det procenttal, i regel högst 10 och ej i något fall över 20, som vedeldningsbidraget högst må utgöra av sammanlagda kostnaden för inköp, transport till förbrukningsplatsen och användning av en med hänsyn till den utnyttjningsbara värmemängden med det använda vedbränslet likvärdig myckenhet koks eller utländskt kolbränsle av vanligast förekommande slag.

Det ankommer på socialstyrelsen att bestämma det belopp, som i vart fall skall kvartalsvis inom av Kungl. Maj:t angiven ram utgå i vedeldningsbidrag till kommun. Därvid skall iakttagas, att i vedeldningsbidrag ej må utgå mera än som motsvarar den verkliga merkostnaden för vedeldningen eller den under kvartalet uppkomna merkostnaden vid vedeldning i jämförlig statlig anläggning i orten.

Vedeldningsbidrag må, efter prövning av Kungl. Maj:t, även kunna utgå till större enskilda bränsleförbrukare, dock ej till sådana vilkas bränsleförbrukning avser industriella ändamål. Vad som stadgats angående vedeldningsbidrag till kommun skall äga motsvarande tillämpning i fråga om vedeldningsbidrag till enskild bränsleförbrukare.

*Socialstyrelsen* har i skrivelse den 27 november 1933 angående medelsbehovet för vedeldningens främjande under budgetåret 1934/1935 anfört, att ifrågavarande anslag utan olägenhet torde kunna för nämnda budgetår nedsättas till 70,000 kronor.

Nu avsedda åtgärder för åstadkommande av ökad vedeldning böra fullföljas under budgetåret 1934/1935. Med hänsyn till att någon närmare erfarenhet ännu icke vunnits beträffande ifrågavarande verksamhet kan anslagsbehovet ej med säkerhet beräknas. Då sannolikt en ej obetydlig reservation torde uppkomma å anslaget för innevarande budgetår, synes det av socialstyrelsen föreslagna anslagsbeloppet, 70,000 kronor, kunna antagas vara tillräckligt. Jämväl anslaget för nästa budgetår torde böra erhålla karaktären av extra reservationsanslag. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-  
chefen.*

att till bidrag till täckande av merkostnader vid användning av inhemskt vedbränsle vid vissa kommunala och enskilda anläggningar anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra reservationsanslag* av ..... kronor 70,000.

[136.] 25. Rådgivande och kontrollerande verksamhet m. m. för vedeldningens främjande. 1933 års riksdag anvisade, i anledning av propositionen nr 189 och vissa i ämnet väckta motioner, för budgetåret 1933/1934 till rådgivande och kontrollerande verksamhet m. m. för vedeldningens främjande ett extra anslag av 130,000 kronor, att utgå efter de närmare

grunder Kungl. Maj:t efter förnyad utredning bestämde. Anslaget avsågs dels till förstärkande av de till förfogande för socialstyrelsens värmetekniska avdelning i övrigt ställda medel och dels till täckande av vissa särskilda kostnader för propaganda för vedeldning och vedförsäljningarnas organiserande ute i bygderna. Den av riksdagen påkallade förnyade utredningen före anslagets disponerande har verkställts genom socialstyrelsen.

Under sjätte huvudtiteln av årets statsverksproposition har föreslagits, att statens bränslekontrollerande verksamhet skall från och med den 1 juli 1934 överflyttas från socialstyrelsen till byggnadsstyrelsen. I sammanhang därmed har lämnats redogörelse för organisationen av statens bränslekontroll och den genom socialstyrelsens värmetekniska avdelning hittills bedrivna verksamheten.

*Socialstyrelsen* har i skrivelse den 27 november 1933 beräknat medelsbehovet för värmetekniska avdelningen och propagandaverksamheten för vedeldningens främjande m. m. för budgetåret 1934/1935 till 147,000 kronor. Till grund för denna beräkning ligger följande uppställning, i vilken till jämförelse även medtagits den för innevarande budgetår fastställda fördelningen av motsvarande medel:

|                                                                                     | Budgetåret<br>1934/1935<br>kronor | Budgetåret<br>1933/1934<br>kronor |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|-----------------------------------|
| 1) avlöningar m. m. ....                                                            | 70,000                            | 70,000                            |
| 2) resekostnader ....                                                               | 30,000                            | 20,000                            |
| 3) expenser ....                                                                    | 7,000                             | 8,500                             |
| 4) propaganda genom ångpanneföreningar och<br>andra sakkunniga .....                | 15,000                            | 15,000                            |
| 5) propaganda genom skogsägareföreningar<br>och andra enskilda organisationer ..... | 25,000                            | 15,000                            |
| Summa                                                                               | 147,000                           | 128,500.                          |

Angående de olika posterna torde i anslutning till socialstyrelsens nämnda skrivelse följande böra nämnas:

1) **Avlöningar m. m.** Posten är upptagen i enlighet med av Kungl. Maj:t för tiden 1 juli 1933—30 juni 1934 fastställda grunder. Dessa innefatta, bland annat, att å socialstyrelsens värmetekniska avdelning må vara anställda följande icke-ordinarie befattningshavare med förordnande tillsvidare, nämligen 1 byråchef (lönegrad B 30), 1 inspektör (lönegrad B 26), 1 notarie och revisor (lönegrad B 21) samt 1 byråingenjör (lönegrad B 21), ävensom 2 vedeldningskonsulenter, vardera med ett arvode av 4,800 kronor för år. På grund härav utgående avlöningar samt ifrågakvarande posts disponerande i övrigt framgå av följande tablå:

|                                                            | Lönegrad | Kronor        |
|------------------------------------------------------------|----------|---------------|
| 1 byråchef .....                                           | B 30     | 10,020        |
| 1 inspektör .....                                          | B 26     | 8,124         |
| 1 notarie och revisor .....                                | B 21     | 6,048         |
| 1 byråingenjör .....                                       | B 21     | 6,048         |
| 2 vedeldningskonsulenter .....                             |          | 9,600         |
| 1 e. o. byråingenjör .....                                 | 19       | 4,932         |
| 1 förste amanuens .....                                    | 18       | 4,596         |
| 3 e. o. underinspektörer .....                             | 16       | 12,312        |
| 1 e. o. kanslibiträde .....                                | 7        | 2,520         |
| 1 e. o. kontorsbiträde .....                               | 4        | 2,052         |
| extra befattningshavare, vikariatsersättning<br>m. m. .... |          | 3,748         |
|                                                            |          | <hr/> 70,000. |

2) *R es e k o s t n a d e r*. Socialstyrelsen har anført, att dessa kostnader under tiden september—november 1933, då värmetekniska avdelningens verksamhet bedrivits i full omfattning, uppgått till 7,500 kronor samt att denna post därför syntes böra höjas från för närvarande bestämda 20,000 kronor till 30,000 kronor.

3) *E x p e n s e r*. Socialstyrelsen har meddelat, att av de för innevarande budgetår anvisade expensmedlen, 8,500 kronor, hade 3,000 kronor använts till bestridande av vissa engångskostnader för inköp av möbler m. m. Anslaget syntes socialstyrelsen under normala förhållanden kunna för budgetår beräknas till 7,000 kronor.

4) och 5) *P r o p a g a n d a*. Kungl. Maj:t har den 1 september 1933 *dels* uppdragit åt socialstyrelsen att, med anlitan av ångpanneföreningarna eller andra sakkunniga, driva propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldnings införande vid sådana icke statliga värmeanläggningar, som ej äro anslutna till styrelsens värmetekniska avdelnings bränslekontroll, samt till socialstyrelsens förfogande ställt ett belopp av intill 15,000 kronor att av styrelsen användas för lämnande av ersättning till ångpanneföreningarna och andra sakkunniga, som sålunda anlitas för ifrågavarande verksamhet, *dels ock* ställt ett belopp av intill 15,000 kronor till socialstyrelsens förfogande för att, efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, utgå såsom bidrag till av enskilda organisationer bedriven propaganda för vedeldning och vedförsäljningarnas organiserande ute i bygderna.

Socialstyrelsen har meddelat, att styrelsen av förstnämnda anslag hittills disponerat 8,750 kronor till vedeldningspropaganda genom ångpanneföreningarna. Anledning att ifrågasätta ändring av detta anslag syntes styrelsen icke föreligga. Däremot syntes det styrelsen, att det senare anslaget borde höjas till 25,000 kronor. Av denna anslagspost hade visserligen hittills icke använts mer än sammanlagt 7,500 kronor till 13 skogsägareföreningar och andra dylika sammanslutningar, men dels torde framställningar om bidrag vara att förvänta från samtliga län, dels hade storleken av varje hittills utbetalat bidrag tillmätts väl knappt i förhållande till det utförda arbetet.

För bestridande av nu ifrågavarande utgifter disponeras för budgetåret 1933/1934 — förutom medel från anslaget till rådgivande och kontrollerande verksamhet m. m. för vedeldningens främjande — av extra

anslaget till socialstyrelsens verksamhet ett belopp av 16,000 kronor, motsvarande avlöningarna till de befattningshavare i socialstyrelsen, som handhade bränslekontrollen, innan denna utvidgades till att omfatta även vissa landsting, samt av landstingens avgifter till statens bränslekontrollverksamhet ett belopp av 20,400 kronor. Beträffande det från extra anslaget till socialstyrelsens verksamhet tagna beloppet är att märka, att enligt under sjätte huvudtiteln framlagt förslag detsamma skall för nästa budgetår, i sammanhang med överflyttningen av statens bränslekontrollerande verksamhet till byggnadsstyrelsen, överföras till ett särskilt extra anslag för ändamålet. Av landstingens avgifter beräknas, att under budgetåret 1934/1935 för förevarande ändamål skall kunna disponeras ett belopp av 20,000 kronor.

För budgetåret 1934/1935 har socialstyrelsen i sin förut berörda skrivelse den 27 november 1933 föreslagit, att det för uppehållandet av värmetekniska avdelningens verksamhet och propagandaverksamheten m. m. erforderliga beloppet, av styrelsen såsom nämnts beräknat till 147,000 kronor, skall täckas på följande sätt:

|                                                      |        |                 |
|------------------------------------------------------|--------|-----------------|
| anslag under byggnadsstyrelsen .....                 | kronor | 16,000          |
| anslag till rådgivande och kontrollerande verksamhet |        |                 |
| m. m. för vedeldningens främjande .....              | »      | 111,000         |
| landstingsbidrag .....                               | »      | 20,000          |
|                                                      |        | <hr/>           |
|                                                      |        | kronor 147,000. |

Socialstyrelsens förevarande framställning innefattar sålunda, att under nionde huvudtiteln skulle upptagas ett extra anslag av 111,000 kronor till rådgivande och kontrollerande verksamhet m. m. för vedeldningens främjande.

*Departements-  
chefen.*

Socialstyrelsens anslagsberäkning beträffande posterna avlöningar m. m., expenser samt propaganda genom ångpanneföreningar och andra sakkunniga ävensom genom skogsägareföreningar och andra enskilda organisationer föranleder ej erinran från min sida. Mot den föreslagna ökningen av posten resekostnader från 20,000 kronor till 30,000 kronor har jag däremot betänkligheter. Jag tillstyrker, att för ifrågavarande resor ej må utan Kungl. Maj:ts tillstånd tagas i anspråk mera än 20,000 kronor. För nedbringandet av resekostnaderna synes mig böra tagas i övervägande införandet av särskilda besparingsbestämmelser. Det genom mitt förslag i avseende å anslagsposten för resor besparade beloppet torde böra få av Kungl. Maj:t användas för oförutsedda utgifter beträffande hithörande verksamhet. Med nu angivna utgångspunkter skulle det för ifrågavarande ändamål erforderliga beloppet utgöra 147,000 kronor. Då till täckande härav skulle disponeras extra anslaget å sjätte huvudtiteln till statens bränslekontrollerande verksamhet å 16,000 kronor samt landstingsmedel 20,000 kronor, torde å nionde huvudtiteln

böra uppföras överskjutande beloppet eller 111,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till rådgivande och kontrollerande verksamhet  
m. m. för vedeldningens främjande anvisa för budget-  
året 1934/1935 ett *extra anslag* av .... kronor 111,000.

[137.] 26 och 27. **Utgifter för naturskyddsändamål.** Alltsedan 1921 (se IX H. T. 1920 p. 123) har i riksstaten under titel utgifter för naturskyddsändamål varit uppförda två anslag, det ena avsett till bestridande av kostnader för nationalparker och det andra till gäldande av kostnader för vetenskapsakademiens förvaltning av naturskyddsärenden. Anslagen, vilka hava natur av extra reservationsanslag, äro för budgetåret 1933/1934 upptagna till respektive 2,500 kronor och 6,000 kronor.

I skrivelse den 13 september 1933 har *vetenskapsakademien*, med åberopande av ett av akademiens naturskyddskommitté uppgjort statförslag, hemställt, att anslagen måtte för budgetåret 1934/1935 uppföras med 3,000 och 6,800 kronor.

Då anslagen torde böra uppföras med oförändrade belopp, hemställer jag, *Departements-  
chefen.* att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1934/1935 anvisa såsom särskilda  
*extra reservationsanslag*

a) till kostnader för nationalparker..... kronor 2,500.

b) till vetenskapsakademiens förvaltning  
av naturskyddsärenden ..... » 6,000.

28. **Belöningar för rovdjurs dödande, oförändrat ordinarie förslagsanslag**  
(se R. skr. 1928 nr 9 A. p. 53 och kung. samma år nr 170) kronor 40,000.

## L. Lantmäteriväsendet.

### Lantmäteristyrelsen.

1. Lantmäteristyrelsen, oförändrat ordinarie förslagsanslag (se IX. H. T. 1933 p. 153) ..... kronor 181,200.

[138.] 2. Arkivaliernas hos lantmäteristyrelsen förteckning och förvaring. Till bestridande av kostnader för förteckning och förvaring av arkivalierna hos lantmäteristyrelsen har alltsedan budgetåret 1926/1927 uppförts ett extra reservationsanslag. Medelsbehovet har för de senare åren beräknats till omkring 15,000 kronor. Med hänsyn till påräknad reservation har anslaget emellertid för budgetåret 1933/1934 uppförts med 13,500 kronor.

Lantmäteristyrelsen har i skrivelse den 17 augusti 1933 anfört, att medelsbehovet för budgetåret 1934/1935 kunde beräknas till oförändrat belopp. Då viss reservation vore att påräkna, torde anslaget för nästa budgetår kunna bibehållas vid nuvarande belopp av 13,500 kronor.

Departements-  
chefen.

Med biträdande av lantmäteristyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av kostnader för förteckning och förvaring av arkivalierna hos lantmäteristyrelsen anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra reservationsanslag* av ..... kronor 13,500.

### Lantmäterikontoren i länen.

[139.] 3. Lantmäterikontoren i länen. Ordinarie förslagsanslaget till lantmäterikontoren i länen är i riksstaten uppfört med 620,900 kronor, att användas enligt följande stater.

#### A. Ordinarie avlöningsstat.

|                                                                                     |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| Avlöningar till ordinarie befattningshavare, <i>förslagsanslag</i>                  | kronor 343,200 |
| Vikariatsersättning, <i>förslagsanslag</i> .....                                    | » 10,000       |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i> ..... | » 241,300      |

*Förslagsanslag* kronor 594,500.

## B. Övergångsstat.

| Lön                 | Tjänstgöringspenningar | Orts-tillägg | Summa | T i t e l                                                   | Antal | Kronor | Summa  |
|---------------------|------------------------|--------------|-------|-------------------------------------------------------------|-------|--------|--------|
| 5,000               | 2,500                  | —            | 7,500 | Överlantmätaren i Gotlands län .....                        | —     | 7,500  | 7,500  |
| 2,200               | 1,500                  | 150          | 3,850 | Assistenterna i Västernorrlands (2) och Jämtlands län ..... | 3     | 11,550 |        |
| 2,200               | 1,500                  | —            | 3,700 | Annan assistent .....                                       | 2     | 7,400  | 18,950 |
| Summa kronor 26,450 |                        |              |       |                                                             |       |        |        |

Anm.: 1. Överlantmätare åtnjuter ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter 5 år.

2. Assistent åtnjuter tre ålderstillägg till lönen å 500 kronor efter respektive 5, 10 och 15 år.

Jämlikt beslut vid 1926 års riksdag (IX H. T., p. 127; R. skr. 75 p. 43) är antalet ordinarie befattningar vid lantmäterikontoren i länen bestämt på följande sätt:

| Befattning                                                                                                                                        | Lönegrad |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 9 överlantmätare (Stockholms, Älvsborgs, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) ..... | B 30     |
| 14 överlantmätare (övriga län utom Gotlands län) .....                                                                                            | B 29     |
| 28 kanslibiträden .....                                                                                                                           | B 7      |
| 6 kontorsbiträden .....                                                                                                                           | B 4.     |

Vid 1926 års lönereglering för överlantmätarna sattes alltså överlantmätaretjänsten i Gotlands län å övergångsstat. Denna anordning vidtogs i avvaktan på slutlig prövning av vissa förslag om lämpligaste ordningen för utförande av de med befattningen förenade göromålen, som framkommit med anledning av den jämförelsevis ringa arbetsbördan å tjänsten. De framkomna förslagen gingo ut på *antingen* att en del göromål skulle överflyttas till överlantmätaren från landskontoret, vilket skulle möjliggöra indragning av en tjänst därstädes (förslagsvis landskamrerartjänsten), *eller* att överlantmätarens göromål skulle fördelas på en distriktslantmätare och en befattningshavare i lantmäteristyrelsen eller en överlantmätare i något annat län *eller* att lantmäterikontoret skulle indragas och länet i lantmäterihänseende sammanslås med annat län.

Vidare må erinras, att överlantmätaretjänsten i Gotlands län enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 mars 1925 ej skall återbesättas med ordinarie innehavare samt att tjänsten från den 1 maj 1925 uppehållits av vikarie.

*Lantmätarelönesakkunniga* hava härefter i betänkande den 26 november 1931 beträffande löneregleringen för viss lantmäteripersonal m. m. (stat. off. utr. 1931:39) även behandlat frågan om avlöningsförhållandena för överlantmätaren i Gotlands län samt därvid förordat bibehållandet av nuvarande

anordning, varför spørgsmålet om definitivt ordnande av dennes avlöningsförhållanden enligt de sakkunnigas mening borde anstå.

I skrivelse den 17 februari 1933 har *lantmäteristyrelsen* hemställt, att överlantmätaretjänsten i Gotlands län måtte uteslutas ur gällande övergångsstat för lantmäterikontoren i länen samt i stället upptagas å ordinarie staten för samma kontor. Enligt styrelsens mening medförde den nuvarande anordningen olägenheter ur flera synpunkter. Vidare har styrelsen härom anført bland annat följande. Efter nya jorddelningslagens tillämpning vore överlantmätaren på Gotland fullt upptagen av arbetet på kontoret och komme sannolikt att för framtiden bliva det. Erfarenheten hade sålunda ådagalagt omöjligheten av att för framtiden undvara denna överlantmätare-tjänst. Detta bestyrktes jämväl av det förhållandet, att antalet ärenden å lantmäterikontoret i länet, som åren 1930 och 1931 uppgått till respektive 1,223 och 1,149, år 1932 stigit till 1,483. — Därefter har styrelsen i skrivelse den 17 augusti 1933 gjort framställning rörande anslagsbehovet för lantmäterikontoren i länen för budgetåret 1934/1935 samt därvid påyrkat allenast den ändring i gällande stater, att överlantmätarebefattning i Gotlands län överflyttas till ordinarie avlöningsstat, varigenom övergångsstaten skulle minskas med 7,500 kronor och ordinarie staten ökas med 9,060 kronor å posten till avlöningar till ordinarie befattningshavare.

*Statskontoret* har i infordrat yttrande den 15 september 1933 anført, att statskontoret i likhet med lantmätarelönesakkunniga ansåge, att med lösningen av frågan om överflyttning av överlantmätaretjänsten på Gotland från övergångsstat till ordinarie stat borde ytterligare kunna anstå.

*Departements-  
chefen.*

Den nuvarande anordningen med överlantmätaretjänstens i Gotlands län placering på övergångsstat och tjänstens uppehållande med vikarie torde utan större olägenheter för staten och allmänheten kunna bibehållas ännu någon tid. Då det torde vara av intresse att fortfarande uppehålla möjligheterna till en reglering i besparingssyfte av berörda befattning, finner jag mig, i överensstämmelse med vad lantmätarelönesakkunniga och statskontoret förordat, ej kunna biträda förslaget om tjänstens överflyttande å ordinarie stat. I enlighet härmed och då ej heller i övrigt påyrkas ändring i förevarande anslag, torde i riksstaten för budgetåret 1934/1935 böra uppföras:

lantmäterikontoren i länen, *oförändrat ordinarie förslags-*  
*anslag* ..... kronor 620,900.

[140.] 4. **Avlöningar åt förste assistenter och assistenter vid lantmäterikontoren i länen.** Utöver det i nästföregående punkt avhandlade ordinarie förslagsanslaget till lantmäterikontoren i länen finnes i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett extra anslag av 78,100 kronor till avlöningar åt förste assistenter och assistenter vid sagda kontor.

I framställning den 17 augusti 1933 har *lantmäteristyrelsen* hemställt,

att detta anslag måtte för budgetåret 1934/1935 upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår eller 78,100 kronor.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riks- *Departements-*  
dagen *chefen.*

att till avlöningar åt förste assistenter och assistenter  
vid lantmäterikontoren i länen anvisa för budgetåret  
1934/1935 ett *extra anslag* av ..... kronor 78,100.

[141.] 5. **Renovation av kartor för lantmäterikontoren i länen.** Ordinarie reservationsanslaget för ändamålet har för ett vart av budgetåren 1925/1926—1932/1933 upptagits med 6,000 kronor. Av budgetära skäl har anslaget för innevarande budgetår begränsats till 4,000 kronor.

I skrivelse den 17 augusti 1933 har *lantmäteristyrelsen* hemställt, att anslaget måtte ånyo upptagas med 6,000 kronor, enär med nuvarande belopp detsamma vore alldeles otillräckligt. Avlöningen till de vid arbetet sysselsätta två biträdena — vilka båda tjänstgjort mera än 10 år — uppginge till över 5,600 kronor, vartill komme kostnader för avskrift av handlingar m. m. med i runt tal 500 kronor.

Om ock den äskade höjningen synes mig välmotiverad, anser jag mig *Departements-*  
likväl med hänsyn till budgetsituationen icke kunna tillstyrka densamma. *chefen.*  
Jag förordar alltså, att i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföres:

renovation av kartor för lantmäterikontoren i länen, *oförändrat ordinarie*  
*reservationsanslag* ..... kronor 4,000.

[142.] 6. **Anskaffande för lantmäterikontoret i Vänersborg av kopior av vissa kartor m. m.** Till anskaffande för lantmäterikontoret i Vänersborg av kopior av vissa kartor och handlingar, vilka gingo förlorade vid eldsvåda i staden 1834, hava under senare år medel beviljats av riksdagen. Kostnaderna för detta arbete hava, på sätt framgår av lantmäteristyrelsens framställning i ämnet den 2 september 1924 (se IX H. T. 1925 p. 140), beräknats till 104,000 kronor. För arbetets utförande hava anvisats — förutom ett överskott à 3,375 kronor 68 öre av anslag för verkställande av motsvarande arbete för lantmäterikontoret i Karlstad — riksstatsanslag med sammanlagt 71,000 kronor. Anslagsanvisningen, som för budgetåret 1932/1933 utgjorde 8,000 kronor, har för innevarande budgetår av budgetära skäl begränsats till 6,000 kronor.

*Lantmäteristyrelsen* har i skrivelse den 17 augusti 1933 med hänsyn till vikten såväl för det allmänna som för länets befolkning av arbetets snara slutförande hemställt om anslagets uppförande för nästa budgetår med 8,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Jag kan av sparsamhetsskäl icke förorda annat än oförändrat anslags-  
belopp och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffande för lantmäterikontoret i Väners-  
borg av kopior av vissa kartor med tillhörande hand-  
lingar anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra reser-  
vationsanslag* av ..... kronor 6,000.

### Lantmäteripersonal, som sysselsättes med lantmäteri- förrättningar.

[143.] 7. **Avlöningar till lantmäteripersonal, som sysselsättes med lant-  
måteriförrättningar.** Ordinarie anslaget till avlöningar till lantmäteri-  
personal, som sysselsättes med lantmäteriförrättningar, är enligt beslut av  
1929 års riksdag uppfört med 746,900 kronor. Den av samma riksdag god-  
kända staten för ifrågavarande lantmäteripersonal är av följande lydelse.

| Lön          | Arvode | Orts-<br>tillägg | Summa | T i t e l                                               | An-<br>tal | Kronor  | Summa   |
|--------------|--------|------------------|-------|---------------------------------------------------------|------------|---------|---------|
| 3,000        | —      | 400              | 3,400 | Distriktslantmätare, stationerad i Stock-<br>holm ..... | 6          | 20,400  | 599,400 |
| 3,000        | —      | —                | 3,000 | Annan distriktslantmätare .....                         | 193        | 579,000 |         |
| —            | 2,000  | —                | 2,000 | }Extra lantmätare .....                                 | 30         | 60,000  |         |
| —            | 1,500  | —                | 1,500 |                                                         | 35         | 52,500  |         |
| —            | 1,000  | —                | 1,000 |                                                         | 35         | 35,000  |         |
| Summa kronor |        |                  |       |                                                         | —          | —       | 746,900 |

Anm. Distriktslantmätare åtnjuter tre ålderstillägg till lönen å 500 kronor efter respektive 5, 10 och 15 år.

Enligt föreskrift i Kungl. Maj:ts brev den 6 juni 1929 skall i staten upp-  
taget ortstillägg å 400 kronor utgå till en var av distriktslantmätarna i  
Sigtuna, Sollentuna, Danderyds, Värmdö, Dalarö och Nynäshamns distrikt,  
för vilka samtliga distriktslantmätare Stockholm bestämts såsom stations-  
ort.

Genom kungörelse den 12 oktober 1933 (nr 572) om ändrad lydelse i vissa  
delar av kungörelsen den 10 augusti 1920 (nr 569) angående förnyad indel-  
ning av riket i lantmåteridistrikt har bland annat, med bibehållande av  
totala antalet lantmåteridistrikt inom riket, förordnats, att Stockholms  
län, som hittills varit uppdelat i tio distrikt, skall från och med den 1  
januari 1934 vara indelat i elva distrikt. Det nya distriktet har benämnts  
Stockholms distrikt.

I skrivelse den 10 november 1933 har *lantmåteristyrelsen* meddelat, att  
styrelsen, med stöd av bestämmelserna i 58 § i lantmåteriinstruktionen  
(nr 407/1927) bestämt, att från och med den 1 januari 1934 tills vidare

Stockholm skall vara stationsort för distriktslantmätaren i det nytilkomna Stockholms distrikt. Från och med nästa år komme sålunda sju av länets distriktslantmätare att vara stationerade i Stockholm och borde därför bliva berättigade till ortstillägg. Till följd härav borde för nästkommande budgetår förevarande anslag höjas med 400 kronor till 747,300 kronor samt avlöningsstaten för nämnda personal upptaga 7 i Stockholm stationerade distriktslantmätare.

Vidare har *lantmäteristyrelsen* med utlåtande den 10 november 1933 överlämnat en framställning från *Sveriges lantmätareförening*, vari föreningen anhållit om anvisande för budgetåret 1934/1935 av ett extra förslagsanslag till arvoden åt vissa extra lantmätare i syfte att nedbringa det enligt föreningens mening för närvarande oproportionerligt stora antalet extra lantmätare utan arvode. Lantmäteristyrelsen har lämnat redogörelse för förhållandena i det av föreningen berörda hänseendet, varav inhämtas bland annat följande.

Vid den från och med 1921 genomförda omorganisationen av lantmåteriväsendet hade — med utgångspunkt från ett beräknat behov av 100 extra lantmätare — antalet i stat uppförda extra lantmätarearvoden bestämts till 100. För att så långt möjligt tillgodose allmänhetens krav på lantmåteriförrättningarnas snabba utförande och lantmåterikontorens stegrade behov av examinerad arbetskraft hade styrelsen föranstaltat om en mot den ökade arbetsanhopningen någorlunda svarande utökning av antalet lantmätare genom att under de senare åren efter Kungl. Maj:ts bemyndigande årligen hava antagit ett ökat antal lantmåterielever. Som en följd härav hade antalet extra lantmätare utan statsarvode avsevärt ökats. Från att 1925 hava utgjort 15 hade antalet 1933 uppgått till 47 och beräknades komma att för budgetåret 1934/1935 i medeltal utgöra 38. Inkomsten för en lantmätare utan arvode utgjordes dels av den ersättning, han kunde erhålla för i egenskap av tjänstemedhjälpare åt distriktslantmätare utförda förrättningar, vanligen utgörande 75 procent av i lantmåteritaxan bestämt arvode, och dels av tillskott till inkomst av arbete enligt lantmåteritaxan, motsvarande dyrtidstillägg å 2,400 kronor för år. Sammanlagda totalinkomsten för extra lantmätare utan arvode hade beträffande 1930 av lantmåtarelönesakkunniga beräknats till högst 3,398 och lägst 3,076 kronor per år.

Beredande på något sätt av fasta arvoden åt ökat antal lantmätare, som sysselsattes vid lantmåteriförrättningars utförande, vore visserligen i hög grad påkallat. Emellertid vore lantmåtarens avlönings- och anställningsförhållanden m. m. för närvarande föremål för utredning. Lantmåteristyrelsen hade sålunda att avgiva yttrande över av lantmåtarelönesakkunniga avgivet förslag och att därvid taga ställning även till nu föreliggande fråga.

Lantmåteristyrelsen, som ansåge frågan om beredande av ökat antal arvoden av statsmedel åt de extra lantmåtarena intimt sammanhånga med de av lantmåtarelönesakkunniga behandlade spörsmål, funne sig för närvarande förhindrad tillstyrka bifall till den nu föreliggande framställningen.

Departements-  
chefen.

Jag har intet att erinra mot lantmäteristyrelsens förslag i avseende å införande i staten för lantmäteripersonal, som sysselsättes med lantmäteriförrättningar, av ortstillägg å 400 kronor för ytterligare en (i Stockholm stationerad) distriktslantmätare. Staten skulle sålunda erhålla följande lydelse, att tillämpas från och med budgetåret 1934/1935.

| Lön          | Arvode | Orts-<br>tillägg | Summa | T i t e l                                               | An-<br>tal | Kronor  | Summa   |
|--------------|--------|------------------|-------|---------------------------------------------------------|------------|---------|---------|
| 3,000        | —      | 400              | 3,400 | Distriktslantmätare, stationerad i Stock-<br>holm ..... | 7          | 23,800  | 599,800 |
| 3,000        | —      | —                | 3,000 | Annan distriktslantmätare .....                         | 192        | 576,000 |         |
| —            | 2,000  | —                | 2,000 | Extra lantmätare .....                                  | 30         | 60,000  |         |
| —            | 1,500  | —                | 1,500 |                                                         | 35         | 52,500  |         |
| —            | 1,000  | —                | 1,000 |                                                         | 35         | 35,000  | 147,500 |
| Summa kronor |        |                  |       |                                                         | —          | —       | 747,300 |

Anm. Distriktslantmätare åtnjuter tre ålderstillägg till lönen å 500 kronor efter respektive 5, 10 och 15 år.

I anslutning härtill bör ordinarie anslaget till avlöningar till lantmä-  
teripersonal, som sysselsättes med lantmäteriförrättningar, höjas med 400  
kronor till 747,300 kronor.

Lika med lantmäteristyrelsen finner jag den av Sveriges lantmätare-  
förening gjorda framställningen om uppförande av ett särskilt extra an-  
slag till arvoden åt vissa extra lantmätare ej böra nu bifallas.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte  
föreslå riksdagen att

1) godkänna av mig förordat förslag till stat för  
lantmäteripersonal, som sysselsättes med lantmäteri-  
förrättningar, att tillämpas från och med budgetåret  
1934/1935;

2) höja *ordinarie anslaget* till avlöningar till lantmä-  
teripersonal, som sysselsättes med lantmäteriförrätt-  
ningar, nu ..... kronor 746,900,  
med ..... » 400  
till ..... » 747,300.

8. Ersättning för publik renovation, oförändrat ordinarie förslagsanslag  
(se IX H. T. 1932 p. 149) ..... kronor 30,000.

[144.] 9. Tillskott till dyrtidstillägg till vissa lantmätare. På Kungl.  
Maj:ts förslag har tillskott till krigstidstillägg eller dyrtidstillägg till vissa  
lantmätare på grund av arbete enligt taxa beviljats från och med 1917.

För ändamålet är för budgetåret 1933/1934 uppfört ett extra förslagsanslag av 250,000 kronor.

Lantmäteristyrelsen har i skrivelse den 17 augusti 1933 anfört, att, då medelsåtgången under anslaget vore beroende av dyrtidstilläggets storlek, styrelsen givetvis icke kunde exakt beräkna åtgången för budgetåret 1934/1935, men hölle styrelsen före, att anslaget borde uppföras med oförändrat belopp.

Samma skäl, som tidigare föranlett beviljande av tillskott till dyrtidstillägg till vissa lantmätare, torde alltjämt föreligga. Tillskotten synas för budgetåret 1934/1935 böra utgå å samma antagna inkomst som förut samt beräknas efter enahanda bestämmelser, som gälla i avseende å dyrtidstilläggen. Med hänsyn till att tillskott utgår jämväl till extra lantmätare utan arvode, torde böra meddelas, att antalet extra lantmätare utan arvode, enligt vad jag från lantmäteristyrelsen inhämtat, lärer kunna under budgetåret 1934/1935 beräknas till omkring 40.

Departements-  
chefen.

Under åberopande i övrigt av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor yttrat i fråga om dyrtidstillägg under budgetåret 1934/1935 åt befattningshavare i statens tjänst samt då anslaget torde med hänsyn till den antagliga medelsåtgången böra upptagas till 235,000 kronor, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 må till distriktslantmätare och extra lantmätare med arvode, utöver dyrtidstillägg på grund av lön eller arvode, av statsmedel utgå tillskott därtill på grund av inkomster för arbete enligt gällande lantmäteritaxa beräknade för distriktslantmätare till 4,000 kronor, för extra lantmätare med arvode om 2,000 kronor till 3,200 kronor och för extra lantmätare med arvode om 1,500 eller 1,000 kronor till 2,400 kronor, allt för år räknat,

b) medgiva, att för samma tid må till extra lantmätare utan arvode av statsmedel utgå tillskott till inkomster för arbete enligt lantmäteritaxan, motsvarande dyrtidstillägg å 2,400 kronor för år,

c) förklara, att vad under a) och b) sägs angående extra lantmätare skall i tillämpliga delar även gälla aspirant vid lantmäteristaten,

d) förklara, att beträffande tillskott, som nu nämnts, de angående dyrtidstillägg för motsvarande tid gällande bestämmelser skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse, med rätt för Kungl. Maj:t att meddela de närmare föreskrifter, som kunna vara erforderliga för tillämpning av dessa bestämmelser,

e) medgiva, att Kungl. Maj:t må äga att, med tillämpning i den mån så kan ske av de angående dyrtidstillägg gällande grunder, för samma tid medgiva tillskott av statsmedel jämväl åt kommissionslantmätare och vice kommissionslantmätare, som fortfarande utöva praktisk verksamhet,

f) för nu angivna ändamål såsom tillskott till dyrtidstillägg till vissa lantmätare anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsanslag* av..... kronor 235,000.

[145.] **10 och 11. Reseersättningar vid lantmäteriväsendet.** För reseersättningar vid lantmäteriväsendet äro i riksstaten numera uppförda två särskilda anslag, det ena till reseersättningar åt befattningshavare vid lantmäteristyrelsen och vid lantmäterikontoren samt det andra till reseersättningar åt lantmäteripersonal, som sysselsättes med lantmäteriförrättningar. För budgetåret 1933/1934 äro anslagen, som hava förslagsanslags natur, uppförda med respektive 20,000 och 600,000 kronor.

I avseende å anslaget till reseersättningar åt befattningshavare vid lantmäteristyrelsen och vid lantmäterikontoren i länen har Kungl. Maj:t genom beslut den 9 juni 1933 föreskrivit, att kostnader för tjänsteresor, omförmälda i 7, 8 och 41 §§ lantmäteriinstruktionen, icke få, utan Kungl. Maj:ts tillstånd, bestridas från sagda anslag till högre belopp än 20,000 kronor. Vidare har Kungl. Maj:t samma dag dels utfärdat kungörelse (nr 304) om ändring i resereglementet för lantmätare den 31 december 1920 (nr 909), varigenom traktamentena för distriktslantmätare m. fl. ytterligare nedsattes under de enligt allmänna resereglementet eljest utgående, dels ock anbefallt lantmäteristyrelsen att ägna uppmärksamhet åt angelägenheten av att anslaget till reseersättningar åt lantmäteripersonal, som sysselsättes med lantmäteriförrättningar, så vitt möjligt ej komme att överskridas.

I skrivelse den 17 augusti 1933 har *lantmäteristyrelsen* gjort framställning rörande anslagsbehovet för budgetåret 1934/1935, varav inhämtas i huvudsak följande.

Belastningen å förevarande anslag under budgetåret 1932/1933 hade utgjort respektive 31,140 och 927,631 kronor. Utgifterna under anslaget till reseersättningar åt befattningshavare vid lantmäteristyrelsen och vid lantmäterikontoren i länen vore dels beroende av antalet ägodelningsrättssammanträden, till vilka överlantmätarna kallades, dels reglerade genom författningsbestämmelser. Det vore fördenskull icke möjligt att i förväg bestämma utgifterna till vissa begränsade belopp. Med hänsyn till belastningen å anslaget under budgetåret 1932/1933 syntes anslaget böra höjas till 30,000 kronor.

Utgifterna under anslaget till reseersättningar åt den med lantmäteriförrättningar sysselsatta lantmäteripersonalen vore beroende av antalet förrättningar under året och dessas omfattning, vilken givetvis icke kunde regleras av förrättningsmännen. För tillgodoseende av allmänhetens krav på en någorlunda snabb handläggning av begärda förrättningar vore lant-

mätarna författningsenligt skyldiga att fortast möjligt företaga och avsluta förrättningar. Ett exakt beräkande av medelsåtgången vore sålunda icke möjlig. Någon nämnvärd minskning av lantmåteriverksamhetens å distrikten omfattning under budgetåret 1934/1935 syntes icke vara att räkna med. Emellertid torde genom bestämmelserna i kungörelsen nr 304/1933 om minskning av lantmåteripersonalens traktamentsersättning statsverkets kostnader för ändamålet komma att minskas. Ehuru minskningen icke torde bli tillräcklig för att uppväga skillnaden mellan hittillsvarande verkliga kostnad och det för innevarande budgetår beviljade beloppet, ansåge sig dock lantmåteristyrelsen, innan närmare erfarenhet vunnits om verkningarna av förenämnda traktamentsreducering, icke nu böra ifrågasätta höjning av detta anslag. Detta borde sålunda även nästa budgetår uppföras med 600,000 kronor.

Enligt remissutlåtande den 20 oktober 1933 har *statskontoret* ej framställt erinran mot lantmåteristyrelsens framställning.

Med hänsyn till medelsåtgången torde viss höjning av anslaget till reseersättningar åt befattningshavare vid lantmåteristyrelsen och vid lantmåterikontoren vara erforderlig. Jag finner det dock angeläget, att hittills hörande resor om möjligt så begränsas, att anslagsbeloppet kan sättas till 25,000 kronor. I anslutning härtill torde den föreskriften böra meddelas, att den del av anslaget, som ej får utan Kungl. Maj:ts tillstånd överskridas, sänkes till 15,000 kronor. Mot styrelsens förslag i övrigt har jag ej erinran, och hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-  
chefen.*

att till reseersättningar vid lantmåteriväsendet anvisa för budgetåret 1934/1935 såsom särskilda *extra förslagsanslag*

a) till reseersättningar åt befattningshavare vid lantmåteristyrelsen och vid lantmåterikontoren i länen ..... kronor 25,000;

b) till reseersättningar åt lantmåteripersonal, som sysselsättes med lantmåteriförrättningar ..... » 600,000  
eller tillhopa..... » 625,000.

### Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.

[146.] 12. **Bidrag till jorddelningsförrättningar.** Ordinarie förslagsanslaget till bidrag till jorddelningsförrättningar är för innevarande budgetår uppfört med 140,000 kronor. Bestämmelser om anslagets användning återfinnas i kungörelserna den 8 juni 1923 (nr 238) och den 22 juni 1928 (nr 295).

I skrivelse den 17 augusti 1933 har *lantmåteristyrelsen* meddelat, att

belastningen av anslaget under budgetåren 1927/1928—1932/1933 utgjort respektive 139,834, 161,251, 125,378, 130,985, 161,012 och 201,710 kronor, samt i ändamål att bringa anslagets storlek i överensstämmelse med de sannolika utgifterna hemställt om anslagets höjning till 170,000 kronor.

*Departements-  
chefen.* Med hänsyn till medelsåtgången torde förevarande anslag böra upptagas med ett till 160,000 kronor förhöjt belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

|                                                             |                 |
|-------------------------------------------------------------|-----------------|
| att höja <i>ordinarie förslagsanslaget</i> till bidrag till |                 |
| jorddelningsförrättningar, nu .....                         | kronor 140,000, |
| med .....                                                   | » 20,000        |
| till .....                                                  | » 160,000.      |

[147.] 13. **Bidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i sammanhang med skiften.** Ifrågavarande anslag, som har natur av ordinarie förslagsanslag, är för innevarande budgetår uppfört med 235,000 kronor. Bestämmelser om anslagets användning återfinnas i kungörelserna nr 238/1923 och 295/1928.

*Lantmäteristyrelsen* har i skrivelse den 17 augusti 1933 meddelat, att belastningen av anslaget under budgetåren 1927/1928—1932/1933 utgjort respektive 372,592, 305,913, 309,168, 238,431, 284,095 och 263,608 kronor samt hemställt, att för närmare anslutning till medelsåtgången anslaget måtte höjas till 250,000 kronor.

*Departements-  
chefen.* Med biträdande av lantmäteristyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

|                                                             |                 |
|-------------------------------------------------------------|-----------------|
| att höja <i>ordinarie förslagsanslaget</i> till bidrag till |                 |
| utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i       |                 |
| sammanhang med skiften, nu .....                            | kronor 235,000, |
| med .....                                                   | » 15,000        |
| till .....                                                  | » 250,000.      |

[148.] 14. **Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med inlösen av under nyttjanderätt upplätet område.** Bestämmelser om anslagets användning äro meddelade i kungörelsen i ämnet den 20 juli 1925 (nr 379). I skrivelse den 17 augusti 1933 har *lantmäteristyrelsen* meddelat, att utgifterna från anslaget under budgetåren 1927/1928—1932/1933 utgjort respektive 171,719, 148,592, 151,371, 161,427, 161,172 och 175,782 kronor. I ändamål att bringa anslagets storlek till närmaste överensstämmelse med de sannolika utgifterna förordar styrelsen en höjning av anslaget från 130,000 kronor till 160,000 kronor.

*Departements-  
chefen.* Då jag intet har att erinra mot lantmäteristyrelsens förslag, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med inlösen av under nyttjanderätt upplåtet område, anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsanslag* av ..... kronor 160,000.

[149.] 15. **Bidrag till förrättningar enligt lagen om enskilda vägar.** Rörande detta anslag har *lantmäteristyrelsen* i skrivelse den 17 augusti 1933 dels meddelat, att anslagets belastning under budgetåren 1927/1928—1932/1933 utgjort respektive 841, 5,669, 5,402, 4,961, 4,332 och 4,501 kronor, dels ock hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp av 5,000 kronor.

I anslutning till lantmäteristyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departements-  
chefen.*

att till bidrag till förrättningar enligt lagen om enskilda vägar anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsanslag* av ..... kronor 5,000.

[150.] 16. **Tilläggsavvittring i Västerbottens läns lappmark.** Tilläggsavvittringen, som pågått sedan 1922, utföres jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 30 december 1916 (nr 603) med däri sedermera gjorda ändringar. Genom avvittringsförrättningen indragas slätterängar till kronan, därvid vederlag lämnas enligt 19 § i kungörelsen i form av bidrag för odling av viss annan mark. För budgetåret 1933/1934 är det extra förslagsanslaget för tilläggsavvittringen uppfört med 70,000 kronor.

Med överlämnande av en från länsstyrelsen i Västerbottens län afgiven redogörelse för det sistförflutna budgetåret rörande den pågående tilläggsavvittringen samt utgiftsberäkning för nästkommande budgetår har lantmäteristyrelsen i skrivelse den 17 november 1933 framlagt förslag rörande kostnaderna för avvittringen under budgetåret 1934/1935.

*Länsstyrelsen i Västerbottens län* har beräknat, att kostnaderna för tilläggsavvittringen under innevarande budgetår komma att uppgå till i runt tal 69,850 kronor. Avvittringsnämndens arbete vore slutfört, och de sista ärendena rörande tilläggsavvittring hade redan under budgetåret 1931/1932 vunnit laga kraft. Någon avvittringsnämnd hade ej varit tillsatt för innevarande budgetår och erfordrades ej heller för budgetåret 1934/1935. Länsstyrelsen har beräknat kostnaderna för nästa budgetår till 74,800 kronor, därav 70,000 kronor till ersättningar, som omförmälas i 19 § av förenämnda kungörelse.

*Lantmäteristyrelsen* har meddelat, att sistnämnda ersättningar komme att för innevarande budgetår uppgå till 64,850 kronor. Då den årliga summan av dessa ersättningar hädanefter torde bliva lägre, har styrelsen

ansett anslaget kunna för nästa budgetår uppföras med ett till 60,000 kronor nedsatt belopp.

*Departements-  
chefen.* Då jag intet har att erinra mot lantmäteristyrelsens anslagsberäkning, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för tilläggsavvittring i vissa delar av Västerbottens läns lappmark anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsanslag* av ..... kronor 60,000.

[151.] **17. Ströängars indragande till kronan.** Lagen den 22 juni 1921 (nr 378) om ströängars indragande till kronan äger tillämpning å Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med undantag av, utom annat, sådana trakter, som kunna bliva föremål för tilläggsavvittring. För ströäng, som indrages, utgår vederlag genom bekostande av odling å den fastighet, vartill ängen förut hört. Frågor om indragning och vederlag avgöras av särskild nämnd, kallad ströängsnämnd. Till bestridande av kostnaderna för ströängsindragningen har från och med 1922 av riksdagen anvisats anslag, som under senare år varit uppfört såsom extra förslagsanslag. Anslagets belopp uppgår för budgetåret 1933/1934 till 200,000 kronor.

I skrivelse den 17 november 1933 har *lantmäteristyrelsen*, med överlämnande av yttranden av länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län, framlagt förslag rörande kostnaderna för ströängsindragningen under budgetåret 1934/1935. Härav inhämtas huvudsakligen följande.

Enligt länsstyrelsernas beräkningar komma kostnaderna för ströängsindragningen att under innevarande budgetår uppgå för Västerbottens län till 49,881 kronor 39 öre och för Norrbottens län till 110,715 kronor 46 öre eller tillsammans 160,596 kronor 85 öre. Utgifterna utgöras så gott som helt av odlingsersättningar.

Kostnaderna för ströängsindragningen under budgetåret 1934/1935 hava av länsstyrelserna beräknats till för Västerbottens län 57,000 kronor, därav 55,000 kronor till odlingsersättningar, och för Norrbottens län 102,050 kronor, därav 100,000 kronor till odlingsersättningar. Odlingsersättningarna hade under budgetåret 1932/1933 uppgått till för Västerbottens län 47,771 kronor och för Norrbottens län till 136,083 kronor samt beräknades för innevarande budgetår uppgå till för Västerbottens län 46,603 kronor och för Norrbottens län 105,798 kronor. Med hänsyn till att arbetet med ströängsindragningen vore i stort sett avslutat, torde enligt lantmäteristyrelsens mening summan av berörda ersättningar hädanefter bliva allt lägre, och föreslår lantmäteristyrelsen, som i övrigt icke haft något att erinra mot länsstyrelsernas beräkningar, att samtliga kostnader beräknas till för Västerbottens län 50,000 kronor och för Norrbottens län 100,000 kronor. Styrelsen hemställer i anslutning härtill, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 150,000 kronor.

*Departements-  
chefen.* Med godtagande av lantmäteristyrelsens anslagsberäkning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av kostnaderna för ströängars indragande till kronan anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsanslag* av .... kronor 150,000.

[152.] 18. **Kostnader för provskiften i Kopparbergs län.** Med bifall till propositionen nr 131/1926 angående företagande av laga skiften enligt lagen den 30 april 1925 (nr 102) rörande vissa laga skiften inom de på bekostnad eller med understöd av staten storskiftade delarna av Kopparbergs län medgav riksdagen i skrivelse den 30 april 1926 (nr 180), att ett antal av högst 12 laga skiften finge verkställas enligt nämnda lag samt att det belopp, som vid utgången av budgetåret 1925/1926 kunde kvarstå å reservationsanslaget till åtgärder för skifteslagsindelning i vissa delar av Kopparbergs län, finge användas till bestridande av de kostnader för dessa skiften, som jämlikt sagda lag skulle gäldas av allmänna medel. Den sålunda till förfogande ställda reservationen uppgick till något över 80,000 kronor. Härutöver har riksdagen till bestridande av kostnaderna för ifrågasvarande provskiften anvisat för vart och ett av budgetåren 1927/1928—1932/1933 ett extra förslagsanslag av 100,000 kronor. Med hänsyn till påräkneliga ökade kostnader höjdes anslaget för budgetåret 1933/1934 till 250,000 kronor.

Utgifterna under budgetåret 1932/1933 hava uppgått till cirka 158,000 kronor. Intill utgången av budgetåret 1931/1932 hava för skiftena utanordnats sammanlagt omkring 483,000 kronor.

I skrivelse den 1 september 1933 har *lantmäteristyrelsen* gjort framställning om anslag för ändamålet för nästa budgetår. Därvid har styrelsen överlämnat en skrift i ämnet av överlantmätaren i Kopparbergs län, som uppskattat kostnaderna för budgetåret 1934/1935 till 286,300 kronor. Lantmäteristyrelsen har för egen del, med hänsyn till svårigheten att exakt beräkna medelsbehovet, föreslagit ett oförändrat anslag av 250,000 kronor.

Jag har intet att erinra mot lantmäteristyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-  
chefen.*

att till bestridande av de kostnader för laga skiften enligt lagen den 30 april 1925 (nr 102) rörande vissa laga skiften inom de på bekostnad eller med understöd av staten storskiftade delarna av Kopparbergs län, vilka jämlikt samma lag skola gäldas av allmänna medel, anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsanslag* av ..... kronor 250,000.

## M. Rikets allmänna kartverk.

### Rikets allmänna kartverk.

[153.] 1. **Avlöningsstat.** Jämlikt beslut av 1927 års riksdag är ordinarie förslagsanslaget till avlöningsstat för rikets allmänna kartverk i rikstaten uppfört med 380,000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1933 har *chefen för rikets allmänna kartverk* hemställt, att förevarande anslag måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. *Statskontoret* har enligt remissutlåtande den 11 september 1933 biträtt denna hemställan.

Erinras må, att *organisationsnämnden* den 16 december 1932 avgivit betänkande med förslag rörande arbetsuppgifterna för och organisationen av rikets landkartverk (stat. off. utr. 1932:38). Organisationsnämnden har i betänkandet förordat, att kartverksfrågan måtte lösas efter följande riktlinjer:

1. Landets grundkarta upprättas i regel i skala 1:10000 med i första hand användande av en på fotogrammetrisk väg upprättad bildkarta som underlag.

2. Den upprättade bildkartan utgives i tryck för att komma till användning för skilda specialändamål.

3. Grundkartan med beskrivning upprättas i huvudsak efter den nuvarande ekonomiska kartans redovisningsprinciper med anslutning till jordregistret samt i övrigt föreliggande äganderäts- och brukningsförhållanden. Kartan upprättas med genomgående bladindelning. I första hand beräknas kartan skola utarbetas för Götaland och Svealand.

4. Därest med ledning av bildkartan och därtill hörande bildmaterial samt tätare höjdbestämning kurvläggning visar sig ekonomiskt genomförbar, införes höjdbeteckning av dylik art å grundkartan eller en särskild edition av densamma.

5. Den topografiska kartläggningen utföres enligt fastställt program för fullföljande av grundlig revidering av den nuvarande kartan i skala 1:100000 (uppmätningsskala 1:50000) över södra Sverige och de delar av norra Sverige, där sådana skalor tillämpas, samt i skala 1:200000 över norra Sverige i övrigt, varvid nuvarande karttyp i huvudsak bibehålles för vinnade av enhetlighet och kontinuitet i landets vägledningskarta.

6. Samtliga kartor och därtill hörande beskrivningar hållas å jour genom fortlöpande revidering och nyutgivning med vissa års mellanrum, allteftersom utvecklingen inom olika delar av landet det påfordrar.

7. Kartorna utgivas på statens bekostnad och försäljas för statsverkets räkning antingen direkt eller i kommission. Härvid bör, i den mån så kan anses ekonomiskt fördelaktigt, liksom hittills utgivning och försäljning kunna ifrågakomma genom avtal med enskild firma.

8. Kartverket organiseras såsom ett fristående civilt verk, bestående av en geodetisk avdelning för astronomisk Ortsbestämning, triangule-

ring och avvägning, en fotogrammetrisk avdelning för upprättande av bildkarta, två kartografiska avdelningar, den ena för grundkartans och den andra för den topografiska kartans jämte översiktskartors upprättande och utgivning, samt en reproduktionsavdelning, upprättad genom sammanförande med kartverket av statens reproduktionsanstalt.

Särskild uppmärksamhet ägnas åt angelägenheten av att vid de olika arbetenas utförande icke användes dyrare personal än arbetets art kräver, dock med beaktande av att medelst aspirantsystem sörjes för erforderlig rekrytering av högre befattningar inom organisationen.

9. För uppehållande av närmare kontakt mellan kartverket och de huvudintressen, som hava behov av kartorna, tillsättes en rådgivande styrelse för verket, bestående av representanter för jordbruket, skogsbruket, militärväsendet, lantmäteriet, kommunikationsväsendet (vägväsendet) samt sjökarteverket.

För framläggande av förslag enligt de angivna huvudriktlinjerna borde enligt organisationsnämnden tillkallas särskilda sakkunniga.

Organisationsnämnden har slutligen i betänkandet framlagt ett utkast till provisorisk personalorganisation för ett civilt kartverk med samma arbetsuppgifter och inom samma kostnadsram som det nuvarande kartverket.

Över organisationsnämndens betänkande hava infortrade yttranden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar.

Organisationsnämndens omorganisationsförslag, som är av vittomfattande karaktär, har under hösten 1933 varit föremål för överväganden inom jordbruksdepartementet. Under nu rådande förhållanden kan ej komma i fråga att vidtaga sådana förändringar på kartarbetenas område, som kunna medföra ökade utgifter för statsverket. Övervägandena hava framför allt inriktats på frågan, om organisationsnämndens förslag skulle kunna så till vida förverkligas, att rikets allmänna kartverk, utan kostnadsökning, bleve förvandlat till ett helt civilt verk, ävensom på frågan vad som härigenom skulle vara att vinna. Arbetet med ärendets beredning har ännu icke hunnit slutföras. Under dessa omständigheter torde i förslaget till riksstat för nästa budgetår förevarande anslag böra upptagas med ett beräknat belopp, vilket torde böra sättas till nuvarande anslagsbeloppet eller 380,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departementets-  
chefen.*

att, i avvidan på den proposition i ämnet, som må varda riksdagen förelagd, för budgetåret 1934/1935 beräkna det under titel rikets allmänna kartverk uppförda *ordinarie förslagsanslaget* »avlöningsstat» till ..... kronor 380,000.

[154.] 2. **Kartarbeten m. m.** Jämlikt beslut av 1933 års riksdag är ordinarie reservationsanslaget till kartarbeten m. m. i riksstaten uppfört med 164,000 kronor.

Inberäknat en inkomst genom inflytande kartförsäljningsmedel, uppskattad till 40,000 kronor, finnes för innevarande budgetår för kartarbeten m. m. tillgängligt ett belopp av  $(164,000 + 40,000 =)$  204,000 kronor. Beloppet användes i huvudsaklig överensstämmelse med följande fördelning å olika poster.

|                                       |                |
|---------------------------------------|----------------|
| Fältarbeten .....                     | kronor 105,500 |
| Utgivnings- och byråarbeten .....     | » 37,800       |
| Ortnamnsgranskning .....              | » 3,000        |
| Tillsyn och vård av kartor m. m. .... | » 500          |
| Tryckningskostnader, högst .....      | » 9,700        |
| Expenser .....                        | » 47,500       |

Summa kronor 204,000.

I skrivelse den 30 augusti 1933 har *chefen för rikets allmänna kartverk* gjort framställning om anslag till kartarbeten m. m. för budgetåret 1934/1935, innefattande en ökning i jämförelse med anslaget för innevarande budgetår med 102,000 kronor.

Av den ifrågasatta ökningen hänföra sig 54,500 kronor till posten fältarbeten, vilken sedan budgetåret 1931/1932 undergått en minskning med 106,000 kronor. Kartverkschefen anför härom följande.

Kartverkets utgivningskapacitet bestämdes av dess organisatoriska tillgång på personal med sysselsättning under hela arbetsåret. Härefter borde fältarbetenas omfattning avpassas på så sätt, att det årliga fältarbetsresultatet motsvarade utgivningskapaciteten; dock måste en viss reserv finnas till förekommande av att genom svårberäknliga omständigheter arbetsbrist för byråarbetspersonalen uppkomme. Genom förefintligheten av dylik reserv hade det varit möjligt att under 1933 väsentligt inskränka fältarbetena och härigenom möjliggöra den betydande nedsättning av arbetsanslagen för budgetåret 1933/1934, vilken på yrkande av statens granskningsnämnd företagits. Sådan inskränkning kunde dock endast tillfälligtvis ske, därest faran för arbetsbrist skulle undvikas. I berörda avseende gestaltade sig förhållandena något olika vid kartverkets olika avdelningar. Den geodetiska avdelningen, som icke sysslade med kartutgivning utan lämnade det geodetiska underlag, varpå övriga avdelningars arbeten vilade, måste äga betryggande försprång före sagda arbeten, på det att stagnation icke måtte uppkomma. Det försprång, som hittills vunnits, medgäve en tillfällig inskränkning i de geodetiska fältarbetena jämväl under år 1934 till omkring 60 procent av det normala utan risk för bristande sysselsättning under byråarbetet. Vid den ekonomiska avdelningen däremot skulle en fortsatt inskränkning av fältarbetstiden leda till svårigheter i fråga om personalens effektiva sysselsättande. Fältarbetstiden, som vid sagda avdelning normalt vore 5 månader, hade under 1933 varit nedsatt till  $3\frac{1}{2}$  månad, varigenom den fältmätta arealen givetvis i motsvarande grad nedgått. Då å andra sidan byråarbetstiden härigenom ökats med

1½ månad, hade den befintliga reserven i fältarbetsresultat förbrukats, varför ett återgående till den längre fältarbetstiden vore oundgängligen nödvändigt. Vid den topografiska avdelningen medgäve den befintliga arbetsreserven utan risk för uppstående arbetsbrist, att fältarbetenas omfattning år 1934 nedsattes till omkring 80 procent av den normala.

I överensstämmelse med de anförda synpunkterna borde för kartverkets fältarbeten 1934 anvisas:

|                                |        |        |
|--------------------------------|--------|--------|
| Geodetiska avdelningen .....   | kronor | 47,000 |
| Ekonomiska avdelningen .....   | »      | 59,000 |
| Topografiska avdelningen ..... | »      | 54,000 |

Summa kronor 160,000.

Med avseende å de övriga posterna har kartverkschefen för ett nödortfigt bedrivande av kartverket med dess nuvarande organisation ifrågasatt en höjning i posten utgivnings- och byråarbeten med 200 kronor eller till 38,000 kronor.

Härjämte har kartverkschefen angivit en del utgifter, för vilka det enligt hans mening vore önskvärt, att medel anvisades. Sålunda ifrågasattes en höjning av posten till tryckningskostnader med 4,300 kronor för att möjliggöra ett påskyndande av pågående utgivning av sockenbeskrivningar till ekonomisk karta över Kristianstads län, vars utgivning bekostades av hushållningssällskapet. Vidare har kartverkschefen omnämnt, att den i Göteborgs och Bohus län sedan 1929 i samverkan med flygvapnet pågående ekonomiska försökskartläggningen genom flygfotografering fortskridit så långt, att under nästa budgetår beskrivningar till tre socknar och därav berörda 18 kvartsblad i skala 1:10000 kunde utgivas och att bidrag från länet icke kunde påräknas för kartutgivningen. Kartverkschefen har för dylik utgivning ifrågasatt en ytterligare höjning av posten till tryckningskostnader med 12,000 kronor. Under framhållande vidare, att de vid den nämnda försökskartläggningen i Göteborgs och Bohus län erhållna, av flygfotografier sammansatta bildkartorna måste reproduceras i ljustryck för att tjäna till stomkarta för fältmätningen samt att kostnaderna härför icke medräknats i de nyss angivna kostnaderna för kartarbetenas nödortfiga bedrivande, har kartverkschefen för ändamålet ifrågasatt en ökning av posten till expenser med 8,000 kronor. Ur enhetlighetens synpunkt och för vinnande av en säkare kännedom om den sistnämnda kartläggningsmetodens arbetsekonomi borde flygfotograferingen, som hittills omfattat 46 procent av Göteborgs och Bohus län, utsträckas till den återstående delen av länet, varför kostnaderna beräknats till 18,000 kronor. Slutligen har i kartverkschefens beräkning upptagits ett belopp av 5,000 kronor för övningsavdelningens ritkurs för förberedande ritutbildning av topografiska fältmätare, vilken kurs anordnades vart annat år vid topografiska avdelningen.

Statskontoret har i infordrat utlåtande den 11 september 1933 anfört i huvudsak följande.

Den föreslagna obetydliga ökningen med 200 kronor i posten för utgivnings- och byråarbeten föranledde icke någon erinran från statskontorets sida.

Beträffande de ifrågasatta höjningarna i posten till tryckningskostnader beaktade statskontoret visserligen de skäl, kartverkschefen andragit till stöd för dessa krav, men kunde likväl knappast anse det lämpligt att under nuvarande statsekonomiska situation tillgodose dessa. Av samma anledning kunde statskontoret ej tillstyrka den föreslagna ökningen av det nuvarande expensanslaget.

Vidkommande det för övningsavdelningens ritkurs ifrågasatta beloppet framhölle statskontoret, att de i kommandoväg meddelade bestämmelserna härutinnan givetvis kunde ändras, därest omständigheterna funnes böra därtill föranleda. Statskontoret ansåge sig emellertid icke kunna göra något uttalande, huruvida den kurs av ifrågavarande slag, som bort hållas under nästkommande år, lämpligen kunde uppskjutas eller måhända helt inställas. Därest det begärda beloppet av 5,000 kronor funnes böra anvisas till kursens anordnande, skulle, i enlighet med vad statskontoret anfört utgifterna för kartarbeten utom fältarbeten uppgå till 103,700 kronor.

Vad kartverkschefen anfört i fråga om behovet av fältarbetenas utökning för beredande av tillräckligt materiel för byråarbete åt kartverkets personal syntes statskontoret giva vid handen, att ett påtagligt behov av anslagshöjning här föreläge. Statskontoret ansåge sig icke kunna ingå i ett verkligt bedömande av frågan, i vad mån det för detta ändamål anvisade beloppet borde höjas, men föreställde sig som angeläget, att någon nedskärning av det av kartverkschefen begärda anslaget måtte ske. Därest en summa av 146,000 kronor kunde anses tillräcklig, skulle det för kartarbetena i dess helhet behövliga beloppet bliva 250,000 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Det är angeläget, att kartverkets arbetskrafter kunna utnyttjas. Möjligheterna härutinnan äro beroende av att personalen äger tillgång till erforderligt arbetsmaterial. Då dylikt behov enligt vad kartverkschefen anfört ej kan under nästa budgetår fyllas inom ramen av det belopp, som för innevarande budgetår anvisats till fältarbeten, kan viss anslagshöjning ej undvikas, en mening som statskontoret biträtt. Med hänsyn till det nuvarande statsfinansiella läget kan jag emellertid ej tillstyrka så stor höjning som ifrågasatts, utan förordar jag, att för tillgodoseende av det oundgängligaste behovet i förevarande avseende anslagsposten till fältarbeten höjes med 34,500 kronor till 140,000 kronor. Därjämte torde ett belopp av förslagsvis 15,000 kronor böra beräknas för fortsatt flygfotografering i Göteborgs och Bohus län.

Jag tillstyrker vidare, att posten utgivnings- och byråarbeten, nu 37,800 kronor, höjes med 7,200 kronor till 45,000 kronor. Härav beräknar jag 7,000 à 8,000 kronor för reproduktion i ljustryck av de vid flygfotograferingen erhållna bildkartorna. Ifrågavarande reproduktion erfordras för erhållande av stomkartor för fältmätningar.

Jag har ej erinran mot att posterna ortnamnsgranskning samt tillsyn

och vård av kartor m. m. upptagas med oförändrade belopp eller med respektive 3,000 och 500 kronor.

I avseende å posten tryckningskostnader, nu 9,700 kronor, kan jag i så måtto tillmötesgå förslaget om anvisande av medel för utgivning av vissa ekonomiska kartblad med beskrifningar beträffande Göteborgs och Bohus län, att jag finner sagda post i dylikt syfte böra höjas med 9,300 kronor till 19,000 kronor.

Expensanslaget torde upptagas med oförändrat belopp av 47,500 kronor.

Beträffande slutligen det begärda beloppet å 5,000 kronor för anordnande av en kurs för förberedande utbildning i ritning för viss militär personal finner jag mig i nuvarande statsfinansiella läge böra förorda, att med anordnande av dylik kurs får anstå ytterligare något år.

Utgifterna för kartarbeten m. m. skulle sålunda uppgå till sammanlagt (140,000 + 15,000 + 45,000 + 3,000 + 500 + 19,000 + 47,500 =) 270,000 kronor. Då av utgifterna 40,000 kronor beräknas kunna täckas av kartförsäljningsmedel, kräves, att ordinarie reservationsanslaget till kartarbeten m. m. upptages med 230,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

|                                                         |                 |
|---------------------------------------------------------|-----------------|
| att höja det under anslagstiteln rikets allmänna        |                 |
| kartverk uppförda <i>ordinarie reservationsanslaget</i> |                 |
| till kartarbeten m. m., nu .....                        | kronor 164,000, |
| med .....                                               | » 66,000        |
| till .....                                              | » 230,000.      |

## N. Geologiska samt meteorologiska och hydrografiska undersökningar.

### Geologiska undersökningar.

[155.] 1. Sveriges geologiska undersökning. Ordinarie förslagsanslaget till Sveriges geologiska undersökning är i riksstaten för budgetåret 1933/1934 upptaget till 273,600 kronor att användas enligt följande stat:

|                                                                                     |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> .....                   | kronor 127,240 |
| Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i> .....                                  | » 3,000        |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i> ..... | » 44,200       |
| Reseersättningar, <i>förslagsanslag</i> .....                                       | » 36,000       |
| Övriga utgifter .....                                                               | » 63,160       |

Summa *förslagsanslag* kronor 273,600.

Anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. disponeras jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 7 april 1933 sålunda:

|                                                                                                                                                                             |               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Till grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän .....                                                                                                                  | kronor 18,880 |
| Till avlöningsförhöjningar till extra ordinarie tjänstemän, kostnader för läkarvård, läkemedel o. d. samt begravningshjälp till sådan personal, <i>förslagsanslag</i> ..... | » 4,000       |
| Till extra befattningshavare, tillfällig personal m. m. ....                                                                                                                | » 21,320      |

Summa *förslagsanslag* kronor 44,200.

Anslagsposten övriga utgifter disponeras jämlikt Kungl. Maj:ts beslut berörda den 7 april 1933 sålunda:

|                                                        |              |
|--------------------------------------------------------|--------------|
| inköp och underhåll av material .....                  | kronor 4,000 |
| tryckning av kartor, beskrivningar och uppsatser ..... | » 30,000     |
| expenser .....                                         | » 29,160     |

Summa kronor 63,160.

Vidare har föreskrivits, att anslagsposten reseersättningar ej får utan Kungl. Maj:ts tillstånd överskridas.

I skrivelse den 6 september 1933 har *Sveriges geologiska undersökning* med i huvudsak följande motivering hemställt om höjning av ifrågavarande anslag med 7,000 kronor till 280,600 kronor.

Anslagsposten reseersättningar syntes böra höjas med 4,000 kronor. Det vore uppenbart, att, även om så skedde, fältarbetena under nästa budgetår måste bli väsentligt reducerade, då denna anslagspost varit föremål för

reduktion med 8,400 kronor budgetåret 1932/1933 och med 20,000 kronor innevarande budgetår. I betraktande av det statsfinansiella läget torde två ledigblivna biträdande geologbefattningar även under nästa budgetår förbliva obesatta. För att icke undersökningens arbeten härigenom skulle alltför mycket fördröjas, äskade undersökningen 3,000 kronor för anlitande av tillfällig vetenskaplig arbetshjälp.

I enlighet med vid ett flertal ämbetsverk numera tillämpad praxis torde *Departementets chefen* förekommande ersättningar åt vikarier för ordinarie tjänstemän få bestridas av den såsom förslagsanslag upptagna anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän, och torde vid sådant förhållande någon anslagspost till vikariatsersättningar icke behöva uppföras i staten. Under rådande statsfinansiella läge anser jag mig ej kunna tillmötesgå undersökningens begäran om reseersättningarnas höjande. Skulle det möta svårigheter att med nuvarande anslagsbelopp nöjaktigt ordna erforderliga förrättningar, synes böra övervägas, huruvida ej reseersättningarna kunna nedbringas genom införande av besparingstraktamenten. Jag föreslår alltså, att posten reseersättningar uppföres med oförändrat belopp av 36,000 kronor. Äskandet av 3,000 kronor för anlitande av tillfällig vetenskaplig hjälp anser jag mig i betraktande av behovet för undersökningen att äga tillgång till erforderlig arbetskraft böra förorda. Med sistnämnda belopp bör således posten till extra befattningshavare, tillfällig personal m. m. (nu 21,320) höjas till 24,320 kronor, i följd varav posten avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. undergår motsvarande förhöjning till 47,200 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle staten för undersökningen bli följande:

## Stat.

|                                                                                     |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> .....                   | kronor 127,240 |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i> ..... | » 47,200       |
| Reseersättningar, <i>förslagsanslag</i> .....                                       | » 36,000       |
| Övriga utgifter .....                                                               | » 63,160       |

Summa *förslagsanslag* kronor 273,600.

Anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. torde böra få disponeras sålunda:

|                                                                                                                                                                                  |               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Till grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän .....                                                                                                                       | kronor 18,880 |
| Till avlöningsförhöjningar till extra ordinarie tjänstemän, kostnader för läkarvård jämte läkemedel o. d. samt begravningshjälp till sådan personal, <i>förslagsanslag</i> ..... | » 4,000       |
| Till extra befattninghavare, tillfällig personal m. m. ....                                                                                                                      | » 24,320      |

Summa *förslagsanslag* kronor 47,200.

Posten reseersättningar torde icke böra få utan Kungl. Maj:ts tillstånd överskridas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna av mig förordat förslag till stat för  
Sveriges geologiska undersökning, att tillämpas från och  
med budgetåret 1934/1935.

Det av mig framställda förslaget till stat påkallar ingen ändring av anslagets belopp, varför i riksstaten för budgetåret 1934/1935 torde uppföras:

Sveriges geologiska undersökning, *oförändrat ordinarie förslagsanslag*..... kronor 273,600.

### Meteorologiska och hydrografiska undersökningar.

[156.] 2. **Avlöningar m. m. vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt.** Det i riksstaten under anslagstiteln statens meteorologisk-hydrografiska anstalt uppförda ordinarie förslagsanslaget å 212,400 kronor till avlöningar m. m. disponeras enligt följande stat:

|                                                                                        |                |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> ....                       | kronor 134,400 |
| Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i> .....                                     | » 8,000        |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.,<br><i>förslagsanslag</i> ..... | » 62,000       |
| Expenser .....                                                                         | » 8,000        |

*Förslagsanslag* kronor 212,400.

I skrivelser den 4 september och den 7 oktober 1933 har *styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt*, med överlämnande av skrivelser från chefen för anstalten, gjort framställning om anslag för anstaltens verksamhet för budgetåret 1934/1935. Beträffande förevarande anslag ifrågasattes ej annan ändring än uppförande å ordinarie stat av två radiotelegrafister, som för närvarande avlönas från anslagsposten till icke-ordinarie tjänstemän.

Efter en redogörelse för anstaltens väderlekstjänst, som till väsentlig del byggde på internationellt utbyte av väderlekstelegram genom radiotelegrafi, har anstaltsstyrelsen åberopat, att den stegrade omfattningen av anstaltens verksamhet, framför allt till följd av flygväsendets utveckling, gjorde det till ett önskemål, att av anstaltens tre radiotelegrafister de två äldsta (anställda i februari och april 1921), på vilka specialutbildningen av nykomlingar och vikarier närmast vilade, fastare knötes vid anstalten. I all synnerhet gällde detta den i tjänsten äldste av dem, som jämväl handhade materialvård och statistik samt diarieföring av ändringar i coder och telegramtider m. m. Några ändrade förhållanden, varigenom de nuvarande tre radiotelegrafistbefattningarna kunde tänkas bli överflödiga, syntes icke vara att förvänta. Den sistnämnde radiotelegrafisten vore avsedd att med benämning förste radiotelegrafist placeras i 13:e lönegraden och den andra i 12:e lönegraden. Härav skulle

föranledas en ökning av anstaltens anslag för avlöningar till ordinarie tjänstemän med  $3,888 + 3,672 = 7,560$  kronor, men en minskning samtidigt ske beträffande grundavlöningar till icke-ordinarie befattningshavare med  $3,486 + 3,300 = 6,786$  kronor.

*Allmänna civilförvaltningens lönenämnd* har i infordrat utlåtande den 8 november 1933 anfört i huvudsak följande.

Lönenämnden hade intet att erinra mot uppförande på ordinarie stat av två radiotelegrafisttjänster vid ifrågavarande anstalt. Däremot vore det icke lämpligt att vid anstalten uppfördes någon befattning som förste radiotelegrafist, innan frågan om uppflyttning i högre lönegrad av vissa radiotelegrafistbefattningar vid telegrafverket blivit föremål för vederbörlig prövning. Emellertid syntes den radiotelegrafist, som erhöle anstaltsstyrelsens uppdrag att fullgöra vissa mera krävande göromål, böra komma i åtnjutande av särskild gottgörelse härför utöver honom eljest tillkommande avlöningsförmåner, i vilket avseende ett arvode av 480 kronor icke kunde anses vara för högt.

Jag finner ej tillräckliga skäl föreligga att nu å ordinare stat uppföra ifrågavarande radiotelegrafister eller bereda särskilt arvode åt en av dem. Då i övrigt icke någon ändring ifrågasatts rörande anslaget till avlöningar m. m. vid anstalten, torde i riksstaten för budgetåret 1934/1935 böra uppföras:

avlöningar m. m. vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt *oförändrat ordinarie förslagsanslag* ..... kronor 212,400.

3. Arvoden åt observatörer vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, *oförändrat ordinarie reservationsanslag* (se IX H. T. 1933, p. 173) ..... kronor 80,000.

[157.] 4. Telegramkostnader m. m. vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt. För telegramkostnader och kostnader för radioutsändningar vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt har alltsedan budgetåret 1925/1926 varit i riksstaten uppfört ett extra förslagsanslag, vilket för innevarande budgetår upptagits med 61,000 kronor. Såsom särskilda uppbördsmedel under anslaget skola härjämte redovisas vissa av aktiebolaget Radiotjänst erlagda avgifter. Bolaget har nämligen den 22 december 1931 utfäst sig att, under förutsättning att statens meteorologisk-hydrografiska anstalt liksom dittills dagligen tillhandahölle bolaget tre väderleksrapporter, avsedda för utsändning i rundradio, härför från och med den 1 januari 1932, så länge en mellan telegrafstyrelsen och bolaget den 8 juni 1927 träffad överenskommelse rörande rundradions i Sverige ordnande bestode, till statsverket erlagga ett belopp av 48,000 kronor för år räknat — därav 4,000 kronor för den s. k. tredje väderlekstjänsten — att till statskontoret inbetalas månadsvis i efterskott. I avslutning härtill föreskrev Kungl. Maj:t den 8 januari 1932, att på grund

av nämnda förbindelse inflytande medel skola, så länge anslag till telegramkostnader m. m. vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt av riksdagen anvisas, tillgodoföras detta anslag.

Medelsbehovet har för innevarande budgetår beräknats till ett från 118,000 till 105,000 kronor nedsatt belopp, vari inbegripits 2,000 kronor för meteorologiska telegram från Färöarna och Island. Då från aktiebolaget Radiotjänst erhöles 44,000 kronor — förutom det belopp av 4,000 kronor, som avses till den tredje väderlekstjänsten — upptogs anslaget till (105,000 — 44,000 =) 61,000 kronor.

Departements-  
chefen.

I enlighet med vad styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt i skrivelse den 4 september 1933 föreslagit tillstyrker jag, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår upptages med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 61,000 kronor, och hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för telegramkostnader m. m. vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsanslag* av .. kronor 61,000.

[158.] **5. Diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt.** Till diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt har sedan en följd av år utgått ett extra reservationsanslag, för innevarande budgetår uppfört med 60,000 kronor.

Styrelsen för *statens meteorologisk-hydrografiska anstalt* har i skrivelse den 4 september 1933 föreslagit, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Härjämte har beräknats skola såsom förut utgå 6,000 kronor ur handels- och sjöfartsfonden i och för underhåll av stormvarningsstationer, att uppföras såsom tillökning av anslagsposten till underhåll av stationer och utrustning.

Departements-  
chefen.

I enlighet med vad anstaltsstyrelsen föreslagit förordar jag, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppföres med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 60,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra reservationsanslag* av ..... kronor 60,000.

[159.] **6. Meteorologiska iakttagelser vid Riksgränsen.** För ifrågavarande ändamål har av riksdagen anvisats anslag alltsedan budgetåret 1929/1930 (jmf. IX H. T. 1932 p. 168). För budgetåret 1932/1933 utgick anslaget med 11,200 kronor, att användas enligt följande fördelning å olika utgiftsändamål:

|                                                     |        |         |
|-----------------------------------------------------|--------|---------|
| Arvode åt en meteorolog .....                       | kronor | 4,800   |
| » » » tillsyningsman .....                          | »      | 3,462   |
| Underhåll, utrustning, ved, lyse och expenser ..... | »      | 2,938   |
| Summa kronor                                        |        | 11,200. |

För innevarande budgetår är anslaget uppfört med ett till 6,000 kronor begränsat belopp enligt följande beräkning:

|                                                     |        |        |
|-----------------------------------------------------|--------|--------|
| Arvode till en tillsyningsman .....                 | kronor | 3,432  |
| Underhåll, utrustning, ved, lyse och expenser ..... | »      | 2,568  |
| Summa kronor                                        |        | 6,000. |

I skrivelse den 4 september 1933 har *styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt* gjort framställning om ett till 11,200 kronor höjt anslag för budgetåret 1934/1935. Till stöd härför har åberopats följande.

Då den förlidet år vidtagna beskringen av anslaget måste betraktas såsom en provisorisk nödfallsutväg, som icke i längden kunde bestå, utan att arbetena vid observatoriet bleve lidande, ansåge sig anstalten böra föreslå, att arvode åt en meteorolog ånyo uppfördes. Beträffande anslaget till tillsyningsmannen hade detta hittills utgått med 3,432 kronor, vilket motsvarade avlöning enligt 9:e lönegraden i G-ort (Sv. förf.-saml. nr 356/1925) jämte kallortstillägg med 600 kronor. Som tillsyningsmannen efter 3 års tjänstgöring med början av kalenderåret 1933 bort komma i åtnjutande av ett ålderstillägg, finge anstalten föreslå, att hans avlöning sattes till 3,480 kronor, motsvarande avlöning i 8:e löneklassen enligt F-ort jämte kallortstillägg. Han syntes därvid böra bliva berättigad att för uppflyttning inom 9:e lönegraden i framtiden tillgodoräkna sig anställningen från och med 1 januari 1930.

*Allmänna civilförvaltningens lönenämnd* har i infortrat utlåtande den 8 november 1933 i förevarande avseende anfört följande.

Lönenämnden kunde knappast finna, att tillräckliga skäl blivit anförda för att den av anstaltsstyrelsen ifrågasatta förhöjningen nu skulle vidtagas. Ifrågavarande tillsyningsman syntes för närvarande närmast vara att jämföra med en extra befattningshavare. Därest avlöningsförhöjning skulle tillerkännas honom, borde han rätteligen hänföras till extra ordinarie tjänsteman. Då emellertid härvid avdrag måste göras för av tillsyningsmannen disponerad tjänstebostad, torde en löneförhöjning med en löneklass komma att medföra en försämrad löneställning. Under sådana förhållanden syntes det lönenämnden saknas anledning att vidtaga ändring i tillsyningsmannens löneförhållanden.

Någon ändring har icke inträtt i de förhållanden, som förlidet år för-  
anledde förevarande anslags begränsning till 6,000 kronor. I betraktande  
härav och med hänsyn, vidkommande den föreslagna löneförhöjningen åt  
den vid ifrågavarande observationer anställde tillsyningsmannen, till vad  
lönenämnden i ärendet anfört, anser jag mig icke böra förordna någon an-  
slagshöjning, utan torde anslaget sålunda böra för nästa budgetår upp-

*Departements-  
chefen.*

föras med samma belopp som för budgetåret 1933/1934 eller med 6,000 kronor. Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för meteorologiska iakttagelser vid Riksgränsen  
anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 6,000.

[160.] 7. **Seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko.** För seismologiska och magnetiska iakttagelser vid naturvetenskapliga stationen i Abisko samt för publicerande av dylika iakttagelser har under en följd av år anvisats ett extra reservationsanslag, vilket i riksstaten för innevarande budgetår uppförts med 8,500 kronor.

*Styrelsen för föreningen Vassijaure naturvetenskapliga station* har hemställt, att anslaget måtte för instundande budgetår höjas till 9,150 kronor. *Styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt* har i utlåtande den 4 september 1933 tillstyrkt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departements-  
chefen.

I enlighet med anstaltsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för seismologiska och magnetiska iakttagelser vid  
naturvetenskapliga stationen i Abisko anvisa för bud-  
getåret 1934/1935 ett *extra reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 8,500.

[161.] **Vattenfallsförteckning för mellersta och södra Sverige.** För upprättande av en vattenfallsförteckning för mellersta och södra Sverige har riksdagen under en följd av år anvisat särskilt anslag. Anslaget är för innevarande budgetår upptaget till 2,300 kronor.

I en av *styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt* med skrivelse den 4 september 1933 överlämnad framställning har anstaltens chef beträffande nu förevarande anslag anført, att, sedan fältarbetena för vattenfallsförteckningen för södra och mellersta Sverige nu avslutats och då tidpunkten för närvarande icke vore lämplig för dessa arbetens fortsättande inom de delar av Sverige, för vilka en vattenfallsförteckning ännu saknades, anslag för vattenfallsförtecknings upprättande icke borde uppföras i riksstaten för nästa budgetår.

Departements-  
chefen.

Något anslag för ifrågavarande ändamål erfordrades alltså ej för budgetåret 1934/1935, varom jag här velat erinra.

[162.] 8. **Hydrogeologiska specialundersökningar.** Till de i den hydrogeologiska undersökningen av Sveriges färskvatten ingående, genom Sveriges geologiska undersökning utförda hydrogeologiska specialundersökningarna hava under en följd av år anvisats anslag av riksdagen. Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 9,000 kronor.

I enlighet med vad styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt i skrivelse den 4 september 1933 föreslagit förordar jag, att ifrågasvarande anslag för nästa budgetår uppföres med samma belopp som för innevarande budgetår, och hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departement-  
chefen.*

att till utförande av hydrogeologiska specialundersökningar för den hydrografiska undersökningen av Sveriges färskvatten anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra reservationsanslag* av ..... kronor 9,000.

**O. Diverse.**

**1. Alderstillägg, oförändrat ordinarie förslagsanslag** (se IX H. T. 1932 p. 172) ..... kronor 160,000.

[163.] **2. Rese- och traktamentspenningar.** Nionde huvudtitelns ordinarie förslagsanslag till rese- och traktamentspenningar är jämlikt beslut av 1932 års riksdag (jfr IX H. T. p. 173) uppfört med 50,000 kronor. Under budgetåret 1932/1933 hava bestritts utgifter från anslaget till belopp av 48,140 kronor 4 öre. Med hänsyn till medelsåtgången ävensom och framför allt därtill att från och med löpande budgetår reseersättningarna åt befattningshavarna hos lantbruksstyrelsen bestridas från särskilt, i samband med omorganisationen av lantbruksstyrelsen (1933: prop. nr 234; Rr. skr. nr 281) under nionde huvudtiteln uppfört extra förslagsanslag å 15,000 kronor, torde förevarande anslag kunna minskas till 40,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

|                                                                                            |                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| att minska <i>ordinarie förslagsanslaget</i> till rese- och traktamentspenningar, nu ..... | kronor 50,000, |
| med .....                                                                                  | » 10,000       |
| till .....                                                                                 | » 40,000.      |

**3. Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., oförändrat ordinarie förslagsanslag** (se IX H. T. 1933 p. 181) ..... kronor 320,000.

[164.] **4. Tryckningskostnader.** Nionde huvudtitelns ordinarie förslagsanslag till tryckningskostnader är för innevarande budgetår uppfört med 28,510 kronor. Utgifterna under anslaget hava för budgetåret 1932/1933 utgjort 23,973 kronor 60 öre. Enligt beslut av 1933 års riksdag skola från förevarande anslag bestridas utgifter för egentligt publikationstryck, därtill hänföres för departementets vidkommande propositionstrycket. Blankettryck däremot skall redovisas såsom expenskostnader, att utgå antingen från departementets allmänna expensanslag eller i förekommande fall från särskilda anslag till vissa verk. En inom departementet verkställd överslagsberäkning giver vid handen, att förevarande anslag torde kunna för budgetåret 1934/1935 begränsas till 25,400 kronor, därvid hänsyn jämväl tagits till jämnandet av huvudtitelns slutsumma. Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

|                                                                                 |        |         |
|---------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| att minska <i>ordinarie förslagsanslaget</i> till tryckningskostnader, nu ..... | kronor | 28,510, |
| med .....                                                                       | »      | 3,110   |
| till .....                                                                      | »      | 25,400. |

[165.] 5. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Nionde huvudtitelns *ordinarie reservationsanslag* till kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga — för budgetåret 1932/1933 uppfört med 200,000 kronor — har för innevarande budgetår i besparingssyfte begränsats till 160,000 kronor. Inom jordbruksdepartementets förvaltningsområde pågå ett ganska stort antal omfattande utredningar. Enligt verkställd uppskattning av medelsbehovet behöver förevarande anslag för nästa budgetår ånyo uppföras med 200,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

|                                                                                                  |        |          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------|
| att höja <i>ordinarie reservationsanslaget</i> till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, |        |          |
| nu .....                                                                                         | kronor | 160,000, |
| med .....                                                                                        | »      | 40,000   |
| till .....                                                                                       | »      | 200,000. |

[166.] 6. **Främjande av organisationsarbetet m. m. på jordbrukets och fiskets områden.** För budgetåren 1930/1931 och 1931/1932 hava av riksdagen såsom extra reservationsanslag anvisats 200,000 respektive 150,000 kronor (R. skr. 1930:377 och 1931:211) till åtgärder för förbättrande av mejerihanteringen i organisatoriskt och merkantilt hänseende. Av anslagsmedlen kvarstå 40,800 kronor odisponerade. Jämlikt grunderna för dispositionen av äldre reservationsanslag kommer sagda belopp att beräknas bland inkomsterna i riksstaten för budgetåret 1934/1935.

Lantbruksstyrelsen har i uppdrag att framlägga förslag beträffande organisations- och avsättningsförhållandena å äggmarknaden. Vidare framlägger 1933 års strömmingshandelsutredning visst förslag beträffande fiskerinäringens avsättningsförhållanden. Det är angeläget, att för realiserande snarast av de förslag, som sålunda införlägnas eller eljest framkomma i ändamål att förbättra organisationen och avsättningsförhållandena på jordbrukets och fiskets områden, medel finnas för Kungl. Maj:t disponibla. Att härför taga i anspråk medel ur andra till Kungl. Maj:ts förfogande ställda anslag lär med hänsyn till belastningen å anslagen icke bliva möjligt. Jag vill fördenskull förorda, att hos riksdagen göres framställning om anvisande för nästa budgetår av ett extra reservationsanslag till belopp, nära anslutande sig till vad som tillföres budgeten genom uppförande å inkomstsidan av behållningen å anslaget till mejerihanteringen förbättrande i organisatoriskt och merkantilt hänse-

ende, eller 40,000 kronor. Det nya anslaget torde få av Kungl. Maj:t disponeras till åtgärder, avsedda att främja organisationsarbetet och av-sättningsförhållandena på jordbrukets och fiskets områden.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till främjande av organisationsarbetet m. m. på  
jordbrukets och fiskets områden anvisa för budget-  
året 1934/1935 ett *extra reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 40,000.

[167.] 7. **Extra utgifter.** Nionde huvudtitelns ordinarie reservations-anslag till extra utgifter uppfördes av 1930 års riksdag med 100,000 kronor. Anslaget har minskats för budgetåret 1932/1933, i betraktande av en påräknelig reservation av 40,000 kronor, till 60,000 kronor samt för innevarande budgetår i besparingssyfte till 50,000 kronor. Behov föreligger nu av anslagets höjning till 75,000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att höja *ordinarie reservationsanslaget* till extra  
utgifter, nu ..... kronor 50,000,  
med ..... » 25,000  
till ..... » 75,000.

[168.] 8. **Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört i fråga om beredande för budgetåret 1934/1935 av tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på den proposition i ämnet, som kan  
varda förelagd riksdagen, för beredande av tillfällig  
löneförbättring för viss personal inom den civila stats-  
förvaltningen, beräkna för budgetåret 1934/1935 ett  
*extra förslagsanslag* av ..... kronor 35,000.

[169.] 9. **Provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört i avsende å dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av kostnader för provisoriskt dyrtidstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsanslag* av ..... kronor 58,000.

[170.] **10. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor angivit i fråga om dyrtidstillägg under budgetåret 1934/1935 åt befattningshavare i statens tjänst, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av kostnader för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid de till jordbruksdepartementet hörande ämbetsverk och kårer anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsanslag* av ..... kronor 800,000.

[171.] **11. Reglering av vissa kursförluster.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i ämnet har medel för beredande av ersättning för kursförlust åt lantbruksattachéerna för innevarande budgetår beretts genom särskilt för ändamålet under nionde huvudtiteln uppfört extra förslagsanslag å 16,000 kronor. Anslag torde för nästa budgetår erfordras till oförändrat belopp, och hemställer jag fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till reglering av vissa kursförluster anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsanslag* av ..... kronor 16,000.

[172.] **12. Avsättning till statens mjölkregleringsfond.** Jämlikt beslut av 1933 års riksdag finnes i riksstaten för budgetåret 1933/1934 uppfört ett extra förslagsanslag å 8,000,000 kronor för avsättning till statens mjölkregleringsfond (prop. nr 267; R. skr. nr 335). Tillkomsten av detta anslag sammanhänger med följande. 1933 års riksdag (R. skr. nr 367) antog med viss ändring ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag till förordning angående mjölkavgift (prop. nr 258). Vidare antog samma riksdag av Kungl. Maj:t framlagda förslag till dels förordning om accis å margarin, dels ock med viss ändring förordning om skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl. Författningar i dessa ämnen återfinnas i svensk författningssamling för 1933 nr 442 samt 405, 484 och 647 ävensom 329 och 330. Inflytande mjölkavgifter skola tillsammans med av nämnda beskattning härflytande inkomster användas till bestridande av kostnaderna för mjölkregleringens genomförande. Skatteintäkterna äro alltså icke avsedda att lämna bidrag till finansieringen av den allmänna skattebudge-

ten utan reserveras för nämnda särskilda ändamål. Å riksstatens utgiftssida anvisades därför under nionde huvudtiteln förenämnda förslagsanslag, vars belopp motsvarar summan av de båda skattetitlarnas å riksstatens inkomstsida beräknade avkastning eller 8,000,000 kronor. I propositionen nr 267 förutsattes tillika, att inkomsterna å ifrågavarande skattetitlar skulle över nämnda utgiftsanslag tillgodoföras statens mjölkregleringsfond, från vilken de för ändamålet utgående utgifterna skola direkt bestridas. Den 30 juni 1933 har Kungl. Maj:t anbefallt statskontoret att vid utgången av varje månad i ämbetsverkets räkenskaper från förberörda förslagsanslag till statens mjölkregleringsfond omföra det belopp, som svarar mot summan av under månaden influtna accis och skattemedel. Den 15 augusti 1933 har Kungl. Maj:t meddelat vissa närmare bestämmelser angående användningen av till statens mjölkregleringsfond avsatta medel.

*Departements-  
chefen.*

För budgetåret 1934/1935 torde i förevarande avseende böra tillämpas samma anordning som nu. Vad särskilt margarinaccisen angår, har jag mig bekant, att chefen för finansdepartementet ämnar föreslå hemställa hos riksdagen om förlängd giltighet av förordningen om dylik accis, vilken till skillnad från de båda övriga nämnda förordningarna gäller endast under löpande budgetår. Jag vill vidare erinra, att i inkomstberäkningen för budgetåret 1934/1935 förenämnda skatteintäkter hava på förslag av chefen för finansdepartementet upptagits till sammanlagt belopp av 13,500,000 kronor. I anslutning härtill torde förevarande förslagsanslag böra för nästa budgetår upptagas med 13,500,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för avsättning till statens mjölkregleringsfond  
anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsan-*  
*slag* av ..... kronor 13,500,000.

[173.] **13. Avsättning till statens slaktdjursfond.** Vid 1933 års riksdag antogs förordning angående slaktdjursavgift (prop. nr 262; R. skr. nr 314). Slaktdjursavgiften, varmed avsågs att åstadkomma förbättrade avsättningsförhållanden för slaktdjur och slakteriprodukter, skall, där Kungl. Maj:t så förordnar, upptagas för kött, som godkänts vid besiktning enligt slakthuslagen, samt utgå med belopp, som bestämmes av Kungl. Maj:t. Inflytande avgifter skola ingå till en fond (statens slaktdjursfond).

Kungl. Maj:t har den 26 juni 1933 utfärdat förordning i ämnet (nr 387), som enligt kungörelsen den 15 augusti 1933 (nr 496) trätt i kraft den 21 augusti 1933. Genom särskild kungörelse den 15 augusti 1933 (nr 499) har slaktdjursavgifterna fastställts. Statens slaktdjursfond förvaltas av statskontoret. I särskild ordning har Kungl. Maj:t meddelat beslut om användningen av fondens medel.

Medan under innevarande budgetår inflytande slaktdjursavgifter hava direkt inlevererats till statens slaktdjursfond, har på hemställan av riksräkenskapsverket i förslaget till riksstat för budgetåret 1934/1935 å inkomstsidan upptagits ett belopp, motsvarande vad som i slaktdjursavgifter beräknas komma att inflyta under samma budgetår, eller 1,800,000 kronor. Med hänsyn härtill bör å riksstatens utgiftssida under nionde huvudtiteln uppföras ett extra förslagsanslag å nämnda belopp såsom avsättning till statens slaktdjursfond. Över detta anslag skola ifrågasvarande inkomster tillgodoföras nämnda fond, från vilken de förekommande utgifterna skola direkt bestridas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för avsättning till statens slaktdjursfond anvisa för budgetåret 1934/1935 ett *extra förslagsanslag* av ..... kronor 1,800,000.

För budgetåret 1934/1935 skulle, vid bifall till av mig gjorda förslag, under nionde huvudtiteln uppföras ..... kronor 55,086,000.

Då för budgetåret 1933/1934 under nionde huvudtiteln anvisats ..... » 47,417,000, skulle således huvudtitelnslutsumma komma att ökas med ..... » 7,669,000.

Vid jämförelse mellan utgifterna under huvudtiteln för de båda budgetåren är emellertid att märka, att anslagsposterna »avsättning till statens mjölkregleringsfond» och »avsättning till statens slaktdjursfond» — vilka poster såsom ingående i specialbudgeter korrespondera med å riksstatens inkomstsidan uppförda inkomsttitlar för inflytande margarinaccis, fodermedelsskatt och slaktdjursavgifter — förorsakat en höjning i huvudtitelnslutsumma med icke mindre än 7,300,000 kronor. Bortsett från nämnda två anslag hava de egentliga utgifterna under huvudtiteln ökats med (7,669,000 — 7,300,000 =) 369,000 kronor.

I vad departementschefen sålunda hemställt instämman statsrådets övriga ledamöter.

Hans Maj:t Konungen lämnar bifall till vad departementschefen hemställt samt förordnar, att utdrag av detta protokoll skall överlämnas till finansdepartementet till ledning vid författandet av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statsverkets tillstånd och behov.

Ur protokollet:  
Rune Thygesen.

## Register

till

Nionde huvudtiteln för budgetåret 1934/1935.

## A. Departementet.

| Sid. |                                                        | Kronor   |
|------|--------------------------------------------------------|----------|
| 1    | Departementschefen .....                               | 24,000   |
| 1    | Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli ..... | 193,500  |
|      | Säger för departementet                                | 217,500. |

## B. Lantbruksstyrelsen m. m.

|   |                                                                     |          |
|---|---------------------------------------------------------------------|----------|
|   | Lantbruksstyrelsen:                                                 |          |
| 1 | Lantbruksstyrelsen .....                                            | 259,000  |
| 1 | Reseersättningar åt befattningshavare hos lantbruksstyrelsen .....  | 15,000   |
|   | Lantbruksingenjörer och deras biträden:                             |          |
| 3 | Lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater .....                 | 221,400  |
| 3 | Assistenter hos lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater ..... | 80,500   |
| 4 | Reseersättningar åt lantbruksingenjörer och deras biträden .....    | 250,000  |
| 5 | Statskonsulenter m. m. ....                                         | 44,000   |
|   | Säger för lantbruksstyrelsen m. m.                                  | 869,900. |

## C. Lantbruksakademien och försöksväsendet på jordbruksområdet m. m.

|    |                                                                                  |         |
|----|----------------------------------------------------------------------------------|---------|
|    | Lantbruksakademien:                                                              |         |
| 5  | Lantbruksakademien .....                                                         | 12,900  |
| 5  | Lantbruksakademiens museum, bibliotek m. m. ....                                 | 12,000  |
|    | Försöksväsendet på jordbruksområdet m. m.:                                       |         |
| 5  | Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet .....                   | 280,000 |
| 8  | Statens växtskyddsanstalt .....                                                  | 110,300 |
| 12 | Forskningsverksamhet på biodlingens område .....                                 | 6,000   |
| 12 | Försök att förbättra hållbarheten m. m. hos smör.                                |         |
| 13 | Fast försöksverksamhet vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor ..... | 6,000   |
| 13 | Fast försöksgård för jordbruket vid Lanna Borregården i Skaraborgs län .....     | 22,000  |
| 14 | Fast försöksgård för jordbruket vid Offers gård i Väster-norrlands län .....     | 24,000  |

| Sid. |                                                                                 | Kronor   |
|------|---------------------------------------------------------------------------------|----------|
|      | Internationella lantbruksinstitutet i Rom:                                      |          |
| 15   | Sveriges bidrag till institutet .....                                           | 8,000    |
| 15   | Övriga kostnader för Sveriges deltagande i institutet .....                     | 2,000    |
| 16   | Internationella frysinstitutet i Paris .....                                    | 2,100    |
|      | Säger för lantbruksakademien och försöksväsendet på jordbruksområdet m. m. .... | 485,300. |

#### D. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar m. m.

|    |                                                                                                    |            |
|----|----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|    | Lantbrukshögskolan:                                                                                |            |
| 17 | Lantbrukshögskolan .....                                                                           | 389,000    |
| 22 | Inredning och inventarier vid lantbrukshögskolan .....                                             | 96,000     |
| 24 | Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp .....                                       | 198,500    |
| 28 | Specialkurs för lantbruksstuderande .....                                                          | 21,500     |
| 29 | Understöd åt elever vid specialkurs för lantbruksstuderande .....                                  | 6,000      |
| 29 | Lanthushållningsseminariet å Rimforsa .....                                                        | 22,100     |
|    | Lägre lantbruksundervisning m. m.:                                                                 |            |
| 30 | Understöd åt lantmannaskolor .....                                                                 | 420,000    |
| 30 | Ökat understöd å lantmannaskolor .....                                                             | 15,000     |
| 32 | Understöd åt lanthushållsskolor .....                                                              | 245,000    |
| 32 | Ökat understöd åt lanthushållsskolor .....                                                         | 8,000      |
| 33 | Understöd åt lantbruksskolor .....                                                                 | 120,000    |
| 33 | Dyrtdistillägg åt föreståndare och lärare vid lantmannan-, lanthushålls- och lantbruksskolor ..... | 105,000    |
| 34 | Lantbruksskolan vid Ultuna .....                                                                   | 9,850      |
| 34 | Lägre mejeriskolor för kvinnor .....                                                               | 27,000     |
| 35 | Utbildningskurser för kontrollassistenter .....                                                    | 9,000      |
| 35 | Utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare .....                                        | 40,000     |
| 38 | Utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna .....                      | 2,000      |
| 38 | Utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel .....                                              | 3,200      |
| 39 | Hovbeslagsskolan vid Alnarp .....                                                                  | 4,400      |
| 39 | Understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter .....                                | 240,000    |
|    | Trädgårdsundervisningen:                                                                           |            |
| 40 | Högre utbildning i trädgårdsfacket .....                                                           | —          |
| 41 | Lantbruksakademiens trädgårdsskola .....                                                           | 10,000     |
| 41 | Trädgårdsskolan vid Alnarp .....                                                                   |            |
| 41 | Försöksverksamhet med köksväxter vid Alnarps trädgårdar .....                                      | 18,000     |
| 42 | Trädgårdsskolorna i mellersta och norra Sverige .....                                              | 32,000     |
| 42 | Kurser i trädgårdsskötsel .....                                                                    | 26,000     |
| 42 | Reseunderstöd för lantbrukets studerande .....                                                     | —          |
|    | Säger för undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar m. m. ....                     | 2,067,550. |

#### E. Stuteriväsendet.

|    |                       |         |
|----|-----------------------|---------|
| 43 | Stuteriväsendet ..... | 800,000 |
|----|-----------------------|---------|

## F. Boskapsskötsel.

| Sid. |                                                  | Kronor   |
|------|--------------------------------------------------|----------|
|      | Nötboskapsavelns befrämjande:                    |          |
| 52   | Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln ..... | 175,000  |
| 53   | Understöd åt kontrollföreningsverksamhet .....   | 80,000   |
| 54   | Avelscentra för nötboskap av fjällras .....      | 18,000   |
|      | Svinavelns befrämjande:                          |          |
| 55   | Befrämjande i allmänhet av svinaveln .....       | 35,000   |
| 57   | Avkastningsbedömning rörande avelssvin .....     | 25,000   |
| 58   | Fåravelns befrämjande .....                      | 3,800    |
| 59   | Getavelns befrämjande .....                      |          |
| 60   | Fjäderfäavelns befrämjande .....                 | 35,000   |
| 61   | Biskötselns befrämjande .....                    | —        |
|      | Säger för boskapsskötsel                         | 371,800. |

## G. Veterinärväsendet.

|    |                                                                                              |                      |
|----|----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
|    | Veterinärundervisningsanstalter:                                                             |                      |
| 62 | Veterinärhögskolan .....                                                                     | 337,600              |
| 67 | Veterinärinrättningen i Skara .....                                                          | 8,500                |
| 67 | Statens veterinärbakteriologiska anstalt .....                                               | 93,700               |
|    | Veterinärstaten:                                                                             |                      |
| 68 | Länsveterinärer .....                                                                        | 186,000              |
| 70 | Veterinärstipendiater .....                                                                  | 7,200                |
| 70 | Distriktsveterinärers avlönande .....                                                        |                      |
| 70 | Distriktsveterinärer .....                                                                   | 1,240,000            |
|    | Förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren:                           |                      |
| 71 | Statsbidrag vid försäkring mot smittsamma husdjurs-sjukdomar .....                           | 10,000               |
| 71 | Övriga utgifter till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren ..... | 200,000              |
| 72 | Förekommande och hämmande av tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen .....                        | <sup>1</sup> 300,000 |
| 72 | Kontroll å uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. ....                          | 35,000               |
| 73 | Karantänsanstalten i Haparanda för husdjur .....                                             | 2,850                |
|    | Säger för veterinärväsendet                                                                  | 2,420,850.           |

## H. Lanthushållning i allmänhet.

|    |                                                                 |           |
|----|-----------------------------------------------------------------|-----------|
|    | Hushållningssällskapen:                                         |           |
| 74 | Allmänt anslag till hushållningssällskapen .....                | 2,600,000 |
| 75 | Sekreterare hos hushållningssällskapen .....                    | 172,000   |
| 75 | Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar ..... | 90,000    |
|    | Mindre jordbruk m. m.:                                          |           |
| 75 | Höjande av det mindre jordbruket .....                          | 40,000    |
| 78 | Ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m. ....                 | 14,500    |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

| Sid. |                                                                                                    | Kronor              |
|------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
|      | Jordbrukskonsulenter m. m.:                                                                        |                     |
| 79   | Jordbrukskonsulenter .....                                                                         | 300,000             |
| 79   | Vandringsrättare .....                                                                             | 123,000             |
| 80   | Utbildningskurser för vandringsrättare .....                                                       | 3,300               |
| 80   | Täckdikningsförmän .....                                                                           | 26,000              |
| 82   | Utbildningskurser för förrättningsmän vid täckdikningsföretag ävensom för täckdikningsförmän ..... | 13,000              |
| 82   | Förvaltningsbidrag till förmedlare av lån från täckdikningslånefonden .....                        | 73,000              |
| 83   | Statens lagerhus .....                                                                             | 112,000             |
| 86   | Maskin- och redskapsprovningsanstalterna vid Ultuna och Alnarp .....                               | 55,500              |
|      | Kemiska stationer m. m.:                                                                           |                     |
| 86   | Kemiska stationer .....                                                                            | <sup>1</sup> 43,000 |
| 87   | Kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län .....                                         | 26,000              |
|      | Befrämjande av mossodlingar:                                                                       |                     |
| 87   | Svenska mosskulturföreningen .....                                                                 | 95,000              |
| 88   | Försöksgård å myrjord i Jämtlands län .....                                                        | 14,700              |
| 89   | Försöksgård å myrjord i Norrbottens län .....                                                      | 8,000               |
|      | Befrämjande av fröodlingen m. m.:                                                                  |                     |
|      | Statens centrala frökontrollanstalt:                                                               |                     |
| 89   | Statens centrala frökontrollanstalts verksamhet .....                                              | 275,000             |
| 89   | Filial till statens centrala frökontrollanstalt .....                                              | 30,000              |
| 90   | Understöd åt lokala frökontrollanstalter .....                                                     | 6,000               |
| 90   | Befordrande av inhemsk fröodling .....                                                             | 22,000              |
| 92   | Sveriges utsädesförening .....                                                                     | 224,000             |
| 92   | Understödjande av den praktiskt vetenskapliga verksamheten å Weibullsholm .....                    | 65,000              |
|      | Jordbrukets kreditkassor:                                                                          |                     |
| 94   | Revisions-, instruktions- och organisationsverksamhet inom jordbrukskasserörelsen .....            | 50,000              |
| 96   | Förvaltningsbidrag åt jordbrukskasseorganisationen .....                                           | 350,000             |
| 97   | Svenska betes- och vallföreningen .....                                                            | 73,500              |
| 98   | Vissa åtgärder till beteskulturens främjande .....                                                 | 15,000              |
| 99   | Bestridande med allmänna medel av vissa med betesreglering förenade kostnader .....                | 1,000               |
| 104  | Jordbrukstekniska föreningen .....                                                                 | 12,000              |
| 105  | Sveriges pomologiska förening .....                                                                | 10,000              |
| 106  | Befrämjande av avsättningen av svensk frukt .....                                                  | 4,000               |
| 106  | Fraktlindring för kalk .....                                                                       | 440,000             |
| 107  | Bekämpande av växtsjukdomar .....                                                                  | 25,000              |
| 109  | Ogräsens bekämpande .....                                                                          |                     |
| 109  | Lantbruksmöten .....                                                                               | 25,000              |
| 110  | Lantbruksattachéer .....                                                                           | 62,500              |
|      | Befrämjande av mejerihanteringen m. m.:                                                            |                     |
| 111  | Organisationsbidrag till mjölkbedömningsföreningar .....                                           | 3,000               |
| 111  | Utbildningskurser för mjölkbedömare .....                                                          |                     |
| 112  | Bidrag till avlönande av mejerikonsulenter .....                                                   | 67,000              |
| 113  | Bidrag till mejerikonsulenter resor .....                                                          | 20,000              |
| 113  | Svenska smörprovningarna .....                                                                     | <sup>1</sup> 96,000 |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

| Sid.                                  |                                                                  | Kronor               |
|---------------------------------------|------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 114                                   | Statens spannmålsnämnd m. m. ....                                | 80,000               |
| 115                                   | Kontroll över fläskexporten. ....                                |                      |
| 115                                   | Jordbrukarungdomens förbund .....                                | 30,000               |
| 116                                   | Landsbygdens elektrifiering. ....                                |                      |
| 117                                   | Ackordslån och stödlån åt jordbrukare .....                      | 8,000,000            |
| 117                                   | Utredning angående jordbrukets skuldsättning .....               | 48,000               |
| 118                                   | Understöd till vissa åtgärder inom jordbrukets område m. m. .... | <sup>1</sup> 250,000 |
| Säger för lanthushållning i allmänhet |                                                                  | 14,093,000.          |

### I. Egnahemsbildning, kolonisation och grundförbättringar m. m.

|                                                                            |                                                                             |                     |
|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| Egnahemsbildning:                                                          |                                                                             |                     |
| 119                                                                        | Statens egnahemsstyrelse .....                                              | 60,000              |
| 122                                                                        | Förvaltningsbidrag till egnahemslåneförmedlare .....                        | 1,200,000           |
| 123                                                                        | Statsbidrag till hushållningssällskap för jordanskaffningsverksamhet .....  | 1,000               |
| 123                                                                        | Premielån till egnahemslåntagare för nyodlings- och nybyggnadsarbeten ..... | 700,000             |
| Kolonisation:                                                              |                                                                             |                     |
| 125                                                                        | Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av odlingslägenheter m. fl. ....   | 250,000             |
| 125                                                                        | Kolonisation å vissa kronoparker .....                                      | 166,400             |
| 128                                                                        | Kolonisationsverksamheten å Alträskes kolonisationsområde .....             | 3,600               |
| 129                                                                        | Särskild kolonisationsverksamhet inom Norrbottens län ...                   | <sup>1</sup> 25,000 |
| Grundförbättringar:                                                        |                                                                             |                     |
| 130                                                                        | Statens avdikningsanslag .....                                              | 3,000,000           |
| 134                                                                        | Nyodling, betesförbättring och stenröjning å ofullständiga jordbruk .....   | 500,000             |
| 136                                                                        | Jordbrukskommissioner .....                                                 | 20,000              |
| 136                                                                        | Arrenderådgivning åt vissa arrendatorer .....                               | 10,000              |
| Säger för egnahemsbildning, kolonisation och grundförbättringar m. m. .... |                                                                             | 5,936,000           |

### J. Fiskeriväsendet.]]

|                                                         |                                                  |         |
|---------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|---------|
| 141                                                     | Statens lokala fiskeriadministration .....       | 110,000 |
| Undersöknings- och försöksanstalt för sötvattensfisket: |                                                  |         |
| 141                                                     | Avlöningar .....                                 | 24,500  |
| 141                                                     | Driftkostnader .....                             | 12,000  |
| Fiskerinäringens understöd:                             |                                                  |         |
| 143                                                     | Fiskets befrämjande i de särskilda orterna ..... | 117,000 |
| 143                                                     | Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen ..... | 28,000  |
| 144                                                     | Främjande av fiske på avlägsna fiskevatten. .... |         |
| 144                                                     | Omplantering av rödspätta .....                  | 15,000  |
| 148                                                     | Södra Sveriges fiskeriförening .....             | 22,000  |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

## Nionde huvudtiteln.

233

| Sid. |                                                                                                | Kronor                 |
|------|------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
|      | Hydrografisk-biologiska havsundersökningar:                                                    |                        |
| 149  | Hydrografisk-biologiska kommissionens undersökningar.....                                      | 60,000                 |
| 150  | Vissa havshydrografiska mätningar .....                                                        | 7,500                  |
| 150  | Sveriges andel i kostnaderna för en internationell hydrografisk-biologisk centralanstalt ..... | 10,000                 |
| 151  | Undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov .....                                | <sup>1</sup> 100,000   |
| 151  | Fartyget Eysstrasalt.....                                                                      | 12,000                 |
| 152  | Bevakningsfartygs stationerande vid rikets kuster.                                             |                        |
| 152  | Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m. ....                                    | 50,000                 |
| 153  | Understöd åt vissa fiskare m. m. ....                                                          | <sup>1</sup> 1,000,000 |
|      | Säger för fiskeriväsendet                                                                      | 1,568,000.             |

## K. Skogsväsendet.

|     |                                                                                                                                           |           |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
|     | Skogsundervisning m. m.:                                                                                                                  |           |
| 154 | Skogshögskolan .....                                                                                                                      | 225,900   |
| 156 | Statens skogsförsöksanstalt .....                                                                                                         | 213,000   |
|     | Ersättning till statens domäners fond för utgifter för statens skogsskolor:                                                               |           |
| 158 | Avlöningar .....                                                                                                                          | 62,000    |
| 158 | Övriga utgifter.....                                                                                                                      | 35,000    |
| 158 | Byggnadskostnader vid Bjurfors skogsskola .....                                                                                           | 48,000    |
| 158 | Genom dyrtidstillägg ökade utgifter .....                                                                                                 | 5,800     |
|     | Ersättning till statens domäners fond för utgifter för fortsättningsskolan vid Kloten:                                                    |           |
| 159 | Avlöningar m. m. ....                                                                                                                     | 19,450    |
| 159 | Övriga utgifter .....                                                                                                                     | 8,500     |
| 159 | Genom dyrtidstillägg ökade utgifter .....                                                                                                 | 1,050     |
| 161 | Skogshushållning i allmänhet .....                                                                                                        | 15,000    |
|     | Ersättning till statens domäners fond för utgifter för övertalig personal:                                                                |           |
| 161 | Avlöningar m. m. ....                                                                                                                     | 305,500   |
| 161 | Genom dyrtidstillägg ökade utgifter .....                                                                                                 | 13,000    |
|     | Skogsvård m. m.:                                                                                                                          |           |
| 166 | Ersättning till statens domäners fond för utgifter för tillsyn å kronohemmans skogar samt husbehovsskogar .....                           | 40,500    |
| 166 | Ersättning till statens domäners fond för genom dyrtidstillägg ökade utgifter för tillsyn å kronohemmans skogar samt husbehovsskogar..... | 4,000     |
| 167 | Ersättning till statens domäners fond för utgifter för tillsyn å skyddsskogar .....                                                       | 54,300    |
| 167 | Ersättning till statens domäners fond för genom dyrtidstillägg ökade utgifter för tillsyn å skyddsskogar .....                            | 2,700     |
| 169 | Skogsvård å kronohemmans skogar samt husbehovsskogar .....                                                                                | 5,000     |
| 170 | Skogsvårdens befrämjande .....                                                                                                            | 1,680,000 |
| 177 | Statens skogsutdikningsanslag .....                                                                                                       | 750,000   |
| 182 | Statens skogsodlingsanslag .....                                                                                                          | 350,000   |
| 184 | Skogsvårdsstyrelsernas förbund .....                                                                                                      | 32,000    |
| 185 | Släckning av skogseld .....                                                                                                               | 20,000    |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

| Sid. |                                                                                                        | Kronor     |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 186  | Merkostnader vid användning av inhemskt vedbränsle vid statens stationära värmeanläggningar .....      | 170,000    |
| 188  | Merkostnader vid användning av inhemskt vedbränsle vid vissa kommunala och enskilda anläggningar ..... | 70,000     |
| 189  | Rådgivande och kontrollerande verksamhet m. m. för vedeldningens främjande .....                       | 111,000    |
|      | Utgifter för naturskyddsändamål:                                                                       |            |
| 193  | Kostnader för nationalparker .....                                                                     | 2,500      |
| 193  | Vetenskapsakademiens förvaltning av naturskyddsärenden .....                                           | 6,000      |
| 193  | Belöningar för rovdjurs dödande .....                                                                  | 40,000     |
|      | Säger för skogsväsendet                                                                                | 4,290,200. |

## L. Lantmäteriväsendet.

|     |                                                                                                                             |            |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|     | Lantmäteristyrelsen:                                                                                                        |            |
| 194 | Lantmäteristyrelsen .....                                                                                                   | 181,200    |
| 194 | Arkivaliernas hos lantmäteristyrelsen förteckning och förvaring .....                                                       | 13,500     |
|     | Lantmäterikontoren i länen:                                                                                                 |            |
| 194 | Lantmäterikontoren i länen .....                                                                                            | 620,900    |
| 196 | Avlöningar åt förste assistenter och assistenter .....                                                                      | 78,100     |
| 197 | Renovation av kartor för lantmäterikontoren i länen ..                                                                      | 4,000      |
| 197 | Anskaffande för lantmäterikontoret i Vänersborg av kopior av vissa kartor m. m. ....                                        | 6,000      |
|     | Lantmäteripersonal, som sysselsättes med lantmäteriförrättningar:                                                           |            |
| 198 | Avlöningar .....                                                                                                            | 747,300    |
| 200 | Ersättning för publik renovation .....                                                                                      | 30,000     |
| 200 | Tillskott till dyrtidstillägg till vissa lantmätare .....                                                                   | 235,000    |
|     | Reseersättningar vid lantmäteriväsendet:                                                                                    |            |
| 202 | Reseersättningar åt befattningshavare vid lantmäteristyrelsen och vid lantmäterikontoren i länen .....                      | 25,000     |
| 202 | Reseersättningar åt lantmäteripersonal, som sysselsättes med lantmäteriförrättningar .....                                  | 600,000    |
|     | Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.:                                                                                    |            |
| 203 | Bidrag till jorddelningsförrättningar .....                                                                                 | 160,000    |
| 204 | Bidrag till utflytnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i sammanhang med skiften .....                               | 250,000    |
| 204 | Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med inlösen av under nyttjanderätt upplåtet område ..... | 160,000    |
| 205 | Bidrag till förrättningar enligt lagen om enskilda vägar .....                                                              | 5,000      |
| 205 | Tilläggsavvittring i Västerbottens läns lappmark .....                                                                      | 60,000     |
| 206 | Ströängars indragande till kronan .....                                                                                     | 150,000    |
| 207 | Kostnader för provskiften i Kopparbergs län .....                                                                           | 250,000    |
|     | Säger för lantmäteriväsendet                                                                                                | 3,576,000. |

**M. Rikets allmänna kartverk.**

| Sid. |                                    | Kronor               |
|------|------------------------------------|----------------------|
|      | Rikets allmänna kartverk:          |                      |
| 208  | Avlöningsstat .....                | <sup>1</sup> 380,000 |
| 210  | Kartarbeten m. m. ....             | 230,000              |
|      | Säger för rikets allmänna kartverk | 610,000.             |

**N. Geologiska samt meteorologiska och hydrografiska undersökningar.**

|     |                                                                                 |          |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------|----------|
|     | Geologiska undersökningar:                                                      |          |
| 214 | Sveriges geologiska undersökning .....                                          | 273,600  |
|     | Meteorologiska och hydrografiska undersökningar:                                |          |
|     | Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt:                                    |          |
| 216 | Avlöningar m. m. ....                                                           | 212,400  |
| 217 | Arvoden åt observatörer .....                                                   | 80,000   |
| 217 | Telegramkostnader m. m. vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt .....   | 61,000   |
| 218 | Diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt .....             | 60,000   |
| 218 | Meteorologiska iakttagelser vid Riksgränsen .....                               | 6,000    |
| 220 | Seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko .....                        | 8,500    |
| 220 | Vattenfallsförteckning för mellersta och södra Sverige.                         |          |
| 221 | Hydrogeologiska specialundersökningar .....                                     | 9,000    |
|     | Säger för geologiska samt meteorologiska och hydrografiska undersökningar ..... | 710,500. |

**O. Diverse.**

|     |                                                                                       |                     |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 222 | Ålderstillägg .....                                                                   | 160,000             |
| 222 | Rese- och traktamentspenningar .....                                                  | 40,000              |
| 222 | Skrivmaterialier och expenser, ved m. m. ....                                         | 320,000             |
| 222 | Tryckningskostnader .....                                                             | 25,400              |
| 223 | Kommittéer och utredningar genom sakkunniga .....                                     | 200,000             |
| 223 | Främjande av organisationsarbetet m. m. på jordbrukets och fiskets områden .....      | 40,000              |
| 224 | Extra utgifter .....                                                                  | 75,000              |
| 224 | Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen ..... | <sup>1</sup> 35,000 |
| 224 | Provisoriskt dyrtortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst .....        | 58,000              |
| 225 | Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst .....                            | 800,000             |
| 225 | Reglering av vissa kursförluster .....                                                | 16,000              |
| 225 | Avsättning till statens mjölkregleringsfond .....                                     | 13,500,000          |
| 226 | Avsättning till statens slaktdjursfond .....                                          | 1,800,000           |
|     | Säger för diverse                                                                     | 17,069,400.         |
|     | Summa                                                                                 | 55,086,000.         |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

# 1934 års statsverksproposition.

---

## Tionde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t  
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1934.*

### Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden  
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO,  
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ekman, redogör här efter  
för de frågor, som tillhöra regleringen av utgifterna under riksstatens  
tionde huvudtitel för budgetåret 1934/1935, och anför härvid:

### A. Departementet.

1. Departementschefen, *oförändrat ordinarie anslag*..... kronor 24,000.
2. Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, *oförändrat ordi-  
narie förslagsanslag* ..... kronor 150,700.

### B. Centrala verk med underlydande stater.

#### Kommerskollegium.

1. Kommerskollegium, *oförändrat ordinarie förslags-  
anslag* ..... kronor 527,900.

## [1.] 2. Kommerskollegii verksamhet.

| Budgetår                  | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|---------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....           | 27,784           | 25,602                  |
| 1932/1933 .....           | 23,784           | 21,605                  |
| 1933/1934 .....           | 21,800           | —                       |
| 1934/1935 (förslag) ..... | 21,800           | —                       |

Genom beslut den 2 juni 1933 har Kungl. Maj:t förklarat, att med anlitande av ifrågavarande anslag å 21,800 kronor må inom kommerskollegium tillsvidare under budgetåret 1933/1934 anställas följande befattningshavare med lön enligt vederbörande löneplan:

| Befattning                                  | Lönegrad |
|---------------------------------------------|----------|
| <i>A kamrerar- och kassakontoret:</i>       |          |
| 1 extra kanslibiträde .....                 | B 7      |
| <i>A industribyråns elektriska sektion:</i> |          |
| 1 extra förste byråingenjör .....           | B 24     |
| 1 extra kontorsbiträde .....                | B 4.     |

Vidare har Kungl. Maj:t genom samma beslut dels bemyndigat kommerskollegium att av anslaget taga i anspråk till grundavlöningar åt ifrågavarande befattningshavare högst 11,784 kronor, dels ock förklarat, att från anslaget skola bestridas utgifterna för resekostnads- och traktamentsersättningar åt hos kollegium anställda befattningshavare, dock att till detta ändamål icke må, utan Kungl. Maj:ts medgivande, användas högre belopp än 10,000 kronor.

I skrivelse den 28 augusti 1933 har *kommerskollegium* hemställt, att även för nästkommande budgetår anslag till förstärkning av kollegii arbetskrafter m. m. måtte äskas i överensstämmelse med vad som i sådant hänseende gäller för innevarande budgetår.

*Departements-*  
*chefen.* Med hänsyn till det alltjämt förefintliga behovet av de arbetskrafter, varom under denna punkt är fråga, förordar jag, att även för budgetåret 1934/1935 för beredande av avlöningar till förevarande tre befattningshavare beräknas en anslagspost av 11,784 eller, med avrundning till närmast högre hundratal kronor, av 11,800 kronor.

Vidare torde, liksom för löpande budgetår, under denna punkt medel böra beräknas för bestridande av resekostnads- och traktamentsersättningar åt befattningshavare hos kommerskollegium. Denna post torde få upptagas med enahanda belopp som för löpande budgetår eller sålunda med 10,000 kronor.

Anslagsbehovet under denna punkt skulle följaktligen beräknas till 21,800 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till uppehållande av kommerskollegii verksamhet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 21,800.

[2.] 3. **Kostnader för viss låneverksamhet.** Sedan 1933 års riksdag, med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 221 därom gjorda förslag, till bestridande av kostnaderna för den med beviljandet av ackordslån och förlagslån åt hantverkare m. fl. förbundna verksamheten för budgetåret 1933/1934 anvisat ett extra anslag av 20,000 kronor, har Kungl. Maj:t genom beslut den 22 september 1933 förklarat, att detta anslag må av kommerskollegium användas i huvudsaklig överensstämmelse med följande av kollegium avgivna plan:

|                                                     |        |       |
|-----------------------------------------------------|--------|-------|
| Avlöningar åt personal .....                        | kronor | 8,000 |
| Resekostnads- och traktamentsersättningar .....     | »      | 1,000 |
| Expenser för blankettryck, skrivmaterial m. m. .... | »      | 2,000 |
| Kostnader för soliditetsupplysningar .....          | »      | 3,000 |
| Ersättning till låneombud m. m. ....                | »      | 6,000 |

Summa kronor 20,000.

I en den 15 december 1933 dagtecknad promemoria har *kommerskollegium* — under erinran om Kungl. Maj:ts förenämnda beslut — hemställt, att för budgetåret 1934/1935 måtte för bestridande av kostnader för den med vissa lån förbundna verksamheten äskas ett belopp av 17,000 kronor.

Senare i dag kommer jag att vid behandlingen av frågor under »*Utgifter för kapitalökning*» förorda ökning med en miljon kronor av lånefonden för ackordslån och förlagslån åt hantverkare. Med hänsyn härtill och till de utvidgade arbetsuppgifter i övrigt, som närmare omtalas i kommerskollegii promemoria, tillstyrker jag, att under nu ifrågavarande punkt särskilda medel beräknas för bestridande av de med berörda verksamhet förbundna kostnaderna. Anslaget torde emellertid kunna begränsas till 15,000 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av kostnader för viss låneverksamhet inom kommerskollegium för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* anslag av ..... kronor 15,000.

### [3.] 4. Bergsstaten.

| Budgetår                           | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|------------------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....                    | 108,000          | 114,293                 |
| 1932/1933 .....                    | 103,500          | 110,070                 |
| 1933/1934 .....                    | 101,000          | —                       |
| 1934/1935 ( <i>förslag</i> ) ..... | 106,000          | —                       |

Vid 1929 års riksdag genomfördes, i enlighet med ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag, ny organisation och lönerreglering för bergsstaten.

Den av 1933 års riksdag godkända staten för bergsstaten har följande utseende:

|                                                                                                            |        |          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------|
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> ....                                           | kronor | 92,000   |
| Expenser m. m. ....                                                                                        | »      | 5,000    |
| Resekostnads- och traktamentsersättningar till bergsstatens befattningshavare, <i>förslagsanslag</i> ..... | »      | 4,000    |
| <i>Förslagsanslag</i> kronor                                                                               |        | 101,000. |

Antalet ordinarie befattningshavare är jämlikt beslut av 1929 års riksdag bestämt på följande sätt:

| Befattning              | Lönegrad |
|-------------------------|----------|
| 5 bergmästare .....     | B 29     |
| 4 gruvingenjörer .....  | B 22     |
| 5 kontorsbiträden ..... | B 4.     |

I brev den 14 juni 1929 (sv. förf.-saml. nr 205) har Kungl. Maj:t dels förordnat, att från och med den 1 juli 1929 riket skall vara indelat i fem bergmästardistrikt med en bergmästare i varje distrikt, dels ock beslutat, att dessa bergmästardistrikt skola omfatta:

*Norra distriktet:* Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län;

*Gävle-Dala distrikt:* Gävleborgs och Kopparbergs län;

*Östra distriktet:* Stockholms stad, Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Västmanlands och Örebro län;

*Västra distriktet:* Värmlands, Älvsborgs, Göteborgs och Bohus samt Skaraborgs län;

*Södra distriktet:* Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län.

I varje bergmästardistrikt utom det södra finnes anställd en gruvingenjör och i ett vart distrikt ett kontorsbiträde.

I statsverkspropositionen till 1933 års riksdag (tionde huvudtiteln, sid. 9—11) föreslog Kungl. Maj:t i anslutning till ett av granskningsnämnden avgivet förslag minskning av antalet bergmästardistrikt till fyra och överflyttande i samband därmed på övergångsstat av den övertaliga personalen, en bergmästare, en gruvingenjör och ett kontorsbiträde. Spörsmålet om de nya distriktens geografiska gränser avsågs att först framdeles underställas Kungl. Maj:ts prövning.

I skrivelse den 22 april 1933, nr 10, anmälde riksdagen, bland annat, att riksdagen funnit sig i princip böra ansluta sig till förslaget om bergsstatens organisation å fyra distrikt. Av statsrådsprotokollet framginge emellertid, att den äldste bergmästaren bleve pensionsmässig först under

år 1937 och att den äldste gruvingenjören ej uppnådde pensionsåldern förrän under år 1939. Då frågan om uppförande av de föreslagna befattningarna å övergångsstat sålunda icke krävde omedelbart avgörande, hade riksdagen ansett, att, innan beslut därom fattades, riksdagen borde beredas tillfälle att taga del av blivande förslag till ändrad indelning av bergmästardistriktet. I enlighet med vad sålunda anförts fann sig riksdagen böra avslå Kungl. Maj:ts förslag om överförande å övergångsstat av vissa befattningshavare.

I brev den 2 juni 1933 till kommerskollegium anbefallde Kungl. Maj:t kollegium att, med beaktande av vad av riksdagen anförts i fråga om bergsstatens organisation å fyra distrikt, uppgöra och senast i samband med avgivande av förslag till anslag för bergsstaten för budgetåret 1934/1935 inkomma med förslag till den ändrade indelning av bergmästardistriktet, som en sådan organisations genomförande må betinga.

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *kommerskollegium* framlagt förslag dels i fråga om det anslag, som för uppehållande av bergsstatens verksamhet bör hos riksdagen äskas för budgetåret 1934/1935, dels ock till ändrad indelning av bergmästardistriktet. Vid skrivelsen äro fogade vissa av kollegium från bergmästarna införskaffade statistiska uppgifter rörande tjänsteförhållandena under åren 1928—1932.

Beträffande staten för bergsstaten föreslår kollegium höjning av anslagsposten till resekostnads- och traktamentsersättningar åt bergsstatens befattningshavare med 5,500 kronor till 9,500 kronor. Till stöd härför åberopar kollegium — jämte anmälan att de under budgetåret 1932/1933 utbetalade ersättningarna av ifrågavarande slag uppgått till i runt tal 10,700 kronor — en av kollegium genom bergmästarna verkställd undersökning rörande det sannolika behovet av medel för samma ändamål under löpande budgetår, vilken utredning utvisade, att ett belopp av omkring förenämnda summa 9,500 kronor vore erforderligt.

Med avseende å frågan om bergsstatens framtida organisation på fyra distrikt har kollegium till en början anført i huvudsak följande:

Vid en ny indelning av bergmästardistriktet borde tillses, att minsta möjliga olägenhet uppkomme genom minskningen av antalet distrikt och av bergsstatens arbetskrafter. I sådant avseende borde beaktas, att förutom en ökning av arbetsbördan för den kvarvarande personalen indragningen av ett distrikt kunde förorsaka olägenheter och kostnader för den allmänhet, som vore beroende av bergsstatens verksamhet, samt svårigheter i arkivtekniskt hänseende, om arkivet ej kunde uppdelas på ett för den nya indelningen lämpligt sätt. Även kunde ekonomiska olägenheter för statsverket uppkomma, därest vid nyindelningen ej toges hänsyn till dels att ur resekostnadssynpunkt lämpliga gränser gäves distriktet och dels att distriktet, till begränsande av utgifter för lokalhyror, så vitt möjligt försåges med bergsstatsboställen.

Att med ledning av någon statistik bedöma arbetsbördans fördelning vid tiden för omorganisationsprogrammets aktualisering — som, såvitt ej någon nu oförutsedd avgång ur tjänsten inträffade inom bergsstaten,

ej kunde väntas förrän på hösten 1937 — syntes, med hänsyn till den bristande stadga, varunder näringslivet numera arbetade, och de därmed förknippade svårigheterna att förutsäga förhållandena vid nämnda tidpunkt, endast i ringa mån vara möjligt. Det oaktat hade kollegium ansett sig böra åstadkomma en statistisk belysning av fördelningen av den nuvarande arbetsbördan.

Säkert jämförbara distrikten emellan vore de från bergmästarna införskaffade uppgifterna endast i vad de avsåge antal dagar, använda till förrättningsresor. I övrigt vore beräkningsgrunderna ej fullt enhetliga beträffande alla distrikt. Oavsett omöjligheten att förutse arbetsbördans framtida fördelning syntes emellertid frågan därom ej böra tillmätas någon utslagsgivande betydelse, emedan givetvis en ojämnhet i arbetsbördan de blivande distrikten emellan i viss mån kunde motverkas genom att organisationen i övrigt gäves en så smidig beskaffenhet, att kollegium ej förhindrades att vid inträffande variationer i arbetsbelastningen i mån av behov avdela arbetskrafter från ett distrikt till ett annat.

Med hänsyn till nu framhållna ovisshet om de framtida förhållandena har kollegium ansett sig böra föreslå tre olika alternativ till distriktsindelning. I avseende härå har kollegium utlåtit sig på följande sätt:

Norra distriktet, som omfattade mer än hälften av riket, borde icke utökas ytterligare. Någon minskning av detta distrikt kunde vid indragning av ett distrikt ej heller ifrågakomma utan tvingande skäl. Då sådana ej syntes föreligga, finge kollegium föreslå, att i varje fall Norra distriktet lämnades utanför omregleringen.

Ej heller syntes utan kompensation å annat håll någon minskning av Södra distriktet böra ifrågasättas, men möjligen skulle det med hänsyn till stenindustriens intressen kunna vara av betydelse att genom det boshuändska stenhuggeridistriktets införlivande med detta distrikt — som redan nu inneslöte stenhuggerierna i Halland och Blekinge samt vid Västervik — få större delen av stenindustrien samlad i ett bergmästardistrikt. Stenindustrien hade ju visat sig synnerligen känslig för de konjunkturförändringar, som efter det stora kriget gått fram över näringslivet, och om den övervakande myndigheten bereddes tillfälle att inhämta största möjliga mått av sakkunskap måste det vara av särskilt värde för ifrågavarande industri. En sådan distriktsindelning skulle föranleda förflyttning av en gruvingenjör till Södra distriktet från det mindre av de blivande bergslagsdistrikten. — Skulle stenindustrien åter uppblomstra, kunde det befaras, att ett sådant utvidgat Södra distrikt bleve för stort, varför lämpligen Östergötland borde skiljas därifrån.

Oundviklig bleve emellertid en nyindelning i mellersta delarna av landet. Här bildade nu Gävle-Dala, Östra och Västra distrikten väl avrundade förvaltningsområden. I det förstnämnda distriktet hade statsverket förmånen av att tills vidare få använda arkivutrymme i Falun utan större kostnader och i de två senare distrikten behövde staten ej beräkna lokalhyror för bergmästarexpeditionerna eller arkiven, enär därstädes funnes boställen. Det syntes alltså ur ekonomisk synpunkt förmånligast att förlägga bergmästarexpeditionerna till de nuvarande boställsorterna Filipstad och Knutsberg utanför Nora eller möjligen Kopparberg, vilka platser därjämte för statsverket ställde sig förmånliga ur dyrtortssynpunkt. Även med hänsyn till resekostnaderna syntes det vara förmånligt att fortfarande hava det mitt i bergslagen belägna Nora till förläggningsort.

Vid uppdelningen av de nuvarande tre mellansvenska distrikten på två nya distrikt talade därför dessa omständigheter för att gränsen droges så, att Örebro län tillfölle det ena och Värmlands län det andra distriktet. Inom dessa torde Kopparbergs, Örebro och Västmanlands län samt, om det ej lades till Södra distriktet, Bohus län kräva det mesta arbetet. Naturligast bleve då att förena Gävle-Dala distrikt med vad bergmästaren i Filipstad komme att behålla av Västra distriktet. Det andra distriktet skulle då komma att motsvara nuvarande Östra distriktet, eventuellt ökat med Östergötland, vartill dock, om Filipstads-distriktet skulle bliva för stort, kunde läggas Skaraborgs län.

Fäste man åter mindre avseende vid lokalkostnaderna än vid att distriktet finge så raka gränser som möjligt och geografiskt sett lämpliga former, funnes den utvägen att till Gävle-Dala distrikt lägga de delar av Östra distriktet, som till senaste omorganisationen utgjorde sistnämnda distrikt, d. v. s. länen kring Mälaren, samt att lägga Örebro län till Västra distriktet och i övrigt låta nuvarande indelning bestå. I det nybildade Gävle-Dala och Mälardalsdistriktet bleve väl då bergmästaren förlagd till Falun eller Stockholm. Åtminstone i förra fallet bleve det nödvändigt att förhyra expeditiionslokal. Huruvida i Stockholm någon staten tillhörig lokal kunde upplåtas för expeditionen undandrog sig kollegii bedömande, men även en sådan åtgärd innebure ju en indirekt kostnad, i synnerhet om staten därigenom tvunges att för någon annan myndighet, som eljes kunnat disponera utrymmet i fråga, förhyra lokal.

Avlöningarna både i Falun och i Stockholm skulle överstiga dem i de eventuella förlägningsorterna i Örebro län, i det att de möjligen ifrågakommande stationsorterna tillhörde följande dyrortsgrupper, nämligen Falun E, Stockholm G, Knutsberg vid Nora A, Nora stad B och Kopparberg C.

Bortsett från *Norra distriktet* skulle alltså nyindelningen kunna ske på något av följande sätt.

#### Alternativ A:

Till *Södra distriktet* skulle läggas Älvsborgs samt Göteborgs och Bohus län. Eventuellt skulle distriktet minskas med Östergötland.

Med Värmland skulle Gävle-Dala distrikt förenas till *Västra distriktet*. Eventuellt skulle även Skaraborgs län föras dit.

Till nuvarande *Östra distriktet* skulle läggas Skaraborgs län. Eventuellt skulle detta län läggas under bergmästaren över Värmlands och Gävle-Dala distrikt och å andra sidan kunde från Södra distriktet Östergötland överföras till Östra distriktet.

#### Alternativ B:

*Södra distriktet* skulle bibehållas oförändrat.

Till *Västra distriktet* skulle läggas Gävle-Dala distrikt, men från distriktet skulle Skaraborgs län skiljas.

Med *Östra distriktet* skulle Skaraborgs län förenas.

#### Alternativ C:

*Södra distriktet* skulle bibehållas oförändrat.

Med *Västra distriktet* skulle Örebro län förenas.

Återstoden av *Östra distriktet* skulle förenas med Gävle-Dala distrikt.

Av dessa alternativ skulle A tillgodose särskilt stenindustriella intressen, A och B ställa sig för statsverket billigast i avseende å kostnaderna

för bergmästarexpeditionerna samt C medföra de rakaste gränserna och måhända de minsta resekostnaderna.

Omfattningen av de särskilda distrikten skulle sålunda bli följande.

*Norra distriktet* omfattade i alla tre alternativen Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län.

*Östra distriktet* omfattade i

alt. A och B: Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Skaraborgs, Örebro och Västmanlands län samt Stockholms stad;

alt. C: Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län samt Stockholms stad.

*Västra distriktet* omfattade i

alt. A: Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs län;

alt. B: Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs län;

alt. C: Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län.

*Södra distriktet* omfattade i

alt. A: Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län;

alt. B och C: Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län.

Fördelningen på de särskilda distrikten enligt de olika alternativen av arbetsbelastningen, sådan denna komme till uttryck i antalet *rese- och förrättningsdagar* i medeltalen för åren 1928—1932, framginge av följande uppställning:

|                  |       |     |     | Alternativ |     |     |
|------------------|-------|-----|-----|------------|-----|-----|
|                  |       |     |     | A          | B   | C   |
| Norra distriktet | ..... | 85  | 85  | 85         | 85  | 85  |
| Östra »          | ..... | 98  | 98  | 118        | 118 | 118 |
| Västra »         | ..... | 76  | 126 | 106        | 106 | 106 |
| Södra »          | ..... | 130 | 80  | 80         | 80  | 80  |

Överflyttades i alternativ A Östergötlands län till Östra från Södra distriktet, skulle siffrorna bli 111 och 117 respektive och alltså arbetsfördelningen jämnare. I Västra distriktet skulle ej placeras någon gruvingenjör vid distriktsindelning enligt alternativ A.

*Departements-  
chefen.*

I avseende å indelningen av riket i fyra i stället för fem bergmästar-distrikt, vilken fråga vid sistlidna års riksdag var föremål för övervägande, har kommerskollegium efter anmodan inkommit med förslag, vilket upptager tre olika alternativ. Samtliga dessa alternativ förutsätta, att vid en minskning av det hittillsvarande antalet distrikt det nuvarande Norra distriktet lämnas orubbat.

Det av kollegium i alternativ A upptagna förslaget till utvidgning av Södra distriktet torde komma att medföra en alltför ojämn arbetsfördelning mellan distrikten, om och när en ny blomstringsperiod inträder för stenindustrin. Härtill kommer, att förslaget synes mig innebära en vidlyftigare omflyttning av länen mellan de olika distrikten, än nödigt är,

med därav följande olägenheter för allmänheten. Jag anser mig för den skull icke böra förorda ett genomförande av sagda alternativ.

Valet synes mig därför böra stå mellan alternativen B och C. De nuvarande tre förläggningsorterna för bergmästarna i Gävle-Dala, Västra och Östra distrikten — Falun, Filipstad och Nora — äro centralpunkter för bergsbruket var och en för sin del av bergslagen, en ställning som de innehaft sedan mycket lång tid tillbaka. Klart är, att en överflyttning av gruvärendenas administrativa handläggning från en till en annan av dessa städer icke kan ske utan viss olägenhet för allmänheten i den trakt, som får bergmästarexpeditionen flyttad till annan ort. Med hänsyn till nutida goda kommunikationer torde emellertid denna omständighet icke böra tillmätas avgörande betydelse. Vid frågans bedömande lär den utslagsgivande synpunkten böra vara, att den distriktsindelning bör väljas, som kan beräknas innebära den största kostnadsbesparingen för statsverket.

Vid genomförandet av alternativ B kan för bergmästarexpeditionerna utan kostnad för statsverket disponeras erforderliga utrymmen i de redan befintliga bergsstatsboställena i Filipstad och Knutsberg utanför Nora. Den besparing i resekostnader, som sannolikt skulle bli, i händelse för omregleringen alternativet C väljes, lär knappast komma att uppgå till ett belopp, som motsvarar den enligt alternativ B beräknade minskningen i lokal- och avlöningskostnader. Vid nu angivna förhållande och då ur arkivsynpunkt de båda alternativen synas vara ungefär jämnställda, har jag stannat för att förorda, att alternativet B lägges till grund för en omreglering av bergsstaten på fyra distrikt.

Den nya distriktsindelningen för bergsstaten torde böra genomföras i samband med närmast inträffande ledighet å bergmästartjänst.

I avvaktan härå torde, i enlighet med det förslag, som av Kungl. Maj:t framlades vid 1933 års riksdag, en bergmästartjänst och en gruvingenjörstjänst samt en kontorsbiträdesbefattning böra avföras från den ordinarie staten och i stället uppföras å övergångsstat. Vid bifall härtill skulle anslagsposten till avlöningar åt ordinarie tjänstemän vid bergsstaten minskas från 92,000 kronor till 72,000 kronor och till avlöningar åt befattningshavare å övergångsstat uppföras ett belopp å 20,000 kronor.

Härutöver får jag — med hänsyn till belastningen under budgetåret 1932/1933 av anslagsposten till resekostnads- och traktamentsersättningar till bergsstatens befattningshavare — föreslå den ändringen i nu ifrågasvarande stat, att samma post höjes med 5,000 kronor till 9,000 kronor. Med hänsyn till nödvändigheten av att största möjliga sparsamhet iakttages även på detta område, förutsätter jag därvid, att kommerskollegium, så långt görligt är, vakar över att vederbörande befattningshavares resor omsorgsfullt och rationellt planläggas.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

**Tionde huvudtiteln.**

*dels* bestämma antalet ordinarie befattningshavare vid bergsstaten på följande sätt:

| Befattning              | Lönegrad |
|-------------------------|----------|
| 4 bergmästare .....     | B 29     |
| 3 gruvingenjörer .....  | B 22     |
| 4 kontorsbiträden ..... | B 4;     |

*dels* besluta, att å övergångsstat skola uppföras följande befattningar, nämligen:

| Befattning             | Lönegrad |
|------------------------|----------|
| 1 bergmästare .....    | B 29     |
| 1 gruvingenjör .....   | B 22     |
| 1 kontorsbiträde ..... | B 4;     |

*dels* godkänna följande stat för bergsstaten, att tillämpas från och med den 1 juli 1934:

**Avlöningsstat.**

|                                                                                                            |               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän,<br><i>förslagsanslag</i> .....                                       | kronor 72,000 |
| Expenser .....                                                                                             | » 5,000       |
| Resekostnads- och traktamentsersättningar till bergsstatens befattningshavare, <i>förslagsanslag</i> ..... | » 9,000       |

*Förslagsanslag* kronor 86,000.

**Övergångsstat.**

Avlöningar, *förslagsanslag* ..... kronor 20,000;

*dels* ock höja det ordinarie förslagsanslaget till bergsstaten, nu ..... kronor 101,000,  
med ..... » 5,000  
till ..... » 106,000.

**Sprängämnesinspektionen.**

5. Sprängämnesinspektionen, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* ..... kronor 10,500.

**[4.] 6. Sprängämnesinspektionens verksamhet.**

| Budgetår                           | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|------------------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....                    | 9,300            | 8,067                   |
| 1932/1933 .....                    | 9,300            | 8,502                   |
| 1933/1934 .....                    | 8,800            | —                       |
| 1934/1935 ( <i>förslag</i> ) ..... | 8,800            | —                       |

Från detta anslag bestridas *dels* arvode åt en assistent vid sprängämnesinspektionen, *dels ock* utgifterna för resekostnads- och traktamentsersättningar åt inspektionens befattningshavare. Av anslagsbeloppet beräknas för nämnda arvode ett belopp av 6,800 kronor, därav 6,048 kronor avses till grundavlöning och återstoden, 752 kronor, till avlöningsförhöjningar. Till reseersättningar avses 2,000 kronor.

I skrivelse den 29 augusti 1933 har *kommerskollegium* anfört, att sprängämnesinspektörens behov av arbetsbiträde med visshet komme att kvarstå under budgetåret 1934/1935.

Med hänsyn till den arbetsbörda, som åvilar sprängämnesinspektionen, torde medel till arvode för en assistent åt sprängämnesinspektören böra äskas jämväl för nästkommande budgetår. *Departements-  
chefen.*

I likhet med vad som skett senast för innevarande budgetår, torde medel under denna punkt böra beräknas för bestridande av utgifterna för resekostnads- och traktamentsersättningar åt inspektionens befattningshavare. Den för detta ändamål avsedda anslagsposten, förslagsvis beräknad till 2,000 kronor, torde visserligen komma att under löpande budgetår överskridas. I avvaktan på någon tids ytterligare erfarenhet rörande anslagsbelastningen synes densamma dock böra beräknas till enahanda belopp för nästkommande budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till uppehållande av sprängämnesinspektionens verksamhet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 8,800.

### Statens elektriska inspektion.

[5.] 7. **Statens elektriska inspektion.** Å riksstaten finnes till statens elektriska inspektion uppfört ett ordinarie förslagsanslag å 30,100 kronor, avsett till avlöningar åt tre statsinspektörer över elektriska starkströmsanläggningar.

Med anledning av såväl inom riksdagen vid olika tillfällen framställda erinringar mot den elektriska inspektionens nuvarande organisation som ock vissa i övrigt framkomna utredningskrav i olika avseenden, berörande det elektriska kontrollväsendet, hava jämlikt Kungl. Maj:ts den 3 februari 1933 givna bemyndigande inom handelsdepartementet särskilda sakkunniga tillkallats för utredning av förevarande frågor.

I avvaktan på resultatet av utredningen lär den nuvarande organisationen av elektriska inspektionen böra bibehållas oförändrad även under nästkommande budgetår. Då någon ändring icke ifrågasatts i det till inspektionen utgående anslaget, bör samma anslag för budgetåret 1934/1935 upptagas med oförändrat belopp.

Å riksstaten för budgetåret 1934/1935 torde följaktligen under denna punkt uppföras:

Statens elektriska inspektion, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* ..... kronor 30,100.

[6.] 8. Statens elektriska inspektions verksamhet.

| Budgetår                           | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|------------------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....                    | 26,600           | 27,732                  |
| 1932/1933 .....                    | 26,600           | 25,623                  |
| 1933/1934 .....                    | 26,600           | —                       |
| 1934/1935 ( <i>förslag</i> ) ..... | 26,600           | —                       |

Av detta anslag är ett belopp av 13,600 kronor avsett till arvoden åt två assistenter vid elektriska inspektionen — därav 12,096 kronor till grundavlöningar och återstoden 1,504 kronor till avlöningsförhöjningar — samt ett belopp av 13,000 kronor till resekostnads- och traktamentsersättningar åt befattningshavarna vid inspektionen.

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *kommerskollegium*, under framhållande att den pågående utredningen rörande omorganisation av elektriska inspektionen icke torde kunna undgå att beröra även ifrågavarande båda assistentbefattningar men att någon indragning av de redan nu fåtaliga befattningarna, hos inspektionen näppeligen under några förhållanden syntes kunna ifrågakomma, hemställt om framställning till riksdagen om anvisande av medel till bestridande av arvoden åt två assistenter för budgetåret 1934/1935.

Departements-  
chefen.

Jämväl för nästkommande budgetår torde till arvoden åt de två assistenterna böra beräknas ett belopp av 13,600 kronor.

Även posten till resekostnads- och traktamentsersättningar åt befattningshavarna vid statens elektriska inspektion torde få upptagas med enahanda belopp av 13,000 kronor, som avses för löpande budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till uppehållande av statens elektriska inspektions verksamhet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 26,600.

## Fartygsinspektionen.

9. Fartygsinspektionen, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* ..... kronor 187,100.

[7.] 10. Fartygsinspektionens verksamhet. Med bifall till Kungl. Maj:ts framställning har 1933 års riksdag till upprätthållande av fartygsinspek-

tionens verksamhet för budgetåret 1933/1934 anvisat ett extra anslag av 62,300 kronor.

Jämlikt meddelade föreskrifter är detta anslag avsett att användas på följande sätt:

|                                                                                                    |              |        |        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|--------|--------|
| Avlöning åt en extra funktionär med förläggningsort i Stockholm .....                              | kronor 4,932 |        |        |
| Avlöning åt en extra funktionär med förläggningsort i Göteborg .....                               | » 4,932      | kronor | 9,864  |
| Avlöning åt ett extra skrivbiträde med förlägningsort i Sundsvall .....                            | » 1,770      |        |        |
| Avlöning åt ett extra skrivbiträde med förlägningsort i Stockholm .....                            | » 1,836      |        |        |
| Avlöning åt ett extra skrivbiträde med förlägningsort i Göteborg .....                             | » 1,836      | »      | 5,442  |
| Sakkunniga biträden vid förrättningar inom Sverige .....                                           | »            |        | 1,000  |
| Ersättning för skrivmaterialier m. m. för fartygsinspektörerna och extra funktionärerna .....      | »            |        | 10,000 |
| Resekostnads- och traktamentsersättningar till fartygsinspektörerna och extra funktionärerna ..... | »            |        | 35,994 |
| <hr/>                                                                                              |              |        |        |
| Summa kronor 62,300.                                                                               |              |        |        |

Det för innevarande budgetår till uppehållande av fartygsinspektionens verksamhet anvisade anslaget understiger med 34,650 kronor motsvarande anslag för budgetåret 1932/1933. Bortsett från ett belopp av 22,620 kronor till lokalhyror för inspektionen, vilka hyreskostnader från och med löpande budgetår bestridas från ett under sjätte huvudtiteln uppfört ordinarie anslag till hyreskostnader i allmänhet, utgör nedsättningen 12,030 kronor, därav 3,000 kronor belöpa å den för expenser avsedda delen av nu ifrågavarande anslag och 9,030 kronor å den i anslaget ingående posten till resekostnads- och traktamentsersättningar.

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *kommerskollegium* hemställt, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärd i syfte att även för nästkommande budgetår till uppehållande av fartygsinspektionens verksamhet måtte anvisas ett extra anslag av 62,300 kronor.

Då jag saknar anledning föreslå ändring i de i ifrågavarande anslag ingående posterna, tillstyrker jag, att desamma beräknas till enahanda belopp som för löpande budgetår. *Departements-  
chefen.*

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till uppehållande av fartygsinspektionens verksamhet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av ..... kronor 62,300.

## Undervisningsanstalter för sjöfart.

## [8.] 11. Navigationsskolorna.

| Budgetår                  | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|---------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....           | 199,000          | 177,263                 |
| 1932/1933 .....           | 199,000          | 187,197                 |
| 1933/1934 .....           | 189,200          | —                       |
| 1934/1935 (förslag) ..... | 189,200          | —                       |

Jämlikt meddelade föreskrifter är det av 1933 års riksdag anvisade anslaget å 189,200 kronor till navigationsskolorna avsett att användas på följande sätt:

|                                                                                                                                          |        |          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------|
| Till löner åt rektorer och ordinarie lärare .....                                                                                        | kronor | 135,900  |
| » arvoden åt extra lärare .....                                                                                                          | »      | 35,225   |
| » bestridande av kostnader för laborationer i maskinlära och elektroteknik .....                                                         | »      | 5,100    |
| » böckers, undervisningsmateriells och andra inventariers underhåll och förökande samt till utgifter för bränsle, lyshållning m. m. .... | »      | 1,300    |
| » arvode åt en examensledare å maskintekniska linjen .....                                                                               | »      | 1,500    |
| » extra lärarkrafter vid behov, vikariatsarvoden m. m. ....                                                                              | »      | 8,800    |
| » Kungl. Maj:ts disposition .....                                                                                                        | »      | 1,375    |
| Summa kronor                                                                                                                             |        | 189,200. |

Anmärkas må, att för bestridande av utgifter för böcker, undervisningsmateriel m. m. samt av andra expenser stå till förfogande — förutom de anvisade statsmedlen — inflytande elevavgifter.

I skrivelse den 30 augusti 1933 har *kommerskollegium* föreslagit höjning av dels anslagsposten till böcker, undervisningsmateriel och andra expenser med 3,400 kronor till 4,700 kronor, dels ock anslagsposten till extra lärarkrafter vid behov m. m. med 1,200 kronor till 10,000 kronor. Vid bifall härtill skulle förevarande anslag i riksstaten för nästkommande budgetår upptagas med 193,800 kronor.

Den föreslagna höjningen av anslagsposten till extra lärarkrafter vid behov m. m. avser att bereda medel för återupptagande av de för närvarande inställda föreläsningarna i handelsgeografi.

Departements-  
chefen.

Med hänsyn till nödvändigheten att iakttaga största möjliga begränsning i fråga om expensutgifter och då, enligt vad framgår av uppgifter, som jag under hand inhämtat genom kommerskollegium, de för expenser tillgängliga medlen, däri inbegripet påräkneliga elevavgifter, böra vid sparsam hushållning vara tillräckliga för sitt ändamål, finner jag mig icke

kunna tillstyrka den föreslagna ökningen av ifrågavarande anslagspost till böcker, undervisningsmateriel m. m.

Enär vidare med återupptagandet av de av kollegium åsyftade, under ett par år försöksvis anordnade föreläsningarna i handelsgeografi torde kunna anstå även under nästkommande läsår, förordar jag, att anslagsposten till extra lärarkrafter vid behov m. m. bibehålles vid nuvarande belopp.

Då jag icke heller i övrigt har att föreslå någon ändring i det till navigationsskolorna utgående anslaget, bör således samma anslag för budgetåret 1934/1935 upptagas med oförändrat belopp.

I riksstaten för budgetåret 1934/1935 torde följaktligen under denna punkt uppföras:

Navigationsskolorna, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 189,200.

[9.] 12. Provisorisk avlöningsförbättring för lärare vid navigations-skolorna.

| Budgetår                           | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|------------------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....                    | 6,900            | 8,206                   |
| 1932/1933 .....                    | 6,900            | 8,373                   |
| 1933/1934 .....                    | 8,700            | —                       |
| 1934/1935 ( <i>förslag</i> ) ..... | 8,700            | —                       |

Från och med budgetåret 1931/1932 åtnjutes provisorisk avlöningsförbättring av lärarna vid navigationsskolor å F- och G-orter. Dylik avlöningsförbättring utgår till 19 lärare i landsorten med 300 kronor till varje lärare och till envar av 6 i Stockholm placerade lärare med 500 kronor.

I sin förberörda skrivelse den 30 augusti 1933 har *kommerskollegium* hemställt, att Kungl. Maj:t ville till riksdagen göra framställning om anvisande även för nästkommande budgetår av ett anslag för ifrågavarande ändamål å 8,700 kronor.

Tidigare i dag har Kungl. Maj:t på hemställan av chefen för ecklesiastikdepartementet beslutat föreslå riksdagen medgiva, att under budgetåret 1934/1935 provisorisk avlöningsförbättring måtte få utgå åt, bland andra lärargrupper, lärare vid navigationsskolorna enligt samma grunder, som föreskrivits för budgetåret 1933/1934. Det anslag, som för nästa budgetår är härför erforderligt under tionde huvudtiteln, torde följaktligen böra upptagas med enahanda belopp som för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-  
chefen.*

att till provisorisk avlöningsförbättring för lärare vid navigationsskolorna för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 8,700.

[10.] 13. **Navigationslärarkursen.** Den av 1932 års riksdag godkända staten för navigationslärarkursen, som omfattar en vårtermin och en hösttermin och som är avsedd att anordnas under de år Kungl. Maj:t bestämmer, slutar å 6,500 kronor. Senast hölls dylik kurs år 1930.

I sin förenämnda skrivelse den 30 augusti 1933 anmälde *kommerskollegium*, att kollegium, som ansåge ett fortsatt uppskov med anordnande av navigationslärarkurs kunna äventyra en nöjaktig rekrytering för framtiden av navigationsskolornas lärarkår, hade för avsikt att i särskild skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om anordnande av en dylik kurs under år 1934. Då å förut för ändamålet anvisade anslag funnes en behållning å i runt tal 4,130 kronor, vore ett ytterligare belopp av 2,370 kronor erforderligt för kursens anordnande och finge kollegium föreslå, att anslaget till navigationslärarkursen för budgetåret 1934/1935 upptoges till sistnämnda belopp.

På därom av kommerskollegium i skrivelse den 7 september 1933 gjord framställning förklarade Kungl. Maj:t genom beslut den 15 september 1933, att navigationslärarkurs skulle anordnas under år 1934.

Sedan kommerskollegium i skrivelse den 18 november 1933 meddelat, att till deltagande i kursen anmält sig allenast två behöriga sökande samt ytterligare en person — vilken anhållit om dispens i visst avseende från villkoren för rätt till deltagande i dylik kurs — har Kungl. Maj:t genom beslut den 24 november 1933 med hänsyn till det ringa antalet anmälda deltagare i kursen förordnat, att kursen icke skall anordnas.

*Departements-  
chefen.*

Under erinran om vad sålunda i detta ärende förekommit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att å riksstaten upptaga det *ordinarie* reservations-  
anslaget till navigationslärar-  
kursen ..... utan angivet belopp.

14. **Alderstillägg för personalen vid undervisningsanstalter för sjöfart,**  
*oförändrat ordinarie förslagsanslag* ..... kronor 17,000.

[11.] 15. **Kompletteringskurs vid tekniskt läroverk.** Å riksstaten för löpande budgetår är uppfört ett extra anslag å 2,400 kronor för anordnande av kompletteringskurs vid tekniskt läroverk.

Rörande detta anslags historik hänvisas till tionde huvudtiteln, sid. 25 och 26, i 1932 års statsverksproposition.

Såsom av den där lämnade redogörelsen framgår, åsyftas med denna kurs, vartill medel första gången beviljades av 1931 års riksdag, att bereda möjlighet för elever vid vissa tekniska läroanstalter att efter avlagd examen omedelbart fullfölja utbildningen till övermaskinist vid det eller de tekniska läroverk, som i särskild ordning bestämmas.

I sin skrivelse den 30 augusti 1933 har *kommerskollegium*, under framhållande att erfarenheten från föregående kurser ådagalagt nyttan och behövligheten av att en dylik kurs bleve anordnad även år 1934, hemställt om anvisande jämväl för budgetåret 1934/1935 av ett anslag å 2,400 kronor för ifrågavarande ändamål.

Under åberopande av kommerskollegii yttrande hemställer jag, att *Departementschefen*.  
Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anordnande av kompletteringskurs vid tekniskt läroverk för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av ..... kronor 2,400.

[12.] 16. Laboratorieutrustning vid navigationsskolan i Malmö. För nedbringande av de högst avsevärda kostnader anskaffningen av maskinlaboratorier för navigationsskolorna eljest beräknats draga föreslog Kungl. Maj:t i proposition nr 124 till 1931 års riksdag, att riksdagen måtte *dels* besluta komplettering av vissa laboratorier vid tekniska högskolan, Chalmers tekniska institut samt tekniska läroverken i Malmö och Härnösand ävensom reparationer av samt anskaffning av viss materiel vid navigationsskolan i Härnösand för en beräknad kostnad av 30,000 kronor, *dels ock* för detta ändamål för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

I skrivelse nr 270 anmälde 1931 års riksdag, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

För fortsatt komplettering i enlighet med den uppgjorda planen har sedermera 1932 års riksdag å riksstaten för budgetåret 1932/1933 anvisat ytterligare ett belopp av 10,000 kronor.

I anledning av uttalanden av granskningsnämnden och kommerskollegium att, med hänsyn till det budgetära läget, med slutförandet av förevarande kompletteringsplan borde kunna anstå till ett följande år gjordes icke någon framställning till 1933 års riksdag om anslagsäskande för ifrågavarande ändamål.

I sin skrivelse den 30 augusti 1933 har *kommerskollegium* nu hemställt, att Kungl. Maj:t ville till riksdagen göra framställning om anvisande för nästkommande budgetår av återstoden 10,000 kronor av den för förenämnda ändamål beräknade kostnadssumman. Kollegium har i detta ämne anfört i huvudsak följande:

Förevarande laboratoriefråga hade, vad Malmö navigationsskola be-  
träffade, så tillvida kommit i ett nytt läge, som viss om- och tillbyggnad av skolans lokaler avsetts bereda utrymme jämväl för ett skolans eget laboratorium och skolan också redan såsom gåva erhållit viss laboratorieutrustning (fullständigt ångmaskinsaggregat).

För närvarande föreläge inom kollegium två särskilda av respektive examensledaren å navigationsskolornas maskintekniska linje lektorn vid

tekniska läroverket i Malmö C. A. Bergström och rektorn vid navigations-skolan i Malmö E. Kinberg avgivna förslag till laboratoriefrågans lösning. Det förstnämnda förslaget, vilket vore kostnadsberäknat till 10,600 kronor, utginge från att erforderliga nyanskaffningar till viss, alldeles övervägande del skulle avse komplettering av det tekniska läroverkets laboratorium, men att i allt fall en del materiel skulle tillföras navigationsskolan delvis såsom komplement till ovan angivna, till skolan skänkta laboratorieutrustning. Det av Kinberg avgivna förslaget, vilket vore kostnadsberäknat till 10,955 kronor och i särskilda yttranden till kollegium vunnit understöd av såväl lärarkollegiet vid navigationsskolan som av skolans direktion, avsåge anordnandet av ett navigationsskolans eget laboratorium med viss utrustning.

Enligt vad i ärendet upplysts, hade under hand från rektorsämbetets vid tekniska läroverket i Malmö sida gjorts gällande, att den ifrågasatta kompletteringen i och för sig vore utan betydelse för undervisningen vid sistnämnda läroverk. Vid sådant förhållande och då en anordning med för flera läroanstalter gemensamma maskinlaboratorier måste i flera avseenden medföra betydande olägenheter, ansåge kollegium, att det givetvis skulle vara den ur alla synpunkter lyckligaste lösningen, om navigationsskolan kunde erhålla ett självständigt laboratorium med tillräcklig utrustning inom ramen för de kostnader, som den eljest erforderliga kompletteringen av tekniska läroverkets laboratorium skulle draga.

Det av Kinberg i sådant hänseende avgivna förslaget syntes kollegium, med uteslutande av sådan materiel, som redan funnes vid tekniska läroverket i Malmö och som kunde beräknas endast i obetydlig utsträckning komma till användning för laboratorieändamål, i huvudsak godtagbart, varför kollegium tillstyrkte, att detsamma måtte läggas till grund för vidare förfoganden i ämnet. I anslutning därtill finge kollegium hemställa, att Kungl. Maj:t måtte, i samband med förslag om anvisande av anslag i enlighet med vad ovan nämnts, utverka riksdagens förklaring, att hinder icke skulle möta mot att vad å ifrågavarande och tidigare anvisade anslag beräknats belöpa å kostnaderna för komplettering av maskinlaboratoriet vid tekniska läroverket i Malmö i stället finge — i mån så prøvades lämpligt — komma till användning för anskaffande av fullständigast möjliga laboratorieutrustning för ett självständigt laboratorium vid navigationsskolan därstädes.

*Departements-  
chefen.*

Då ett ytterligare uppskov med slutförandet av ifrågavarande kompletteringsplan skulle för undervisningen vid navigationsskolan i Malmö medföra avsevärda olägenheter, förordar jag, att framställning göres hos riksdagen om anvisande för ändamålet av det återstående beloppet å 10,000 kronor. Såsom framgår av den i ärendet lämnade redogörelsen, åsyftar den av kommerskollegium gjorda framställningen sådan avvikelse från den ursprungligen uppgjorda planen, att sagda 10,000 kronor jämte viss å tidigare anvisade anslag kvarstående reservation skulle få användas för anskaffande av utrustning för ett självständigt laboratorium vid navigationsskolan i Malmö i stället för, såsom förut avsetts, till komplettering av laboratoriet vid tekniska läroverket därstädes. Med hänsyn till vad i kollegii yttrande till stöd härför åberopas, finner jag mig böra biträda framställningen i fråga. Till anslagets och förenämnda

reservations användning på föreslaget sätt lär riksdagens medgivande böra inhämtas.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva, att vad av tidigare för komplettering av vissa laboratorier m. m. anvisade anslag beräknats för komplettering av maskinlaboratoriet vid tekniska läroverket i Malmö i stället må användas för anskaffande av utrustning för ett självständigt laboratorium vid navigationsskolan i Malmö,

*dels ock* för sistnämnda ändamål för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* reservationsanslag av ..... kronor 10,000.

**Praktisk utbildning av däcksbefäl för den svenska handelsflottan.** Beträffande detta anslags historik hänvisas till tionde huvudtiteln, sid. 27, i 1932 års statsverksproposition.

I sin skrivelse den 30 augusti 1933 har *kommerskollegium* gjort framställning om åtgärds vidtagande för anvisande å riksstaten för budgetåret 1934/1935 av ett extra reservationsanslag å 21,500 kronor för praktisk utbildning av däcksbefäl för den svenska handelsflottan.

Då jag utgår ifrån att — i likhet med vad som under innevarande budgetår är fallet — medel för denna utbildning kunna tagas i anspråk från handels- och sjöfartsfonden, anser jag mig icke böra hemställa om anslag å riksstaten för budgetåret 1934/1935 till ifrågavarande ändamål.

*Departements-  
chefen.*

**17. Skeppsmätningskostnad, oförändrat ordinarie förslagsanslag** ..... kronor 30,000.

### Lots- och fyrväsendet.

[13.] **18. Lots- och fyrinrättningen.** Å riksstaten för budgetåret 1933/1934 är det ordinarie förslagsanslaget till lots- och fyrinrättningen uppfört med ett belopp av 5,934,100 kronor.

Anslaget är uppdelat å följande stater, nämligen:

|                                                             |        |           |
|-------------------------------------------------------------|--------|-----------|
| Stat för lotsstyrelsen .....                                | kronor | 193,300   |
| Avlöningsstat för lots- och fyrstaten .....                 | »      | 4,257,000 |
| Övergångs- och indragningsstat för lots- och fyrstaten .... | »      | 1,800     |
| Pensionsstat för lotsverket .....                           | »      | 447,000   |
| Omkostnadsstat för lots- och fyrinrättningen .....          | »      | 1,035,000 |

Summa kronor 5,934,100.

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *lotsstyrelsen* framlagt förslag i fråga om de anslag, som för uppehållande av lotsverkets verksamhet böra hos riksdagen äskas för budgetåret 1934/1935.

## Stat för lotsstyrelsen.

Den av 1933 års riksdag godkända *staten för lotsstyrelsen* har följande utseende:

*Avlöningsstat.*

|                                                                                     |                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> .....                   | kronor 150,500                        |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i> ..... | » 35,600                              |
|                                                                                     | <i>Förslagsanslag</i> kronor 186,100. |

*Övergångsstat.*

|                                         |               |
|-----------------------------------------|---------------|
| Avlöningar, <i>förslagsanslag</i> ..... | kronor 7,200. |
|-----------------------------------------|---------------|

Beträffande staten för lotsstyrelsen föreslår styrelsen — under framhållande av att ett stadigvarande behov föreligger av arbetskrafterna ifråga — överförande å ordinarie stat av två extra ordinarie befattningar, nämligen en extra ordinarie verkmästarbefattning i 20:e lönegraden och en extra ordinarie kanslibiträdesbefattning i 7:e lönegraden.

Vid bifall härtill skulle anslagsposten till avlöningar åt ordinarie tjänstemän höjas med 8,880 kronor och anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare sänkas med 8,350 kronor. Den nuvarande staten för lotsstyrelsen skulle följaktligen ökas med 530 kronor.

**Avlöningsstat för lots- och fyrstaten.**

Till belysande av hur hithörande förslagsanslag tagits i anspråk under budgetåret 1932/1933 lämnar lotsstyrelsen följande uppställning, angivande i första sifferkolumnen de olika anslagen och i andra sifferkolumnen de under budgetåret bestridda nettoutgifterna ur respektive anslag. I en tredje sifferkolumn äro för jämförelse upptagna motsvarande anslag för nu löpande budgetår:

|                                                                                        | 1932/1933 |           | 1933/1934 |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|-----------|
|                                                                                        | Anslag    | Utgifter  | Anslag    |
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> .....                      | 2,500,000 | 2,427,110 | 2,450,000 |
| Lotspersonalens andel i lotspenningar, <i>förslagsanslag</i> .....                     | 960,000   | 907,084   | 960,000   |
| Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i> .....                                     | 30,000    | 44,710    | 35,000    |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i> .....    | 610,000   | 659,020   | 640,000   |
| För skötsel av fyrar utan ständig bevakning, <i>förslagsanslag</i> .....               | 38,000    | 34,835    | 30,000    |
| Kost eller kostpenningar till personalen å fyrskepp m. m., <i>förslagsanslag</i> ..... | 138,000   | 124,047   | 130,000   |
| För betjäning av livräddningsanstalterna, <i>förslagsanslag</i> .....                  | 12,000    | 12,012    | 12,000    |
| Summa kronor                                                                           | 4,288,000 | 4,208,818 | 4,257,000 |

I fråga om denna stat föreslår lotsstyrelsen följande ändringar, nämligen dels *höjning* av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med 135,000 kronor till 2,585,000 kronor, dels *sänkning* av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. med 175,000 kronor till 465,000 kronor, dels ock *indragning* av anslagsposten till vikariatsersättningar.

Såsom motivering för detta förslag har styrelsen anfört i huvudsak följande:

Med avseende å anslaget till avlöningar åt ordinarie tjänstemän finge styrelsen till en början föreslå indragning med ingången av nästkommande budgetår av följande tjänster, nämligen *dels* två lotsförmansbefattningar vid Ljugarns och Strupö 3:e klass lotsplatser, vilka lotsplatser numera indragits, *dels* två för närvarande vakanssatta lotsbefattningar vid Öresunds södra och Vinga 1:a klass lotsplatser, *dels* en lotsbefattning vid Kråkelunds 3:e klass lotsplats, vilken befattning komme att inom närmaste framtiden vakanssättas, *dels ock* en för närvarande vakanssatt fyrvaktarbefattning vid Morups Tänge 3:e klass fyrplats.

Vad i övrigt anginge förenämnda tre anslag finge styrelsen föreslå följande ändring beträffande bokföring av utgifter å desamma och i samband därmed justering av anslagsbeloppen.

Sedan jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 2 juni 1933 bestämts, att det å avlöningsstaten för lots- och fyrstaten för budgetåret 1933/1934 uppförda förslagsanslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. icke finge överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande, ansåge lotsstyrelsen — under förutsättning av att denna ordning komme att tillämpas även fortsättningsvis — att sådana åtgärder borde vidtagas, som vore ägnade att undanröja anledningarna till större fluktuationer på nämnda anslag. Huvudsakliga anledningen till dylika fluktuationer — över vilka lotsstyrelsen icke kunde råda — vore att söka däruti, att vakanta ordinarie tjänster i allt större utsträckning uppehöles på förordnande av extra-ordinarie tjänstemän, vilka därunder erhöles lönen från förenämnda anslag. Detsamma gällde jämväl arvoden till vissa extra befattningshavare, då de under vakans eller av annan anledning tjänstgjorde i stället för ordinarie tjänstemän.

Sådana större fluktuationer, som uppkomme av nu berörda förhållanden, syntes kunna undvikas, därest man beträffande bokföringen av kostnaderna för avlöningar i ifrågavarande fall genomförde en ordning motsvarande den, som jämlikt kungörelse den 18 juni 1926 (nr 269) gällde för statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen. Enligt nämnda kungörelse skulle, då icke-ordinarie befattningshavare förordnats att uppehålla ordinarie tjänst, honom tillkommande lön och vikariatsersättning ävensom i förekommande fall felräkningspenningar bestridas från anslaget till vikariatsersättningar eller, där särskilt anslag till vikariatsersättningar icke vore för vederbörande verk anvisat, från anslaget till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Lotsstyrelsen finge nu beträffande lots- och fyrstaten föreslå en i huvudsak motsvarande ordning, därvid — i likhet med vad som gällde för styrelsen — något särskilt anslag till vikariatsersättningar icke borde anvisas. Den inom civila statsförvaltningen tillämpade ordningen borde dock i visst avseende kompletteras. Å anslaget till avlöningar till ordinarie tjänstemän borde nämligen bokföras icke blott lön och vikariatsersättning för icke-ordinarie befattningshavare vid *förordnande* å ordinarie

tjänst utan även lön för honom vid anställning *utan förordnande* under tjänstledighet eller förfall för ordinarie tjänsteman eller under vakans å ordinarie tjänst. En dylik ordning betingades av för lotsverket säregna förhållanden. Särskild vikarie förordnades nämligen, vad anginge fyrstaten, i allmänhet icke annat än å fyrmästarbefattning och fyrvaktaremaskinistbefattning å fyrskepp, utan uppehölls eljest numerären med extra biträde, vilket tillerkändes arvode, vanligen med visst belopp per dag i ett för allt. Under ledighet för lots funnes mången gång, särskilt ifråga om de mindre platserna, icke någon kompetent ersättare att förordna, utan anställdes då för beredande av lättnad åt lotspersonalen i dess vaktgöring m. m., på sätt nyss nämnts, ett extra biträde, på vilket lades vakthållning och andra dylika göromål, vilka icke erfordrade lotskompetens.

Från den föreslagna regeln, att kostnaderna för lön åt icke-ordinarie befattningshavare skulle även vid tjänstgöring *utan förordnande* under ledighet för ordinarie befattningshavare bestridas från anslaget till avlöningar till ordinarie tjänstemän, borde återigen undantag göras för det fall, att ledigheten utgjordes av *semester*. Dylika kostnader ansåges böra allt fortfarande bestridas av anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, emedan förhållandena vid lotsverket vore sådana, att det mången gång icke vore möjligt att bestämt avgöra, huruvida en sådan ersättare, varom här vore fråga, tjänstgjorde för en ordinarie eller icke-ordinarie befattningshavare. Särskilt gällde detta fyrskeppen, vilkas bemanning bestode av både ordinarie och icke-ordinarie personal och där personalen åtnjöt semester under flera perioder av året samt flera av densamma samtidigt. För fyrskeppens vidkommande skulle det knappast bli möjligt och i allt fall medföra stora svårigheter och onödigt arbete att utreda, på vilket anslag semesterbiträdenas avlöningar borde under olika omständigheter bokföras. Då dessutom kostnaderna för semesterbiträden icke erbjöde några större fluktuationer från år till år, låte sig den nuvarande ordningen med bokföring av dessa kostnader å anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. väl bibehållas, även om anslaget icke finge överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Vissa förut ej nämnda utgiftsposter å här berörda anslag vore visserligen av sådan art, att en tillförlitlig förhandsberäkning av därför erforderliga belopp icke kunde verkställas, såsom med avseende å »ersättning för mist-signalering», »fyrskeppstillägg», »läkarvård m. m. och begravningshjälp» samt uppkommande merkostnader, då icke-ordinarie befattningshavare vore tjänstledig eller hindrad att uppehålla sin tjänst. Tiden syntes dock böra få utvisa, huruvida det kunde vara lämpligt att utbryta här uppräknade slag av utgifter under särskild rubrik såsom ett förslagsanslag utan särskilda villkor.

För genomförande av nu föreslagna ordning och justering av anslagen efter det beräknade behovet borde anslaget till avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med 135,000 kronor till 2,585,000 kronor — däri inbegripet det nuvarande anslaget å 35,000 kronor till vikariatersättningar — samt anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. minskas med 175,000 kronor till 465,000 kronor.

Beträffande övriga anslagsposter å avlöningsstaten för lots- och fyrstaten har lotsstyrelsen förklarat sig icke hava några förändringar att föreslå. Därvid har styrelsen emellertid anmärkt, att styrelsen — som i annat sammanhang komme att avgiva förslag till beräkning av det belopp, vilket å

riksstatsförslagets inkomstsida kunde komma att uppföras under rubrik: Uppbörd i statens verksamhet: Lotspenningar — förberedelsevis ansett sig böra upptaga det anslag av 40 procent av samma uppbördsmedel, som under titeln »Lotspersonalens andel i lotspenningar» borde uppföras i staten, med enahanda belopp som beräknats för löpande budgetår.

I händelse av bifall till vad lotsstyrelsen sålunda föreslagit skulle avlöningsstaten för lots- och fyrstaten sluta på 4,182,000 kronor.

*Övergångs- och indragningsstat för lots- och fyrstaten.*

I denna stat ifrågasätter lotsstyrelsen icke någon ändring.

*Pensionsstat för lotsverket.*

Icke heller beträffande denna stat har lotsstyrelsen någon ändring att föreslå.

*Omkostnadsstat för lots- och fyrinrättningen.*

I omkostnadsstaten, i vilken ingå ett flertal förslagsanslag för olika ändamål och vilken, såsom redan nämnts, slutar å ett belopp av 1,035,000 kronor, föreslår lotsstyrelsen två ändringar, nämligen dels *höjning* av anslaget till diverse utgifter med 5,000 kronor eller från 5,000 kronor till 10,000 kronor, dels ock *sänkning* av anslaget till extra utgifter med 10,000 kronor eller från 25,000 kronor till 15,000 kronor. Vid bifall till styrelsens förslag skulle omkostnadsstatens slutsumma minskas med 5,000 kronor till 1,030,000 kronor.

Till stöd för sina ifrågavarande förslag anför styrelsen följande:

Av anslaget å 5,000 kronor till *diverse utgifter* skulle gäldas såväl utgifter för bestridande av Sveriges bidrag till en fyr å Kap Spartel som ock utgifter, vilka tidigare utgått från två särskilda anslag, nämligen dels till grundräntor, jordskyld, ersättning för vedbrand, dels ock för utbildande av personal för radiotelegrafering. Utgifter för nämnda slag av utbildning förekomme mera sällan. Sveriges bidrag till fyren å Kap Spartel utginge tillsvidare med ett årligt belopp, motsvarande i franskt myntslag 20,000 francs. Under innevarande budgetår hade såsom dylikt bidrag för år 1933 utbetalts ett belopp av 4,570 kronor, och återstode sålunda därefter allenast 430 kronor. Å det förutvarande anslaget till grundräntor m. m. hade för budgetåret 1932/1933 utgifterna, vilka huvudsakligen avsåge markarrenden, uppgått till i runt tal 12,600 kronor, medan motsvarande inkomster belöpt sig till omkring 6,000 kronor. Av sistberörda utgifter avsåge visserligen ett eller annat tusental kronor vissa engångsbelopp. För åvägabringande av jämvikt mellan nu ifrågavarande anslagsbelopp och ofrånkomliga utgifter å detsamma borde emellertid anslaget ökas med 5,000 kronor till 10,000 kronor.

Anslaget till *extra utgifter* vore i staten för innevarande budgetår upptaget med 25,000 kronor. Härav avsåges ett belopp av 19,200 kronor till bestridande av kostnaderna för undanröjande av återstående, för sjöfarten hinderliga vrakdelar efter ett vid Falkens grund i Bråviken sjunket fartyg, Att för nästkommande budgetår minska anslaget med hela sistnämnda belopp läte sig dock icke göra. Utgifterna å anslaget, vilka under budget-

året 1932/1933, trots iakttagande av all möjlig sparsamhet, uppgått till något mer än 16,000 kronor, kunde för budgetåret 1934/1935 icke beräknas till avsevärt lägre belopp. Styrelsen finge föreslå att förevarande anslag i staten för sistnämnda budgetår bleve upptaget med 15,000 kronor.

Medelsbehovet under anslagstiteln »Lots- och fyrinrättningen» för budgetåret 1934/1935 har alltså av lotsstyrelsen beräknats sålunda:

|                                                             |        |           |
|-------------------------------------------------------------|--------|-----------|
| Stat för lotsstyrelsen .....                                | kronor | 193,830   |
| Avlöningsstat för lots- och fyrstaten .....                 | »      | 4,182,000 |
| Övergångs- och indragningsstat för lots- och fyrstaten .... | »      | 1,800     |
| Pensionsstat för lotsverket .....                           | »      | 447,000   |
| Omkostnadsstat för lots- och fyrinrättningen .....          | »      | 1,030,000 |

Summa kronor 5,854,630.

Departements-  
chefen.

Beträffande *staten för lotsstyrelsen* har styrelsen föreslagit överförande å ordinarie stat av vissa befattningshavare hos styrelsen. Då emellertid lotsverkets personalförhållanden och därmed sammanhängande spörsmål för närvarande äro under behandling hos statens organisationsnämnd, och då härtill kommer, att det nuvarande läget påkallar återhållsamhet i fråga om uppflyttning av tjänster å ordinarie stat, anser jag mig icke nu böra taga ståndpunkt till denna fråga. Vid sådant förhållande bör staten för lotsstyrelsen beräknas till oförändrat belopp.

Vad angår *avlöningsstaten för lots- och fyrstaten* har lotsstyrelsen föreslagit indragning av sex tjänster, nämligen två lotsförmansbefattningar å 3:e klass lotsplats, tre lotsbefattningar, därav två å 1:a och en å 3:e klass lotsplats, samt en fyrvaktarbefattning å 3:e klass fyr. Mot detta förslag har jag icke någon erinran att göra och tillstyrker alltså, att befattningarna indragas från och med 1 juli 1934.

På grund av fortgående indragningar och vakanssättningar av ordinarie tjänster har belastningen å anslagsposten till avlöningar åt ordinarie tjänstemän och såsom en konsekvens därav det i staten upptagna anslagsbeloppet under en följd av år undergått fortsatta minskningar. Å anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare m. m. hava åter under samma tid ägt rum upprepade överskridanden med därav föranledda uppräknningar av anslagsbeloppet. Dessa överskridanden hava till väsentlig del förorsakats av att åtskilliga befattningar å lots- och fyrstaten uppehållas allenast på förordnande och sammanhänga följaktligen med nedgången i belastningen å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Från och med ingången av löpande budgetår gäller, att anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie personal m. m. icke må överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Med anledning härav och för undvikande av större fluktuationer å dessa två anslagsposter har lotsstyrelsen nu föreslagit viss ändring beträffande fördelningen av utgifterna å ifrågakvarande poster och i samband härmed, jämte indragning av anslagsposten å 35,000 kronor till

vikariatsersättningar, en justering av förstnämnda båda anslagsposter efter det beräknade medelsbehovet, som av styrelsen uppskattas till sammanlagt (2,585,000 + 465,000 =) 3,050,000 kronor för budgetåret 1934/1935 emot (2,450,000 + 640,000 + 35,000 =) 3,125,000 kronor för löpande budgetår.

Lotsstyrelsens ifrågavarande förslag anser jag mig kunna i huvudsak biträda. Dock lära kostnaderna för avlöning åt icke-ordinarie personal vid anställning *utan förordnande å ordinarie tjänst* under tjänstledighet eller förfall för ordinarie tjänsteman eller under vakans icke böra, på sätt styrelsen ifrågasatt, bestridas från anslagsposten till avlöningar åt ordinarie tjänstemän utan, i likhet med vad som i enahanda fall äger rum vid andra statens förvaltningsgrenar, från anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare m. m. Detta bör föranleda den jämkningen i styrelsens anslagsberäkning, att ett belopp av 30,000 kronor överföres från anslagsposten till avlöningar åt ordinarie tjänstemän till anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare m. m. Jag tillstyrker sålunda, att förstnämnda anslagspost upptages med 2,555,000 kronor och den senare anslagsposten med 495,000 kronor samt att anslagsposten å 35,000 kronor till vikariatsersättningar avföres ur staten.

I det av Kungl. Maj:t förut i dag godkända förslaget till beräkning av inkomsterna å riksstaten för budgetåret 1934/1935 har inkomstiteln Lotspenningar upptagits med ett från 2,400,000 kronor till 2,600,000 kronor höjt belopp. Då å utgiftssidan anslagsposten till lotspersonalens andel i lotspenningar bör sättas till 40 procent av sagda inkomstitels belopp, lärer sålunda denna post böra upptagas med 1,040,000 kronor, innebärande en höjning i förhållande till löpande riksstat av 80,000 kronor.

Vid bifall till vad av mig nu föreslagits skulle för budgetåret 1934/1935 avlöningsstaten för lots- och fyrstaten erhålla följande utseende:

|                                                                                           |                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> ....                          | kronor 2,555,000 |
| Lotspersonalens andel i lotspenningar, <i>förslagsanslag</i> ..                           | » 1,040,000      |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.,<br><i>förslagsanslag</i> .....    | » 495,000        |
| För skötsel av fyrar utan ständig bevakning, <i>förslagsanslag</i> .....                  | » 30,000         |
| Kost eller kostpenningar till personalen å fyrskepp<br>m. m., <i>förslagsanslag</i> ..... | » 130,000        |
| För betjäning av livräddningsanstalterna, <i>förslagsanslag</i> ..                        | » 12,000         |

*Förslagsanslag* kronor 4,262,000.

I avseende å *övergångs- och indragningsstaten för lots- och fyrstaten* samt *pensionsstaten för lotsverket* har jag, i likhet med lotsstyrelsen, icke några ändringar att föreslå.

Vad slutligen *omkostnadsstaten* beträffar, har lotsstyrelsen hemställt om dels höjning av anslagsposten till diverse utgifter med 5,000 kronor till

10,000 kronor, dels ock sänkning av anslagsposten till extra utgifter med 10,000 kronor till 15,000 kronor. Emot dessa förslag har jag icke någon erinran att göra.

Omkostnadsstaten skulle alltså erhålla följande utseende:

|                                                                                                                            |        |         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| Förbrukningsartiklar, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                          | kronor | 225,000 |
| Reparation och underhåll av byggnader, <i>förslagsanslag</i> »                                                             |        | 170,000 |
| Reparation och underhåll av fyrskepp, tjänstefartyg och<br>lotsverket tillhöriga tjänstebåtar, <i>förslagsanslag</i> ..... | »      | 340,000 |
| Bidrag till lotsbåtar, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                         | »      | 50,000  |
| Bojar och prickar, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                             | »      | 100,000 |
| Expenser för lotsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                    | »      | 19,000  |
| Expenser inom lotsdistrikten, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                  | »      | 45,000  |
| Publikationstryck, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                             | »      | 6,000   |
| Rese- och traktamentskostnader, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                | »      | 50,000  |
| Diverse utgifter, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                              | »      | 10,000  |
| Extra utgifter, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                                | »      | 15,000  |

*Förslagsanslag* kronor 1,030,000.

Anslaget till lots- och fyrinrättningen skulle följaktligen enligt mitt förslag för budgetåret 1934/1935 upptagas med (193,300 + 4,262,000 + 1,800 + 447,000 + 1,030,000 =) 5,934,100 kronor eller med samma belopp som för innevarande budgetår.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* bestämma antalet ordinarie befattningshavare vid lots- och fyrstaten på följande sätt:

|            |          |
|------------|----------|
| Befattning | Lönegrad |
|------------|----------|

**Distriktsbefäl och personal å distriktsexpeditionerna.**

|                             |    |
|-----------------------------|----|
| 3 lotskaptenar .....        | 13 |
| 3 » .....                   | 12 |
| 6 lotslöjtnanter .....      | 11 |
| 6 expeditionsbiträden ..... | 6  |
| 3 kontorsbiträden .....     | 2. |

**Lotspersonal.**

|                                           |    |
|-------------------------------------------|----|
| 18 överlotsar .....                       | 10 |
| 18 lotsförmän å 1:a klass lotsplats ..... | 9  |
| 26 » » 2:a » » .....                      | 7  |
| 308 lotsar » 1:a » » .....                | 6  |
| 76 » » 2:a » » .....                      | 5  |
| 33 lotsförmän » 3:e » » .....             | 5  |
| 38 lotsar » 3:e » » .....                 | 4. |

## Personal å fyrskepp och fyr samt å gasstation.

|    |                                                  |    |
|----|--------------------------------------------------|----|
| 12 | förmästare å 1:a klass fyrskepp .....            | 10 |
| 1  | distriktsförmästare .....                        | 10 |
| 26 | förmästare å 1:a klass fyr .....                 | 10 |
| 1  | » » gasstation .....                             | 10 |
| 6  | » » 2:a klass fyrskepp .....                     | 8  |
| 32 | » » 2:a » fyr .....                              | 8  |
| 1  | » » 3:e » fyrskepp .....                         | 6  |
| 19 | » » 3:e » fyr .....                              | 6  |
| 24 | fyrvaktare » 1:a » fyrskepp .....                | 5  |
| 27 | » » 1:a » fyr .....                              | 5  |
| 1  | » » gasstation .....                             | 5  |
| 7  | » » 2:a och 3:e klass fyrskepp .....             | 4  |
| 38 | » » 2:a » 3:e » fyr .....                        | 4  |
| 98 | fyrbiträden » fyrskepp, fyr och gasstation ..... | 3. |

## Personal å lotsverkets ångfartyg.

|   |                   |    |
|---|-------------------|----|
| 1 | befälhavare ..... | 11 |
| 7 | maskinister ..... | 8; |

*dels* godkänna av mig förordade förslag till avlöningsstat för lots- och fyrstaten samt till omkostnadsstat, att tillämpas från och med den 1 juli 1934;

*dels ock*, vid bifall till vad sålunda föreslagits, upptaga det *ordinarie* förslagsanslaget till lots- och fyrinrättningen med oförändrat belopp... kronor 5,934,100.

## [14.] 19. Säkerhetsanstalter för sjöfarten.

| Budgetår                           | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|------------------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....                    | 585,000          | 402,849                 |
| 1932/1933 .....                    | 377,000          | 421,386                 |
| 1933/1934 .....                    | 279,300          | —                       |
| 1934/1935 ( <i>förslag</i> ) ..... | 267,200          | —                       |

I sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1933 har lotsstyrelsen lämnat en redogörelse för ett antal säkerhetsanstalter för sjöfarten, vilkas tillgodoseende styrelsen ansett angeläget; och har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1934/1935 för ändamålen i fråga anvisa ett anslag av 322,100 kronor.

I följande sammanställning angivas de olika säkerhetsanstalter, varom fråga är, ävensom den för varje särskilt ändamål beräknade kostnaden:

## A. Bojar.

- |                                                             |        |        |
|-------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 1. En lys- och ljudboj vid inloppsfarleden till Söderhamn   | kronor | 10,000 |
| 2. En lys- och ljudboj i reserv för södra lotsdistriktet .. | »      | 9,800  |

## B. Fyrar.

- |                                                                                 |   |        |
|---------------------------------------------------------------------------------|---|--------|
| 3. Fortsatt elektrifiering av fyrar .....                                       | » | 15,400 |
| 4. Införande av Dalénljus å Varö fyr i Göteborgs södra skärgård .....           | » | 16,000 |
| 5. Anordnande av agafyr å skäret Fläsklösa i farleden Landsort—Södertälje ..... | » | 1,700  |
| 6. Anordnande av agafyr å Verkö invid Karlskrona ....                           | » | 1,900  |

## C. Radiofyrar, radiotelefoner och mistsignalanläggningar.

- |                                                                                                                                                          |   |        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|--------|
| 7. Anordnande av radiofyr m. m. å fyrskeppet »Almagrundet» .....                                                                                         | » | 95,000 |
| 8. Anordnande av radiofyr m. m. vid Stora Karlsö fyrplats å Gotlands västkust .....                                                                      | » | 39,000 |
| 9. Komplettering av radiofyranläggningen å fyrskeppet »Finngrundet» .....                                                                                | » | 5,000  |
| 10. Förbättring av mistsignaleringen vid Berguddens fyr i Västra Kvarnen .....                                                                           | » | 11,500 |
| 11. Ändring av klockstapel för och montage av en automatiskt verkande slagmekanism för mistsignalklockan vid Måsknuvs fyr i Stockholms södra skärgård .. | » | 2,600  |

## D. Hamnar och lotsuppassningshus.

- |                                                                            |   |        |
|----------------------------------------------------------------------------|---|--------|
| 12. Tillbyggnad av lotsuppassningshuset vid Malören, Kalix lotsplats ..... | » | 6,000  |
| 13. Förbättring av hamnförhållandena vid Landsorts lotsplats .....         | » | 47,000 |
| 14. Tillbyggnad av lotsuppassningshus m. m. vid Landsorts lotsplats .....  | » | 7,000  |

## E. Bostäder.

- |                                                                                   |   |        |
|-----------------------------------------------------------------------------------|---|--------|
| 15. Förbättring av bostadsförhållandena m. m. vid Svenska Högarnes fyrplats ..... | » | 23,900 |
| 16. Förbättring av bostadsförhållandena vid Paternosters fyrplats .....           | » | 19,000 |

- |                                                                                              |   |        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|---|--------|
| 17. F. Anskaffande av arbetsredskap och arbetsmaskiner för lotsverkets byggnadsarbeten ..... | » | 11,300 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|---|--------|

Summa kronor 322,100.

Då de under punkterna 12 och 15 i förestående förteckning upptagna arbetena, avseende dels tillbyggnad av lotsuppassningshuset vid Malören, Kalix lotsplats, dels förbättring av bostadsförhållandena m. m. vid Svenska Högarnes fyrplats, synas mig kunna utan större olägenhet anstå

och jag sålunda ej ämnar tillstyrka lotsstyrelsens framställning om äskande av medel för nämnda arbetens utförande, saknar jag anledning att här lämna en närmare redogörelse för styrelsens förslag med avseende härå.

Vad angår övriga punkter i förteckningen anhåller jag att till en början få i huvudsak återgiva vad lotsstyrelsen till stöd för sina förslag anført.

Beträffande anskaffande av *en lys- och ljudboj vid inloppsfarleden till Söderhamn* uttalar styrelsen:

Det hade sedan länge framstått som ett angeläget önskemål inom sjöfartskretsar att för angöring av Söderhamnsleden utanför fyren Norrut-haret i närheten av Hällgrund få tillgång till en lys- och ljudboj. En dylik boj skulle bliva till mycket stor nytta särskilt vid disig luft och tjocka, under vilka omständigheter det erbjöde betydande svårigheter för från sjön kommande fartyg att med nuvarande angöringsmöjligheter taga sig in uti farleden med undvikande av de omkring inloppet spridda, farliga grunden. I denna farled försigginge en livlig och viktig sjöfart. Lotsstyrelsen hade år 1931 låtit utlägga en klockboj ost om fyren Norrut-haret. Denna åtgärd hade emellertid visat sig icke vara tillfyllest. Kostnaden för anskaffande av en lys- och ljudboj av ifrågavarande slag beräknades till 10,000 kronor.

Förslaget om *en lys- och ljudboj i reserv för södra lotsdistriktet* motiverar styrelsen sålunda:

Inom södra lotsdistriktet funnes sex lotsverket tillhöriga lysbojar med mistsignalapparat. I reserv för dessa funnes allenast en boj av samma slag. Reservbojen kunde icke användas för flera än de fyra av ifrågavarande sex bojstationer, vilka voro belägna vid Skånes kuster. Å bojstationerna utanför Karlskrona och Utlängan på Blekingekusten måste därför för närvarande i förekommande fall utläggas reservboj utan mistsignalapparat, varigenom sjöarten åsamkades vissa svårigheter och olägenheter. I södra Kalmarsund inom östra lotsdistriktet funnes även en station för lysboj med mistsignalapparat, benämnd Yttre Stengrund. Någon reservlysboj av motsvarande slag hade ej kunnat tilldelas östra lotsdistriktet, varför nyss omförmälda svårigheter och olägenheter för sjöfarten gjorde sig gällande jämväl med avseende å sistnämnda bojstation. Om södra lotsdistriktet kunde tilldelas ytterligare en lys- och ljudboj i reserv att förläggas till lämplig plats i Blekinge och disponeras vid förefallande behov, då nämnda tre med mistsignalapparat försedda lysbojar utarför Karlskrona och Utlängan samt vid Yttre Stengrund måste intagas för den årliga översynen eller eljest vid felaktighet å bojarna, vore mycket vunnet för sjösäkerheten. Kostnaden för bojen beräknades till 9,800 kronor.

I avseende å frågan om *fortsatt elektrifiering av fyrar* anför styrelsen: Lotsstyrelsen hade under de senare åren satts i tillfälle att elektrifiera ett antal fyrar. Härigenom hade driftkostnaderna kunnat nedbringas och ljusstyrkorna ökats. Hittills hade inalles 25 av lotsverkets landfyrar anordnats för elektrisk belysning. Lotsstyrelsen finge föreslå, att för budgetåret 1934/1935 medel anvisades för införande av elektrisk belysning

i ytterligare följande nio fyrar, nämligen: fyren med ständig bevakning Falsterbo samt fyrarna utan ständig bevakning Skanör, Ängelholm, Lilla Varholmen, södra och norra, Hällsö, Stuvö samt Björkö, södra och norra, de sex sistnämnda belägna vid farleden Göteborg—Marstrand.

Den särskilda motivering, som lotsstyrelsen härefter lämnar för elektrifieringen av ifrågavarande fyrar, torde det ej vara erforderligt att här återgiva. Kostnaderna för elektrifieringsarbetet i fråga beräknas av styrelsen för Falsterbo fyr till 4,300 kronor, för Skanörs fyr till 2,000 kronor, för Ängelholms fyr till 1,900 kronor samt för överensfyrarna Lilla Varholmen, södra och norra, Hällsö och Stuvö samt Björkö, södra och norra, till sammanlagt 7,200 kronor.

Lotsstyrelsen övergår härefter till frågan om *införande av Dalénljus å Varö fyr, Göteborgs södra skärgård*, samt anför härom:

Fotogenfyren med ständig bevakning Varö utgjordes av dels en 4:e ordningens linsfyr, inrymd i ett mindre torn på södra gaveln av ett bostadshus av trä, dels en bifyr med spegel i ett fönster på boningshusets norra gavel. Bostadshuset innehölle en bostadslägenhet om tre rum och kök med en fri golvyta av allenast 40 kvadratmeter. Fyren vore en tredje klass fyr. Bemanningen utgjordes av en fyrmästare, varjämte numera å platsen funnes anställt ett extra fyrbiträde under tiden 15 juli—15 maj. Sedan under år 1931 de obevakade agafyrarna Hallands Svartskär och Kungen uppförts vid farleden mellan Nidingen och Varö, hade lotsstyrelsen ansett tidpunkten inne att förändra fyren Varö till fyr utan ständig bevakning och hade för den skull, då fyrmästarbefattningen å Varö genom innehavarens förflyttning under år 1932 blev ledig, tillsatt befattningen endast på förordnande.

Här föreliggande förslag avsåge uppförandet av ett fristående fyrtorn av betong, uppbärande en järnfyrkur, vari skulle uppställas en linsapparat med Dalénljus. Större delen av erforderlig fyrapparat — värde ungefär 10,000 kronor — hade beräknats bli tagen från den agaapparat, som efter elektrifieringen av Falsterbo fyr kunde frigöras från denna fyr. Ny linsapparat måste dock nyanskaffas. Sedan 1933 års riksdag anvisat ett reservationsanslag av 75,000 kronor för anskaffande för lotsverkets behov av viss materiel, bland annat gjutjärnsfyrkurar, komme en dylik kur att användas vid ombyggnaden av Varö fyr. Bostadshuset jämte uthus skulle efter fyrens förändring till fyr utan ständig bevakning bli för lotsverket obehövt och torde med hänsyn till platsens belägenhet kunna finna köpare.

I fråga om *agafyr å Fläsklösa, farleden Landsort—Södertälje*, anför styrelsen:

Å den ungefär fem nautiska mil långa farledssträckan mellan fyren Igelsta och Viads två överensfyrar, strax söder om Södertälje uthamn, funnes ett mindre, lågt skär, benämnt Fläsklösa, vilket vore mycket svårt att iakttaga under mörker, när landen å ömse sidor om skäret vore höga. Särskilt vid stiltje i sundet försvunne skäret helt i speglingen av landen. En mindre agafyr å detta skär skulle bli av stor betydelse för sjöfarten; behovet därav hade länge framförts från sjöfartshåll.

Fyren skulle allenast utgöras av en å en järnställning uppsatt agafyrlykta; järnställningen uppställd å en betongsockel. Fyrkur av lots-

verkets standardmodell skulle alltså ej komma till användning. Fyrapparat med undantag för linslykta vore avsedd att tagas från genom elektrifiering frigjord agaapparat, varigenom anläggningskostnaden beräknades nedgå till 1,700 kronor.

Beträffande *uppförande av en 6:e ordningens agafyr å Verkö invid Karlskrona* utlåter sig lotsstyrelsen sålunda:

I skrivelse den 25 februari 1933 hade lotsstyrelsen uttalat sig över ifrågasatt ny fyrbelyst farled över den s. k. Kronoredden i Karlskrona till kofferdihamnen därstädes och därvid, bland annat, anført, att en fyr å Verkö med en ledande sektor över den nu ej fyrbelysta sträckan från försänkningarna i Aspösund fram till Laboratorieholtens södra vita sektor skulle vara av stor betydelse ej blott för den i farvattnet oerfarne utan även för med farvattnet förtrogna handelsfartygsbefälhavare, vilka hade framhållit önskvärdheten av att en fyr anordnades å Verkö. Från chefen för marinstaben hade jämväl framhållits den mycket stora betydelsen för örlogsflottan av ifrågavarande komplettering av fyrbelysningen vid flottans huvudstation.

Genom att till fyrbyggnaden användes en med anlitande av förenämnda av 1933 års riksdag anvisade anslag anskaffad gjutjärnskur och då fyrapparat med undantag av lins vore avsedd att tagas från genom elektrifiering av annan fyr frigjord agaapparat, kunde anläggningskostnaden för nu ifrågavarande fyr beräknas till 1,900 kronor.

Lotsstyrelsen behandlar härefter spörsmålet om anordnande av *radiofyr m. m. å fyrskeppet Almagrundet* samt anför i sådant avseende:

Efter samråd med kommerskollegium, telegrafstyrelsen, chefen för marinstaben och chefen för sjökarteverket hade styrelsen den 9 november 1931 avgivit utlåtande angående anordnande av radioanläggningar för underlättande av navigeringen vid rikets kuster, därvid styrelsen förordat ett system av radiofyrar med icke riktad sändning. Utbyggnaden av föreslagna radiofyrar, tillhoppa 22 stycken, därav 2 stycken reservstationer, ansågs böra ske i fem etapper. I den första utbyggnadsperioden inginge radiofyrar å fyrskeppen Ölandsrev, Almagrundet och Sydostbrotten samt vid Kullens, Stora Karlsö och Understens fyrplatser. Vid 1933 års riksdag anvisades medel för budgetåret 1933/1934 för radiofyrar å fyrskeppet Ölandsrev samt vid Understens fyrplats, varjämte medel beviljades för byggande av ett nytt fyrskepp för Sydostbrottens fyrskeppsstation, å vilket fyrskepp radiofyr ävenledes avsetts skola anordnas. Lotsstyrelsen finge nu göra framställning om medel för anordnande av två av de tre återstående, i den första utbyggnadsetappen ingående radiofyrarna, nämligen å fyrskeppet Almagrundet samt vid Stora Karlsö fyrplats.

Å fyrskeppet Almagrundet utgjordes fyrbelysningen av agaljus i en 4:e ordningens lins med en ljusstyrka av 3,000 Hefnerljus. Fyrskeppets mistsignalmaskineri bestode av en mistsirén och en undervattensklocka, båda för komprimerad luft och drivna av råoljemotorer.

I samband med anordnande av radiofyr å fyrskeppet borde detta jämväl utrustas med radiotelefon. Därjämte borde å fyrskeppet införas elektrisk belysning för fyrlampan, kompass, fartygs- och signaleringslanternor, hytter och övriga utrymmen. Genom den optiska fyrens elektrifiering skulle ljusstyrkan ökas till ungefär 14,000 Hefnerljus, vilket särskilt un-

der ogynnsamma siktförhållanden vore av stor betydelse. Såsom reserv för den elektriska fyrbelysningen borde den nuvarande agabelysningen bibehållas. Vidare skulle befintligt mistmaskineri för avgivande av luft- och vattenmistsignaler ersättas med ett elektriskt mistmaskineri med luftmembransändare i kombination med radiofyren. Såsom reserv för den elektriskt drivna luftmistsignalanläggningen skulle anordnas en ångtyfon, varvid ångan skulle tagas från förutvarande ångcentral. Fyrskippet vore nämligen utrustat med ångmaskinanläggning för sin framdrivning.

För drift av radio- och luftmistsignalering samt all belysning å fyrskippet borde anordnas en gemensam kraftcentral med två råoljemotorer, varav den ena i reserv. För magasinering av elektrisk energi skulle fyrskippet förses med ett kraftigt accumulatorbatteri. Fyrskippets nuvarande råoljemotorer för drift av luftmistsirén och undervattensklocka vore direkt sammankopplade med och stode på samma bottenplatta som kompressorerna, varför de icke vore användbara för planerad anläggning å fyrskippet. Dessutom vore ifrågavarande motorer, vilka utvecklade allenast 12 hästkrafter, otillräckliga för den nya anläggningen, för vilken krävdes motorer om 20 hästkrafter. Å fyrskippet funnes för närvarande icke plats för såväl luftkomprimeringsmaskineri som elektriska motorgeneratorer och accumulatorbatteri. Även efter ändring av fyrskippet i avsikt att ernå största möjliga utökning av nuvarande förhållandevis trånga maskinutrymmen kunde plats ej beredas för både nuvarande mist-signalmaskineri och för radiofyranläggning m. m. erforderligt elektriskt maskineri jämte batteri. Nuvarande mistsignalmaskineri kunde emellertid i sinom tid komma till användning såsom ersättning för förslitet mistmaskineri å någon annan plats, eventuellt å Stora Karlsö.

Av lotsverkets nitton fyrskippetsstationer vore för närvarande sju utrustade med trådlös förbindelse. Lotsstyrelsen finge, med hänsyn till betydelsen ur olika synpunkter av direkt förbindelse mellan fyrskipp och land, förorda anordnande av radiotelefon även å detta fyrskipp.

Kostnaderna för förändring av maskinrum, anordnande av accumulatorrum, radiohytt m. m. hade beräknats till 21,000 kronor och för övriga föreslagna anskaffningar och arbeten till 71,000 kronor. Enär specialingenjör måste anlitas dels vid uppgörande av slutligt förslag och program för radiofyranläggningen och elektrifieringen i övrigt, dels för kontrollering av arbetsutförandet, dels ock för radiofyrens »kalibrering», hade därjämte till ersättning åt dylikt biträde beräknats ett belopp av 3,000 kronor. Totala kostnaden för föreslagna anordningar och arbeten å fyrskippet Almagrundet belöpte sig alltså till  $(21,000 + 71,000 + 3,000 =)$  95,000 kronor.

Praktiskt taget kunde hela för radioanläggningen erforderlig apparatur utom sändarerören — kostnad omkring 500 kronor — tillverkas inom landet.

Rörande *anordnande av radiofyr m. m. vid Stora Karlsö fyrplats å Gotlands västkust* anför lotsstyrelsen:

Denna fyr vore utrustad med två fyrapparater, nämligen dels en roterande 3:e ordningens lins med luxbelysning, dels, såsom bifyr, ett 1:a ordningens linsfack med veklampa för fotogenbelysning. Å platsen funnes vidare mistsirén för komprimerad luft, uppställd i ett fristående maskinhus invid fyrbyggnaden, i vilken två av de tre ordinarie befattningshavarna vid platsen hade sina bostäder. Erforderliga kompressorer

dreves av gamla s. k. Weylandsmotorer av otillfredsställande beskaffenhet. Då motorer av detta slag numera icke tillverkades, medförde detta stor kostnad och tidsutdräkt vid reparation och komplettering. Vidare droge motorerna stor fotogenkvantitet per hästkrafttimme, vartill komme, att desamma vore så förslitna, att de icke längre kunde bibehållas, utan att driftsäkerheten äventyrades.

I samband med anordnandet av radiofyr å platsen borde fyrbelysningen anordnas för elektrisk drift, enär skötseln av apparater för fyring och mistignalering härigenom bleve underlättad, driftsäkerheten större och fyrens ljusstyrka betydligt ökad i jämförelse med förhållandena, därest fotogenbelysningen skulle bibehållas för fyringen. Då Weylandsmotorerna i en nära framtid måste utbytas mot tidsenliga råoljemotorer, borde i samband med anordnandet av radiofyr och elektrisk fyrbelysning även luftmistsignalmaskineriet förbättras. Detta borde utföras antingen (Alt. I) genom uppsättande av ett elektriskt drivet mistsignalmaskineri, kombinerat med övriga elektriska anläggningar å platsen, eller (Alt. II) genom allenast ersättande av luftmistsignalmaskineriet med det å Almagrundets fyrskepp befintliga, vilket senare maskineri föreslagits till nyersättning. Alt. I, som medförde större driftsäkerhet och för personalen förenklad skötsel, fordrade, vad nuvarande maskinhus anginge, endast tillbyggnad av ett bislag, men droge avsevärt större kostnad än förändringen enligt Alt. II, oaktat vid detta en väsentlig tillbyggnad av maskinhuset krävdes. Kostnaden för förändringen hade enligt Alt. I beräknats till 69,000 kronor och enligt Alt. II till 39,000 kronor. Med hänsyn till dels de besparingssynpunkter, som måste läggas på frågan, dels att Almagrundets nuvarande luftmistsignalmaskineri bleve disponibelt vid verkställandet av föreslagna förändringar å detta fyrskepp, talade enligt lotsstyrelsens förmenande skäl för att arbetena å Stora Karlsö fyr inskränktes till att omfatta uppsättandet av radiofyr och införandet av elektrisk fyrbelysning (Alt. II). I förenämnda kostnadsberäkningar inginge enligt såväl Alt. I som Alt. II en summa av 3,000 kronor för anlitande av specialingenjör.

Praktiskt taget kunde hela för radioanläggningen erforderlig apparatur utom sändarerören — kostnad omkring 500 kronor — tillverkas inom landet.

Rörande spørsmålet om *komplettering av radiofyranläggningen å fyrskeppet Finngrundet* yttrar lotsstyrelsen:

Å detta fyrskepp igångsattes för närvarande radiosignaleringen genom personalen å fartyget. Kontrollur för reglering av sändningstiderna funnes ej ombord. Ett sådant bleve emellertid oundgängligen nödvändigt för att ernå exakta sändningstider, så att störning ej uppstode genom samtidig utsändning från andra inom samma område verkande radiofyrar. Vidare måste sändningen ordnas helt automatiskt, då den noggrannhet i fråga om avsändningstid, som erfordrades, ej stode att erhålla även med stor påpasslighet från personalens sida. Förutom anskaffande av ett för reglering av sändningstiderna erforderligt automatiskt kontrollur måste vissa förändringar vidtagas beträffande radioanläggningen å fyrskeppet i och för möjliggörande av sändning å annan våglängd och med annan tonfrekvens än för närvarande.

Kostnaden för ifrågavarande komplettering kunde beräknas till 5,000 kronor.

Vad angår *förbättring av mistsignaleringen vid Berguddens fyr, Västra Kvarken*, utlåter sig lotsstyrelsen på följande sätt:

Vid 45 av lotsverkets 80 landfyrar med ständig bevakning vore för närvarande luftmistsignalering anordnad. Berguddens fyrplats vore en av de tre platser, vid vilka signalering medelst urverksdrivna klockor verkställdes. Mistsignalering med klockor hade förhållandevis ringa hörvidd, varför detta slags signalapparat borde komma till användning endast undantagsvis eller såsom reserv. Lotsstyrelsen finge föreslå, att mistsignalklockan vid ifrågavarande fyr bleve ersatt med en mindre, motordriven tyfonanläggning utan reservmaskinaggregat för en beräknad kostnad av 11,500 kronor. Erforderligt maskineri av helt inhemsk tillverkning stode att erhålla.

Beträffande frågan om *ändring av klockstapel för och montage av en automatiskt verkande slagmekanism för mistsignalklockan vid Måsknuvs fyr i Stockholms södra skärgård* uttalar lotsstyrelsen:

Måsknuvs fyr vore försedd med en urverksdriven mistsignalklocka, varmed under tjocka eller då siktförhållandena inom mistsignalernas beräknade hörbarhetsområde av annan orsak vore dåliga gäves signal, bestående av ett klämtslag var 15:e sekund. Fyren, av 3:e klass, vore försedd med allenast 4:e ordningens linsapparat med en ljusstyrka för vitt sken av endast 440 Hefnerljus och en lysvidd i siktbart väder av 11 nautiska mil. Fyrapparaten vore uppställd i en lykta å en utbyggnad av platsens bostadshus. Lotsstyrelsen hade haft under övervägande att förändra fyren till fyr utan ständig bevakning, vilken fråga blivit än mera aktuell, sedan sjöfarten i dessa farvatten beretts ökad trygghet genom anläggandet år 1932 av den söder om Måsknuv belägna agafyren Skrapan med lins av 4:e ordningen. Från sjöfartshåll — bland annan sjöfart framginge Gotlandstrafiken förbi Måsknuv — ansågs mistsignaleringen vid Måsknuv vara av sådan betydelse, att den icke borde indragas, ett förhållande som länge utgjort hinder för ändring av fyren till fyr utan ständig bevakning. Numera funnes emellertid att tillgå automatiskt verkande, kolsyre driven slagmekanism för mistsignalklockor. Installation av en sådan vid Måsknuv beräknades, med bibehållande av platsens nuvarande mistsignalklocka, draga en kostnad av 12,300 kronor, varav omkring 9,700 kronor för apparatur jämte erforderliga kolsyrebehållare och 2,600 kronor för ändring av klockstapel och montering av apparaturen. Hörvidden beräknades bli minst densamma som med en urverksdriven mistsignalklocka.

Erforderlig automatiskt arbetande apparatur tillverkades av Svenska Aktiebolaget Gasaccumulator, som på förfrågan från lotsstyrelsen förklarade sig vilja för mistsignalklockan å Måsknuv under ett års tid kostnadsfritt ställa apparatur till styrelsens förfogande för att därefter övertagas av lotsstyrelsen under förutsättning, att apparaturen — särskilt den därtill hörande dimventilen — under denna tid funktionerat driftsäkert och med minst samma hörvidd som ernåddes med nuvarande urverksdrivna slagmekanism. Lotsstyrelsen funne det vara synnerligen önskvärt att under en längre tid få allsidigt pröva den automatiska apparaturens driftsäkerhet och ljudets hörvidd, vilket lämpligen skulle kunna ske vintern 1934/1935. Därest resultatet visade sig tillfredsställande, skulle nu ifrågavarande apparatur av lotsverket övertagas och köpeskillingen därför, ungefärligen 9,700 kronor, tidigast behöva erläggas under budgetåret 1935/

1936. I sådant fall ämnade styrelsen sedermera framlägga förslag om ändring av fyren till fyr utan ständig bevakning med en 4:e ordningens fyrapparat, lämpligen uppställd i ett mindre fyrtorn, som skulle nyuppföras.

Såsom en första åtgärd hade lotsstyrelsen nu funnit sig böra föreslå anvisande för budgetåret 1934/1935 av ett anslag å 2,600 kronor till ändring av klockstapel och för montering av en automatiskt verkande slagmekanism för mistsignalklockan vid fyrplatsen.

I avseende å frågan om *förbättring av hamnförhållandena vid Landsorts lotsplats i Stockholms södra skärgård* har lotsstyrelsen i nu förevarande skrivelse — under erinran att i det för budgetåret 1933/1934 anvisade anslaget till säkerhetsanstalter för sjöfarten ingår en anslagspost å 30,000 kronor för ifrågavarande ändamål — hemställt, att av riksdagen måtte äskas ytterligare 47,000 kronor i överensstämmelse med vad lotsstyrelsen i särskild skrivelse den 22 augusti 1933 föreslagit.

Beträffande denna fråga tillåter jag mig att till en början bringa i erinran, att bland de särskilda, säkerhetsanstalter för sjöfarten avseende ändamål, som funnos upptagna i 1933 års statsverksproposition, ingick förbättring av västra hamnen vid Landsorts lotsplats för en beräknad kostnad av 36,000 kronor samt anordnande av en reservhamn vid Skravelviken å Landsorts nordvästra sida för en beräknad kostnad av 10,000 kronor. Av för sistnämnda båda ändamål erforderliga medel, tillhoppa 46,000 kronor, äskades 30,000 kronor för budgetåret 1933/1934. Vid sidan av ifrågavarande av Kungl. Maj:t framförda förslag, som av lotsstyrelsen betecknats såsom alternativ 2, hade styrelsen framlagt ett annat förslag, alternativ 1, slutande å en beräknad kostnadssumma av 72,000 kronor.

I skrivelse den 22 april 1933, nr 10, har sedermera riksdagen i avseende å ordnandet av hamnförhållandena vid Landsorts lotsplats förklarat, att riksdagen — som i sammanhang med Kungl. Maj:ts förslag på förevarande punkt till behandling förehåft en inom riksdagen väckt motion i ämnet — vid beviljande av medel för nämnda ändamål samtidigt förutsatt, att frågan om dessa arbetens planläggande toges under förnyat övervägande och att därvid nogsamt beaktades, att planläggningen verkställdes så, att önskemålet om hamnförhållandenas ordnande vid lotsplatsen bleve lämpligt och effektivt tillgodosett.

Sedan Kungl. Maj:t därefter anbefallt lotsstyrelsen att, med beaktande av vad riksdagen anført i fråga om ordnande av hamnförhållandena vid Landsorts lotsplats, taga ifrågavarande arbetens planläggning under förnyat övervägande samt till Kungl. Maj:t inkomma med det yttrande och förslag i ämnet, som därav kunde föranledas, har styrelsen med förenämnda skrivelse den 22 augusti 1933 framlagt nytt förslag — betecknat såsom alternativ 3 — till förbättring av ifrågavarande hamnförhållanden. Detta förslags genomförande skulle komma att medföra en ökning med 31,000 kronor av det tidigare för ändamålet i fråga beräknade kostnads-

beloppet av 46,000 kronor. Styrelsen har i detta ämne anfört i huvudsak följande:

Ytterligare på lotsplatsen företagna undersökningar hade såsom resultat lett till uppgörande av ett i vissa delar modifierat förslag av alternativ 1 till hamnens ombyggnad.

Det nu uppgjorda förslaget gäve ej fullt samma hamnutrymme som det sistnämnda. Vid uppgörande av alternativ 3 hade nämligen, i syfte att minska sprängningskostnaderna, smärre ändringar beträffande kajsträckornas läge och riktning vidtagits. Utrymmet vore dock tillräckligt för att bereda två lotsbåtar lämpliga förtöjningsplatser i hamnen samt lämna möjlighet till förtöjning i hamnen även av andra båtar. I väsentliga delar skänkte alltså, vad skydd och utrymme beträffade, detta förslag samma fördelar som det dyrare förslaget och vore betydligt bättre än det billigaste förslaget.

Vad byggnadssättet anginge, avsåges enligt alt. 2 att kajerna skulle byggas medelst träkistor, men enligt alt. 1 att de skulle gjutas av betong och i vattenlinjen beklädas med huggen sten. Nu föreliggande förslag innebure, att betonggjutningen från bottnen skulle ersättas vid viss del av kajsträckan med en kallmur av sten jämte en därå vilande betongmur, försedd med trästockar som avvisare, samt vid annan del av kajsträckan med konsoler av betong eller av pelare av gjutjärnsrör, fyllda med armerad fetbetong, samt ett därpå vilande kajplan av armerad betong. Detta byggnadssätt vore icke oväsentligt enklare och billigare än det i alt. 1 angivna och erbjöde ändock, om ej i fullt samma mån som det sistnämnda, fördelen av väsentligt lägre underhållskostnader för framtiden än vad som kunde antagas bliva fallet enligt alt. 2.

Den kostnad, som hamnens ombyggnad enligt nu ifrågavarande förslag skulle draga, hade med nuvarande arbetslöner och materialkostnader beräknats till 47,000 kronor, d. v. s. 11,000 kronor mer än den enligt alt. 2 beräknade kostnaden. Med hänsyn till de fördelar i olika avseenden, som vore förknippade med alt. 3 i jämförelse med alt. 2, måste detta tilläggsbelopp anses vara tämligen ringa.

Lotsstyrelsen hade vidare haft under förnyat övervägande frågan om anordnande av en vågbrytare utanför västra hamnen, avsedd att vid sjöhävning underlätta in- och utseglingen. På sätt framginge av lotsstyrelsens framställning den 30 augusti 1932 om anslag till säkerhetsanstalter för sjöfarten 1933/1934 hade lotsarna påyrkat anläggande av en omkring 120 meter lång vågbrytare ut till det utanför hamnen belägna skäret Hamnbådan. En dylik vågbrytare hade inom styrelsen överslagsvis uppskattats draga en kostnad av 300,000 kronor. På grund av den stora kostnaden hade även framförts två andra förslag till anordnande av vågbrytare för en beräknad kostnad av 100,000 kronor respektive 20,000 kronor. Det billigaste av dessa båda förslag avsåge en ungefär 30 meter lång vågbrytararm, sträckande sig från land till en utanför hamnmynningen belägen bränning Hamnstenen. En till Hamnstenen utlagd vågbrytare skulle minska den förefintliga tendensen till bildande av sådana av Hamnstenen vid kraftig sjöhävning orsakade grundbrott, vilka nu stundom försvårade eller omöjliggjorde lotskutterns framförande, och skulle vågbrytaren alltså medverka till en begränsning av antalet tillfällen, då västra hamnen vore omöjlig att användas för lotsningstjänsten. Styrelsen funne sig därför böra förorda, att en dylik vågbrytare finge komma till utförande samtidigt med övriga hamnarbeten vid Landsort. Att så

skedde vore även förutsättningen för att kostnaden för vågbrytaren skulle stanna vid det beräknade beloppet, 20,000 kronor.

Vid bifall till styrelsens nu framlagda förslag och med tillägg av återstoden av det tidigare beräknade kostnadsbeloppet skulle sålunda för budgetåret 1934/1935 för ifrågavarande ändamål avses ett belopp av  $(11,000 + 20,000 + 16,000 =) 47,000$  kronor.

Lotsstyrelsen övergår härefter i sin nu förevarande skrivelse av den 31 augusti 1933 till frågan om *tillbyggnad av lotsuppassningshus m. m. vid Landsorts lotsplats* samt anför härom följande:

I samband med de arbeten för förbättring av hamnförhållandena vid Landsorts lotsplats, vilka enligt lotsstyrelsens förslag skulle komma att utföras under budgetåren 1933/1934 och 1934/1935, vore det ändamålsenligt att verkställa tillbyggnad och reparation av lotsplatsens uppassningshus. Detta hus, som uppfördes år 1871, vore 6.6 meter långt och 4.75 meter brett samt innehölle ett rum med en rumshöjd av 2.4 meter och en förstuga. I rummet uppehölle sig såväl vakthavande som i beredskap liggande lotsar, vilka sistnämnda icke kunde erhålla erforderlig ostörd vila, i all synnerhet som telefon för mottagande av beställning av lots jämväl vore installerad i rummet. Personalen hade över förhållandet anfört klagomål, vilka måste anses befogade. Därest erforderliga medel ställdes till lotsstyrelsens förfogande, avsåge styrelsen att dels utöka lotsuppassningshuset med ett rum för i beredskap liggande lotsar, dels ock verkställa en omfattande välbehövlig reparation av detsamma. Lotsplatsens fristående utkiksställning av trä, som på grund av rötskador vore i behov av förnyelse, borde samtidigt ersättas med en utkiksställning av trä, anordnad på lotsuppassningshusets tak. Kostnaden för berörda arbeten hade beräknats till sammanlagt 7,000 kronor.

Angående *förbättrande av bostadsförhållandena vid Paternosters fyrplats utanför Marstrand* anför lotsstyrelsen:

Vid Paternosters 1:a klass fyr, där personalen utgjordes av en fyrmästare, en fyrvaktare och ett fyrbiträde samt ett extra biträde under semestertid, funnes ett för personalen gemensamt bostadshus av trä, uppfört år 1867 och innehållande lägenheter för de tre befattningshavarna samt dessutom ett med kokvrå försett vindsrum, tidvis använt till skolorum, tidvis för extra biträde. Fyrmästarlägenheten omfattade tre rum och kök om sammanlagt cirka 64 kvadratmeters fri golvyta samt fyrvaktar- och fyrbiträdeslägenheterna vardera ett rum och kök om cirka 33 kvadratmeters fri golvyta. Rumshöjden vore cirka 2.5 meter i bottenvåningen och i vindsrummet, vars fria golvyta vore omkring 24 kvadratmeter, cirka 2.1 meter. Förändringen avsåge att förlänga bostadshuset, vilket ej kunde äga rum utan avsevärt bergsprägningsarbete, och att anordna lägenheter om två rum och kök för fyrvaktaren och fyrbiträdet, i samband varmed hela bostadshuset skulle undergå erforderlig reparation och modernisering såsom ompanelning å avsevärda väggytor, insättning av kopplade fönsterbågar m. m. Sammanlagda kostnaden för dessa förbättringsarbeten beräknades utgöra 19,000 kronor.

Slutligen upptager lotsstyrelsen frågan om *anskaffande av arbetsredskap och arbetsmaskiner för lotsverkets byggnadsarbeten*. Härom anför styrelsen:

Vid ett par tidigare tillfällen, nämligen åren 1914 och 1919, hade efter framställning från lotsstyrelsen medel anvisats för enahanda ändamål. Medel erfordrades nu, förutom till ersättning av försliten arbetsredskap, till anskaffning av mera tidsenlig, arbets- och tidsbesparande arbetsmaterial att komma till användning vid lotsverkets arbeten ute i de sex lotsdistrikten. För byggnadsarbetena behövdes en ny utrustning av bergborrningsmaskineri för komprimerad luft i stället för ett förslitet dylikt maskineri och ytterligare en motordriven betongblandare ävensom friktionsspel med nock och kranarm. Då vattenbyggnadsarbeten vore mera beroende än det stora flertalet övriga byggnadsarbeten av rådande väderleksförhållanden, vore det av stor betydelse att vid gynnsam väderlek kunna forcera byggnadsarbeten av förstnämnda slag. Kostnaden för här uppräknade materiel hade beräknats till 11,300 kronor, därav för bergborrningsmaskineriet 7,800 kronor. Under senare år hade för byggnadsarbetenas rationella drivande i några fall erforderlig maskinell utrustning fått förhyras, vilket i längden ställde sig oekonomiskt.

Departements-  
chefen.

Lotsstyrelsens förslag, i den mån desamma av mig nu återgivits, finner jag mig böra biträda, då de arbeten, som däri avses, synas mig vara av beskaffenhet att icke kunna utan betydande olägenheter uppskjutas. I enlighet härmed skulle sålunda erfordras det av styrelsen angivna totalbeloppet med avdrag för de under punkterna 12 och 15 i förteckningen upptagna posterna eller  $(322,100 - 6,000 - 23,900 =) 292,200$  kronor.

Av en på min anmodan inom lotsstyrelsen upprättad, den 18 november 1933 dagtecknad promemoria inhämtas, att å vissa av de anslagsposter till säkerhetsanstalter för sjöfarten, avseende numera avslutade arbeten, till vilka medel beviljats under åren 1914—1932, uppstått en reservation å tillhoppa 50,018 kronor 69 öre. Andra poster åter förete en brist å sammanlagt 11,354 kronor 85 öre.

Riksdagens medgivande torde böra utverkas, att av nämnda reservation ett belopp av 11,354 kronor 85 öre må få användas för täckande av omförmälda, av lotsstyrelsen anmälda brist. Av återstoden  $(50,018: 69 - 11,354: 85 =) 38,663$  kronor 84 öre synes förslagsvis ett belopp av 25,000 kronor böra tagas i anspråk såsom bidrag till finansiering av de säkerhetsanstalter, som i enlighet med mitt förslag nu skulle komma till utförande.

I händelse av bifall härtill skulle det belopp, för vilket anslag nu bör av riksdagen äskas, kunna begränsas till  $(292,200 - 25,000 =) 267,200$  kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till säkerhetsanstalter för sjöfarten för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av ..... kronor 267,200,

dels medgiva, att av den reservation å sammanlagt 50,018 kronor 69 öre, som uppstått å olika under tiden från och med år 1914 till och med budgetåret 1932/1933 till säkerhetsanstalter för sjöfarten anvisade anslags-

poster, avseende numera slutförda arbeten, må för anordnande av sådana säkerhetsanstalter, vilkas utförande av mig nu förordats, tagas i anspråk ett belopp av 25,000 kronor,

*dels ock* medgiva, att av nyssnämnda reservation må till täckande av brist, uppkommen å andra dylika anslagsposter, tagas i anspråk ett belopp av 11,354 kronor 85 öre.

[15.] 20. Patent- och registreringsverket. Enligt numera tillämpade budgetprinciper bör det ordinarie förslagsanslaget till patent- och registreringsverket uppföras i riksstaten med samma belopp som inkomsttiteln »Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter». I enlighet härmed äro i riksstaten för innevarande budgetår ifrågavarande anslag och inkomsttitel upptagna med enahanda belopp av 1,500,000 kronor. De inflytande avgifterna tillgodoföras över anslaget en särskild fond, »patent- och registreringsverkets fond», från vilken utgifterna för verket bestridas.

Den av 1933 års riksdag godkända staten för patent- och registreringsverket har följande utseende:

|                                                                                                               |        |         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis .....                                                       | kronor | 564,700 |
| Avlöningar till å övergångsstat uppförda en byrådirektör och en registrator, förslagsvis .....                | »      | 18,000  |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, vikariatsersättningar m. m., förslagsvis .....              | »      | 300,000 |
| Expenser, förslagsvis .....                                                                                   | »      | 64,000  |
| Fastigheten, förslagsvis .....                                                                                | »      | 15,000  |
| Postavgifter och transportkostnader, förslagsvis .....                                                        | »      | 8,500   |
| Resor, förslagsvis .....                                                                                      | »      | 1,000   |
| Publikationer, efter avdrag av influtna prenumerationsavgifter och dylikt, samt kungörelser, förslagsvis .... | »      | 160,000 |
| Återställda registrerings- m. fl. avgifter, förslagsvis ....                                                  | »      | 25,000  |
| Bidrag till patentunionens internationella byrå i Bern, förslagsvis .....                                     | »      | 2,600   |
| Pensioner åt avskedade tjänstemän, förslagsvis .....                                                          | »      | 50,000  |
| Dyrtidstillägg, förslagsvis .....                                                                             | »      | 85,000  |

Summa kronor 1,293,800.

I skrivelse den 11 augusti 1933 har *patent- och registreringsverket*, under framhållande att vissa av ämbetsverkets ordinarie befattningshavare kort före eller under budgetåret 1934/1935 komme att avgå med pension,

hemställt om sådan ändring i den för verket nu gällande staten, att anslagsposten till pensioner åt avskedade tjänstemän upptoges med ett till 65,000 kronor förhöjt belopp.

I detta sammanhang torde jag få anmäla en av *styrelsen för Svenska uppfinnareföreningen* i skrivelse den 22 september 1931 gjord framställning om statsbidrag till inrättande av ett uppfinnarekontor. I sin skrivelse anför styrelsen om det ifrågasatta kontorets verksamhet bland annat följande:

Ett uppfinnarekontor, såsom styrelsen tänkt sig detsamma, skulle i första hand till uppfinnarnes fromma bedriva rådgivnings- och upplysningsverksamhet rörande alla frågor, som berörde uppfinnareverksamheten och uppfinningars patentskydd. Ytterst skulle kontorets arbete tjäna ett allmänt intresse och i ett visst avseende skulle det tämligen direkt bli av betydelse för staten. Genom kontorets verksamhet skulle bland annat åtskilliga oerfarna uppfinnare kunna inriktas från ett meningslöst arbete med att på nytt experimentera ut och söka patentera uppfinningar, som redan förut vore gjorda, till en uppfinnareverksamhet av verklig betydelse. Som en följd därav skulle givetvis åtskilliga patentansökningar och experimentarbeten å redan kända, meningslösa eller oekonomiska uppfinningar kunna inhiberas, varigenom en hel del onödigt och förlustbringande arbete i patent- och registreringsverket avlastades och patentansökningsavgifter och experimentkostnader inbesparades för uppfinnarne. Å andra sidan skulle kontorets uppgift icke avse att bedriva patentombudsverksamhet i vanlig mening, utan när efter sakkunnig bedömning en uppfinning befundes vara av det värde, att goda skäl funnes för dess patentering, skulle den rådfrågande hänvisas till vederhäftiga, av föreningen godkända patentombud, varemot upphovsmannen till bedömda och underkända uppfinningar skulle rådask till att avstå från deras fullföljande och patentering. Uppfinnarne skulle vidare från kontoret kunna erhålla rådgivande hjälp dels vid uppfinningars tekniska utformning dels ock vid patenterade uppfinningars försäljning och exploatering. Slutligen kunde det tänkas, att uppfinnarekontoret utvecklades därhän, att det bleve en verklig uppfinnarebörs, där goda uppfinningar, sakkunnigt bedömda och granskade av fackmän, kunde utbjudas och säljas till vederhäftiga fabrikanter under kontorets kontroll.

Årliga kostnaderna för kontorets drift kunde, på sätt upprättat statsförslag utvisade, uppskattas till 19,500 kronor. Efter avdrag av beräknade inflytande konsultationsavgifter 2,500 kronor och bidrag från enskilda 5,000 kronor utgjorde underskottet 12,000 kronor.

Framställningen utmynnar i en hemställan om ett årligt bidrag å 12,000 kronor, att utgå antingen från manufakturförlagslånefondens räntemedel eller från patent- och registreringsverkets överskottsmedel.

Över berörda framställning hava patent- och registreringsverket den 23 oktober 1931, kommerskollegium den 15 januari och statskontoret den 29 februari 1932 avgivit infordrade utlåtanden. Vid kollegii utlåtande är fogat ett från ingenjörsvetenskapsakademien införskaffat tillstyrkande yttrande.

*Patent- och registreringsverket* har i sitt utlåtande anfört bland annat följande:

Ämbetsverket kunde livligt vitsorda behovet av en institution av det slag, som avsåges med det tilltänkta uppfinnarekontoret. Talrika till ämbetsverket från uppfinnare inlöpande förfrågningar om någon uppfinnings värde, om tillvägagångssättet för erhållande av patent eller om lämpligt förfarande för en uppfinnings exploaterande m. m. ävensom om bistånd såväl i nämnda avseenden som ekonomiskt talade ett tydligt språk om behovets förefintlighet.

Ämbetsverket, som ej ansåge sig böra framställa någon erinran mot det begärda statsbidragets storlek, finge dock för sin del avstyrka, att verkets medel anlitas för ändamålet. Därest statsbidrag beviljades, syntes statlig tillsyn över dess användande lämpligen böra anordnas under någon form, t. ex. genom att statsmyndighet utsåge ledamot av uppfinnarekontorets styrelse, genom anordnande av inspektion eller genom skyldighet för kontoret att till statsmyndighet avgiva rapport om sin verksamhet.

*Kommerskollegium* har uttalat sig i huvudsak sålunda:

I likhet med patent- och registreringsverket samt ingenjörsvetenskapsakademien funne kollegium föreningens förslag synnerligen beaktansvärt. Detsamma berörde en sida av näringsfrämjandet, som hittills varit jämförelsevis litet beaktad, nämligen uppfinnareverksamhetens så att säga praktiska arbetsformer. Att här förelåge en brist syntes hava ganska väl klarlagts i den remitterade framställningen och kollegium delade föreningens mening, att det vore önskvärt, att i sådant avseende kunde åtminstone läggas grunden till en bättre sakernas ordning.

Mot den uppgjorda organisationsplanen syntes icke vara något att i huvudsak erinra. Skulle kontoret ifråga kunna prestera någon avsevärdare arbetsinsats på sitt område, borde en väsentligt mindre vidlyftig organisation av praktiska skäl icke ifrågasättas. En viss nedprutning, förslagsvis med 2,000 kronor, ansåge dock kollegium icke skulle äventyra företagets förmåga att fylla sin uppgift, åtminstone till att börja med.

Beträffande storleken av ett eventuellt statsunderstöd tillstyrkte kollegium, att detta bidrag bestämdes till högst 7,500 kronor, motsvarande hälften av skillnaden mellan omkostnaderna, beräknade till 17,500 kronor, och konsultationsavgifterna, beräknade till 2,500 kronor. Kollegium ville i detta sammanhang framhålla, att kollegium funne ett enligt den angivna planen ordnat uppfinnarekontor hava sådant samband med patentmyndighetens allmänna uppgift, att, om objektiva förutsättningar i övrigt vore för handen, anvisande av patentmedel såsom bidrag till kontorets organisationskostnader icke borde vara uteslutet. Skulle det befinnas omöjligt att på detta eller annat sätt erhålla full täckning för det föreslagna understödsbeloppet, ville kollegium tillstyrka, att av manufakturförlagslånefonden högst 5,000 kronor anvisades för ändamålet.

*Statskontoret* har utlåtut sig sålunda:

Med hänsyn till vad som framhållits såväl från patent- och registreringsverkets som från kommerskollegii sida i fråga om behovet och nytan av en institution av det slag, som avsåges med det tilltänkta uppfinnarekontoret, ville statskontoret icke motsätta sig, att något understöd av statsmedel lämnades för ändamålet.

I likhet med kommerskollegium ansåge statskontoret, att de uppgifter, som skulle tillkomma uppfinnarekontoret, stode i sådant samband med patent- och registreringsverkets verksamhet, att ett anlitan- de av patent- medlen för eventuellt stöd från statens sida vore motiverat. Skulle ett anslag från manufaktur- förlagslånefonden dock anses påkallat, borde detta enligt statskontorets mening begränsas till det av kommerskolle- gium angivna beloppet.

Kostnaderna för kontorets drift hava i ett av styrelsen för svenska uppfinnareföreningen sedermera ingivet reviderat statförslag uppskattats till 13,750 kronor årligen. Till täckande härav beräknas inflyta i konsul- tationsavgifter 1,750 kronor och i bidrag från enskilda 3,500 kronor. Un- derskottet skulle sålunda belöpa sig till 8,500 kronor.

*Departements-  
chefen.*

På hemställan av chefen för finansdepartementet har Kungl. Maj:t förut denna dag beslutat att i förslaget till riksstat för budgetåret 1934/ 1935 upptaga inkomsttiteln »Patent- och varumärkes- samt registrerings- avgifter» med samma belopp som i löpande riksstat eller med 1,500,000 kronor. Vid sådant förhållande bör, på sätt jag nyss framhållit, det med nämnda inkomsttitel kommunicerande anslaget till patent- och registre- ringsverket uppföras med enahanda belopp.

På de av ämbetsverket anförda skäl torde anslagsposten till pensio- ner åt avskedade tjänstemän böra höjas från nuvarande belopp 50,000 kronor till 65,000 kronor.

Vad därefter angår den av styrelsen för svenska uppfinnareföreningen gjorda framställningen om statsbidrag till ett uppfinnarekontor, finner jag, i likhet med de hörda myndigheterna, önskvärt, att ett dylikt kontor kommer till stånd, och vill förorda, att staten lämnar bidrag till verksam- heten. Då det blivande kontorets arbete står i ett visst samband med och kan vara till nytta för patent- och registreringsverkets verksamhet, synes det mig naturligt, att för bidraget anlitas verkets inkomstmedel. Mot den för kontorets verksamhet upplagda planen och de beräknade års- utgifternas storlek har jag icke någon erinran att framställa. Stats- bidraget synes böra bestämmas till ett årligt belopp av 8,000 kronor. Så- som villkor för bidragets uppbärande torde böra föreskrivas, att, oavsett konsultationsavgifter och andra dylika inkomster, ett belopp, motsvaran- de minst hälften av statsbidraget, tillföres kontoret i bidrag från enskilt håll, samt vidare att statsmyndighet skall äga utse ledamot i kontorets styrelse och revisor för granskning av dess verksamhet och räkenskaper, ävensom att kontoret skall vara skyldigt att till statsmyndighet avgiva rapport rörande verksamheten. I övrigt lär det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa de närmare villkoren för statsbidragets tillgodonju- tande.

Det ifrågavarande bidraget till uppfinnarekontoret torde böra uppta- gas i patent- och registreringsverkets stat.

Då jag utöver vad som av det föregående framgår icke har att föreslå någon ändring i den för patent- och registreringsverket nu gällande staten, skulle denna sålunda från och med den 1 juli 1934 erhålla följande utseende:

|                                                                                                               |        |         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis .....                                                       | kronor | 564,700 |
| Avlöningar till å övergångsstat uppförda en byrådirektör och en registrator, förslagsvis .....                | »      | 18,000  |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, vikariatsersättningar m. m., förslagsvis .....              | »      | 300,000 |
| Expenser, förslagsvis .....                                                                                   | »      | 64,000  |
| Fastigheten, förslagsvis .....                                                                                | »      | 15,000  |
| Postavgifter och transportkostnader, förslagsvis .....                                                        | »      | 8,500   |
| Resor, förslagsvis .....                                                                                      | »      | 1,000   |
| Publikationer, efter avdrag av influtna prenumerationsavgifter och dylikt, samt kungörelser, förslagsvis .... | »      | 160,000 |
| Återställda registrerings- m. fl. avgifter, förslagsvis ....                                                  | »      | 25,000  |
| Bidrag till patentunionens internationella byrå i Bern, förslagsvis .....                                     | »      | 2,600   |
| Bidrag till uppfinnarekontoret .....                                                                          | »      | 8,000   |
| Pensioner åt avskedade tjänstemän, förslagsvis .....                                                          | »      | 65,000  |
| Dyrtidstillägg, förslagsvis .....                                                                             | »      | 85,000  |

Summa kronor 1,316,800.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna det av mig förordade förslaget till stat för patent- och registreringsverket, att tillämpas från och med den 1 juli 1934,

*dels* upptaga det *ordinarie* förslagsanslaget till patent- och registreringsverket med oförändrat belopp ..... kronor 1,500,000.

[16.] 21. Kostnader för den överståthållarämbetet och länsstyrelserna allgande befattning med vissa slag av registrering.

| Budgetår                  | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|---------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....           | 10,000           | 12,706                  |
| 1932/1933 .....           | 10,000           | 17,013                  |
| 1933/1934 .....           | 10,000           | —                       |
| 1934/1935 (förslag) ..... | 10,000           | —                       |

Från ifrågavarande anslag bestridas kostnaderna för de av överståthållarämbetet och länsstyrelserna omhändertagda registreringar och kungöranden

om anmälningar till förenings-, försäkrings- och handelsregistren. De för dylika registreringar och anmälningar inflytande avgifterna tillföras anslaget såsom särskilda uppbördsmedel.

Såsom synes av ovan återgivna siffersammanställning, har anslaget, som för vart och ett av de senare budgetåren upptagits med 10,000 kronor, för budgetåren 1931/1932 och 1932/1933 rätt avsevärt överskridits. Då fråga emellertid är att vidtaga åtgärder, varigenom anslagsbelastningen skulle komma att nedbringas, synes tillräcklig anledning icke föreligga att nu höja anslagsbeloppet. De för registreringar och anmälningar inflytande avgifterna torde alltså böra såsom uppbördsmedel tillföras anslaget.

Under återopande av det anförda, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av kostnaderna för den överståthållarämbetet och länsstyrelserna åliggande befattningen med registreringar och anmälningar till förenings- med flera register för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 10,000.

**22. Försäkringsinspektionen, oförändrat ordinarie förslagsanslag** ..... kronor 95,000.

[17.] **23. Statens provningsanstalt.** Utgifterna för statens provningsanstalt bestridas från ett under tionde huvudtiteln upptaget ordinarie förslagsanslag, varvid dock är att märka, att dyrtidstillägg och provisoriskt dyrortstillägg till anstaltens personal utgå från huvudtitelns allmänna anslag för nämnda ändamål. Inkomsterna från anstalten uppföras å riksstatens inkomstsida å särskild titel under rubriken »Uppbörd i statens verksamhet».

Beträffande anstaltens faktiska utgifter och inkomster samt de tillskott av statsmedel, som under senare år erfordrats för uppehållande av anstaltens verksamhet, hänvisar jag till den sammanställning härutinnan, som finnes intagen i tionde huvudtiteln, sid. 81, i 1932 års statsverksproposition. Till komplettering må nämnas, att för budgetåren 1931/1932 och 1932/1933 utgifterna — inbegripet kostnaderna för dyrtidstillägg — utgjort sammanlagt respektive 402,200 kronor och 386,400 kronor samt inkomsterna 305,100 kronor och 302,100 kronor. Tillskotten av statsmedel hava alltså för nämnda båda budgetår uppgått till 97,100 kronor respektive 84,300 kronor.

I riksstaten för nu löpande budgetår är det ordinarie förslagsanslaget till statens provningsanstalt upptaget med 341,100 kronor.

Den av 1933 års riksdag godkända staten för provningsanstalten har följande utseende:

## Avlöningsstat.

|                                                                                          |                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| Avlöningar till ordinarie befattningshavare,<br><i>förslagsanslag</i> .....              | kronor 165,000         |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattnings-<br>havare m. m., <i>förslagsanslag</i> ..... | » 42,000               |
| Tillfälliga biträden, <i>förslagsanslag</i> .....                                        | » 40,000               |
| Inspektörens arvode .....                                                                | » 1,000 kronor 248,000 |

## Övergångsstat.

|                                         |               |
|-----------------------------------------|---------------|
| Avlöningar, <i>förslagsanslag</i> ..... | kronor 30,600 |
|-----------------------------------------|---------------|

## Omkostnadsstat.

|                                                                                                                                          |                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| Till gas och elektrisk ström, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                                | kronor 9,000          |
| » värme, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                                                     | » 5,000               |
| » inventarier och maskiner m. m. ....                                                                                                    | » 4,000               |
| » bibliotek .....                                                                                                                        | » 2,000               |
| » glasvaror, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                                                 | » 4,000               |
| » laboratorieutensilier, kemikalier, materi-<br>alier, förbrukningsartiklar, provnings-<br>anordningar m. m., <i>förslagsanslag</i> .... | » 18,000              |
| » expenser, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                                                  | » 14,000              |
| » resor, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                                                     | » 4,000               |
| » publikationer, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                                             | » 1,000               |
| » underhåll av tomten m. m., <i>förslagsan-<br/>slag</i> .....                                                                           | » 1,500 kronor 62,500 |
| <i>Förslagsanslag</i> kronor 341,100.                                                                                                    |                       |

I skrivelse den 24 augusti 1933 har *styrelsen för statens provningsanstalt* framlagt förslag till utgiftsstat för anstalten under budgetåret 1934/1935. Förslaget innebär vissa höjningar i avlönings- och omkostnadsstaterna, sådana dessa nu äro fastställda.

Beträffande *avlöningsstaten* föreslås ökning av anslagsposten till tillfälliga biträden med 14,000 kronor eller från 40,000 kronor till 54,000 kronor. Såsom motivering härför anför *styrelsen* följande:

Kostnaderna för tillfälliga biträden vore beroende av den arbetsvolym till följd av inkommande uppdrag, som anstalten hade att utföra. Under budgetåret 1932/1933 hade anstaltens inkomster uppgått till 302,100 kronor och kostnaderna för tillfälliga biträden till 57,871 kronor. Under nämnda — liksom föregående — budgetår hade i kostnaderna för tillfälliga biträden även ingått utgifterna för renhållning och städning av anstaltens lokaler. Dessa utgifter, som under budgetåret 1932/1933 uppgått till omkring 3,250 kronor, skulle emellertid enligt Kungl. Maj:ts beslut från och med ingången av löpande budgetår bestridas från den i anstaltens omkostnadsstat ingående anslagsposten till expenser. Med hänsyn härtill beräknade *styrelsen*, som uppskattade anstaltens inkom-

ster under budgetåret 1934/1935 till omkring 300,000 kronor, kostnaden för tillfälliga biträden under samma budgetår till 54,000 kronor.

I *omkostnadsstaten* föreslår styrelsen följande ändringar, nämligen dels sänkning av anslagsposten till värme med 500 kronor eller från 5,000 kronor till 4,500 kronor, dels ock höjning av anslagsposten till expenser med 3,500 kronor eller från 14,000 kronor till 17,500 kronor. Därjämte föreslås, att anslagsposten »inventarier och maskiner m. m.» måtte benämnas »tekniska inventarier och maskiner m. m.».

Med avseende å den föreslagna höjningen av anslagsposten till expenser framhåller styrelsen, att under budgetåret 1932/1933 utgifterna å samma post jämte dels de från anslagsposten till tillfälliga biträden bestridda kostnaderna för renhållning och städning, dels ock utgifterna för nyanskaffning av kontorsinventarier, vilka senare utgifter bestritts från dåvarande anslagsposten till inventarier, tillsammans uppgått till 18,515 kronor eller, efter avdrag av inkomst för försålda meddelanden m. m., till 17,783 kronor. För nästkommande budgetår uppskattade styrelsen samtliga förenämnda utgifter, vilka numera i sin helhet avsåges skola bestridas av expensanslaget, till 17,500 kronor.

I detta sammanhang må erinras om att, på sätt närmare framgår av Kungl. Maj:ts proposition nr 197 till 1928 års riksdag angående anslag för budgetåret 1928/1929 till provningsanstalten, 1926 års besparingsakkunniga föreslagit att, bland annat, den å anstaltens ordinarie stat uppförda instrumentmakarebefattningen måtte indragas och ersättas med extra arbetskraft. Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t upptogs emellertid icke detta förslag av föredragande departementschefen, utan ställdes frågan på framtiden, i det att departementschefen uttalade, att det vid uppkommande ledighet å befattningen borde tagas under förnyad omprövning, huruvida densamma kunde indragas och i stället en icke-ordinarie befattningshavare anställas.

Efter det att styrelsen för statens provningsanstalt sedermera i skriftelse den 16 oktober 1933 anmält, att dåvarande innehavaren av instrumentmakarebefattningen komme att med utgången av oktober månad 1933 beviljas avsked med pension, samt hemställt om bemyndigande att — för att icke behöva definitivt anställa person, som måhända sedermera skulle finnas mindre lämplig — få på förordnande under ett år återbesätta befattningen ifråga, förklarade Kungl. Maj:t jämlikt beslut den 27 oktober 1933, att instrumentmakarebefattningen skulle från och med den 1 november 1933 tillsvidare uppehållas allenast på förordnande. Styrelsen för provningsanstalten har därefter i en den 6 november 1933 dagtecknad promemoria uttalat, att befattningen enligt styrelsens mening fortfarande bör bibehållas å ordinarie stat. Till motivering härför har styrelsen anfört i huvudsak följande:

Instrumentmakarebefattningen hade visat sig icke kunna undvaras var-

ken under de tolv år, då den fanns inrättad vid tekniska högskolans materialprovningsanstalt, eller under hittills gångna fjorton år av statens provningsanstalts tillvaro, och någon besparing genom dess överförande å icke-ordinarie stat kunde med stor sannolikhet icke vinnas. Såsom styrelsen tidigare i utlåtande över 1926 års besparingssakkunnigas förslag erinrat, ålåg det instrumentmakaren — förutom avdelningschefen den ende ordinarie befattningshavaren å elektriskt-fysikaliska avdelningen — att utföra och sammansätta instrument, apparater och provningsanordningar, som vore nödvändiga för uppdragens verkställande, samt att biträda avdelningschefen vid provningars utförande. Detta arbete fordrade skicklighet och intelligens, varför avlöningen för dylikt arbete näppeligen kunde sättas lägre än den som för närvarande utginge. I fall mindre skicklig och därmed billigare arbetskraft anställdes, komme avdelningschefens arbete att försvåras och en del instrumenteringsarbeten att få beställas från utlandet, vilket skulle medföra såväl ökade kostnader som vissa olägenheter.

Vad först angår sistnämnda spörsmål finner jag mig, i likhet med styrelsen för statens provningsanstalt, böra förorda, att instrumentmakarebefattningen fortfarande bibehålles å ordinarie stat. *Departements-  
chefen.*

Beträffande därefter styrelsens förslag till utgiftsstat för anstalten för nästkommande budgetår vill jag icke motsätta mig en höjning av anslagsposten till tillfälliga biträden, vilken post under en följd av år överskridits. Jag tillstyrker, att denna post bestämmes till 50,000 kronor.

Mot styrelsens förslag om sänkning av anslagsposten till värme från nuvarande belopp 5,000 kronor till 4,500 kronor är från min sida intet att erinra.

Även styrelsens framställning om höjning av anslagsposten till expenser finner jag grundad. Jag förordar alltså, att posten upptages med ett från 14,000 kronor till 17,500 kronor förhöjt belopp.

Mot styrelsens förslag om ändrad benämning å anslagsposten till inventarier och maskiner m. m. har jag intet att invända.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle staten för provningsanstalten erhålla följande utseende:

#### Avlöningsstat.

|                                                   |        |              |
|---------------------------------------------------|--------|--------------|
| Avlöningar till ordinarie befattningshavare,      |        |              |
| <i>förslagsanslag</i> .....                       | kronor | 165,000      |
| Avlöningar till icke-ordinarie befattnings-       |        |              |
| havare m. m., <i>förslagsanslag</i> .....         | »      | 42,000       |
| Tillfälliga biträden, <i>förslagsanslag</i> ..... | »      | 50,000       |
| Inspektörens arvode .....                         | »      | 1,000 kronor |
|                                                   |        | 258,000      |

#### Övergångsstat.

|                                         |        |        |
|-----------------------------------------|--------|--------|
| Avlöningar, <i>förslagsanslag</i> ..... | kronor | 30,600 |
|-----------------------------------------|--------|--------|

## Omkostnadsstat.

|                                                                                                                                 |                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| Till gas och elektrisk ström, <i>förslagsanslag</i> kronor                                                                      | 9,000                 |
| » värme, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                                            | » 4,500               |
| » tekniska inventarier och maskiner m. m.                                                                                       | » 4,000               |
| » bibliotek .....                                                                                                               | » 2,000               |
| » glasvaror, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                                        | » 4,000               |
| » laboratorieutensilier, kemikalier, materialier, förbrukningsartiklar, provningsanordningar m. m., <i>förslagsanslag</i> ..... | » 18,000              |
| » expenser, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                                         | » 17,500              |
| » resor, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                                            | » 4,000               |
| » publikationer, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                                    | » 1,000               |
| » underhåll av tomten m. m., <i>förslagsanslag</i> .....                                                                        | » 1,500 kronor 65,500 |
| <hr/>                                                                                                                           |                       |
| <i>Förslagsanslag</i> kronor 354,100.                                                                                           |                       |

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att med godkännande av det av mig förordade förslaget till stat för statens provningsanstalt, att tillämpas från och med den 1 juli 1934, höja det *ordinarie* förslagsanslaget till anstalten, nu kronor 341,100, med ..... » 13,000  
till ..... » 354,100.

## C. Handel och sjöfart.

## [18.] 1. Handelshögskolan i Stockholm.

| Budgetår                           | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|------------------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....                    | 40,000           | 40,000                  |
| 1932/1933 .....                    | 30,000           | 30,000                  |
| 1933/1934 .....                    | 25,000           | —                       |
| 1934/1935 ( <i>förslag</i> ) ..... | 25,000           | —                       |

I skrivelse den 9 augusti 1933 har *styrelsen för handelshögskoleföreningen i Stockholm* gjort framställning om statsbidrag till högskolan för studieåret 1934—1935 med enahanda belopp som det av riksdagen för budgetåret 1931/1932 beviljade eller 40,000 kronor. Styrelsen har därvid framhållit, bland annat, att elevavgifterna vid handelshögskolan vore de högsta, som utkrävdes vid någon svensk högskola, men att handels-

högskolans förvaltning till följd av statsanslagets knapphet såge sig urständsat att företaga den sänkning av samma avgifter, som länge varit ett önskemål.

I ett den 28 augusti 1933 avgivet utlåtande i ämnet har *kommerskollegium* uttalat, att kollegium vore av den uppfattningen, att anslaget till handelshögskolan borde höjas till det belopp, varmed detsamma utgick före den år 1932 vidtagna reduceringen, eller 40,000 kronor. På de av handelshögskoleföreningens styrelse anförda skäl för en sådan höjning av anslaget funne kollegium för sin del synnerligen önskvärt, att höjningen vidtoges redan för nästkommande budgetår, därest det statsfinansiella läget icke lade hinder därför.

Även för budgetåret 1934/1935 lärer understöd av statsmedel böra tillerkännas handelshögskolan i Stockholm. Den av handelshögskoleföreningens styrelse gjorda framställningen, att understödet måtte höjas till tidigare utgående belopp av 40,000 kronor, finner jag mig likväl med hänsyn till det budgetära läget förhindrad tillstyrka utan förordar, att understödet bibehålles vid samma belopp som för innevarande budgetår eller vid 25,000 kronor.

Bidraget torde böra utgå under förutsättning att verksamheten vid högskolan fortsattes efter i huvudsak samma plan som hittills, samt att minst tolv friplatser för studerande finnas inrättade vid högskolan.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag till handelshögskolan i Stockholm under läsåret 1934—1935 å riksstaten för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* anslag av .. kronor 25,000.

Departements-  
chefen.

## [19.] 2. Exportstipendier.

| Budgetår                           | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|------------------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....                    | 12,000           | 21,858                  |
| 1932/1933 .....                    | 20,000           | 19,523                  |
| 1933/1934 .....                    | 20,000           | —                       |
| 1934/1935 ( <i>förslag</i> ) ..... | 20,000           | —                       |

(Kungörelse den 16 september 1932, nr 441.)

Rörande anslagets historik hänvisas till tionde huvudtiteln, sid. 85 och 86, i 1932 års statsverksproposition.

I skrivelse den 23 oktober 1933 har *kommerskollegium* gjort framställning om beviljande även för budgetåret 1934/1935 av ett anslag å 20,000 kronor till exportstipendier.

Departements-  
chefen.

Genom beslut den 3 november 1933 har Kungl. Maj:t utdelat fyra fortsättningsstipendier. Den efter denna stipendieutdelning förefintliga behållningen å anslaget uppgår till omkring 4,950 kronor. Då under nästkommande budgetår ytterligare medel för ändamålet synas böra finnas tillgängliga, förordar jag, att för budgetåret 1934/1935 medel äskas till samma belopp, som finnes upptaget å löpande riksstat, eller sålunda med 20,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till exportstipendier för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* reservationsanslag av .. kronor 20,000.

### [20.] 3. Svenska handelskamrar i utlandet.

| Budgetår                           | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|------------------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....                    | 60,500           | 60,500                  |
| 1932/1933 .....                    | 70,500           | 70,500                  |
| 1933/1934 .....                    | 70,500           | —                       |
| 1934/1935 ( <i>förslag</i> ) ..... | 70,500           | —                       |

Beträffande anslagets historik hänvisas till tionde huvudtiteln, sid. 96 och 97, i 1932 års statsverksproposition.

Det för budgetåret 1933/1934 anvisade anslaget har fördelats å de olika handelskamrarna sålunda, att handelskammaren i London erhållit 20,000 kronor, handelskammaren i Paris 12,500 kronor, handelskammaren i New York 15,500 kronor, handelskammaren i Sydney 12,500 kronor och handelskammaren i Warschau 10,000 kronor.

Därjämte har Kungl. Maj:t tilldelat handelskammaren i London och handelskammaren i Paris av särskilda förhållanden betingade bidrag för år 1933 å 10,000 kronor respektive 6,500 kronor, vilka belopp utgått från handels- och sjöfartsfonden samt manufakturförslagslånefondens räntemedel.

Med skrivelse den 1 november 1933 har kommerskollegium till Kungl. Maj:t överlämnat till kollegium inkomna ansökningar från svenska handelskamrarna i Paris, Sydney och Warschau om statsunderstöd jämväl för år 1934, samtidigt varmed kollegium avgivit infordrat utlåtande över direkt till Kungl. Maj:t inkomna framställningar i enahanda syfte från handelskamrarna i London och New York samt från den år 1933 nybildade svenska handelskammaren i Riga.

*Svenska handelskammaren i London* har för år 1934 begärt ett anslag av 35,000 kronor. Såsom skäl för höjningen av understödet har framhållits i huvudsak följande:

Kammarens arbetsbörd hade väsentligt ökats. Sålunda hade i anledning av det nyligen avslutade handelsavtalet mellan Sverige och Stor-

britannien antalet inkommande förfrågningar rörande tullavgifter samt tolkningar av de nya tullbestämmelserna oavbrutet vuxit och kammaren finge regelbundet biträda vid lösandet av handelstvister, vilka i anledning av de nya tullarna uppkomme mellan köpare och säljare. Kammaren hade även utvidgat sin verksamhet på marknadsundersökningarnas område. Emellertid hade kammarens verksamhet under år 1932 gått med betydande förlust, ehuru kammarens styrelse begagnat varje möjlighet att begränsa utgifterna. Kammarens kortfristiga skuld uppgick vid 1932 års utgång till 2,900 pund sterling. Vidare hade medlemsantalet under år 1932 nedgått från 862 till 801, vilken nedgång vore så mycket beklagligare, som möjlighet för närvarande saknades att anskaffa motsvarande antal nya medlemmar. Kammarens otillräckliga ekonomiska resurser utgjorde ett kännbart hinder för fullföljandet av dess arbetsuppgifter.

*Svenska handelskammaren i Paris* har för år 1934 anhållit om ett till 15,000 kronor ökat statsunderstöd att utgå i guld. Till stöd härför anför kammaren bland annat följande:

Det reella värdet av handelskammarens grundfond hade genom franckursens nedskrivning år 1928 minskats till en femtedel. För att förebygga likartade förluster i framtiden hade kammaren sedan placerat fonden i kronor, vilket emellertid haft till följd, att francvärdet av fonden numera genom kronkursens fall ytterligare reducerats med över en tredjedel. Härigenom hade betydande minskningar i kammarens årliga inkomster ägt rum. Genom att höja medlemsavgifterna samt annons-taxorna i kammarens Bulletin hade kammaren sökt kompensera nämnda minskning av inkomsterna. Genom kursförlust å statsbidraget hade emellertid förlust uppstått å kammarens verksamhet under år 1931 med 27,412 francs. För år 1932 hade förlusten visserligen begränsats till 2,972 francs, men hade detta berott dels på att kammaren under detta år haft en inkomst å sin årsbok av 35,746 francs — vilken inkomstpost saknade motsvarighet under närmast föregående två år — dels ock på att kammaren av handels- och sjöfartsfondens samt manufakturförslagslånefondens medel tilldelats ett extra bidrag motsvarande kursförlusten å det för år 1932 beviljade statsbidraget. Kammaren hade visserligen under förberedande en ny årgång av årsboken, men en eventuell vinst å boken komme på grund av svårigheten att erhålla annonser icke att uppgå ens till halva beloppet av vinstsumman för den föregående årsboken. Handelskammaren vore därför i hög grad för sin fortsatta verksamhet i behov av det ekonomiska stöd, som skulle vinnas genom att statsunderstödet höjdes till 15,000 kronor och utbetalades enligt kurs för guldkrona.

*Svenska handelskammaren i New York* har för år 1934 hemställt om ett till 25,000 kronor ökat statsbidrag. Till stöd härför framhålles bland annat:

Kammarens finansiella ställning hade blivit allvarligt hotad på grund av högst väsentligt reducerade inkomster från medlemsavgifter och annonser i kammarens tidskrift. Trots att stora nedskärningar vidtagits på utgiftsstatens alla områden ställde den fortsatta nedgången i inkomsterna kammaren i ett ytterst prekärt läge. Samtidigt härmed hade inkommande handelsförfrågningar ökats i betydande mån och arbetskrafterna hade i osedvanlig grad tagits i anspråk av personer och firmor,

vilka på grund av kristidens verkningar måst söka nya affärstillfällen och förbindelser.

*Svenska handelskammaren i Sydney* har för år 1934 anhållit om ett till 15,000 kronor ökat statsunderstöd. Handelskammaren anför till stöd för sin framställning huvudsakligen följande:

Handelsförbindelserna mellan Sverige och Australien hade blivit allt mer omfattande. Till följd härav hade kammaren i sin strävan att giva mesta möjliga effektiva resultat måst ikläda sig stigande omkostnader. Under dylika förhållanden vore det av vikt, att kammaren ägde en organisation, som tillfullo kunde tillvarata de svenska handelsintressena.

*Svenska handelskammaren i Warschau* har begärt ett statsbidrag för år 1934 av 10,000 kronor eller samma belopp, som utgick till kammaren för år 1933. Till stöd härför anför kammaren bland annat:

Handelskammarens tjänster hade livligt tagits i anspråk av vederbörande myndigheter, näringssammanslutningar, exportörer och importörer såväl i Sverige som i Polen, och torde detta i ännu högre grad bliva fallet på grund av de svårigheter, som kunde väntas i det ömsesidiga handelsutbytet på grund av den nya polska tulltaxan. Med de hittills beviljade statsbidragen hade kammaren erhållit möjlighet att nedlägga ett intensivare arbete på lösande av sina uppgifter än vad förut utan dylikt understöd kunde ske.

*Svenska handelskammaren i Riga*, som började sin verksamhet den 7 juli 1933, har begärt ett statsunderstöd av 5,000 kronor för år 1934. Till stöd för sin framställning anför kammaren bland annat följande:

Antalet medlemmar av handelskammaren uppgick den 1 augusti 1933 till 30 stycken. Kammarens avlönade personal utgjordes av en sekreterare och en maskinskriverska. Jämsides med organisationsarbetet hade kammaren redan haft ett stort antal frågor att behandla. Antalet ingångna skrivelser vittnade om att intresset vore stort. Goda utsikter syntes också finnas att kunna höja varuutbytet mellan Lettland och Sverige och därmed tjäna Sveriges exportindustri.

Över sist berörda framställning har kommerskollegium inhämtat yttrande från *Sveriges allmänna exportförening*, som tillstyrkt bifall till densamma.

I sin förut omnämnda skrivelse den 1 november 1933 anför *kommerskollegium* — efter att hava redogjort för innehållet i de särskilda framställningarna — för egen del i huvudsak följande:

Enligt kollegii mening måste den verksamhet, som de svenska handelskamrarna i utlandet bedreve för främjandet av vår utrikeshandel, tillmätas en synnerligen stor betydelse. Detta gällde icke minst under den nuvarande ekonomiska krisen, då hinder av olika slag restes mot det internationella varuutbytet. Kollegium funne också handelskamrarna förtjänta av uppmuntran och stöd från statens sida.

Beträffande först de handelskamrar, som redan åtnjöt statsunderstöd, syntes för dem samtliga gälla, att deras verksamhet icke kunde upprätthållas utan bidrag av allmänna medel. Kollegium ansåge det under sådana förhållanden angeläget, att dylika bidrag lämnades dem även för

år 1934. Kollegium funne sig emellertid med hänsyn till det statsfinansiella läget icke kunna tillstyrka någon höjning av de bidrag, som från det av riksdagen senast anvisade anslaget utgått till handelskamrarna i London, Paris, New York och Sydney. Med hänsyn till de svårigheter, som handelskamrarna i utlandet för närvarande hade att kämpa emot, ansåg sig kollegium emellertid å andra sidan icke kunna ifrågasätta någon sänkning av bidragen till vare sig nyssnämnda handelskamrar eller handelskammaren i Warschau.

I detta sammanhang har kommerskollegium fäst uppmärksamheten vid den hittillsvarande svenska nyhetsförmedlingen genom Reuters Trade Service, vilken nyhetsförmedling består uti att Reuters mot viss ersättning av svenska handelskammaren i London förmedlar nyheter rörande svenska affärsförhållanden, som kammaren i sin tur distribuerar till sina abonnenter. Med förmälan att handelskammaren förklarat sig ej längre kunna åtaga sig de med ifrågavarande verksamhet förenade kostnaderna, såvida icke förbättrade ekonomiska förhållanden inträda, uttalar kommerskollegium härom följande:

Enligt kollegii mening måste en förmedling av upplysningar rörande svenska affärsförhållanden få anses såsom en betydelsefull gren av handelskammarens verksamhet. Kollegium ägde visserligen icke tillräcklig kännedom om förhållandena för att kunna göra något bestämt uttalande rörande den lämpliga organisationen av denna verksamhetsgren. Det finge emellertid anses vara av betydelse för ifrågavarande nyhetsförmedling, att kammarens förbindelser med nämnda byrå upprätthölles.

Vidkommande därefter frågan om statsbidrag till den nya handelskammaren i Riga anför kommerskollegium bland annat följande:

Ifrågavarande handelskammare syntes äga de bästa förutsättningar att verksamt bidra till främjandet av våra handelsförbindelser med Lettland. Vid sådant förhållande och då kammaren för att kunna fylla sitt syfte torde vara i behov av statsbidrag, funne kollegium sig böra tillstyrka, att sådant bidrag lämnades kammaren för år 1934. I likhet med exportföreningen ansåge kollegium, att bidraget borde bestämmas till det begärda beloppet 5,000 kronor.

Kommerskollegium har sålunda föreslagit, att statsbidragen till de svenska handelskamrarna i utlandet för år 1934 bestämdes, för handelskammaren i London till 20,000 kronor, för handelskammaren i New York till 15,500 kronor, för vardera av handelskamrarna i Paris och Sydney till 12,500 kronor, för handelskammaren i Warschau till 10,000 kronor och för handelskammaren i Riga till 5,000 kronor.

Den verksamhet, som av de svenska handelskamrarna i utlandet utövas för beredande av marknad för våra exportprodukter samt utvecklande i övrigt av våra förbindelser med främmande länder, synes mig vara av den betydelse, att kamrarna alltjämt äro förtjänta av ekonomiskt stöd från statens sida.

*Departements-  
chefen.*

Att med tillmötesgående av de av vissa bland handelskamrarna gjorda

framställningarna om ökade statsbidrag samt den nyinrättade handelskammarens i Riga hemställan om understöd höja det nu utgående riksstatsanslaget lärer emellertid av statsfinansiella skäl icke kunna ifrågasättas. Med hänsyn till den minskning i de äldre kamrarnas inkomster, som blivit den oundgängliga följderna av den svenska kronans internationella värdeminskning samt av den under trycket av de senaste årens otillfredsställande konjunkturer inträdda nedgången i medlemsavgifter m. m., synes det mig å andra sidan vara önskvärt att undvika en reduktion av anslagssumman. Jag förordar för den skull, att förevarande understöd till de äldre handelskamrarna må för år 1934 få utgå med oförändrade belopp eller sålunda med 20,000 kronor till handelskammaren i London, med 15,500 kronor till handelskammaren i New York, med 12,500 kronor till vardera av handelskamrarna i Paris och Sydney samt med 10,000 kronor till handelskammaren i Warschau, men anser mig icke kunna tillstyrka, att bidrag lämnas handelskammaren i Riga.

För understödets åtnjutande torde i huvudsak motsvarande villkor böra stadgas, som i ifrågavarande hänseende varit gällande för år 1933. I likhet med kommerskollegium förutsätter jag, att handelskammaren i London även i fortsättningen medverkar till upprätthållandet av nyhetsförmedlingen rörande svenska affärsförhållanden genom Reuters Trade Service.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom understöd för år 1934 till svenska handelskamrar i utlandet å riksstaten för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* anslag av .. kronor 70,500.

[21.] 4. Internationella byrån i Bryssel för handelsstatistik.

| Budgetår                           | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|------------------------------------|------------------|-------------------------|
| 1932/1933 .....                    | 600              | 671                     |
| 1933/1934 .....                    | 700              | —                       |
| 1934/1935 ( <i>förslag</i> ) ..... | 700              | —                       |

Rörande anslaget historik hänvisas till tionde huvudtiteln, sid. 106 och 107, i 1932 års statsverksproposition.

I skrivelse den 24 augusti 1933 har *kommerskollegium* hemställt, att ett anslag till enahanda belopp som det för löpande budgetår beviljade eller 700 kronor måtte äskas jämväl för budgetåret 1934/1935 till täckande av Sveriges andel i kostnaderna för byrån under år 1935.

Departements-  
chefen.

Under åberopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag för år 1935 till den internationella byrån i Bryssel för handelsstatistik å riksstaten för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 700.

[22.] 5. **Ersättning åt sjömanshusen.** Sjömanshusinstitutionen tillkom år 1748 såsom ett led i vissa strävanden att genom särskilda åtgärder bringa ordning och skick inom sjöfarten och för sjöfartens befrämjande över huvud taget. Sjömanshusens ursprungligen främsta uppgifter voro utdelande av understöd till behövande sjöfolk eller deras efterlevande, utövande av viss tillsyn och kontroll över sjömän samt förvaltning av sjömanshusens kassor och fonder. Efter hand hava emellertid sjömanshusen kommit att anlitas även för statliga uppgifter, främst genom att tillhandagå i avseende å de värnpliktigas inskrivning och redovisning samt beträffande kontroll i vissa sociala och andra hänseenden och genom att meddela myndigheter och andra upplysningar rörande sjöfolket m. m.

Sjömanshusens viktigaste inkomster utgöras av den s. k. tonavgiften, som utgår för från svensk hamn till utrikes ort avgående fartyg, den å sjöfolkets intjänta hyra utgående s. k. hyresavgiften, räntor å sjömanshusens fondmedel samt statsbidrag.

Som ersättning för ombesörjandet av förenämnda sjömanshusen åvillande bestyr med värnpliktigas inskrivning och redovisning ävensom utarbetande av sjöfartsstatistiska uppgifter anvisade riksdagen å extra stat för vart och ett av åren 1900—1911 ett anslag å 30,000 kronor. Detta anslag utgick för åren 1912—1920 med ett till 40,000 kronor för år höjt belopp.

I anledning av en av 1915 års riksdag i skrivelse nr 175 gjord hemställan uppdrog Kungl. Maj:t den 30 juni 1916 åt kommerskollegium att med tillhjälp av sakkunniga verkställa utredning angående sjömanshusen i riket, i syfte att dessa institutioner på ett bättre sätt än hittills måtte kunna fylla sitt ändamål, ävensom att därefter till Kungl. Maj:t avgiva de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Den 18 november 1919 avlämnade dessa sakkunniga (1917 års *sjömanshuskommitterade*) till kommerskollegium betänkande och förslag till sjömanshusens omorganisation.

I fråga om antalet sjömanshus förordade de sakkunnigas majoritet en minskning av antalet sjömanshus från 47 till 31, medan en reservant, som instämde i förslaget om fullständig indragning av 16 sjömanshus, ansåg, att av de återstående 31 allenast 12 borde bibehållas som sjömanshus och 19 ombildas till mönstringskontor.

Vad angår statens förpliktelser i fråga om sjömanshusen, uttalade de sakkunniga, efter en ingående utredning rörande sjömanshusens arbetsuppgifter, att den andel i arbetsbördan, som arbetet för direkta stats-

ändamål eller därmed likställda ändamål utgjorde, icke syntes böra sättas till mindre än 75 procent av sjömanshusens hela arbetsbörda.

Sedan Kungl. Maj:t den 20 september 1919, i anledning av hemställan av samma års riksdag, uppdragit åt de s. k. skeppstjänstkommitterade att utarbeta förslag angående ordnande av sjömanspensioneringen, framlade *kommerskollegium*, som för egen del då ännu icke tagit ställning till frågan om sjömanshusens omorganisation, i skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 december 1919 förslag till en provisorisk lösning av frågan om statsbidrag till sjömanshusen. Under återopande av den av 1917 års sjömanshuskommitterade verkställda uppskattningen av statens andel i sjömanshusens arbetsuppgifter samt med utgångspunkt från ett inom de kommitterade framkommet förslag, enligt vilket den årliga omkostnadsstaten för sjömanshusen upptogs till 216,600 kronor, hemställde kollegium därvid om statsanslagets provisoriska fastställande till 75 procent av sistnämnda belopp eller i avrundat tal 162,000 kronor. Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen till 1920 års riksdag i enlighet härmed gjorda hemställan bifölls av riksdagen. Samma anslag, 162,000 kronor, har sedermera årligen till och med år 1932 anvisats för ifrågavarande ändamål.

I sin skrivelse den 23 september 1927 om anslag åt sjömanshusen för år 1928 föreslog *kommerskollegium* indragning från och med den 1 januari 1929 av inalles 13 av de 16 sjömanshus, som av majoriteten inom sjömanshuskommitterade föreslagits till indragning. Dessa av kollegium till indragning ifrågasatta sjömanshus voro de i Piteå, Skellefteå, Hudiksvall, Uppsala, Södertälje, Söderköping, Linköping, Vadstena, Jönköping, Ronneby, Falkenberg, Kungälv och Lidköping.

De av kollegium anförda skälen för indragning av nämnda sjömanshus voro i korthet följande:

Under årens lopp hade olägenheter allt mera gjort sig märkbara i fråga om bibehållande av en del av de mindre sjömanshusen. Sålunda hade det visat sig svårt att annorledes än efter flera påstötningar kunna förmå vederbörande sjömanshusdirektion att avgiva svar å kollegii skrivelser eller att avlämna föreskrivna periodiska uppgifter till kollegium. På grund av sjömanshusens stora antal vore vidare organisationen ganska tungrodd, vilket bland annat framträdde vid skriftväxling och genom svårigheten för kollegium att genom inspektion på ort och ställe underkasta vederbörande erforderlig kontroll. Enär ombudsmansbefattningarna särskilt vid de minsta sjömanshusen av naturliga skäl hade karaktären av bisysslor, hade slutligen jämförelsevis täta ombyten av innehavare å befattningarna ifråga blivit följden, ett förhållande som icke kunnat undgå att inverka menligt på tjänstens utövande.

Genom en indragning av åtminstone flertalet av de mindre sjömanshusen skulle de nyss antydda olägenheterna i väsentlig grad bortfalla. Samtidigt därmed skulle vinnas en stor fördel i avseende å en av sjömanshusens viktigare funktioner, nämligen understödsutdelningen. Den höjning av statsbidraget från 40,000 kronor till 162,000 kronor, som under

de senare åren genomförts, hade visserligen möjliggjort väsentliga förbättringar i nu ifrågavarande hänseende. Men det stode för kollegium fullt klart, att en viss centralisering av sjömanshusen och deras verksamhet i förevarande avseende skulle kunna verka mycket gagneligt. Genom av kollegium utfärdade anvisningar rörande sjömanshusens understödsverksamhet hade det under de senare årens lopp lyckats att genomdriva en viss utjämning de olika sjömanshusen emellan och förbättringar i övrigt i vad anginge understödsutdelningen och kapitaltillgångarna. Emellertid kvarstode ännu åtskilliga ojämnheter, som det vore önskvärt få undanröjda. Detta skulle underlättas, om ett antal mindre sjömanshus, där understödsutdelningen och även annan verksamhet visat sig spela mindre roll, indroges och deras kapitaltillgångar finge komma andra sjömanshus tillgodo, samtidigt som hela organisationen bleve lättare att överblicka och handhava.

Under återopande av vad kollegium sålunda anfört och under framhållande, att något slutligt avgörande beträffande sjömanshuskommittéens förslag till omorganisation av sjömanshusen icke kunde åvägabringas, förrän ställning tagits till ett av skeppstjänstkommittéens dåmera utarbetat förslag angående ordnande av sjömanspensioneringen, förklarade kollegium sig finna det vara angeläget, att, i avvaktan på en slutlig lösning av båda förenämnda frågor, en åtminstone provisorisk omorganisation av sjömanshusen i av kollegium antydd riktning åstadkommes.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t den 4 januari 1928 av denna fråga anförde *föredragande departementschefen* — under erinran hurusom 1921 års riksdag i sin skrivelse nr 10 A i fråga om statsbidrag till sjömanshusen för år 1922 uttalat, att riksdagen förutsatte, att Kungl. Maj:t riktade sin uppmärksamhet på åstadkommande av förenklingar i sjömanshusens organisation i den mån sådana visade sig lämpliga och möjliga att ernå — att, enär han, i likhet med kommerskollegium, icke kunde finna, att de då ännu ej slutligt lösta spörsmålen angående sjömanshuskommittéens förslag till omorganisation av sjömanshusen och skeppstjänstkommittéens förslag beträffande sjömanspensioneringen utgjorde hinder mot att vidtaga vissa förenklingar och förbättringar i sjömanshusens organisation och vad därmed sammanhängde, det vore hans avsikt att framtiden framlägga samma fråga till Kungl. Maj:ts prövning.

I skrivelse den 19 maj 1928, nr 10 A, uttalade sedermera *riksdagen*, att, oaktat det vore önskvärt, att förenklingar i sjömanshusens organisation så snart ske kunde genomfördes, det icke syntes riksdagen lämpligt att, innan slutlig ståndpunkt kunnat tagas till omorganisationsfrågan i hela dess vidd, vidtaga indragning av några sjömanshus.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t den 4 januari 1929 av ärende om anslag till sjömanshusen för budgetåret 1929/1930 berördes änyo frågan om indragning av vissa mindre sjömanshus, därvid *dåvarande departementschefen* förklarade sig hava för avsikt att underkasta vissa till ämnet hörande spörsmål en särskild prövning och, bland annat, undersöka, huru-

vida icke med hänsyn till ändrade förhållanden eller andra omständigheter ett eller annat av de utav kommerskollegium till indragning föreslagna sjömanshusen tillsvidare borde bibehållas.

I skrivelse nr 236 anförde därefter 1929 års *riksdag*, att anledning till ett frångående av riksdagens förut uttalade uppfattning rörande sjömanshusens omorganisationsfråga icke heller då syntes riksdagen i princip föreligga, dock att riksdagen med hänsyn till gjorda påtalanden, att verksamheten vid vissa sjömanshus icke fullgjordes på ett tillfredsställande sätt, ansett, att i dylika fall skäl förefunnes för verksamhetens nedläggande.

I skrivelse den 22 april 1933, nr 10, har *riksdagen*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anvisande av anslag åt sjömanshusen för år 1933, uttalat, att riksdagen ansett, att, därest effektiva åtgärder vidtoges för nedbringande av sjömanshusens förvaltningskostnader en — åtminstone tillfällig — reducering av sagda anslag med hänsyn till det statsfinansiella läget borde kunna vidtagas; och har riksdagen för ändamålet ifråga för budgetåret 1933/1934 anvisat ett från 162,000 kronor till 146,000 kronor nedsatt anslag. Samtidigt härmed har riksdagen uttalat önskvärdheten av att ny utredning snarast verkställdes angående storleken av den andel i sjömanshusens förvaltningskostnader, som skäligen bör påvila staten.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 2 juni 1933 anbefallt kommerskollegium att avgiva yttrande i anledning av vad riksdagen anført rörande åtgärder för nedbringande av sjömanshusens förvaltningskostnader ävensom inkomma med det förslag i ämnet, vartill kollegium kunde finna anledning, har kollegium i skrivelse den 19 juni 1933 avgivit utlåtande i frågan.

I denna skrivelse har *kommerskollegium* — samtidigt som kollegium gav anvisning på vissa smärre besparingar, vilka redan då kunde åvägbringas och som beräknades för år 1933 till omkring 6,000 kronor och för år 1934 till 16,500 kronor — uttalat, att det mötte stora svårigheter att med nuvarande organisation av sjömanshusen ernå någon mera beaktansvärd verklig minskning av sjömanshusens förvaltningskostnader. Kollegium hänvisade i detta sammanhang till sin i förenämnda skrivelse den 23 september 1927 avgivna utredning med förslag till provisorisk omorganisation av rikets sjömanshus och framhöll, att riksdagen visserligen gjort uttalande av innebörd, att några åtgärder i ifrågavarande syfte icke borde vidtagas, förrän frågan om sjömanspensioneringen blivit slutgiltigt löst, men att kollegium för sin del alltjämt hade den uppfattningen, att en omorganisation i huvudsaklig överensstämmelse med förenämnda förslag skulle kunna utan olägenhet omedelbart vidtagas.

Genom brev till kommerskollegium den 30 juni 1933 har Kungl. Maj:t i överensstämmelse med ett av kollegium i särskild skrivelse avgivet för-

slag i ämnet verkställt följande fördelning mellan sjömanshusen av det av riksdagen för budgetåret 1933/1934 anvisade anslaget å 146,000 kronor, nämligen:

| Till sjömanshuset i | Kronor | Till sjömanshuset i | Kronor   |
|---------------------|--------|---------------------|----------|
| Falkenberg .....    | 400    | Oskarshamn.....     | 7,500    |
| Gävle .....         | 500    | Piteå .....         | 100      |
| Göteborg .....      | 18,300 | Ronneby .....       | 100      |
| Halmstad .....      | 5,600  | Simrishamn.....     | 5,500    |
| Haparanda .....     | 100    | Skellefteå.....     | 100      |
| Hudiksvall .....    | 100    | Stockholm .....     | 4,500    |
| Hälsingborg .....   | 9,000  | Strömstad .....     | 10,400   |
| Härnösand .....     | 2,500  | Sundsvall.....      | 1,000    |
| Jönköping .....     | 100    | Söderhamn .....     | 1,600    |
| Kalmar .....        | 8,000  | Söderköping .....   | 100      |
| Karlshamn .....     | 10,000 | Södertälje .....    | 900      |
| Karlskrona .....    | 2,500  | Sölvesborg .....    | 2,500    |
| Karlstad .....      | 400    | Trälleborg .....    | 500      |
| Kristianstad .....  | 1,400  | Uddevalla .....     | 15,100   |
| Kungälv .....       | 300    | Umeå .....          | 400      |
| Landskrona .....    | 2,300  | Uppsala .....       | 100      |
| Lidköping .....     | 800    | Vadstena .....      | 100      |
| Linköping .....     | 100    | Varberg .....       | 1,000    |
| Luleå .....         | 100    | Visby .....         | 6,000    |
| Lysekil .....       | 1,500  | Västervik .....     | 10,700   |
| Malmö .....         | 3,000  | Västerås .....      | 300      |
| Marstrand .....     | 6,800  | Ystad .....         | 100      |
| Norrköping .....    | 1,000  | Örnsköldsvik .....  | 100      |
| Nyköping .....      | 2,500  | Summa kronor        | 146,000. |

I samband med denna fördelning anbefallde Kungl. Maj:t kollegium att dels vid avgivande av förslag till anslag åt sjömanshusen för budgetåret 1934/1935 taga hänsyn till de i kollegii skrivelse den 19 juni 1933 angivna möjligheter till besparingar i fråga om förvaltningskostnaderna ävensom till de ytterligare utgiftsminskningar, som vid förnyat övervägande i detta ämne kunde befinnas möjliga att åvägabringa, dels ock verkställa ny utredning angående storleken av den andel i sjömanshusens förvaltningskostnader, som skäligen borde påvila staten.

Med skrivelse den 7 oktober 1933 har *kommerskollegium* överlämnat den av kollegium verkställda utredningen i förevarande ämnen.

Vad angår spörsmålet om möjligheterna att åstadkomma ytterligare besparingar i fråga om sjömanshusens förvaltningskostnader, anför kollegium följande:

Kollegium vore nödsakat meddela, att kollegium efter förnyat övervägande i detta ämne icke funnit sig kunna anvisa andra möjligheter därut-

innan än de i dess skrivelse den 19 juni 1933 angivna. Detaljgranskning av räkenskaperna vid sex sjömanshus, som efter avlåtandet av sistnämnda skrivelse varit föremål för inspektion, hade icke ådagalagt ytterligare besparingsmöjligheter av någon räckvidd. I mån som ytterligare inspektioner företoges, komme kollegium emellertid att fullfölja detaljgranskningen av sjömanshusens utgifter i syfte att därigenom eventuellt kunna beredas möjlighet att på bestämda punkter påverka respektive sjömanshus i besparingshänseende.

Vidkommande därefter frågan om storleken av den andel i sjömanshusens förvaltningskostnader, som skäligen bör påvila staten, har kommerskollegium sammanfattat resultatet av den av kollegium i detta ämne verkställda utredningen sålunda:

Kollegium hade för sin del kommit till det resultatet beträffande den kollegium i detta hänseende förelagda uppgiften, att anledning icke föreläge att frångå den uppskattning härutinnan, som tidigare kommit till stånd och vars riktighet jämväl kollegium hävdad, nämligen att statens andel borde anses utgöra omkring 75 procent. Sjömanshusens förvaltningskostnader kunde för år 1934 beräknas till i runt tal 500,000 kronor. Därest vissa indragningar av sjömanshus i anslutning till av kollegium tidigare avgivna förslag skulle komma till stånd, hade de årliga kostnaderna beräknats kunna nedbringas med ytterligare 28,000 kronor eller sålunda till omkring 472,000 kronor. Med utgångspunkt från att staten skulle ersätta sjömanshusen fullt ut för deras bestridande av statliga uppgifter, borde statens årliga understöd till sjömanshusen alltså utgöra i förra fallet 375,000 kronor och i senare fallet 354,000 kronor.

Med hänsyn till bland annat det statsfinansiella läget ville kollegium dock icke nu föreslå ökning av det under de närmast föregående åren utgående anslaget å 162,000 kronor till sjömanshusen. Å andra sidan kunde kollegium icke förorda, att den för löpande budgetår företagna reduceringen av anslaget till 146,000 kronor upprepades under ett kommande år. Kollegium måste för sin del bestämt tillråda, att anslaget nu åter bringades upp till det högre beloppet.

Under åberopande härav hemställer kollegium om avlåtande av framställning till riksdagen om anvisande för budgetåret 1934/1935 av ett anslag å 162,000 kronor till sjömanshusen.

I anledning av vad kommerskollegium uttalat i sin skrivelse den 19 juni 1933 angående tillvaratagande av besparingsmöjligheterna vid sjömanshusen anmodade jag i skrivelse den 29 september 1933 kollegium att — enär det statsfinansiella läget alltjämt nödvändiggjorde, att statens utgifter i möjligaste mån hölles nere — verkställa den överarbetning av kollegii i skrivelse av den 23 september 1927 framlagda förslag angående indragning av vissa sjömanshus, som med hänsyn till vad sedermera förekommit eller eljest kunde finnas påkallad, och till handelsdepartementet inkomma med sålunda reviderat förslag i ämnet.

I skrivelse den 22 november 1933 har kommerskollegium avgivit utlåtande och förslag i detta ämne. Vid skrivelsen äro fogade bland annat vissa inom kollegium upprättade sammanställningar rörande verksam-

hetens omfattning vid sjömanshusen och vissa därmed sammanhängande förhållanden under senare år.

Efter att till en början hava framhållit att de på sin tid av kollegium påpekade missförhållandena vid en del mindre sjömanhus på senare år, såvitt kollegium kunnat finna, blivit så väsentligt avhjälpta, att anledning till några klagomål beträffande skötseln av dessa sjömanshus icke längre förefunnnes, men att de huvudsakliga skälen för en viss centralisering av sjömanshusens verksamhet alltjämt kvarstode med oförminskad styrka, anför kollegium bland annat följande:

I de nu uppgjorda sammanställningarna hade sjömanshusen liksom tidigare upptagits i den ordning, vari de i medeltal per år under en 3-års period tagits i anspråk för på- och avmönstringar av sjöfolk. Antalet mönstringar utgjorde nämligen, såsom kollegium tidigare haft anledning framhålla, den säkraste måttstocken på den omfattning, vari sjöfarten toge sjömanshusens tjänster i anspråk.

Det hade därvid befunnits, att de av kollegium förut till indragning föreslagna 13 sjömanshusen alltjämt tillhörde de 16 sjömanshus, som i avseende å denna sida av verksamheten hade den minsta omfattningen. Förutom en del mindre förskjutningar de olika sjömanshusen emellan vore att märka, att sjömanshuset i Haparanda i alldeles särskilt hög grad efter senaste undersökningen gått tillbaka såväl absolut taget som relativt. Därest indragningar av sjömanshus nu avsåges skola komma till stånd, funne kollegium, att även detta sjömanshus, vars verksamhet över huvud taget hade och knappast kunde förväntas få annat än en mycket ringa omfattning, i överensstämmelse med 1917 års sjömanshuskommitterades förslag borde indragas.

I övrigt kunde kollegium icke finna några omständigheter föreligga, som föranledde kollegium att frångå sitt förut avgivna förslag beträffande vilka sjömanshus, som i nuvarande läge av frågan om sjömanshusens organisation borde indragas.

I anslutning härtill har kommerskollegium föreslagit indragning från och med den 1 januari 1935 av följande 14 sjömanshus, nämligen de i Haparanda, Piteå, Skellefteå, Hudiksvall, Uppsala, Södertälje, Söderköping, Linköping, Vadstena, Jönköping, Ronneby, Falkenberg, Kungälv och Lidköping samt ny indelning av riket i sjömanshusdistrikt och ny indelning av sjömanshusen å de olika sjörullföringsområdena. Tillika har kollegium hemställt om vidtagande av vissa i sammanhang med berörda förslags genomförande påkallade åtgärder, såsom ändringar i gällande sjömanshusförordning, meddelande av föreskrift rörande förvaltning av och fördelning mellan de kvarblivande sjömanshusen av de indragna sjömanshusens tillgångar m. m.

Med anledning av 1933 års riksdags uttalande att, därest effektiva åtgärder vidtoges för nedbringande av sjömanshusens förvaltningskostnader, en reducering av anslaget till sjömanshusen med hänsyn till det statsfinansiella läget borde kunna vidtagas, och riksdagens i samband därmed fattade beslut om anvisande till sjömanshusen för budgetåret 1933/1934

*Departements-  
chefen.*

av ett i förhållande till närmast föregående budgetår sänkt anslag, har, på sätt den av mig lämnade redogörelsen utvisar, en undersökning verkställt av kommerskollegium rörande möjliga besparingar i fråga om dessa kostnader. En sammanfattning av denna undersökning utvisar, att besparingarna beräknas komma att uppgå för kalenderåret 1933 till omkring 6,000 kronor och för kalenderåret 1934 till 16,500 kronor. Kollegium har härvid anmärkt, att kollegium vid undersökningen vunnit bekräftelse på den uppfattning, som kollegium redan tidigare hyst, nämligen att det möter stora svårigheter att med nuvarande organisation av sjömanshusen ernå någon mera beaktansvärd verklig minskning av sjömanshusens förvaltningskostnader. Mera effektiva besparingar kunna däremot enligt kollegii mening vinnas genom åvägabringande av den av kollegium ånyo föreslagna provisoriska omorganisationen av sjömanshusen.

Sedan jag i anslutning till detta uttalande anmodat kommerskollegium att verkställa överarbetning av sitt tidigare förslag av år 1927 om indragning av vissa smärre sjömanshus, har kollegium inkommit med reviderat förslag i ämnet. Detta förslag går ut på indragning av 14 sjömanshus, medförande en beräknad kostnadsminskning av omkring 28,000 kronor om året. Då kollegii förslag synes mig väl grundat, är det min avsikt att framdeles anmäla detsamma för Kungl. Maj:ts prövning och inskränker jag mig i detta sammanhang till att, i anslutning till vad kollegium i ämnet anfört, framhålla, att den indragning av vissa sjömanshus, varom fråga alltså är, icke föregriper spørgsmålet om sjömanshusorganisationens definitiva ordnande och att den i ingen mån kommer att inkräkta på de understöd, som av sjömanshusens medel utgå till vissa understödstagare.

Vidkommande därefter frågan om storleken av det anslag till sjömanshusen, som bör upptagas på riksstaten för nästkommande budgetår, framgår av vad jag nyss anfört, att kommerskollegium efter sin förnyade utredning i detta ämne vidhåller sin tidigare hävdade uppfattning, att statens bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader skäligen bör bestämmas till 75 procent därav, vilket, med utgångspunkt från nuvarande kostnadssumma för sjömanshusen, skulle motsvara 375,000 kronor eller efter indragning av vissa sjömanshus 354,000 kronor årligen.

Vid nu angivna förhållande vill jag — utan att för närvarande taga ståndpunkt till frågan, i vad mån staten rimligen bör bidra till täckande av sjömanshusens kostnader — icke ifrågasätta, att statsanslaget sänkes under det belopp av 146,000 kronor, som uppförts i löpande riksstat. Å andra sidan finner jag mig icke i nuvarande statsfinansiella läge kunna biträda kommerskollegii förslag, att anslaget bestämmas till det tidigare under en följd av år utgående högre beloppet av 162,000 kronor. Jag förordar alltså, att förevarande anslag upptages med 146,000 kronor.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för beredande under år 1934 åt sjömanshusen av ersättning för dem åliggande bestyr med värnplikti- gas inskrivning och redovisning samt för andra dem åvilande uppgifter för statsverkets räkning å riks- staten för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* an- slag av ..... kronor 146,000.

[23.] 6. Läkarundersökning av sjöfolk.

| Budgetår                  | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|---------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....           | 40,000           | 45,427                  |
| 1932/1933 .....           | 40,000           | 49,837                  |
| 1933/1934 .....           | 45,000           | —                       |
| 1934/1935 (förslag) ..... | 45,000           | —                       |

(Förordning den 31 december 1917, nr 932, ändrad genom förordning nr 680/1918 samt kungörelser nr 631/1922 och nr 264/1925.)

Beträffande anslagets historik hänvisas till tionde huvudtiteln, sid. 111 och 112, i 1932 års statsverksproposition.

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *kommerskollegium* hemställt, att Kungl. Maj:t ville hos riksdagen göra framställning om anvisande jäm- väl för budgetåret 1934/1935 av ett anslag å 45,000 kronor till läkarunder- sökning av sjöfolk.

Även för budgetåret 1934/1935 erfordras anslag för ifrågavarande ända- *Departements-  
chefen.*

I avvaktan på fortsatt erfarenhet rörande utgiftsbelastningen finner jag mig böra förorda, att anslaget, ehuru anslagsbeloppet under sistlidna bud- getår ytterligare överskridits, för nästkommande budgetår upptages med enahanda belopp som för löpande budgetår eller sålunda med 45,000 kronor.

För användningen av anslaget lära de bestämmelser, som meddelats i förordningen den 31 december 1917 med däri sedermera gjorda ändringar, alltjämt böra lända till efterrättelse.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till läkarundersökning av sjöfolk i huvudsaklig enlighet med de av mig angivna grunder för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 45,000.

## [24.] 7. Internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten.

| Budgetår                  | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|---------------------------|------------------|-------------------------|
| 1932/1933 .....           | 9,500            | 17,461                  |
| 1933/1934 .....           | 9,500            | —                       |
| 1934/1935 (förslag) ..... | 13,000           | —                       |

Beträffande anslagets historik hänvisas till tionde huvudtiteln, sid. 113 och 114, i 1932 års statsverksproposition.

Sveriges andel i kostnaderna för ifrågavarande patrulleringstjänst, vilka kostnader bestridas i amerikanska dollars och fördelas å ett flertal stater, har för åren 1925—1932 utgjort  $2\frac{2}{24}$  procent. I 1929 års internationella sjöfartssäkerhetskonvention, vilken trätt i kraft den 1 januari 1933, har Sveriges andel sänkts till 2 procent.

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *kommerskollegium* — jämte anmälan att Sveriges andel i kostnaderna för patrulleringstjänsten för år 1932 utgjort 3,513 dollars 19 cents — hemställt om beviljande jämväl för år 1934 av ett förslagsanslag för ändamålet av 9,500 kronor.

Departements-  
chefen.

Anslag för bestridande av ifrågavarande bidrag erfordras jämväl för år 1934. Den starka stegring i belastningen å anslaget till i runt tal 17,460 kronor, som inträdde för år 1932, sammanhänger med då gällande växelkurs å dollarn. Med hänsyn till de överskridanden av anslaget, som även i tider med normala växelförhållanden ägt rum, förordar jag, att anslaget nu upptages med ett till 13,000 kronor förhöjt belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag för år 1934 till kostnaderna för internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten å riksstaten för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 13,000.

## [25.] 8. Drift- och underhållskostnader för statens isbrytarfartyg.

| Budgetår                  | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|---------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....           | 200,000          | 151,422                 |
| 1932/1933 .....           | 200,000          | 193,393                 |
| 1933/1934 .....           | 200,000          | —                       |
| 1934/1935 (förslag) ..... | 225,000          | —                       |

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 3 januari 1933 av frågan om anslag för budgetåret 1933/1934 till drift- och underhållskostnader för statens isbrytarfartyg anmälde jag, att det nya isbrytarfartyget »Ymer» beräknades bliva färdigställt omkring den 15 februari 1933. Me-

ningen vore icke, att samtidigt såväl detta som det äldre isbrytarfartyget »Atle» skulle användas, utom för det fall att sådant påkallades av extra ordinära förhållanden. Avsett vore, att för den regelmässiga isbrytar-tjänsten »Ymer» i första hand skulle tagas i anspråk.

Isbrytarkampanjen under vintern 1932/1933, som till följd av den blida väderleken tog sin början först under senare hälften av januari 1933, inleddes av »Atle». Efter vederbörliga provturer samt en särskild prov-expedition i den isuppfyllda Gävlebukten avlöste »Ymer» i mars 1933 »Atle», vilken avgick till Stockholm för avrustning och avmönstring. Isbrytarverksamheten för säsongen avslutades den 19 maj 1933.

Beträffande omfattningen av den regelmässiga statliga isbrytnings-tjänsten och de faktorer, som utöva ett mera väsentligt inflytande å stor-leken av drift- och underhållskostnaderna för statens isbrytarfartyg, hänvisas till den redogörelse härutinnan, som återfinnes å sidorna 115—119 av tionde huvudtiteln i 1932 års statsverksproposition. Tilläggas må, att besättningens antal å »Ymer» ökats från det därstädes angivna av 40 man till 44 man, i det att maskinbemanningen förstärkts med ytterligare 2 maskinister och 2 eldare.

Den fördelning av bemanningskostnaderna mellan fjärde och tionde huvudtitlarna, som omförmäles i berörda redogörelse, torde alltfort-farande bära i huvudsak upprätthållas, med den ändring dock att kostna-derna för landavlöningarna till den ombord å »Ymer» kommenderade stamlöjtnanten och till tre maskinister skäligen synas bära bäras av tionde huvudtiteln för de åtta månader av året, dessa befattningshavare äro anställda på fartyget. Enär någon inkallelse av värnpliktiga, till-hörande ersättningsreserven, icke skall äga rum vid flottan under inne-varande budgetår, har, i enlighet med vad jag i fjol anförde, beslutats, att för sagda budgetår jämväl landavlöningen till de värnpliktiga av denna kategori, som behöva inkallas för fyllande av behovet av bemannings-personal å statens isbrytarfartyg, skola bestridas från tionde — i stället för fjärde — huvudtiteln. Då under nästkommande budgetår någon dylik inskränkning i värnpliktstjänstgöringen vid flottan icke är åsyftad, lär anledning icke föreligga att för sistnämnda budgetår bibehålla berörda avsteg från gällande kostnadsfördelning mellan de båda huvudtitlarna.

Även om, såsom nyss anfördes, meningen är att under normala för-hållanden icke på en gång använda mer än det ena av isbrytarfartygen, måste givetvis förefintligheten av tvenne dylika fartyg med hänsyn till kostnader för underhåll m. m. medföra en ökad utgiftsbelastning å ifrågavarande anslag. Samtidigt som jag erinrade härom fann jag mig likväl, vid förevarande anslagsfrågas anmälan i fjolårets statsverkspro-position, på anförda skäl icke hava anledning hemställa om någon an-slagshöjning för innevarande budgetår. Sagda omständighet, i förening med den av mig nyss omförmälda ökningen i bemanningen å »Ymer»

*Departements-  
chefen.*

samt ändringen i fördelningen av vissa bemanningskostnader mellan fjärde och tionde huvudtitlarna, synes mig emellertid böra föranleda, att för nästkommande budgetår en höjning vidtages i det nuvarande anslagsbeloppet å 200,000 kronor. Denna höjning torde böra beräknas till 25,000 kronor. Anslaget skulle sålunda upptagas med ett belopp av 225,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av drift- och underhållskostnader för statens isbrytarfartyg för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 225,000.

[26.] 9. Internationella byrån i Paris för utställningar.

| Budgetår                           | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|------------------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....                    | 2,000            | 2,488                   |
| 1932/1933 .....                    | 2,000            | 2,231                   |
| 1933/1934 .....                    | 2,600            | —                       |
| 1934/1935 ( <i>förslag</i> ) ..... | 2,400            | —                       |

Rörande anslagets historik hänvisas till tionde huvudtiteln, sid. 122 och 123, i 1932 års statsverksproposition.

I skrivelse den 2 augusti 1933 har *kommerskollegium* anmält, att enligt meddelande från utställningsbyrån Sveriges årliga bidrag till byrån till följd av under år 1932 skedda nya anslutningar till konventionen numera nedsatts till 10,188 francs; och har kollegium hemställt om anvisande å riksstaten för budgetåret 1934/1935 av ett anslag å 2,400 kronor för Sveriges andel i kostnaderna för byråns verksamhetsår 1 april 1935—31 mars 1936.

*Departements-  
chefen.*

Mot det av kommerskollegium för ifrågavarande ändamål föreslagna anslaget har jag icke någon erinran att göra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag till kostnaderna för den internationella byrån i Paris för utställningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag  
av ..... kronor 2,400.

**D. Bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.**

[27.] 1. Reseunderstöd åt personer, som önska i främmande länder förvärva ökad insikt och skicklighet i vad till bergshantering hör.

| Budgetår                  | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|---------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....           | 4,000            | 2,300                   |
| 1932/1933 .....           | —                | 2,300                   |
| 1933/1934 .....           | —                | —                       |
| 1934/1935 (förslag) ..... | —                | —                       |

I skrivelse den 29 augusti 1933 har *kommerskollegium* förklarat sig av statsfinansiella skäl ej vilja påyrka, att för budgetåret 1934/1935 nya medel anslås för ändamålet.

Under åberopande härav och med förmälan, att vid utgången av nästlidna budgetår en odisponerad reservation å 2,300 kronor förefanns å ifrågavarande anslag, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-  
chefen.*

att å riksstaten upptaga det *ordinarie* reservationsanslaget till reseunderstöd åt personer, som önska i främmande länder förvärva ökad insikt och skicklighet i vad till bergshantering hör, .... *utan angivet belopp.*

**Befrämjande av slöjderna.**

[28.] 2—6. **Befrämjande i allmänhet av slöjderna.** Under den i riksstaten upptagna rubriken »Befrämjande i allmänhet av slöjderna» ingå *dels* ett ordinarie anslag till manufakturernas befrämjande, *dels* ock fyra ordinarie reservationsanslag till reseunderstöd åt olika grupper av yrkesutövare inom industri och hantverk, nämligen åt arbetare i de särskilda näringsyrkena, åt idkare av hantverk och annan mindre industri, åt verkmästare och förmän inom industri och hantverk samt åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshantering.

Beträffande anslagens historik hänvisas till tionde huvudtiteln, sid. 125, i 1932 års statsverksproposition.

Samtliga ifrågavarande fem anslag hava i riksstaten för löpande budgetår upptagits utan angivna belopp. Enligt en från kommerskollegium lämnad uppgift förefanns den 13 oktober 1933 å de fyra reseunderstödsanslagen en odisponerad behållning av, i runda tal, respektive 4,640 kronor, 1,100 kronor, 3,040 kronor och 1,725 kronor.

Med skrivelse den 31 augusti 1933 har kommerskollegium överlämnat en till kollegium inkommen skrift från *styrelsen för Sveriges hantverksorganisation*, däri styrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1934/1935 under förevarande rubrik upptaga ett gemensamt reservationsanslag till reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena, åt idkare av hantverk och annan mindre industri samt åt verkmästare och förmän inom industri och hantverk med ett belopp av, förslagsvis, 5,000 kronor.

För egen del uttalar *kommerskollegium*, att, därest den statsfinansiella situationen skulle anses medgiva beviljande av ett visst begränsat anslag till reseunderstöd, medel för ändamålet lämpligen syntes böra anvisas i form av ett särskilt gemensamt anslag, att efter de bestämmelser, som av Kungl. Maj:t framdeles bleve lämnade, fördelas å de i nyssnämnda styrelses skrift angivna grupperna yrkesutövere. Kollegium förordar för den skull, att för sagda ändamål ett dylikt gemensamt reservationsanslag å 5,000 kronor uppföres å riksstaten för nästa budgetår, samt hemställer i anslutning härtill, att såväl anslaget till manufakturernas befrämjande som de fyra olika reseunderstödsanslagen upptagas utan angivna belopp i riksstatsförslaget.

Departements-  
chefen.

Vad först angår anslaget till manufakturernas befrämjande tillstyrker jag, att i den riksstat, varom nu är fråga, anslaget upptages utan angivet belopp.

Vidkommande härefter de särskilda reservationsanslagen till reseunderstöd anser jag mig av statsfinansiella skäl icke böra ifrågasätta, att nya medel nu äskas av riksdagen. I enlighet härmed och då jag i övrigt ansluter mig till kommerskollegii förslag torde för nästkommande budgetår även dessa anslag böra utan angivna belopp uppföras i riksstaten.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att å riksstaten upptaga dels det *ordinarie* anslaget till manufakturernas befrämjande, dels ock de *ordinarie* reservationsanslagen till reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena, till reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri, till reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industri och hantverk samt till reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshantering ..... utan angivna belopp.

**7. Befrämjande av hemslöjden m. m., oförändrat ordinarie anslag** ..... kronor 20,000.

## [29.] 8. Arvoden åt torvingenjörer m. m.

| Budgetår                  | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|---------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....           | 20,000           | 16,766                  |
| 1932/1933 .....           | 17,000           | 16,141                  |
| 1933/1934 .....           | 14,000           | —                       |
| 1934/1935 (förslag) ..... | 14,000           | —                       |

Det av 1933 års riksdag till arvoden åt torvingenjörer m. m. för innevarande budgetår anvisade anslaget å 14,000 kronor har jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 2 juni 1933 disponerats på följande sätt:

|                                                         |        |         |
|---------------------------------------------------------|--------|---------|
| Arvoden åt två torvingenjörer å 4,000 kronor .....      | kronor | 8,000   |
| Resekostnads- och traktamentsersättningar jämte expens- |        |         |
| ersättningar å högst 675 kronor för vardera av dem .... | »      | 4,000   |
| Ålderstillägg å 1,000 kronor till vardera av dem .....  | »      | 2,000   |
| Summa kronor                                            |        | 14,000. |

I skrivelse den 30 augusti 1933 har *kommerskollegium* hemställt, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärd i syfte att även för nästkommande budgetår till torvstaten måtte anvisas ett anslag av 14,000 kronor.

I anledning av de senaste årens utveckling, som medfört en successiv avveckling av den statliga torvlåneverksamheten, har torvstatens personal kunnat väsentligt reduceras. Med hänsyn till de arbetsuppgifter, som alltjämt kvarstå, och särskilt till den befattning, som torvstatens tjänstemän hava att taga med tillsynen över torvlånens vederbörliga återbetalande, anser jag mig emellertid icke kunna ifrågasätta, att någon ytterligare personalindragning nu företages.

För åtnjutande av de personliga ålderstilläggen torde, i likhet med vad senast för löpande budgetår är fastställt, böra föreskrivas, att vederbörande torvingenjörer fortfarande med gott vitsord tjänstgöra i nämnda egenskap.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till arvoden åt torvingenjörer m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* anslag  
av ..... kronor 14,000.

[30.] 9. Befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare. För befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare hava alltsedan år 1917 av riksdagen anvisats anslag. Dessa anslag hava avsett *dels* — och huvudsakligen — statsunderstöd åt hantverksmästare för utbildande av lärlingar samt därmed förbundna utlärlingspenningar och statspremier, *dels ock* statsunderstöd till hantverksför-

*Departements-  
chefen.*

eningar, anslutna till Sveriges hantverksorganisation, för utdelande av penningpremier till därav förtjänta lärlingar.

Bestämmelser rörande de olika formerna för statsunderstöden hava av Kungl. Maj:t fastställts den 2 november 1917. Ändringar däri hava skett den 25 oktober 1918, den 9 juli 1920, den 3 maj 1929 och den 2 juni 1933.

*Statsunderstöden till hantverksmästare* avse en lärotid av tre år och utgå enligt gällande bestämmelser i fråga om lärlingar, vilkas utbildning tager sin början efter den 1 juli 1933, med 300 kronor för varje lärling. För lärlingsgrupper, vilkas utbildning tagit sin början före den 1 juli 1933, utgå lärlingsunderstöden med ett sammanlagt belopp av 400 kronor. *Lärling*, för vars utbildande mästare erhållit statsunderstöd, är, om han efter avlagt prov undfått Sveriges hantverksorganisations utlärlingsbevis, berättigad till en utlärlingspenning av 20 kronor och kan, om han i utlärlingsbeviset tillerkänts högsta vitsord för skicklighet i yrket, dessutom erhålla statspremium av högst 100 kronor.

I fråga om planen för den praktiska utbildningens anordnande hänvisas till den redogörelse, som lämnats å sid. 139 av tionde huvudtiteln i 1932 års statsverksproposition.

Jämlikt medgivande av 1931 och 1932 års riksdagar uppgår lärlingsunderstödens antal för de lärlingsgrupper, vilkas utbildning påbörjats under budgetåren 1931/1932 och 1932/1933, till 100. För den lärlingsgrupp, vars utbildning tager sin början under löpande budgetår, utgör lärlingsunderstödens antal jämlikt beslut av 1933 års riksdag allenast 75.

Sedan det visat sig, att av de lärlingar, som efter avlagda prov slutat sin utbildning, allenast ett mindre antal plägat erhålla högsta vitsord för skicklighet i yrket och i anledning därav tilldelats statspremium, har för löpande budgetår för statspremier beräknats ett belopp av 2,000 kronor, motsvarande premier till en femtedel av antalet lärlingar i den lärlingsgrupp, vars utbildning påbörjats under budgetåret 1930/1931.

Vad angår *statsunderstödet till hantverksföreningar* för utdelande av lärlingspremier, utgick detta för budgetåret 1932/1933 med 1,500 kronor. För innevarande budgetår är understödet bestämt till ett till 1,000 kronor nedsatt belopp.

Det å riksstaten för budgetåret 1933/1934 anvisade anslaget till befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare slutar å 45,000 kronor.

Med skrivelse den 30 augusti 1933 har kommerskollegium överlämnat en till Kungl. Maj:t ställd skrift från *styrelsen för Sveriges hantverksorganisation*, däri hemställets om avlåtande av förslag till riksdagen i syfte att dels antalet understöd för lärlingsutbildning måtte för budgetåret 1934/1935 sättas till 100 samt understödets belopp utgå med 400 kronor för varje lärling, dels ock ett belopp av 1,500 kronor måtte utgå såsom understöd åt hantverksföreningarna för utdelande av lärlingspremier.

För egen del anför *kommerskollegium* — under framhållande att till statspremier fortfarande icke behövde beräknas högre belopp än 2,000 kronor — bland annat följande:

Medelsbehovet för budgetåret 1934/1935 för ifrågavarande ändamål -- motsvarande understöd enligt de fastställda bestämmelserna för de årsgrupper lärlingar, vilkas utbildning jämlikt medgivanden av 1931, 1932 och 1933 års riksdagar redan påginge eller under den närmaste tiden komme att påbörjas — framginge av följande tabell.

| Lärlingsgrupp för budgetår | Anslagets användning | Anslagsbehov              |
|----------------------------|----------------------|---------------------------|
| 1931/1932 .....            | 3:e utbildningsåret  | 100 st. à 75 kronor 7,500 |
|                            | Återstående belopp   | 100 » » 100 » 10,000      |
|                            | Utlärlingspenningar  | 100 » » 20 » 2,000        |
|                            | Statspremier         | 20 » » 100 » 2,000        |
| 1932/1933 .....            | 2:a utbildningsåret  | 100 » » 100 » 10,000      |
| 1933/1934 .....            | 1:a »                | 75 » » 100 » 7,500        |
|                            |                      | Summa kronor 39,000.      |

Efter omnämnande av hantverksorganisationens framställning anför kollegium vidare:

Kollegium, som beträffande den praktiska lärlingsutbildningen städe framhållit gagnet av den statliga understödsverksamheten å förevarande område, funne sig kunna biträda det av organisationen framförda önskemålet, att understödsverksamheten för nästkommande budgetår måtte återföras till dess förutvarande omfattning. Kostnaderna för en med avseende å antalet lärlingar utvidgad understödsverksamhet måste anses synnerligen ringa i förhållande till det resultat, som genom densamma skulle kunna ernås.

Starka skäl syntes tala för att med bifall till hantverksorganisationens framställning ifrågavarande understöds antal och belopp höjdes till vad som gällde åren närmast före den begränsning, som av 1933 års riksdag vidtogs. Därest emellertid icke en höjning av såväl antal som belopp av statsfinansiella skäl kunde anses möjlig, torde i första hand en höjning av understödets antal från 75 till 100 böra anses av omständigheterna påkallad.

Beträffande anslaget till hantverksföreningar för utdelande av lärlingspremier syntes tillräckliga skäl icke kunna anses förefinnas för den begärda höjningen från 1,000 till 1,500 kronor, utan borde för ändamålet anslås enahanda belopp som innevarande budgetår.

I enlighet med kommerskollegii hemställan böra medel till ett belopp av 39,000 kronor — avseende understöd enligt de fastställda bestämmelserna för de årsgrupper lärlingar, vilkas utbildning jämlikt medgivande av 1931—1933 års riksdagar för närvarande pågår — under ifrågavarande anslag beräknas för budgetåret 1934/1935.

Departements-  
chefen.

Likaledes torde, såsom hittills varit fallet, medel böra ställas till för-

fogande att användas till understöd åt hantverksföreningar för utdelande av lärlingspremier. Mot det av kollegium i dylikt hänseende tillstyrkta beloppet 1,000 kronor har jag icke någon erinran att göra.

Däremot anser jag tillräckliga skäl ej föreligga att — med frångående av den ståndpunkt, som i fjol intogs — nu förorda den av styrelsen för Sveriges hantverksorganisation gjorda och av kommerskollegium understödda framställningen om ökning av antalet lärlingar i den nya lärlingsgrupp, vars utbildning bör påbörjas under nästkommande budgetår, även som av understödens belopp. Jag tillstyrker därför, att i enlighet med förra årets beslut antalet lärlingar i nämnda grupp sättes till 75 och att understöden till hantverksmästarna bestämmas till 300 kronor för varje lärling.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva, att Kungl. Maj:t må bemyndiga kommerskollegium att enligt av Kungl. Maj:t föreskrivna grunder bevilja statsunderstöd åt hantverksmästare för utbildande av högst 75 lärlingar med utbildningstid från tidpunkt under budgetåret 1934/1935,

*dels ock* till befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* anslag av ..... kronor 40,000.

[31.] 10. Bidrag till standardiseringsverksamheten.

| Budgetår                           | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|------------------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....                    | 40,000           | 40,000                  |
| 1932/1933 .....                    | 30,000           | 30,000                  |
| 1933/1934 .....                    | 17,000           | —                       |
| 1934/1935 ( <i>förslag</i> ) ..... | 17,000           | —                       |

Sveriges standardiseringskommission — vars stadgar fastställts av Kungl. Maj:t — har till uppgift, bland annat, att befordra en riktigt avvägd standardisering inom industriell produktion och teknisk verksamhet samt medverka till att härför erforderliga undersökningar och arbeten utföras ävensom att utgöra centralorganisation för standardiseringsarbetena inom landet.

Rörande utbetalningen av det för löpande budgetår beviljade anslaget å 17,000 kronor har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser genom beslut den 2 juni 1933, varvid föreskrivits bland annat, att ena hälften skulle utbetalas efter den 1 juli samma år och återstoden, sedan kommissionen hos kommerskollegium på ett tillfredsställande sätt styrkt, att från enskilt håll till den industriella standardiseringsverksamhetens befrämjande

lämnats antingen bidrag i penningar, utfört arbete eller annan antaglig form eller ock utfästelser om dylikt bidrag till belopp eller värde, motsvarande under nämnda budgetår minst 150 procent av statsanslaget, minskat med ett belopp av högst 3,000 kronor, motsvarande avgifter till vissa internationella sammanslutningar.

Utöver nyssberörda, av riksdagen beviljade anslag har Kungl. Maj:t såsom ytterligare understöd till uppehållande av ifrågavarande verksamhet under budgetåret 1933/1934 ur manufakturförlagslånefondens räntemedel anvisat ett belopp av 17,000 kronor att till kommissionen utbetalas under liknande villkor, som bestämts rörande utbetalningen av riksstatsanslaget.

I en den 31 augusti 1933 dagtecknad skrift har *standardiseringskommissionen* anhängit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för anvisande av ett belopp av 47,000 kronor såsom bidrag till uppehållande av standardiseringsverksamheten under budgetåret 1934/1935.

Av en kommissionens skrift bilagd tablå framgår, att av de för löpande budgetår av statsmedel beviljade anslagen å sammanlagt 34,000 kronor ett belopp av 11,500 kronor avsatts för kommissionens egen räkning för standardiseringsarbetet i allmänhet, 9,000 kronor tilldelats Sveriges maskinindustrieförening, 4,500 kronor Sveriges elektroindustrieförening, 2,500 kronor svenska avdelningen av internationella elektrotekniska kommittén, 3,000 kronor jordbrukstekniska föreningen, 2,000 kronor svenska teknologföreningen och 500 kronor jernkontoret, allt för standardiseringsarbeten inom respektive branschområden, varjämte slutligen ett belopp av 1,000 kronor tillsvidare reserverats.

Över standardiseringskommissionens framställning har *kommerskollegium* den 20 september 1933 avgivit infortrat utlåtande, därvid kollegium anfört bland annat följande:

De skäl, som under en följd av år föranlett statsmakterna att lämna ekonomiskt bidrag till standardiseringens fullföljande inom näringslivet, vore enligt kollegii mening alltjämt gällande. Standardiseringskommissionen samt med densamma samarbetande näringsorganisationer och tekniska sammanslutningar syntes alltjämt på ett förtjänstfullt sätt bedriva denna verksamhet till gagn för industrien och för det allmänna. På grund härav finge kollegium på det livligaste förorda, att sagda verksamhet bleve främjad genom fortsatt bidrag av allmänna medel.

Under rådande statsfinansiella förhållanden funne sig kollegium emellertid icke kunna biträda kommissionens begäran om förhöjt understöd. Särskilt måste kollegium därvid framhålla, att manufakturförlagslånefondens begränsade tillgångar med hänsyn till det ekonomiska läget icke torde kunna vidkännas ett högre bidrag till förmån för standardiseringsverksamheten än vad för närvarande från fondens räntemedel utginge, eller 17,000 kronor. Kollegium finge därför förorda, att statsbidraget till standardiseringsverksamheten för budgetåret 1934/1935 beräknades till samma belopp som för innevarande budgetår eller 34,000 kronor, därav 17,000 kronor skulle uppföras såsom anslag å riksstaten och likaledes 17,000 kronor utgå av förenämnda fondmedel.

*Departements-  
chefen.*

Att det sedan ett flertal år tillbaka pågående standardiseringsarbetet fullföljes och utvecklas på ett efter våra förhållanden avpassat sätt samt att därvid jämväl i fortsättningen kontakt upprätthålles med motsvarande arbete utomlands synes mig vara av betydelse för ett rationellt tillvaratagande av vårt lands produktionsresurser och stärkande av konkurrenskraften gentemot utlandet. Standardiseringskommissionens och de olika branschorganisationernas verksamhet på området torde liksom hittills böra utföras under samverkan mellan de därav närmast intresserade. Att arbetet till övervägande del bekostas av näringslivet självt finner jag naturligt och riktigt. De skäl, som föranlett statsmakterna att lämna ekonomiskt stöd till standardiseringsverksamheten, gälla dock enligt min mening alltjämt. Jag finner mig sålunda böra tillstyrka, att även under nästinstundande budgetår bidrag av statsmedel beviljas för verksamhetens uppehållande.

Någon ökning av det nu utgående statsbidraget anser jag mig emellertid, med hänsyn till den begränsning av statsutgifterna, som måste eftersträvas, icke kunna förorda, utan tillstyrker jag, i likhet med kommerskollegium, att riksstatsanslaget upptages med oförändrat belopp, 17,000 kronor. Härtill torde böra komma ett bidrag från manufakturförlagslånefondens räntemedel å samma belopp. Frågan om sistnämnda bidrag torde senare få anmälas för Kungl. Maj:t.

För åtnjutande av statsbidraget torde enahanda villkor böra stadgas som de, vilka äro gällande under nu löpande budgetår.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag till uppehållande av standardiseringsverksamheten för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* anslag av ..... kronor 17,000.

[32.] 11. Undersöknings- och försvarsarbeten å områden, som genom Sveriges geologiska undersöknings försorg äro eller kunna varda för kronans räkning inmutade, m. m.

| Budgetår                           | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|------------------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....                    | 150,000          | 150,000                 |
| 1932/1933 .....                    | 110,000          | 112,000                 |
| 1933/1934 .....                    | 85,000           | —                       |
| 1934/1935 ( <i>förslag</i> ) ..... | 85,000           | —                       |

Rörande anslagets historik hänvisas till tionde huvudtiteln, sid. 152 och 153, i 1932 års statsverksproposition.

Det för löpande budgetår anvisade anslaget har genom brev den 14 juli 1933 ställts till Sveriges geologiska undersöknings förfogande, därvid

ett belopp av 69,000 kronor avsetts för bedrivande av undersöknings- och försvarsarbeten och ett belopp av 16,000 kronor för inköp av jordägarandelar i av staten inmutade fyndigheter å enskild mark.

Utöver detta anslag har Geologiska undersökningen erhållit till sin disposition dels genom brev den 30 juni 1933 det å riksstaten för löpande budgetår under Utgifter för kapitalökning: fonden för förslag till statsverket, punkt 47, anvisade reservationsanslaget å 364,000 kronor till undersöknings- och förberedande gruvarbeten m. m. inom Västerbottens län, dels ock genom brev den 16 september 1933 av det för samma budgetår ävenledes under Utgifter för kapitalökning: fonden för förslag till statsverket, punkt 7, till statliga beredskapsarbeten beviljade anslaget ett belopp av 45,000 kronor för utförande av förberedande gruvarbeten å vissa områden inom nämnda län.

I skrivelse den 8 september 1933 har *Sveriges geologiska undersökning* hemställt, att för bedrivande under budgetåret 1934/1935 av fortsatta undersökningsarbeten m. m. måtte anvisas ett extra reservationsanslag av 85,000 kronor.

Till motivering härav har ämbetsverket i skrivelse den 11 november 1933 — under förmälan att med användning av det för budgetåret 1933/1934 anvisade anslaget undersökningsarbetena bedrivits i huvudsaklig överensstämmelse med den av Kungl. Maj:t härför fastställda arbetsplanen — anfört i huvudsak följande:

Inom *Höggkulla-området* i Norsjö socken hade utförts de i föregående budgetårs arbetsprogram åsyftade elektriska undersökningarna av de malmförande stråken, varvid framkommit ett flertal nya indikationer. Efter detaljrevision av de geologiska förhållandena såväl inom Höggkulla-området som Malänäsfälten hade sedermera med användning av anvisade beredskapsarbetsmedel så långt hittills låtit sig göra utförts grävningsarbeten på en del av de nya elektriska indikationerna. Därvid hade hittills, väster om det förra året påträffade Höggkulla zinkmalmsfält, delvis blottats ett nytt malmomvandlingsområde med anrikningsmalm av zinkblände, blyglans, kopparkis, svavelkis, magnetkis och arsenikkis med något fahlertz. Malmerna ifråga vore ännu ej kemiskt undersökta; i några av dem vore emellertid guldhalter på  $4\frac{1}{2}$  till något över 5 gram per ton påvisade. Ganska omfattande ytterligare blottningsarbeten vore erforderliga för avgörande av dessa nypåbörjade fyndigheters ekonomiska betydelse. En del av dessa blottningsarbeten kunde utföras medelst grävningsarbeten, men flera krävde diamantborrningar.

Diamantborrningar måste även tillgripas för att utröna beskaftenheten av en synnerligen anmärkningsvärd zon av elektriska drag, som genom sommarens arbeten påträffats på de av mäktiga grusavlagringar täckta markerna söder om Höggkulla by. Särskilt i betraktande av dessa indikationers läge mellan å ena sidan Höggkullas zinkmalmsfält och å den andra Bjurfors kopparmalms- och zinkmalmsfält borde de snarast möjligt göras till föremål för undersökningar.

I anslutning till de föreslagna ytterligare undersökningarna inom Höggkullafälten borde emellertid även komma geofysiska undersökningar genom magnetiska och elektriska mätningar av ett angränsande omkring

20 kvadratkilometer omfattande område, vilket länge synts misstänkt och genom de sista två årens resultat erhållit ökad aktualitet. Det vore visserligen icke möjligt att inom ramen av den för nästkommande budgetår föreslagna anslagssumman under budgetåret 1934/1935 medhinna hela denna geofysiska utredning, men den borde dock nu påbörjas.

De såsom beredskapsarbeten bedrivna förberedande gruvarbetena på Högkulla zinkmalmsfält, Bjurfors kopparmalmsfält, Bjurlidens zink-svavelkisfält och Bjurträskgruvans koppar-zink-svavelkisfyndighet vore ännu icke slutförda enligt arbetsprogrammet för innevarande budgetår, och Geologiska undersökningen komme framdeles att avgiva särskild skrivelse beträffande dessa. För närvarande inskränkte sig ämbetsverket till att framhålla, att resultaten av dessa arbeten kunde komma att påkalla någon komplettering jämväl i form av diamantborrning och elektriska mätningar. Detta gjordes sannolikt bland annat av den omständigheten att Bjurforsfältets kopparmalm, så långt nu kunde bedömas, syntes hava större utsträckning närmare dagen än vad tidigare utrönts.

De hittills under budgetåret utförda arbetena å redan kända malmer inom *Kuorbevarerområdet* i Malå socken hade i huvudsak bekräftat tidigare resultat. De diamantborrningar, som under sommarens lopp företagits på nya indikationer inom området, hade påträffat utbredda fattiga impregnationer av kopparkis, magnetkis och svavelkis men icke några sådana rik-malmskoncentrationer som Adakgruvan och Kuorbevarerugruvan nr 15. Även oavsett sådana indikationer, som ämbetsverket framdeles komme att föreslå till undersökning genom avschaktning eller ortdrivning, återstode emellertid ännu flera nypåträffade anledningar, vilka borde bli föremål för diamantborrningar efter några kompletterande elektriska och magnetiska detaljmätningar.

Resultaten av de såsom beredskapsarbeten bedrivna förberedande gruvarbetena inom *Vindelgransele—Horpträskområdet* i Lycksele socken samt vissa angränsande delar av sydvästra Malå socken visade sig redan under den förflutna sommaren påkalla något mera omfattande elektriska mätningar än som från början avsetts. Såsom resultat av dessa samt ingående detaljutredningar av de invecklade geologiska förhållandena föreläge tillsvidare upptäckten på *Rävlidens kronopark* av ett nytt kopparmalms-zinkmalmsfält. De hittills blottade delarna av detta utgjordes av cirka 500 kvadratmeter god kopparmalm och cirka 200 kvadratmeter prima zinkmalm, vartill syntes komma en betydande area av till sin beskaffenhet ännu ej närmare utredd zinkmalmsimpregnation. Fältets nyligen blottade partier tedde sig så pass lovande, att de i hög grad uppmnade till fortsatt undersökning av det flertal övriga indikationer, som förekomme i omgivningarna. Härför krävdes under instundande sommar, förutom grävnings- och sprängningsarbeten, vilka ämbetsverket komme att föreslå såsom förberedande gruvarbeten, såväl fortsatta geologiska detaljutredningar som i samband därmed utförda nya magnetiska och elektriska detaljmätningar. Diamantborrningar vore erforderliga å vissa indikationer, vilka ej lämpligen kunde på annat sätt undersökas, men föresloges, på grund av det till buds stående anslagsbeloppets otillräcklighet härför, uppskjutna till ett följande år.

Efter avvägning av anslagskraven för de enskilda uppgifterna med hänsyn till det större eller mindre behovet av att de olika undersökningsarbetena kunde bli utförda under budgetåret 1934/1935 finge ämbetsverket framlägga följande förslagsberäkning för användningen av det beärdade anslaget å 85,000 kronor:

*Gemensamma omkostnader* (arvoden till extra tjänstemän, rese- och traktamentsersättningar, hantlangare, materialinköp, bergskemiska analyser m. m.), förslagsvis 25,000 kronor.

För fullgörande av under budgetåret förfallna *likvider för inköpta jord-ägarandelar*, förslagsvis 15,000 kronor.

*Diamantborrningar inom Högkulla-området*, förslagsvis 9,000 kronor.

*Diamantborrningar inom Kuorbevare-området*, förslagsvis 6,000 kronor.

*Elektriska och magnetiska detaljmätningar* inom Högkulla- och Malänäsområdena i Norsjö socken, förslagsvis 8,000 kronor.

*Elektriska och magnetiska detaljmätningar* inom Kuorbevare-området i Malå socken, förslagsvis 6,000 kronor.

*Elektriska mätningar* inom Vindelgransele—Horlträsk-området, förslagsvis 16,000 kronor.

Ämbetsverket finge, liksom vid tidigare tillfällen, framhålla, att under arbetenas gång framkomna resultat kunde påkalla förskjutningar mellan de belopp, som beräknats för de enskilda posterna.

*Kommerskollegium* har i ett den 20 november 1933 avgivet utlåtande uttalat i huvudsak följande:

De av Geologiska undersökningen under år 1933 verkställda arbetena hade i en del fall givit resultat av sådant värde, att arbetena otvivelaktigt borde fortsättas. Kollegium funne önskvärt, att de arbeten, för vilka det begärda anslaget vore avsett, verkställdes i så rask takt, att man så snart som möjligt erhöle den kännedom om Skelleftefältets fyndigheter, vilken visat sig erforderlig för planläggningen av fyndigheternas utnyttjande. Kollegium ansåge därför, att någon sänkning av det föreslagna anslagsbeloppet icke borde förekomma. Den av Undersökningen avgivna preliminära planen för anslagets användning gäve icke anledning till anmärkning från kollegii sida.

Kollegium finge i detta sammanhang ifrågasätta, huruvida icke åt Undersökningen lämpligen borde givas generellt bemyndigande att, när vid Undersökningens arbeten i fast klyft anträffats malm av sådan beskaffenhet, att densamma borde beläggas med utmål, vidtaga för utmåls erhållande erforderliga åtgärder.

Ifrågavarande av Sveriges geologiska undersökning bedrivna undersökningsarbeten ingå som ett led i den pågående utredningen rörande statens gruvegendom i Västerbotten, varom 1930 års riksdag gjort framställning. *Departements-  
chefen.*

Mot den av Geologiska undersökningen framlagda preliminära planen för arbetenas fortsatta bedrivande har jag icke någon erinran att göra. Ävenledes tillstyrker jag det av Undersökningen föreslagna anslagsbeloppet av 85,000 kronor. I sammanhang härmed tillåter jag mig förutskicka, att jag senare i dag vid behandlingen av frågor under »Utgifter för kapitalökning» kommer att föreslå äskande av 485,000 kronor till fullföljande av de pågående undersöknings- och förberedande gruvarbetena i Västerbottens län.

Anslaget torde i mån av uppkommande behov och efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande böra ställas till Geologiska undersökningens förfogande. Jag förutsätter även, att — på sätt nu är medgivet — anslaget

må tagas i anspråk för likvid av jordägarandelar i av staten inmutade fyndigheter å enskild mark.

Till kommerskollegii förslag att generellt bemyndigande måtte lämnas Geologiska undersökningen att vid anträffande av malmer i fast klyft vidtaga för beläggande med utmål erforderliga åtgärder anhåller jag att framdeles få återkomma.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för undersöknings- och försvarsarbeten å områden, som genom Sveriges geologiska undersöknings försorg äro eller kunna varda för kronans räkning inmutade, m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* reservationsanslag av ..... kronor 85,000.

[33.] 12. **Vissa kostnader för statens gruvegendom.** För bestridande av vissa kostnader för statens gruvegendom har för budgetåret 1933/1934 av riksdagen anvisats ett extra förslagsanslag av 12,000 kronor.

Anslaget är avsett för bestridande av kostnaderna för kommerskollegii och Mertainens gruvaktiebolags förvaltning av kronans respektive bolagets gruvegendom, varjämte ur anslaget skola utgå arvoden m. fl. kostnader för uppskattning av arrendeavgift jämlikt kungörelsen den 15 november 1907 (nr 96) med föreskrifter i fråga om bestämmandet å kronans sida av beloppet av den arrendeavgift, som skall erläggas för kronans jordägarandel i gruva m. m.

I skrivelse den 29 augusti 1933 har *kommerskollegium* — med förmälan att ej blott kollegium utan, enligt vad kollegium hade sig bekant, även bolaget under budgetåret 1934/1935 bleve i behov av nya medel för ifrågasvarande ändamål — hemställt om åtgärds vidtagande för beredande å sagda års riksstat av ett anslag till enahanda belopp som det för löpande budgetår beviljade eller 12,000 kronor.

*Departements-  
chefen.* Under åberopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

för bestridande av vissa kostnader för statens gruvegendom för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 12,000.

## E. Ingenjörsvetenskapsakademien.

### 1. Ingenjörsvetenskapsakademien, oförändrat ordinarie

anslag ..... kronor 40,000.

### [34.] 2. Tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet.

| Budgetår                  | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|---------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....           | 90,000           | 105,000                 |
| 1932/1933 .....           | 75,000           | 75,000                  |
| 1933/1934 .....           | 60,000           | —                       |
| 1934/1935 (förslag) ..... | 60,000           | —                       |

Beträffande anslagets historik hänvisas till tionde huvudtiteln, sid. 163 och 164, i 1932 års statsverksproposition.

I skrivelse den 19 september 1933 har *ingenjörsvetenskapsakademien* hemställt om anvisande av ett anslag å 70,000 kronor för fortsättande under budgetåret 1934/1935 av akademiens forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet. Akademien anför i förevarande ämne bland annat följande:

Den av akademien bedrivna verksamheten å ifrågavarande område omfattade dels en bearbetning av frågorna om tillgodogörandet av de inhemska bränslena, dels ett studium av förbränning och förbränningsanordningar i allmänhet i syfte att befrämja ekonomi genom bränslebesparing och förbilligande av jämväl övriga driftsfaktorer. Verksamheten bestode i dels anordnande av experimentella undersökningar i laboratorium och i anläggningar, dels spridande av kunskap om såväl här uppnådda resultat som tekniska framsteg överhuvudtaget på området.

Ifråga om de inhemska bränslena och deras användning hade under de senare åren det huvudsakligaste intresset knutit sig till veden och dess utnyttjande. De senaste årens förskjutning i handelsbalansen hade gjort det angeläget att söka i görligaste mån minska mängden importerade bränslen samtidigt som arbetslöshetens bekämpande påkallat åtgärder till stimulerande av inhemsk produktion.

Utexperimenterandet av en metod att ur trä och träavfall framställa flytande bränslen hade krönts med framgång, så tillvida som ett s. k. kalkförfarande visat sig ägnat att giva en även under normala förhållanden räntabel lösning av problemet. Ett större industriföretag hade också hos Kungl. Maj:t gjort framställning om finansiellt stöd i och för uppförande av en anläggning i full skala för framställning enligt nämnda metod av oljor och andra kemiska produkter ur trä (i detta fall bokved). Den ifrågavarande uppgiften syntes sålunda vara i huvudsak löst. Dock återstode en mångfald detaljfrågor att utreda.

I enlighet med ett av ingenjören H. Bergström — vilken jämte medarbetare utförde ifrågavarande träkemiska undersökningar — framlagt ar-

betsprogram, vilket akademien för sin del finge förorda till utförande, komme, så långt man nu kunde se, arbetena rörande oljeutvinning och trädestillation att under budgetåret 1934/1935 i första hand röra sig på följande områden:

fortsatta arbeten på utveckling av kalkförfarandet; utarbetande av fabriktionsmetod för utvinning av bensin ur de enligt kalkförfarandet erhållna oljorna; fortsatta undersökningar rörande träkolning och därvid utvinna biprodukter; och utarbetande av en praktiskt genomförbar metod för framställning av vedbeck.

Bland ytterligare arbetsuppgifter, att angripas i den mån tid och medel tillåte, ävensom arbeten av träkemisk natur, som ej direkt syftade på oljeutvinning och trädestillation, finge enligt nämnda program nämnas följande:

försök att för kalkförfarandet använda andra råmateriel än bokved, såsom barrved och vitmossetorv; utarbetande av ett tvåstegsautoklavförfarande för framställning av alkohol ur vedavfall; försök att ur sulfitsprit framställa utgångsmaterial för kemisk-teknisk industri; framställning genom hydrering av mera högvärdiga produkter än brännoljor ur trämaterial; försök med direkt jäsning av trä; samt framställning av plattor eller annat pressgods ur ved genom att under tryck direkt i formarna kondensera vedmaterial med fenoler.

En annan grupp av arbeten omfattade, som nämnt, undersökningar rörande förbränningsförlopp överhuvudtaget — oavsett bränslets art — såsom olika eldstäders utformning ur teknisk-ekonomisk synpunkt, andra samhörande driftfaktorer såsom matarvattnets egenskaper m. m. Uppgifterna på detta område bearbetades av ingenjören O. Stålhane med medhjälpare. Ett av denne framlagt arbetsprogram, som av akademien även förordades, innefattade följande spörsmål:

Den så utomordentligt viktiga matarvattenfrågan hade underkastats en grundlig undersökning, omfattande en inventering av de i vårt land oftast förekommande matarvattentyperna samt en kritisk granskning av de metoder, som användes för att rena matarvatten eller på annat sätt förhindra pannstensbildning, varvid man kunnat uppdelat matarvatten i karakteristiska grupper och föreslå lämpliga reningsmetoder för varje grupp. Som komplettering till denna undersökning krävdes emellertid detaljstudier vid i drift varande ångpannor av olika typer om vattnets förhållande i såväl fysikaliskt som kemiskt avseende.

Ett annat viktigt ångpanneproblem, som krävde ett ingående studium, vore tubernas temperaturförhållanden i strålningspannor, särskilt de s. k. fentubernas. Det vore av vikt, att dessa förhållanden noggrant studerades till undvikande av dyrbara driftavbrott och reparationer.

Vid en hel del ångpanneanläggningar med kedjeroster hade man förgäves sökt att som bränsle i pannorna tillgodogöra träavfall. Emellertid hade framgått av med användande av helt nya uppslag utförda undersökningar, att en dylik eldning borde kunna utföras utan olägenheter, varför dessa nya uppslag vore värda fortsatta försök.

Ett annat till detta område hörande problem hade helt nyligen trätt i förgrunden, nämligen frågan om huru sot kunde avsätta sig ur eldstadsrökgaser, vilka, enligt på det allmänt brukliga sättet utförd gasanalys, icke innehölle något »oförbränt». Det vore av allra största betydelse att vinna noggrann kännedom om sambandet mellan den verkliga rökgassammansättningen och sotbildningen under olika förhållanden samt att utarbeta lämpliga och tillräckligt noggranna gasanalysmetoder.

Inom byggnadsmaterialområdet hade flera nya metoder för bestämmande av olika väggmaterials värmeledningsförmåga utarbetats med tillhjälp av tidigare erhållna anslag. Ytterligare mätningar av värmeledningsförmågan hos dylika material och sammansatta väggkonstruktioner erfordrades likväl för att klarlägga förloppet vid fuktighetsupptagning och för att fastställa fuktighetens inverkan på värmeisoleringsförmågan.

Ett problem, som man för närvarande i flera länder ivrigt bearbetade, vore framställandet av s. k. gaselement, d. v. s. galvaniska element, som kunde alstra elektrisk ström endast genom förbrukning av syrgas och vätgas, vilka därvid förenades till vatten. En god lösning av detta problem skulle kunna medföra tekniska konsekvenser av stor betydelse. Tidigare utförda arbeten hade givit så goda resultat, att det vore önskvärt att få tillfälle att fullfölja försöken.

Akademien framhåller härefter, att utöver de för dessa försöksarbeten erforderliga kostnaderna tillkomme kostnader för förbättrande av mätinstrument och mätmetoder samt de kostnader, som betingades av de av akademiens bränsletekniska kommitté själv omhändertagna arbetena med allmänt bränsleekonomiska spörsmål, varibland hushållseldstäder och bränslen till dylika spelade en framträdande roll, besvarandet av remisser och förfrågningar, publicering av undersökningsresultat, anskaffning av litteratur m. m.

I en senare den 2 november 1933 dagtecknad skrivelse har *akademien* sedermera anfört i huvudsak följande:

Det av akademien begärda anslagsbeloppet å 70,000 kronor vore sammansatt av två delar, en del på 60,000 kronor, avseende bränsletekniska undersökningar, samt en del på 10,000 kronor, avsedd att möjliggöra träkemiska forskningar, vilka hade betydelse ur synpunkten av träavfallens utnyttjande utan att kunna rubriceras såsom bränslefrågor. Ifrågavarande träkemiska forskningar låge inom ramen av den forskningsverksamhet, som förordats av 1931 års skogssakkunnige. I anledning av framställning av nämnda sakkunnige hade statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet uppdragit åt ingenjörsvetenskapsakademien samt styrelsen för skogshögskolan och skogsförsöksanstalten att verkställa utredning i ämnet. Innan emellertid denna utredning, som befunnit sig på ett preliminärt stadium, hunnit slutföras och kunnat föranleda åtgärder, vore det önskvärt, att en verksamhet i nämnda syfte i någon mån upprätthölles, så mycket hellre som lovande uppslag föreläge.

Akademien finge vidare anmäla, att för det forskningsarbete, som planlagts av ingenjören Stålhane, ingenjören H. Edenholtz numera inträtt som teknisk ledare.

Över akademiens förberörda båda skrivelser har *kommerskollegium* den 8 november 1933 avgivit infortrat utlåtande, därvid kollegium på anförda skäl tillstyrkt åtgärd för beredande åt akademien av ett anslag å 60,000 kronor, eventuellt 70,000 kronor.

Den av ingenjörsvetenskapsakademien med statsbidrag bedrivna verksamheten inom kraft- och bränsleområdet åsyftar utfinnandet av möjligheter att effektivare än hittills utnyttja vårt lands kraft- och bränsletillgångar samt nedbringa kostnaderna för deras tillgodogörande. Med hänsyn till den stora betydelse

*Departements-  
chefen.*

dessa spörsmål äga för vår hushållning, anser jag det angeläget, att ifråga-  
varande forskningsverksamhet alltjämt hålles vid makt, och tillstyrker  
för den skull, att fortsatt statsunderstöd beredes akademien för detta ända-  
mål.

Tillräcklig anledning synes mig icke föreligga för höjning av anslaget  
utöver det belopp av 60,000 kronor, som är uppfört å löpande budgetårs  
riksstat. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, i vad mån  
anslaget må av akademien tagas i bruk, samt att, sedan akademien inkom-  
mit med förslag i ämnet, meddela närmare föreskrifter rörande medlens  
användning.

På grund av vad jag sålunda anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t  
måtte föreslå riksdagen

att för bedrivande av tekniskt-vetenskaplig forsknings-  
verksamhet inom kraft- och bränsleområdet för budget-  
året 1934/1935 anvisa ett *extra* reserva-  
tionsanslag av ..... kronor 60,000.

## F. Diverse.

1. Rese- och traktamentspenningar, *oförändrat ordinarie förslags-  
anslag* ..... kronor 2,000.

2. Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., *oförändrat ordinarie  
förslagsanslag* ..... kronor 92,000.

3. Tryckningskostnader, *oförändrat ordinarie förslags-  
anslag* ..... kronor 70,000.

[35.] 4. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga. I riksstaten  
för budgetåret 1933/1934 är det ordinarie reservationsanslaget till kom-  
mittéer och utredningar genom sakkunniga upptaget till 80,000 kronor.  
Anslagen för enahanda ändamål under de fyra närmast föregående bud-  
getåren, eller budgetåren 1929/1930—1932/1933, utgjorde respektive 110,000  
kronor, 140,000 kronor, 140,000 kronor och 100,000 kronor. Därvid är att  
märka, att de för budgetåren 1929/1930 och 1932/1933 beviljade anslagen  
förstärkts med 90,000 kronor respektive 65,000 kronor, vilka belopp jäm-  
likt riksdagens i skrivelse nr 135/1930 och nr 80/1933 lämnade medgivan-  
den överförts från anslaget till oförutsedda utgifter.

Utöver nu ifrågavarande ordinarie anslag är å riksstaten för budget-  
året 1933/1934 anvisat ett extra reservationsanslag å 20,000 kronor till be-  
stridande av kostnader för traktatberedningen, som utgör organ för be-

redande av Sveriges handelsavtalsförhandlingar med främmande makter ävensom av andra handelspolitiska spörsmål av större betydelse.

För nästkommande budgetår synes mig vara att förorda, att det ordinarie kommittéanslaget bestämmes till 90,000 kronor, medan särskilt anslag icke upptages för traktatberedningen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

|                                                                                                               |                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| att höja det <i>ordinarie</i> reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, nu ..... | kronor 80,000, |
| med .....                                                                                                     | » 10,000       |
| till .....                                                                                                    | » 90,000.      |

**5. Extra utgifter, oförändrat ordinarie reservationsanslag kronor 10,000.**

[36.] **6. Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag under »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» anført i avseende å tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan varda riksdagen förelagd, för beredande av tillfällig löneförbättring åt viss personal inom den civila statsförvaltningen för budgetåret 1934/1935 under tionde huvudtiteln beräkna ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 62,000.

[37.] **7. Provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag under »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» anført beträffande provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till täckande av kostnader för provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1934/1935 under tionde huvudtiteln anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 40,000.

[38.] **8. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag under »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» anført beträffande dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till täckande av kostnader för dyrtidstillägg åt befattningshavare i handelsdepartementet och därunder hörande ämbetsverk och kårer för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 520,000.

[39.] 9. Avlöningar åt personal m. m. vid företagsräkningen.

| Budgetår                           | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|------------------------------------|------------------|-------------------------|
| 1931/1932 .....                    | 80,000           | 73,562                  |
| 1932/1933 .....                    | 54,000           | 52,479                  |
| 1933/1934 .....                    | 54,000           | —                       |
| 1934/1935 ( <i>förslag</i> ) ..... | 35,000           | —                       |

Rörande företagsräkningens ändamål och organisation hänvisas till den å sid. 149—160 av tionde huvudtiteln i 1931 års statsverksproposition lämnade redogörelsen.

I skrivelse den 30 augusti 1933 har *kommerskollegium* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för avlöningar åt personal m. m. vid företagsräkningen för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 37,000 kronor. Till stöd härför har kollegium anfört väsentligen följande:

De arbeten, för vilka anslag erfordrades för budgetåret 1934/1935, vore i huvudsak vissa avslutningsarbeten å materialets räknemässiga behandling, utarbetande av olika specialtabeller och översikter, avsedda att ingå i den slutliga redogörelsen för företagsräkningen, sagda redogörelsens utarbetande samt olika kontroll- och korrekturarbeten i samband med redogörelsens tryckning.

Avlöningskostnaderna för de för dessa arbeten erforderliga arbetskrafterna hava av kollegium beräknats till cirka 25,000 kronor. Härtill komma beräknade kostnader för redogörelsens tryckning 10,000 kronor samt för expenser omkring 2,000 kronor.

*Departements-  
chefen.*

För slutförande av företagsräkningen lära, på sätt kommerskollegium framhållit, medel böra äskas av riksdagen. Anslaget torde emellertid kunna begränsas till 35,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för avlöningar åt personal m. m. vid företagsräkningen för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* reservationsanslag av ..... kronor 35,000.

[40.] 10. Ombyggnad av fiskefyren å Listershuvuds östra udde. Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 213 till 1932 års riksdag anvisade riksdagen enligt dess skrivelse nr 173 till säkerhetsanordningar till led-

ning för fiskefartyg för budgetåret 1932/1933 ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Såsom av berörda proposition framgår låg till grund för den av Kungl. Maj:t i ämnet gjorda framställningen en av lotsstyrelsen och lantbruksstyrelsen gemensamt verkställd utredning — närmast föranledd av ett uttalande av 1931 års riksdag i dess skrivelse nr 167 — rörande frågan, i vilken omfattning och på vad sätt staten borde lämna bidrag för tillgodoseendet av fiskerinäringens behov av säkerhetsanstalter till sjöss. Utredningen utmynnade i en hemställan, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen anvisa till ombyggnad av fiskefyren Saltärna i Blekinge skärgård 5,700 kronor, till ombyggnad av fiskefyren å Listershuvuds östra udde i samma skärgård 5,000 kronor och till utläggande av en klockboj vid Tärnö ävenledes i Blekinge skärgård 3,500 kronor samt till underhåll och drift av sexton angivna fiskefyrrar tillhopa 2,200 kronor.

Vid förslaget anmälan för Kungl. Maj:t framhöll föredragande departementschefen, att viss ytterligare utredning i ämnet erfordrades, innan ett slutligt ställningstagande till förslaget kunde äga rum. Med hänsyn till önskvärdheten att snarast kunna i särskilt trängande fall bereda fiskarebefolkningen vissa lättnader i ifrågavarande hänseende tillstyrkte emellertid föredraganden, att ett belopp av 10,000 kronor måtte av Kungl. Maj:t äskas för lämnande av bidrag, på sätt Kungl. Maj:t efter närmare prövning kunde finna lämpligt och ändamålsenligt, till drift och underhåll av fiskefyrrar eller andra sjösäkerhetsanstalter för fiskets behov samt för vidtagande av förbättringar å dylika anstalter.

Genom beslut den 8 juli 1932 ställde Kungl. Maj:t sedermera förenämnda anslag till lotsstyrelsens förfogande att användas på följande sätt: 5,700 kronor till ombyggnad av Saltärna fiskefyr, 3,500 kronor till anskaffande av en klockboj med ankargods, avsedd att utläggas vid Tärnö, samt återstoden 800 kronor att fördelas som bidrag till underhåll och drift under budgetåret 1932/1933 av inalles fjorton angivna fiskefyrrar inom nedre norra, mellersta, södra och västra lotsdistrikten.

För innevarande budgetår har 1933 års riksdag enligt dess skrivelse nr 10, punkt 37, med bifall till Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan anvisat ett extra reservationsanslag av 1,000 kronor att användas som bidrag till underhåll och drift av fiskefyrrar under nämnda budgetår.

Enligt beslut den 2 juni 1933 har Kungl. Maj:t av sistnämnda anslag till lotsstyrelsens förfogande ställt ett belopp av 925 kronor att genom lotsstyrelsens försorg utdelas till femton angivna fiskefyrrar.

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *lotsstyrelsen* — med anmälan att å förenämnda av 1932 års riksdag anvisade anslag av 10,000 kronor förefunnes en reservation å 1,031 kronor 7 öre — hemställt om inhämtande av riksdagens medgivande, att av berörda reservation måtte få tagas i anspråk ett belopp av 925 kronor till bidrag för budgetåret 1934/1935 till underhåll

och drift av de femton fiskefyrrar, som avses i Kungl. Maj:ts förenämnda beslut av den 2 juni 1933.

I en senare, den 29 september 1933 dagtecknad skrivelse har lotsstyrelsen ånyo upptagit den tidigare framförda frågan om anslag av statsmedel för ombyggnad av fiskefyren å Listerhuvuds östra udde samt hemställer — under förutsättning att de medel för tillgodoseende av den allmänna sjöfartens behov av förbättrade säkerhetsanstalter, om vilkas anvisande styrelsen i annat sammanhang gjort framställning, icke komme att därigenom beskäras — att framställning måtte avlåtas till riksdagen om *dels* anvisande för budgetåret 1934/1935 av ett anslag å 5,000 kronor till ombyggnad och förbättring av Listershuvuds östra uddes fyr, *dels ock* medgivande, att till bidrag till underhåll och drift under samma budgetår av sagda fyr måtte få tagas i anspråk ett belopp av 70 kronor av förut omförmälda reservation å 1,031 kronor 7 öre.

*Lantbruksstyrelsen* har i ett den 9 oktober 1933 avgivet utlåtande tillstyrkt bifall till lotsstyrelsens ifrågavarande båda framställningar.

*Departements-  
chefen.*

Då fiskefyren å Listershuvuds östra udde otvivelaktigt befinner sig i ett högst otillfredsställande skick, finner jag mig, i likhet med lotsstyrelsen och lantbruksstyrelsen, böra förorda, att framställning göres hos riksdagen om anvisande av medel till ombyggnad och förbättring av sagda fyr. Mot det för ifrågavarande arbetens utförande beräknade kostnadsbeloppet av 5,000 kronor har jag icke någon erinran att göra.

Jämväl ansluter jag mig till ämbetsverkens förslag rörande det belopp om  $(925 + 70 =) 995$  kronor, som för nästkommande budgetår bör avses såsom bidrag till underhåll och drift av vissa fiskefyrrar, samt biträder meningen, att detta belopp må utgå av reservationen å förenämnda, av 1932 års riksdag anvisade anslag. Särskilt medgivande av riksdagen till reservationens användning på detta sätt lärer icke erfordras. Spörsmålet om anvisande av ifrågavarande bidrag torde senare få anmälas för Kungl. Maj:t.

Under åberopande av vad sålunda anförts, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till ombyggnad och förbättring av fiskefyren å Listershuvuds östra udde för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* reservationsanslag av .... kronor 5,000.

## Sammanfattning.

|                                                                                                            |        |             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------------|
| Tionde huvudtitelns <i>ordinarie</i> anslag, som för budgetåret 1933/1934 uppgå till .....                 | kronor | 9,451,700,  |
| komma vid bifall till de av mig framställda förslagen att för budgetåret 1934/1935 uppgå till .....        | »      | 9,479,700.  |
| Summan av de <i>extra</i> anslagen, som för budgetåret 1933/1934 uppgå till .....                          | »      | 1,842,200,  |
| kommer, därest de av mig framställda förslagen vinna bifall, att för budgetåret 1934/1935 uppgå till ..... | »      | 1,870,400.  |
| Huvudtitelns slutsumma, för budgetåret 1933/1934 utgörande .....                                           | »      | 11,293,900, |
| skulle sålunda för budgetåret 1934/1935 uppgå till ....                                                    | »      | 11,350,100, |
| innebärande en ökning av .....                                                                             | »      | 56,200.     |

I vad föredragande departementschefen hemställt och föreslagit beträffande anslagen under tionde huvudtiteln instämma statsrådets övriga ledamöter; och bifaller Hans Maj:t Konungen vad sålunda blivit av statsrådet tillstyrkt samt förordnar tillika, enligt statsrådets hemställan, att utdrag av detta protokoll skall överlämnas till finansdepartementet till ledning vid författandet av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statsverkets tillstånd och behov.

Ur protokollet:

*N. Tolstoy.*

## Register

till

Tionde huvudtiteln för budgetåret 1934/1935.

## A. Departementet.

| Sid. |                                                        | Kronor   |
|------|--------------------------------------------------------|----------|
| 1    | Departementschefen .....                               | 24,000   |
| 1    | Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli ..... | 150,700  |
|      | Säger för departementet                                | 174,700. |

## B. Centrala verk med underlydande stater.

|    |                                                                                                                       |            |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|    | Kommerskollegium:                                                                                                     |            |
| 1  | Kommerskollegium .....                                                                                                | 527,900    |
| 2  | Kommerskollegii verksamhet .....                                                                                      | 21,800     |
| 3  | Kostnader för viss låneverksamhet .....                                                                               | 15,000     |
| 3  | Bergsstaten .....                                                                                                     | 106,000    |
|    | Sprängämnesinspektionen:                                                                                              |            |
| 10 | Inspektionen .....                                                                                                    | 10,500     |
| 10 | Inspektionens verksamhet .....                                                                                        | 8,800      |
|    | Statens elektriska inspektion:                                                                                        |            |
| 11 | Inspektionen .....                                                                                                    | 30,100     |
| 12 | Inspektionens verksamhet .....                                                                                        | 26,600     |
|    | Fartygsinspektionen:                                                                                                  |            |
| 12 | Inspektionen .....                                                                                                    | 187,100    |
| 12 | Inspektionens verksamhet .....                                                                                        | 62,300     |
|    | Undervisningsanstalter för sjöfart:                                                                                   |            |
| 14 | Navigationsskolorna .....                                                                                             | 189,200    |
| 15 | Provisorisk avlöningsförbättring för lärare vid navigationsskolorna .....                                             | 8,700      |
| 16 | Navigationslärarkursen .....                                                                                          | —          |
| 16 | Alderstillägg för personalen vid undervisningsanstalter för sjöfart .....                                             | 17,000     |
| 16 | Kompletteringskurs vid tekniskt läroverk .....                                                                        | 2,400      |
| 17 | Laboratorieutrustning vid navigationsskolan i Malmö .....                                                             | 10,000     |
| 19 | Praktisk utbildning av däcksbefäl för den svenska handelsflottan.                                                     | 30,000     |
| 19 | Skeppsmättningskostnad .....                                                                                          | 30,000     |
|    | Lots- och fyrväsendet:                                                                                                |            |
| 19 | Lots- och fyrrinrättningen .....                                                                                      | 5,934,100  |
| 27 | Säkerhetsanstalter för sjöfarten .....                                                                                | 267,200    |
| 39 | Patent- och registreringsverket .....                                                                                 | 1,500,000  |
| 43 | Kostnader för den överståthållarämbetet och länsstyrelserna åliggande befattning med vissa slag av registrering ..... | 10,000     |
| 44 | Försäkringsinspektionen .....                                                                                         | 95,000     |
| 44 | Statens provningsanstalt .....                                                                                        | 354,100    |
|    | Säger för centrala verk med underlydande stater                                                                       | 9,413,800. |

**C. Handel och sjöfart.**

| Sid.                         |                                                                | Kronor   |
|------------------------------|----------------------------------------------------------------|----------|
| 48                           | Handelshögskolan i Stockholm .....                             | 25,000   |
| 49                           | Exportstipendier .....                                         | 20,000   |
| 50                           | Svenska handelskamrar i utlandet .....                         | 70,500   |
| 54                           | Internationella byrån i Bryssel för handelsstatistik .....     | 700      |
| 55                           | Ersättning åt sjömanshusen .....                               | 146,000  |
| 63                           | Läkarundersökning av sjöfolk .....                             | 45,000   |
| 64                           | Internationell patrulleringstjänst i Norra Atlanten .....      | 13,000   |
| 64                           | Drift- och underhållskostnader för statens isbrytarfartyg .... | 225,000  |
| 66                           | Internationella byrån i Paris för utställningar .....          | 2,400    |
| Säger för handel och sjöfart |                                                                | 547,600. |

**D. Bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.**

|                                                   |                                                                                                                                                                  |          |
|---------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 67                                                | Reseunderstöd åt personer, som önska i främmande länder förvärva ökad insikt och skicklighet i vad till bergshanteringen hör .....                               | —        |
| Befrämjande av slöjderna:                         |                                                                                                                                                                  |          |
| Befrämjande i allmänhet av slöjderna:             |                                                                                                                                                                  |          |
| 67                                                | Manufakturernas befrämjande .....                                                                                                                                | —        |
|                                                   | Reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena                                                                                                           | —        |
|                                                   | Reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri .....                                                                                              | —        |
|                                                   | Reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industri och hantverk .....                                                                                         | —        |
|                                                   | Reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshanteringen .....                                                          | —        |
| 68                                                | Befrämjande av hemslöjden m. m. ....                                                                                                                             | 20,000   |
| 69                                                | Arvoden åt torvingenjörer m. m. ....                                                                                                                             | 14,000   |
| 69                                                | Befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare .....                                                                                            | 40,000   |
| 72                                                | Bidrag till standardiseringsverksamheten .....                                                                                                                   | 17,000   |
| 74                                                | Undersöknings- och försvarsarbeten å områden, som genom Sveriges geologiska undersöknings försorg äro eller kunna varda för kronans räkning inmutade, m. m. .... | 85,000   |
| 78                                                | Vissa kostnader för statens gruvegendom .....                                                                                                                    | 12,000   |
| Säger för bergsbruk, industri, hantverk och slöjd |                                                                                                                                                                  | 188,000. |

**E. Ingenjörsvetenskapsakademien.**

|                                        |                                                                                 |          |
|----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 79                                     | Ingenjörsvetenskapsakademien .....                                              | 40,000   |
| 79                                     | Tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet ..... | 60,000   |
| Säger för ingenjörsvetenskapsakademien |                                                                                 | 100,000. |

## F. Diverse.

| Sid.              |                                                                                       | Kronor                   |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| 82                | Rese- och traktamentspenningar .....                                                  | 2,000                    |
| 82                | Skrivmaterialier och expenser, ved m. m. ....                                         | 92,000                   |
| 82                | Tryckningskostnader.....                                                              | 70,000                   |
| 82                | Kommittéer och utredningar genom sakkunniga .....                                     | 90,000                   |
| 83                | Extra utgifter .....                                                                  | 10,000                   |
| 83                | Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen ..... | <sup>1</sup> 62,000      |
| 83                | Provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst ....          | 40,000                   |
| 83                | Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst .....                            | 520,000                  |
| 84                | Avlöningar åt personal m. m. vid företagsräkningen .....                              | 35,000                   |
| 84                | Ombyggnad av fiskefyren å Listershuvuds östra udde .....                              | 5,000                    |
| Säger för diverse |                                                                                       | 926,000.                 |
|                   |                                                                                       | <b>Summa 11,350,100.</b> |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

# 1934 års statsverksproposition.

---

## Elfte huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t  
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1934.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden  
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO,  
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Härefter redogöres för de frågor, som tillhöra regleringen för budget-  
året 1934/1935 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, varvid  
förekommer följande:

### A. Civila pensionsväsendet.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler följande  
under nr 1—9 upptagna anslag:

[1.] 1. Pensionering av civila tjänst innehavare. Till pensionering av  
civila tjänst innehavare har från och med år 1908 varit anvisat ett ordi-  
narie förslagsanslag. Anslaget var i riksstaten för budgetåret 1932/1933  
uppfört med 4,700,000 kronor. Av skäl, som i det följande skola an-  
givas, har anslaget för innevarande budgetår nedsatts till 1,900,000  
kronor.

Enligt budgetredovisningarna hava bruttoutgifterna från förevaran-  
de anslag under sistförflutna fem budgetår uppgått till följande be-  
lopp, i runda tal:

|           |       |        |            |
|-----------|-------|--------|------------|
| 1928/1929 | ..... | kronor | 4,252,000  |
| 1929/1930 | ..... | »      | 4,512,000  |
| 1930/1931 | ..... | »      | 4,823,000  |
| 1931/1932 | ..... | »      | 5,087,000  |
| 1932/1933 | ..... | »      | 5,319,000. |

Den årliga stegringen utgör i medeltal omkring 275,000 kronor, i följd varav utgifterna kunna uppskattas till i runda tal för innevarande budgetår 5,595,000 kronor och för budgetåret 1934/1935 5,870,000 kronor.

Å förevarande anslag hava årligen såsom uppbördsmedel bokförts de bidrag till pensioneringsutgifterna från anslaget, som på grund av bestämmelserna i 1907 års lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension utgå från den i 11 § nämnda lag omförmälda fonden för pensionering av civila tjänstinnehavare (civila pensionsfonden). Bidraget utgår efter vissa procent av pensionsutgifterna å anslaget samt tillgodoföres detsamma under budgetåret efter det, å vars utgifter bidraget belöper. Enligt föreliggande försäkringsteknisk utredning bör fondens bidrag för budgetåret 1933/1934 utgå efter 15.3 procent av pensionsutgifterna. Om detta procenttal, som emellertid ännu icke blivit fastställt av Kungl. Maj:t, lägges till grund för uppskattningen av fondens bidrag för sistnämnda budgetår och om pensionsutgifterna under samma budgetår antagas komma att uppgå till det förut angivna beloppet av 5,595,000 kronor, skulle fondens bidrag utgöra i runt tal 885,000 kronor, vilket belopp skulle inflyta under budgetåret 1934/1935. Då pensionsutgifterna under sistnämnda budgetår i det föregående beräknats till 5,870,000 kronor, borde förslagsanslaget till pensionering av civila tjänstinnehavare för budgetåret 1934/1935 efter tillförne tillämpade beräkningsgrunder uppskattas till skillnaden mellan sistnämnda båda belopp eller i runt tal 5,000,000 kronor.

I den mån till civila pensionsfonden inflytande inkomster — pensionsavgifter ävensom avkastningen av fondens kapital — överstigit beloppet av det jämlikt pensionslagen utgående bidraget till pensionsutgifterna hava dessa inkomster tidigare, i enlighet med bestämmelserna i 1907 års civila pensionslag, årligen tillförts fonden. För innevarande budgetår har emellertid, i syfte att begränsa anslagsbehovet under elfte huvudtiteln, genomförts en inskränkning i fonderingen. I enlighet med förslag av Kungl. Maj:t har 1933 års riksdag i sådant hänseende beslutat, att till fonden under budgetåret 1932/1933 inflytande pensionsavgifter ävensom avkastningen under samma budgetår av fondens kapital skola, i den mån dessa medel icke tagas i anspråk för bestridande av på fonden enligt 1907 års lag ankommande andel i pensionsutgifterna, tillgodoföras ordinarie förslagsanslaget till pensionering av civila tjänstinnehavare. För genomförande av denna anordning, som innebär ett avsteg från föreskrifterna i 11 § pensionslagen, har särskild lag om användande av viss del av de till pensionsfonden under nyssnämnda budgetår inflytande medlen antagits av riksdagen och av Kungl. Maj:t utfärdats den 7 april 1933 (nr 129).

Det belopp, som på grund av denna anordning tillföres ifrågavarande anslag under innevarande budgetår, beräknades i 1933 års statsverksproposition till 2,950,000 kronor. Då nettoutgifterna från anslaget enligt tidigare tillämpade grunder samtidigt uppskattades till 4,850,000 kronor,

angavs anslagsbehovet till 1,900,000 kronor. Med detta belopp är, såsom förut nämnts, anslaget för innevarande budgetår uppfört.

Den inskränkning i fonderingen av civila pensionsfondens inkomster, för vilken nu redogjorts, torde böra iakttagas jämväl för nästkommande budgetår. Förslag till lag i ämnet kommer jag senare i dag att framlägga.

Vad beträffar frågan om det belopp, varmed anslaget till pensionering av civila tjänstinnehavare vid bifall till vad sålunda ifrågasatts bör för nästkommande budgetår upptagas i riksstaten, må framhållas följande. Civila pensionsfondens inkomster uppgingo, efter avdrag av det ordinarie bidraget till pensionsutgifterna, under sistförflutna budgetperiod till omkring 2,850,000 kronor. Hittills hava inkomsterna i regel successivt stegrats; under senaste femårsperiod utgjorde stegringen, efter nämnda avdrag, i medeltal 52,000 kronor för år. Efter den vidtagna inskränkingen i fonderingen torde emellertid inkomstöverskottet böra för innevarande budgetår beräknas till oförändrat belopp, 2,850,000 kronor. Med utgångspunkt härifrån och då nettoutgifterna från anslaget vid tillämpning av förut gällande grunder i det föregående uppskattats till 5,000,000 kronor, synes anslaget för nästkommande budgetår böra bestämmas till 2,150,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att — under förutsättning att lag om användande av viss del av de till fonden för pensionering av civila tjänstinnehavare under budgetåret 1933/1934 inflytande medlen antages i huvudsaklig överensstämmelse med förslag, som i särskild ordning förelägges riksdagen — höja *ordinarie* förslagsanslaget till pensionering av civila tjänstinnehavare,

|            |   |            |
|------------|---|------------|
| nu .....   | » | 1,900,000, |
| med .....  | » | 250.000    |
| till ..... | » | 2,150,000. |

2. Förvaltningsbidrag till civilstatens änke- och pupillkassa, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 50,000.

[2.] 3. Pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer. På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning antog 1922 års riksdag, såsom ett provisorium i avvaktan på en definitiv pensionsreglering, bestämmelser angående pensionstillägg åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer samt åt vissa änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl., varjämte riksdagen för ändamålet anvisade särskilda anslag. Föreskrifter i ämnet upptogs i två den 15 juni 1922 utfärdade författningar (nr 360 och 361).

En definitiv pensionsreglering för f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer kom till stånd vid 1925 års riksdag. Den innebar i huvudsak, *att* pensionerna av äldre typ genom s. k. kompensationsförhöjning uppbagtes till ett sådant läge, att samma dyrtidstilläggsgrunder, som gällde beträffande nyreglerade pensioner, skulle kunna utan minskning i förmån tillämpas även på dem, *att* grunderna för dyrtidstilläggen å dessa pensioner uteslutande anpassades till dyrtidstilläggsgrunderna för nyreglerade pensioner *samt att* utöver kompensationsförhöjningen en ytterligare förhöjning tillkom vissa innehavare av oreglerade pensioner. Någon rubbning av pensionstilläggen vidtogs ej. Bestämmelser rörande den definitiva pensionsregleringen utfärdades i två kungörelser den 18 juni 1925 (nr 275 och 280).

Enligt riksdagens särskilda årliga beslut hava på de affärsdrivande verken belöpande kostnader för pensionstillägg och pensionsförhöjning bestritts av de medel, av vilka vederbörande verks omkostnader i allmänhet täckas. För statsförvaltningen i övrigt utgå ifrågavarande tilläggsförmåner från två under elfte huvudtiteln anvisade extra förslagsanslag, *dels* till pensionsreglering för f. d. civila befattninghavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, *dels ock* till pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare.

Belastningen å ifrågavarande båda anslag under senare budgetår framgår av följande sammanställning:

| Budgetår      | Pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare |                             | Pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare |                             |
|---------------|------------------------------------------------------|-----------------------------|--------------------------------------------------------|-----------------------------|
|               | Anslag                                               | Nettoutgifter (i runda tal) | Anslag                                                 | Nettoutgifter (i runda tal) |
|               | Kronor                                               | Kronor                      | Kronor                                                 | Kronor                      |
| 1930/1931.... | 2,900,000                                            | 2,962,000                   | 2,500,000                                              | 2,543,000                   |
| 1931/1932.... | 2,900,000                                            | 2,963,000                   | 2,350,000                                              | 2,516,000                   |
| 1932/1933.... | 2,900,000                                            | 2,965,000                   | 2,350,000                                              | 2,506,000                   |
| 1933/1934.... | 3,000,000                                            | —                           | 2,320,000                                              | —                           |

Anslaget till pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare m. fl. torde böra för nästkommande budgetår upptagas med samma belopp som det för innevarande budgetår beviljade eller 3,000,000 kronor.

Vad angår anslaget till pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare m. fl., hava direktionerna över arméns och flottans pensionskassor beräknat utgifterna å anslaget för budgetåret 1934/1935 till 1,850,000 kronor för armén och 465,000 kronor för marinen eller tillhopa 2,315,000 kronor. Mot denna beräkning finner jag ej anledning till erinran. Hemställan om anslag för ändamålet kommer jag att göra under punkt 29.

På grund av vad sålunda anförts får jag nu hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* till pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 3,000,000;

*dels ock* besluta, att kostnaderna för pensionstilllägg och pensionsförhöjning åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, vilka varit anställda vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk och statens domäner eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar, skola bestridas av de medel, av vilka vederbörande verks omkostnader i övrigt täckas.

[3.] 4. Dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer. Under återopande av vad jag förut denna dag under »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» yttrat rörande dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 2,800,000.

[4.] 5. Dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. Under återopande av vad jag förut denna dag under »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» yttrat rörande dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 1,750,000.

[5.] 6. Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare. Ordinarie förslagsanslaget till bestridande av statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare har från och med budgetåret 1928/1929 varit i riksstaten uppfört med 13,000 kronor.

Nettoutgifterna å anslaget hava för budgetåren 1929/1930—1932/1933 utgjort i runda tal respektive 19,500 kronor, 21,200 kronor, 20,900 kronor och 19,000 kronor.

På grund av den sålunda under de senaste åren förekommande anslags-

belastningen har jag ansett anslaget bära höjas, förslagsvis till 18,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att höja *ordinarie* förslagsanslaget till statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare,

|            |                |
|------------|----------------|
| nu .....   | kronor 13,000, |
| med .....  | » 5,000        |
| till ..... | » 18,000.      |

[6.] 7. Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga lasarettsläkare. Det till bestridande av statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga lasarettsläkare i riksstaten uppförda ordinarie förslagsanslaget har sedan budgetåret 1931/1932 varit upptaget till 10,000 kronor.

Enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisningar hava nettoutgifterna å ifrågavarande anslag under budgetåren 1931/1932 och 1932/1933 belöpt sig till, i runda tal, 7,600 kronor respektive 4,900 kronor.

Med hänsyn till berörda belastningssiffror har jag ansett anslaget kunna nedsättas till 5,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska *ordinarie* förslagsanslaget till statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga lasarettsläkare,

|            |                |
|------------|----------------|
| nu .....   | kronor 10,000, |
| med .....  | » 5,000        |
| till ..... | » 5,000.       |

[7.] 8. Bidrag till sjuksköterskors pensionering. Till bidrag till sjuksköterskors pensionering finnes i riksstaten uppfört ett ordinarie förslagsanslag å 1,000 kronor. Anslaget har utgått med samma belopp sedan budgetåret 1931/1932.

Utgifterna å berörda anslag hava under budgetåren 1931/1932 och 1932/1933 utgjort respektive 375 kronor och 350 kronor. En nedsättning av anslaget synes för den skull befogad. Jag vill förorda, att anslaget begränsas till 400 kronor.

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska *ordinarie* förslagsanslaget till bidrag till sjuksköterskors pensionering,

|            |               |
|------------|---------------|
| nu .....   | kronor 1,000, |
| med .....  | » 600         |
| till ..... | » 400.        |

[8.] 9. **Statens bidrag till pensionering av barnmorskor.** Ordinarie förslagsanslaget till statens bidrag till pensionering av barnmorskor är sedan budgetåret 1931/1932 i riksstaten uppfört med 3,000 kronor.

Nettoutgifterna å ifrågavarande anslag hava under budgetåren 1931/1932 och 1932/1933 utgjort, i runda tal, 1,400 kronor respektive 1,100 kronor. Med hänsyn härtill och då ytterligare nedgång av anslagsbelastningen lär vara att förvänta, får jag förorda, att anslaget nedsättes till 1,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

|                                                                                                    |               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| att minska <i>ordinarie</i> förslagsanslaget till statens bidrag till pensionering av barnmorskor, |               |
| nu .....                                                                                           | kronor 3,000, |
| med .....                                                                                          | » 2,000       |
| till .....                                                                                         | » 1,000.      |

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anmäler härefter följande under nr 10 upptagna anslag:

[9.] 10. **Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete.** Ordinarie förslagsanslaget till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete, som för budgetåret 1931/1932 och närmast föregående två budgetår beräknades till 285,000 kronor, höjdes för budgetåret 1932/1933 till 310,000 kronor och för löpande budgetår till 340,000 kronor.

I en den 26 augusti 1933 dagtecknad promemoria från *riksförsäkringsanstalten* har föreslagits, att förevarande anslag måtte för nästkommande budgetår höjas till 400,000 kronor.

Till stöd härför hava i promemorian till en början meddelats följande upplysningar:

Från anslaget hade riks-försäkringsanstalten under budgetåret 1932/1933 utbetalat

jämlikt kungörelsen den 30 november 1917 (nr 832) angående särskilda bestämmelser i fråga om tillämpning av olycksfallsförsäkringslagen å arbetare, som användas till arbete för statens räkning, ändrad genom kungörelser den 31 januari 1919 (nr 99) och den 9 november 1928 (nr 430) ..... kronor 326,267

och jämlikt kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) angående förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m., ändrad genom kungörelsen den 23 maj 1930 (nr 172) ..... » 2,330

På grund av särskilda Kungl. Maj:ts beslut utgaves vidare från detta anslag av statskontoret och länsstyrelser en del livräntor, vilka under budgetåret 1932/1933 uppgått till ..... » 22,086

Från anslaget hade således utgivits tillhopa kronor 350,683.

Vidare har i promemorian hänvisats till följande sammandrag av netto-utgifterna för de riksförsäkringsanstaltens skadeersättningar, som bestri-  
das av anslaget jämlikt 1917 års kungörelse:

| Budgetår       | Läkarbetyg,<br>läkarvård<br>m. m. | Sjukpenning | Livräntor  | Begravnings-<br>hjälp och<br>kapitalutbe-<br>talningar | Summa      |
|----------------|-----------------------------------|-------------|------------|--------------------------------------------------------|------------|
| 1928/1929..... | 15,695.95                         | 19,467.95   | 184,101.77 | 1,663.50                                               | 220,929.17 |
| 1929/1930..... | 17,297.59                         | 31,650.71   | 191,503.75 | 2,052.20                                               | 242,504.25 |
| 1930/1931..... | 23,004.81                         | 53,207.71   | 205,146.19 | 4,167.—                                                | 285,525.21 |
| 1931/1932..... | 23,416.88                         | 42,508.14   | 223,249.34 | 10,265.80                                              | 299,440.16 |
| 1932/1933..... | 25,216.87                         | 43,198.27   | 249,347.49 | 8,504.—                                                | 326,266.63 |

I promemorian har härefter anförts följande:

Såsom av den meddelade översikten framginge, hade utgifterna jämlikt 1917 års kungörelse under femårsperioden 1 juli 1928—30 juni 1933 varit stadda i en fortgående ökning. Från budgetåret 1931/1932 till budgetåret 1932/1933 hade summan av utgifterna ökats från 299,440 till 326,267 kronor eller med omkring 27,000 kronor. Under det att utgifterna för läkarbetyg, läkarvård m. m. samt sjukpenning endast obetydligt ökats, hade däremot utgifterna för livräntor stigit med ej mindre än omkring 26,000 kronor. En fortgående ökning av utgifterna för livräntor vore visserligen naturlig, men en särskild bidragande orsak till nyssnämnda ökning vore, att från anslaget utginge livräntor till i statens arbetslöshetskommissions arbeten skadade eller deras efterlevande. Sistnämnda arbeten hade under budgetåret 1932/1933 varit av betydande omfattning.

Anslagsbehovet på grund av 1917 års kungörelse för budgetåret 1934/1935 sammanhänge i väsentlig mån dels med den omfattning, vari statliga arbeten anordnades för motverkande av arbetslösheten, vare sig detta skedde genom arbetslöshetskommissionen eller genom vissa ämbetsverk, dels med frågan huruvida eller i vad mån olycksfallsersättningarna vid dylika arbeten skulle bestridas från nu ifrågavarande eller annat anslag.

Då riksförsäkringsanstalten saknade kännedom om nyssnämnda omständigheter, hade anstalten ej möjlighet att bedöma kostnaderna jämlikt 1917 års kungörelse för budgetåret 1934/1935. Emellertid måste, även fränsett dessa omständigheters inverkan, förutses en ökning av ifrågavarande kostnader, och syntes ökningen i förhållande till budgetåret 1932/1933 kunna förslagsvis beräknas till 25,000 kronor för vardera av budgetåren 1933/1934 och 1934/1935.

För bestridande av ersättningar till elever vid statliga anstalter för yrkesutbildning — enligt lag den 14 juni 1933 (nr 349) och riksdagens skrivelse den 15 juni 1933, nr 308,<sup>1</sup> kunde dessa elever i vissa fall komma i åtnjutande av ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, vilken ersättning skulle utgå från förevarande anslag — syntes tillsvidare särskilt belopp ej behöva beräknas.

Ersättningarna enligt 1921 års kungörelse torde böra uppskattas till omkring 2,300 kronor.

<sup>1</sup> Jfr ock kungörelse i ämnet den 1 december 1933 (nr 643).

Utgifterna från ifrågavarande anslag kunde därför i avrundade tal beräknas sålunda:

|                                                           |                |
|-----------------------------------------------------------|----------------|
| enligt 1917 års kungörelse .....                          | kronor 376,000 |
| enligt 1921 års kungörelse .....                          | » 2,300        |
| av statskontoret och länsstyrelserna utgivna livräntor .. | » 22,000       |

Summa kronor 400,300.

Anslaget syntes på grund härav böra för budgetåret 1934/1935 upptagas med — i avrundat tal — 400,000 kronor.

Enligt 1917 års kungörelse utbetalar statsverket principiellt ersättning för olycksfall, som drabbat arbetare i arbete för statens räkning, jämlikt bestämmelserna i 1916 års lag. Ersättningen utgives av riksförsäkringsanstalten och bestrides av förevarande anslag, dock att ersättning till arbetare vid vissa verk såsom postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattensfallsverk, domänverket m. fl. — efter riksförsäkringsanstaltens bestämmande i vad avser rätten till ersättning samt ersättningens art och storlek — utgives av respektive myndigheter och bestrides av de medel, som stå till myndigheternas förfogande. Bland de sålunda uppräknade statsinstitutionerna befinner sig icke arbetslöshetskommissionen, som alltså följer huvudregeln i ämnet. Från bestämmelsen, att ersättning utgår enligt olycksfallsförsäkringslagen, gäller emellertid det allmänna undantaget, att ersättning icke utgår, i den mån de anställda redan på grund av arbetsavtal eller eljest äro tillförsäkrade för månader, som jämlikt 11 § olycksfallsförsäkringslagen skola avdragas från ersättningarna enligt lagen. Då i stor utsträckning förmåner till belopp, uppgående till eller överstigande ersättningarna enligt lagen, stipulerats i arbetsavtal, avlöningsreglementen m. m., komma beträffande ett avsevärt antal anställda i statens tjänst några ersättningar icke att utgå enligt olycksfallsförsäkringslagen. Vad särskilt de i arbetslöshetskommissionens tjänst anställda arbetarna beträffar, har överenskommelse träffats, att efter riksförsäkringsanstaltens bestämmande kommissionen skall utgiva all ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen, så länge sjukdomstillstånd varar, under det att anstalten skall utbetala eventuell invaliditets- och dödsfallsersättning.

*Departements-  
chefen.*

Av det anförda framgår, att olycksfallsersättningar vid arbeten, anordnade till motverkande av arbetslösheten, i viss utsträckning bestridas av förevarande anslag. De arbeten, som här kunna komma i fråga, äro de av statens egna myndigheter bedrivna, alltså i främsta rummet de statliga reservarbetena, vilka anordnas av arbetslöshetskommissionen, samt vidare statliga beredskapsarbeten och andra arbeten till motverkande av arbetslösheten, vilka i vanlig ordning ombesörjas av olika ämbetsmyndigheter. Vid de statliga reservarbetena gäldas av detta anslag i huvudsak sådan olycksfallsersättning, som utgår i form av livräntor, däremot ej sjukpenning eller annan ersättning under den egentliga sjukdomstiden

(läkarvård m. m.), vilken ersättning bestrides av arbetslöshetskommissionen med de medel, som anvisats till kommissionen. Vad de övriga arbetena till motverkande av arbetslösheten beträffar, utgå olycksfallserättningarna vid dessa på samma sätt som vid andra arbeten, anordnade av myndigheten i fråga, således antingen av förevarande anslag eller ock av myndighetens egna medel, allteftersom huvudregeln i 1917 års kungörelse gäller beträffande myndigheten eller myndigheten hör till de förut omförmälda i kungörelsen särskilt uppräknade verken eller ock myndigheten utfäst sådan ersättning åt arbetarna, att enligt 11 § i 1916 års lag ersättning enligt denna lag ej utgår.

I de regler, vilka enligt vad nu anförts, för närvarande gälla beträffande de medel, som tagas i anspråk för gäldande av olycksfallsersättningar vid arbeten, anordnade till motverkande av arbetslösheten, ifrågasätter jag icke någon ändring.

Vidkommande därefter antalet arbetare, sysselsatta under nästa budgetår i sådana arbeten till motverkande av arbetslösheten, vid vilka olycksfallserättningarna utgå av förevarande anslag, möta av naturliga skäl svårigheter att därom bilda sig en mera bestämd uppfattning. Ett närmare angivande av antalet ifrågavarande arbetare lär knappast vara möjligt beträffande andra arbetare än de vid statliga reservarbeten anställda. Enligt vad jag inhämtat, har riksförsäkringsanstalten vid sin kalkyl av anslagets belopp räknat med omkring 24,000 dylika arbetare i genomsnitt under budgetåret. Såvitt i detta sammanhang kan bedömas, torde anstaltens beräkning kunna godtagas.

Vad slutligen angår bestämmandet av anslagets storlek, vill jag erinra, att anslaget för innevarande budgetår höjts med 30,000 kronor till 340,000 kronor och att riksförsäkringsanstalten föreslagit en höjning av anslaget för nästa budgetår med 60,000 kronor till 400,000 kronor. Sistnämnda avsevärda höjning synes mig kunna antagas skola vara tillfyllest för att möta de stegrade anspråken på anslaget, även om anslagsberäkningen i vissa hänseenden vidlades av en ganska stor osäkerhet. Jag föreslår alltså, att anslaget upptages till 400,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att höja det *ordinarie* förslagsanslaget till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete,

|            |                 |
|------------|-----------------|
| nu .....   | kronor 340,000, |
| med .....  | » 60,000        |
| till ..... | » 400,000.      |

Chefen för finansdepartementet anmäler härefter de under nr 11—20 upptagna anslagen.

**11. Pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, oförändrat ordinarie förslagsanslag** ..... kronor 125,000.

**12. Bidrag till kungl. hovkapellet pensionsinrättning, oförändrat ordinarie anslag** ..... kronor 5,000.

**13. Bidrag till universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, oförändrat ordinarie anslag** ..... kronor 9,000.

**14. Bidrag till pensionsinrättningen för änkor och barn efter ämbets- och tjänstemän vid universitetet i Lund, oförändrat ordinarie anslag** ..... kronor 7,200.

**15. Bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m., oförändrat ordinarie anslag** ..... kronor 157,276.

[10.] **16. Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna.** Ordinarie förslagsanslaget till bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna har de tre senast förflutna budgetåren varit uppfört med 100,000 kronor. Med samma belopp har anslaget upptagits för innevarande budgetår.

Enligt vad jag från statens pensionsanstalt inhämtat, kunna utgifterna å anslaget för nästkommande budgetår beräknas till 70,000 kronor.

Då jag icke funnit anledning till erinran mot ifrågavarande beräkning, får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

|                                                               |       |                 |
|---------------------------------------------------------------|-------|-----------------|
| att minska <i>ordinarie</i> förslagsanslaget till bidrag till |       |                 |
| pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de          |       |                 |
| statsunderstödda enskilda läroanstalterna,                    |       |                 |
| nu                                                            | ..... | kronor 100,000, |
| med                                                           | ..... | » 30,000        |
| till                                                          | ..... | » 70,000.       |

[11.] **17. Tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna.** Nu gällande bestämmelser i fråga om pensionsförhållandena för lärarinnorna vid vissa statsunderstödda enskilda läroanstalter innefattas i särskilda kungörelser den 23 december 1910 (nr 145), den 31 december 1917 (nr 965), den 18 november 1921 (nr 702, 703 och 704),

den 14 december 1923 (nr 425), den 20 maj 1927 (nr 173, 174 och 175) samt den 9 oktober 1931 (nr 345).

För innevarande budgetår är för beredande av tilläggspensioner åt vissa av nämnda lärarinnor i riksstaten uppfört ett extra förslagsanslag å 385,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *skolöverstyrelsen* gjort framställning om utverkande av anslag till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1934/1935. Med ledning av föreliggande belastningssiffror har överstyrelsen ansett det kunna antagas, att utgiftsökningen under anslaget under budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 icke komme att överstiga sammanlagt 21,500 kronor. På grund härav och då utgifterna under budgetåret 1932/1933 uppgått till omkring 373,500 kronor, har överstyrelsen hemställt, att anslagsbeloppet måtte bestämmas till 395,000 kronor.

*Statskontoret* har i utlåtande den 16 september 1933 anført, att enligt förut gjorda beräkningar rörande kostnaderna för tilläggspensioner åt vissa lärarinnor den tidpunkt syntes snart vara inne, då en minskning av dessa kostnader väntades uppstå. Utgifterna för ändamålet hade ock under senare år stegrats i allt mindre omfattning, och ökningen under sistförflutna budgetåret utgjorde allenast 12,725 kronor. Under sådana omständigheter syntes det statskontoret icke vara anledning att för budgetåret 1934/1935 upptaga anslaget till högre belopp än som varit uppfört i riksstaten för ett vart av budgetåren 1932/1933 och 1933/1934 eller alltså 385,000 kronor.

I överensstämmelse med statskontorets mening får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för tilläggspensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 385,000.

.

### Statens pensionsanstalt.

[12.] 18. **Bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering.** För statens pensionsanstalt finnas i riksstaten — frånsett vissa anslag till särskilda pensioneringsändamål, vilka tillgodoses genom anstaltens försorg — två ordinarie anslag, nämligen dels ett bestämt anslag under rubriken »Bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering», dels ock ett förslagsanslag med benämningen »Pensionsavgifter till statens pensionsanstalt». Sistnämnda anslag skall motsvara statens andel i de årsavgifter, vilka beräknats erforderliga för i tjänst varande delägare i anstalten. Anslaget till bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering är avsett att utgöra ränta å beräknad brist i anstaltens försäkringsfond.

I riksstaten för budgetåret 1932/1933 var anslaget till bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering uppfört med 5,310,000 kronor, medan anslaget till pensionsavgifter till statens pensionsanstalt var upptaget till 4,700,000 kronor.

I syfte att begränsa utgifterna under elfte huvudtiteln har för innevarande budgetår anvisningen av statsmedel till statens pensionsanstalt inskränkts till ett belopp, som — jämte anstaltens övriga inkomster — beräknats erforderligt för bestridande av anstaltens löpande utgifter utan anlitande av dess kapitalbehållning. Nämda belopp, som uppskattats till 600,000 kronor, har såsom extra förslagsanslag uppförts å riksstaten under rubrik »Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt». Samtidigt hava de båda nyssnämnda ordinarie anslagen i riksstaten upptagits utan angivna belopp.

Sedan *statens pensionsanstalt* anmodats att inkomma med yttrande och förslag i fråga om anslag för budgetåret 1934/1935 till upprätthållande av pensionsanstaltens verksamhet, har anstalten i skrivelse den 22 september 1933 inkommit med dylikt yttrande och förslag.

Under förutsättning att för nästkommande budgetår vidtoges samma anordning i fråga om anvisande av medel å riksstaten för anstaltens verksamhet som för innevarande budgetår, har anstalten lämnat följande uppgifter till ledning vid beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår.

Anstaltens utgifter för budgetåret 1934/1935 syntes kunna beräknas till omkring 13,000,000 kronor i pensioner och 150,000 kronor i förvaltningskostnader, tillhoppa omkring 13,150,000 kronor.

Anstaltens inkomster för samma budgetår kunde beräknas till följande ungefärliga belopp:

pensionsavgifter (oavsett eventuella engångsavgifter)

|                                           |        |           |
|-------------------------------------------|--------|-----------|
| av huvudmän och befattningshavare .....   | kronor | 3,850,000 |
| räntor å obligationer och kommunlån ..... | »      | 1,900,000 |
| räntor från riksgäldskontoret .....       | »      | 5,740,000 |

Summa kronor 11,490,000.

Härtill komme det under riksstatens elfte huvudtitel uppförda ordinarie anslaget till bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m., 157,276 kronor.

Inkomsterna kunde sålunda i runt tal upptagas till sammanlagt 11,650,000 kronor.

Under angivna förutsättning syntes alltså för budgetåret 1934/1935 böra anvisas ett extra förslagsanslag å 1,500,000 kronor till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt.

Mot den av statens pensionsanstalt gjorda beräkningen av medelsbehovet för anstaltens verksamhet under budgetåret 1934/1935 har jag icke något att erinra. Jag förordar alltså, att för bestridande av pensioneringsutgifterna, i den mån anstaltens inkomster icke därtill förslå, å riks-

Departements-  
chefen.

staten för nämnda budgetår uppföres ett extra förslagsanslag av 1,500,000 kronor. De ordinarie anslagen till bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering samt till pensionsavgifter till statens pensionsanstalt böra, såsom för närvarande är fallet, för nästkommande budgetår upptagas utan angivna belopp.

Jag får alltså nu hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra *ordinarie* anslaget till bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering utan angivet belopp.

[13.] **19. Pensionsavgifter till statens pensionsanstalt.** Åberopande vad jag under nästföregående punkt anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra *ordinarie* förslagsanslaget till pensionsavgifter till statens pensionsanstalt utan angivet belopp.

[14.] **20. Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt.** Under åberopande av vad jag under punkt 12 anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av .... kronor 1,500,000.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ekman, anmäler härafter följande under nr 21—26 upptagna anslag:

### Handelsflottans pensionsanstalt.

[15.] **21. Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt.** Rörande ifrågasvarande ordinarie förslagsanslags historik hänvisas till elfte huvudtiteln, sid. 31 och 32, i 1928 års statsverksproposition.

Här må endast erinras om att storleken av det från anslaget utgående bidraget till handelsflottans pensionsanstalt varierar alltefter lästetalet å svenska i utrikes sjöfart använda fartyg samt att med hänsyn härtill och till den under årens lopp som regel fortgående tillväxten i lästetal av ifrågavarande del av den svenska handelsflottan utbetalningarna från anslaget successivt stegrats.

Till belysande härav må nämnas, att belastningen å förevarande anslag uppgått under budgetåret 1928/1929 till 124,000 kronor, under budgetåret

1930/1931 till 134,000 kronor samt under vartdera av budgetåren 1931/1932 och 1932/1933 till 138,000 kronor. Då någon nedgång i belastningen knappast kan vara att emotse, synes önskvärt, att anslaget, som under senare budgetår utgått med ett belopp av 120,000 kronor, i erforderlig mån höjes. Jag förordar, att anslaget bestämmes till 140,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

|                                                                                              |       |                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-----------------|
| att höja <i>ordinarie</i> förslagsanslaget till bidrag till handelsflottans pensionsanstalt, |       |                 |
| nu                                                                                           | ..... | kronor 120,000, |
| med                                                                                          | ..... | » 20,000        |
| till                                                                                         | ..... | » 140,000.      |

[16.] 22 och 23. **Förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt.** Till förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt hava under åtskilliga år varit anvisade två särskilda extra anslag, av vilka det ena — av förslagsanslags natur — avser att höja pensionsbeloppen i anstaltens fjärde klass, medan ändamålet med det andra anslaget är att medelst ökat antal pensioner inom de tre första klasserna för vederbörande nedbringa väntetiden för pensions erhållande. Beträffande ifrågavarande två anslags historik och användningen av anslagen hänvisas till elfte huvudtiteln, sid. 11 och 12, i 1932 års statsverksproposition.

I skrivelse den 30 augusti 1933 har *direktionen över handelsflottans pensionsanstalt* gjort framställning om beredande åt pensionsanstalten, i vad angår budgetåret 1934/1935, av extra anslagsmedel för förbättring av pensioneringen från anstalten med samma belopp, som beviljats för löpande budgetår.

Då anslag för ifrågavarande ändamål erfordras jämväl för budgetåret 1934/1935 och jag ej har något att erinra mot de begärda beloppen, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

|                                                                                                                                                     |                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| att för budgetåret 1934/1935 anvisa                                                                                                                 |                |
| <i>dels</i> till förbättring av pensioneringen inom fjärde klassen av handelsflottans pensionsanstalt ett <i>extra</i> förslagsanslag av .....      |                |
|                                                                                                                                                     | kronor 31,000, |
| <i>dels ock</i> till förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt ett <i>extra</i> anslag av ..... |                |
|                                                                                                                                                     | kronor 31,000. |

[17.] 24. **Tilläggs pensioner under år 1934 åt pensionstagarna vid handelsflottans pensionsanstalt.** Beträffande detta anslags historik och användningen av anslaget hänvisas till elfte huvudtiteln, sid. 12, i 1932 års statsverksproposition.

I sin förenämnda skrivelse den 30 augusti 1933 har *direktionen över handelsflottans pensionsanstalt* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för beredande av tilläggspensioner jämväl för år 1934 till pensionstagarna vid anstalten samt för ändamålet hos riksdagen begära anvisande av medel till samma belopp som för år 1933 eller 125,000 kronor.

Under åberopande härav tillstyrker jag, att å riksstaten för budgetåret 1934/1935 medel ställas till förfogande för beredande av tilläggspensioner åt pensionstagarna vid handelsflottans pensionsanstalt. I tilläggspensionernas belopp — 80 kronor inom anstaltens första klass, 60 kronor inom andra klassen, 50 kronor inom tredje klassen och 45 kronor inom fjärde klassen — eller i grunderna för deras utgående ifrågasätter jag ingen ändring.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för tilläggspensioner under år 1934 åt pensionstagarna vid handelsflottans pensionsanstalt för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 125,000.

[18.] 25. **Bidrag till förvaltningskostnaderna vid handelsflottans pensionsanstalt.** Beträffande anslagets historik och dess användning hänvisas till elfte huvudtiteln, sid. 13 och 14, i 1932 års statsverksproposition. Erinras må här endast, att anslaget under senare budgetår utgått med ett belopp av 1,600 kronor, därav 1,000 kronor avsetts såsom bidrag till arvoden åt anstaltens personal och 600 kronor såsom bidrag till täckande av dess hyreskostnad.

I sin förenämnda skrivelse den 30 augusti 1933 har *direktionen över handelsflottans pensionsanstalt* — jämte anmälan att annan lämplig tjänstelokal för anstalten numera förhyrts för ett belopp, som med 100 kronor understiger hyran för dess förra lokal — gjort framställning om anvisande åt anstalten av medel för år 1934 med ett belopp av 1,500 kronor, därav 1,000 kronor såsom bidrag till beredande av arvoden med enahanda belopp som för åren 1924—1933 åt anstaltens befattningshavare och återstoden, 500 kronor, såsom bidrag till anstaltens hyreskostnad.

Mot direktionens ifrågavarande framställning har jag icke någon erinran att göra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag till förvaltningskostnaderna vid handelsflottans pensionsanstalt för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* anslag av ..... kronor 1,500.

[19.] 26. **Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig.** Nu gällande bestämmelser angående ersättning av här avsett slag innefattas i förordningen den 1 juni 1923 (nr 138) samt kungörelserna samma dag (nr 139) och den 13 juni 1924 (nr 199). Ersättningen utgår, huvudsakligen i form av livräntor, dels åt personer, vilka under arbete för statens räkning eller eljest å svenskt fartyg eller för oskadliggörande inom svenskt område av mina eller annat krigsredskap skadats till följd av olycksfall, förorsakat av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig, dels ock, om olycksfallet medfört döden, åt deras efterlevande.

På grund av träffade överenskommelser utgives ersättning i enlighet med de i förordningen för ersättning till svensk medborgare eller hans efterlevande stadgade grunder numera jämväl till dansk medborgare eller hans efterlevande och till efterlevande efter norsk medborgare.

För innevarande budgetår är för beredande av ersättning av nu avsett slag å riksstaten uppfört ett extra förslagsanslag å 70,000 kronor.

I skrivelse den 24 augusti 1933 har *riksförsäkringsanstalten* hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1934/1935 anvisas ett extra förslagsanslag av 60,000 kronor. Under de tre senast förflutna budgetåren hade anstalten för samma ändamål utbetalt respektive 79,131 kronor, 70,963 kronor och 63,816 kronor. Med hänsyn till nedgången i belastningen av anslaget under budgetåret 1932/1933 syntes anslaget kunna nedsättas till det föreslagna beloppet.

Mot riks-försäkringsanstaltens ifrågavarande framställning har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 60,000.

## **B. Militära pensionsväsendet.**

### *Lantförsvaret.*

Chefen för finansdepartementet anmäler vidare följande under nr 1—6 upptagna anslag:

### **Arméns pensionskassa.**

1. **Ersättning för mistade löneinnehållningar, oförändrat ordinarie anslag** ..... kronor 19,021.

**2. Ersättning för nådårs- och begravningshjälpsbesparingar, oförändrat ordinarie anslag** ..... kronor 28,080.

**3. Ersättning för inkomster från Vadstena krigsmanshuskassas äldre medel, oförändrat ordinarie anslag** ..... kronor 106,000.

[20.] 4 och 5. **Bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén.** Alltsedan år 1883 har utgått ett årligt bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén med 1½ procent på summan av de löner och beklädnadsbidrag, vilka enligt gällande stadganden kunna läggas till grund för bestämmande av fyllnadspension.

Beträffande grunderna för beräkning av ifrågavarande bidrag hänvisas till den redogörelse, som lämnats i 1933 års statsverksproposition (elfte huvudtiteln sid. 25—26).

Ordinarie anslaget till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 126,639 kronor. Därjämte har för samma budgetår till ytterligare bidrag för tiden 1 juli 1931—30 juni 1932 till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén anvisats ett extra anslag av 2,498 kronor, avseende statsbidrag till arméns nya änke- och pupillkassa för till beställning å reservstat överflyttad personal.

*Direktionen över arméns pensionskassa* har i skrivelse den 31 augusti 1933 framlagt beräkning av ifrågavarande bidrag för budgetåret 1934/1935. På grundval av denna beräkning har direktionen anhållit, att för budgetåret 1934/1935 måtte anvisas dels å ordinarie stat såsom statsbidrag till nya änkekassan 122,949 kronor, dels ock å extra stat till förstärkande av nya änkekassans statsbidragsanslag för tiden 1 juli 1932—30 juni 1933 ett belopp av 2,046 kronor.

I utlåtande den 26 september 1933 har *arméförvaltningens civila departement* instämt i direktionens hemställan.

Med biträdande av vad direktionen över arméns pensionskassa samt arméförvaltningens civila departement föreslagit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels minska ordinarie anslaget till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén,

|            |                 |
|------------|-----------------|
| nu .....   | kronor 126,639; |
| med .....  | » 3,690         |
| till ..... | » 122,949;      |

*dels ock* till ytterligare bidrag för tiden 1 juli 1932—30 juni 1933 till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* anslag av ..... kronor 2,046.

[21.] 6. Arméns pensionskassas egen pensionering m. m. Under en följd av år har riksdagen beviljat ett extra förslagsanslag dels till upprätthållande av arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp och dels till fyllnadspensioner i enlighet med de av riksdagen godkända grunderna för sådana pensioners utgående. Ifrågavarande anslag har för budgetåret 1931/1932 upptagits med 4,400,000 kronor, för budgetåret 1932/1933 med 4,500,000 kronor samt för innevarande budgetår med 4,600,000 kronor. Liksom tidigare varit fallet, har pensionskassan tillförbundits att till gengäld under angivna budgetår avstå de densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsavgifterna.

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *direktionen över arméns pensionskassa* anmält, att en utgiftstegring av omkring 100,000 kronor för varje budgetår ännu en tid framåt vore att förvänta, samt på grund därav hemställt, att för budgetåret 1934/1935 måtte för här ifrågavarande ändamål anvisas ett anslag av 4,700,000 kronor.

*Arméförvaltningens civila departement* har i avgivet utlåtande instämt i denna hemställan.

Med hänsyn till den alltjämt ökade utgiftsbelastningen å förevarande anslag anser jag mig böra tillstyrka en förhöjning av anslaget i enlighet med direktionens förslag. Anslaget torde liksom hittills böra ställas till kassans förfogande mot skyldighet för kassan att avstå densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsavgifterna. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till arméns pensionskassas egen pensionering m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 4,700,000.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vennerström, det under nr 7 upptagna anslaget:

[22.] 7. Gratial åt avskedat manskap vid armén. De till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare utgående förmånerna bestridas för närvarande från ett flertal anslag under elfte huvudtiteln, nämligen från anslagen till Vadstena krigsmanshuskassa, till förhöjning i gratia-

len åt avskedat manskap, till ytterligare förhöjning i nämnda gratial samt till pensionstillägg och till dyrtidstillägg åt, bland andra, ifrågavarande understödstagare.

I skrivelse den 18 december 1928 hemställde arméförvaltningens civila departement, dels att utgifterna för samtliga berörda understödsförmåner skulle sammanföras under ett ordinarie anslag av förslagsanslags natur, dels ock att vissa ändringar skulle vidtagas i bestämmelserna rörande villkoren och tidpunkten för utbetalningen av ifrågavarande understöd. Tillika förutsattes, att ett motsvarande sammanförande under ett anslag skulle äga rum av utgifterna för de till pensionerade båtsmän och marinsoldater utgående förmånerna. I avgivet yttrande i ärendet avstyrkte statskontoret civila departementets förslag, i vad det avsåge ett inräknande redan för det dåvarande av dyrtidstilläggen i de fasta understödsbeloppen. Härmed syntes statskontoret böra anstå, till dess frågan om ett inräknande för f. d. befattningshavare i statens tjänst av dyrtidstilläggen i pensionerna erhöle sin lösning. Ärendet anmälades i 1930 års statsverksproposition i sammanhang med behandlingen av det under elfte huvudtiteln uppförda anslaget till förhöjning i gratialen åt avskedat manskap. Föredragande departementschefen, som instämde i vad statskontoret i berörda avseende anförde, fann tillräcklig anledning för det dåvarande icke förefinnas att vidtaga de av civila departementet föreslagna ändringarna med avseende å berörda anslag utan ansåg, att den dittills tillämpade anslagsuppställningen tillsvidare borde bibehållas.

Mot den av föredragande departementschefen sålunda intagna ståndpunkten gjordes från riksdagens sida icke någon erinran.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 oktober 1933 har arméförvaltningens civila departement gjort förnyad framställning om sammanslagning av förenämnda anslag under elfte huvudtiteln.

I ärendet hava yttranden avgivits av direktionen över flottans pensionskassa, generalpoststyrelsen, statskontoret och riksräkenskapsverket.

Innan jag närmare ingår på civila departementets förevarande förslag och däröver avgivna utlåtanden, anser jag mig böra lämna en redogörelse för de anslag under elfte huvudtiteln, varifrån förmåner för närvarande utgå till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare samt pensionerade båtsmän och marinsoldater.

*Anslaget till Vadstena krigsmanshuskassa.* Vid 1914 års senare riksdag beslöt riksdagen på därom av Kungl. Maj:t i proposition den 12 juni 1914, nr 188, framställt förslag, att ett under dåvarande tionde huvudtiteln uppfört ordinarie anslag å 243,640 kronor till Vadstena krigsmanshuskassa skulle utgå ur samma huvudtitel och i stället därstädes uppföras två ordinarie anslag, det ena å 106,000 kronor, benämnt »Arméns pensionskassa, ersättning för inkomster från Vadstena krigsmanshuskassas äldre medel» och det andra å 137,640 kronor under titel »Vadstena

krigsmanshuskassa». Sistnämnda anslag, varifrån gratial skulle bestri-  
das till avskedat manskap vid armén, har alltsedan dess utgått med oför-  
ändrat belopp och är förty i riksstaten för innevarande budgetår upp-  
fört med 137,640 kronor.

I förenämnda proposition till 1914 års senare riksdag föreslog Kungl.  
Maj:t vidare riksdagen att medgiva vissa förhöjningar i understödsbe-  
loppen till Vadstena krigsmanshuskassas underhållstagare. För bestri-  
dande av härigenom uppkommande kostnader skulle — förutom nyss-  
nämnda statsanslag — tagas i anspråk dels Vadstena krigsmanshuskas-  
sas dåvarande kapitaltillgångar, vilka beräknades uppgå till 4,284,000  
kronor vid 1915 års ingång, med visst angivet årligt belopp, dels ett  
årligt bidrag från invalidhusfonden å 84,300 kronor, dels ock ett särskilt  
fyllnadsbelopp, varmed det å riksstaten uppförda anslaget till förhöj-  
ning i gratialen åt avskedat manskap skulle förstärkas.

Berörda förslag vunno i huvudsak riksdagens bifall. Riksdagen beräk-  
nade, att Vadstena krigsmanshuskassas kapitaltillgångar skulle vara kon-  
sumerade vid 1929 års utgång.

I sin förenämnda skrivelse den 31 oktober 1933 har *arméförvaltningens  
civila departement* framhållit, bland annat, att till följd av att det indelta  
manskapet fått kvarstå i tjänst i betydligt större utsträckning än som år  
1914 förutsattes, en kapitaltillgång fortfarande förefunnes i fonden. Den-  
na beräknades dock vid innevarande budgetårs utgång hava nedgått till  
omkring 60,000 kronor. För bestridande av utgifterna för ifrågavarande  
gratialistunderhåll — av civila departementet för budgetåret 1934/1935  
beräknade till ett belopp av 335,000 kronor — förefunnes av medel utom  
riksstaten alltså disponibla dels sagda kapitaltillgång å omkring 60,000  
kronor, dels ock förenämnda bidrag från invalidhusfonden å 84,300 kro-  
nor, eller tillhopa 144,300 kronor. För täckande av nyssberörda anslags-  
behov å 335,000 kronor skulle alltså krävas i avrundat tal ytterligare  
190,000 kronor.

*Anslaget till förhöjning i gratialen åt avskedat manskap.* Såsom förut  
framhållits, beslöt 1914 års senare riksdag medgiva viss förhöjning i gra-  
tialen åt avskedat manskap vid armén. Kostnaderna härför skulle be-  
stridas av, bland annat, ett under dåvarande tionde huvudtiteln upp-  
fört ordinarie anslag till förhöjning i gratialen åt avskedat manskap,  
vilket anslag befanns böra höjas från 294,000 kronor till 648,000 kronor.  
Anslaget har sedermera successivt minskats och är i riksstaten för inne-  
varande budgetår upptaget med 380,000 kronor.

Bestämmelser angående ifrågavarande förhöjning i gratialen hava  
meddelats i kungörelse den 6 november 1914 (nr 370).

Enligt de kostnadsberäkningar, som år 1914 lågo till grund för upp-  
skattandet av nyssberörda anslags storlek, skulle under en tid av 14 år

eller till och med år 1928 erfordras ett konstant årligt anslag av 648,000 kronor, varefter anslaget skulle årligen minskas till vissa för vart och ett av åren 1929—1936 beräknade belopp. För åren 1934 och 1935 skulle enligt nämnda kostnadsberäkningar medelsbehovet under anslaget utgöra 397,000 kronor respektive 357,000 kronor. För tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 borde beräknas halva summan av årsbehovet för åren 1934 och 1935 eller  $\left(\frac{397,000 + 357,000}{2} =\right)$  377,000 kronor. Emellertid har det visat

sig, att under de senare budgetåren å ifrågavarande anslag uppstått icke oväsentliga besparingar. Medelsbehovet har med ledning av under de tre senaste åren redovisade kostnader för sagda ändamål av arméförvaltningens civila departement beräknats för nästkommande budgetår till 320,000 kronor.

*Anslaget till ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap.* Genom beslut av 1919 års lagtima riksdag medgavs viss ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap. Till bestridande för arméns vidkommande av kostnaderna härför uppfördes för år 1920 ett nytt ordinarie förslagsanslag under riksstatens dåvarande tionde huvudtitel, benämnt »Ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap». Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 550,000 kronor.

Bestämmelser angående förenämnda ytterligare förhöjning i gratialen äro meddelade genom kungörelsen den 20 augusti 1919 (nr 539).

Enligt den av särskilda sakkunniga verkställda utredning, som låg till grund för berörda beslut vid 1919 års riksdag, kunde medelsbehovet för här ifrågavarande ändamål under åren 1934 och 1935 uppskattas till 541,400 kronor och 520,300 kronor. För tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 borde därför beräknas halva summan av nämnda årsbehov, nämligen  $\left(\frac{541,400 + 520,300}{2} =\right)$  530,850 kronor. Erfarenheten har emellertid visat,

att de sakkunnigas uppskattning av medelsbehovet varit för låg. Med ledning av under de senaste tre åren redovisade kostnader har arméförvaltningens civila departement beräknat utgifterna för ifrågavarande ändamål för nästkommande budgetår till 605,000 kronor. Från detta belopp bör emellertid — med anledning av Kungl. Maj:ts beslut den 24 februari 1922, varigenom föreskrivits, att räntan av indelningsverkets besparingsfond skulle överföras till förevarande anslag — dragas beloppet av de räntemedel, som beräknas komma att under tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 inflyta av nämnda fond, och vilka uppskattats till 55,000 kronor. Anslagsbehovet kan till följd härav beräknas till  $(605,000 - 55,000 =)$  550,000 kronor.

Beträffande indelningsverkets besparingsfond torde vidare böra erinras om, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition den 3 ja-

nuari 1931, nr 13, angående ändrade villkor för underhåll och pensioner till avskedat indelt manskap vid armén och marinen m. m., beslutit, att fondens kapitaltillgångar finge anlitas för bestridande av de kostnader, vilka skulle uppkomma genom att rätt till underhåll ur Vadstena krigsmanshushus från och med den 1 juli 1931 tillerkändes avskedat indelt manskap med minst 15 men under 20 tjänstår samt med en sammanlagd tjänstgöringstid av minst 600 dagar. Enligt från vederbörande myndighet lämnad uppgift komma av fondens disponibla kapitaltillgångar — uppgående den 30 juni 1933 till i runt tal 900,000 kronor — att under innevarande och nästkommande budgetår för ifrågavarande ändamål tagas i anspråk ett beräknat belopp av 200,000 kronor.

*Anslaget till pensionering av flottans gemenskap.* Från förevarande anslag bestridas bland annat kostnaderna för understöd åt pensionerade båtsmän och marinsoldater. I riksstaten för budgetåret 1933/1934 är anslaget uppfört med 280,000 kronor, varav 60,000 kronor beräknats erforderliga för ifrågavarande understödsändamål.

I skrivelse den 24 augusti 1933 har *direktionen över flottans pensionskassa* anført, att storleken av detta anslag för budgetåret 1934/1935 av direktionen approximativt uppskattats till 275,000 kronor, av vilket belopp 55,000 kronor beräknades åtgå för bestridande av understöd åt pensionerade båtsmän och marinsoldater.

*Anslaget till invalidhusfonden.* Vid riksdagen åren 1850—1851 beslöts att till statsverket indraga de hemmansräntor och arrendemedel, av vilka invalidhusfondens inkomster dittills bestått, mot uppförande på riksstaten av ett årligt kontant anslag. Jämlikt beslut av 1875 års riksdag upptogs ifrågavarande anslag med 60,350 kronor, och det har sedermera utgått med oförändrat belopp.

Från och med år 1885 har från invalidhusfonden överförts ett årligt bidrag till Vadstena krigsmanshushus för denna kassas förstärkande. Ifrågavarande bidrag fastställdes till en början till 30,000 kronor. På därom av Kungl. Maj:t i proposition den 19 mars 1909, nr 151, gjord framställning beslöt riksdagen, att bidraget från invalidhusfonden skulle höjas till 84,300 kronor årligen, med vilket belopp bidraget fortfarande utgår.

Från invalidhusfonden utbetalas understöd åt avskedade personer, som tillhört armén eller marinen. Vidare har Kungl. Maj:t den 26 juni 1850, i sammanhang med instiftande av svärdstecknet och svärdsmedaljen till belöning åt underbefäl och manskap, bestämt, särskilt för underbefäl och särskilt för manskap, ett visst antal svärdspensioner att enligt vissa bestämmelser utgå av invalidhusfondens inkomster. I understöd och svärdspensioner utgå för närvarande sammanlagt omkring 100,000 kronor om året.

Fondens kapitaltillgångar, som före ikraftträdandet av beslutet vid 1909 års riksdag om förhöjt bidrag till Vadstena krigsmanshuskassa utgjorde 3,290,000 kronor, hava vid utgången av budgetåret 1932/1933 uppbbringats till omkring 3,775,000 kronor. Fondens inkomster av räntemedel m. m. kunna för närvarande uppskattas till ett årligt belopp av omkring 165,000 kronor.

*Anslaget till pensionstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare.* I skrivelse den 2 maj 1924, nr 11 A, anmälde riksdagen, att riksdagen i anledning av en inom densamma väckt motion dels tillerkänt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, vilka vid ingången av det år, för vilket pensionstillägg utginge, uppnått en levnadsålder av 67 år eller däröver och som styrkt sig vara i behövande omständigheter, ett pensionstillägg tillsevidare av 50 kronor för år räknat, dels ock för detta ändamål för budgetåret 1924/1925 anvisat ett extra förslagsanslag av 200,000 kronor.

I överensstämmelse med riksdagens beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 20 juni 1924 kungörelse (nr 283) angående pensionstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare.

I riksstaten för budgetåret 1933/1934 har för beredande av pensionstillägg åt här ifrågavarande personal upptagits ett belopp av 265,000 kronor, varav 251,000 kronor avsetts för arméns och 14,000 kronor för marinsdel.

För ifrågavarande ändamål hava vederbörande myndigheter för budgetåret 1934/1935 beräknat den erforderliga anslagssumman till 240,000 kronor för armén och 12,000 kronor för marinen, eller alltså tillhoppa 252,000 kronor.

*Anslaget till dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare.* Sedan år 1917 har dyrtidstillägg utgått med ett för varje pensionär eller understödstagare bestämt belopp, som från och med år 1922 utgjort 150 kronor för år. Tidigare utgingo dyrtidstilläggen med växlande belopp, i regel högre än nu. De för innevarande budgetår gällande bestämmelserna om dyrtidstilläggets storlek och utbetalande därav innefattas i en kungörelse den 14 juni 1933 (nr 350). Enligt ifrågavarande bestämmelser utgår dyrtidstillägget med ett belopp av 150 kronor till varje vid ingången av juli månad år 1933 till pension såsom båtsman eller marinsoldat eller till understöd från Vadstena krigsmanshuskassa berättigad f. d. befattningshavare, vilken vid nämnda tidpunkt uppnått en levnadsålder av 60 år, samt utbetalas utan ansökan på en gång så snart ske kan efter ingången av juli månad.

Kostnaderna för dyrtidstilläggen bestridas från ett under elfte huvudtiteln uppfört extra förslagsanslag, som för innevarande budgetår anvisats med 1,025,000 kronor, varav 980,000 kronor beräknats för arméns och 45,000 kronor för marinens del. Under budgetåret 1932/1933, då anslaget var upptaget med 1,050,000 kronor, har detsamma belastats med omkring 1,080,000 kronor. Vederbörande myndigheter hava för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1934/1935 beräknat erforderlig en anslagssumma av 1,000,000 kronor för armén och 45,000 kronor för marinen eller sammanlagt 1,045,000 kronor.

Av den sålunda lämnade redogörelsen framgår, att förenämnda anslag i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med följande belopp:

|                                                                                                     |        |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------|
| Vadstena krigsmanshuskassa .....                                                                    | kronor | 137,640   |
| Förhöjning i gratialen åt avskedat manskap .....                                                    | »      | 380,000   |
| Ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap .....                                        | »      | 550,000   |
| Pensionering av flottans gemenskap (för pensionerade båtsmän och marinsoldater 60,000 kronor) ..... | »      | 280,000   |
| Invalidhusfonden .....                                                                              | »      | 60,350    |
| Pensionstillägg (armén 251,000 kronor, marinen 14,000 kronor) .....                                 | »      | 265,000   |
| Dyrtidstillägg (armén 980,000 kronor, marinen 45,000 kronor) .....                                  | »      | 1,025,000 |

Summa kronor 2,697,990.

Enligt myndigheternas beräkningar skulle för budgetåret 1934/1935 för samma ändamål erfordras följande anslagsbelopp:

|                                                                                                     |        |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------|
| Vadstena krigsmanshuskassa .....                                                                    | kronor | 190,000   |
| Förhöjning i gratialen åt avskedat manskap .....                                                    | »      | 320,000   |
| Ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap .....                                        | »      | 550,000   |
| Pensionering av flottans gemenskap (för pensionerade båtsmän och marinsoldater 55,000 kronor) ..... | »      | 275 000   |
| Invalidhusfonden .....                                                                              | »      | 60,350    |
| Pensionstillägg (armén 240,000 kronor, marinen 12,000 kronor) .....                                 | »      | 252,000   |
| Dyrtidstillägg (armén 1,000,000 kronor, marinen 45,000 kronor) .....                                | »      | 1,045,000 |

Summa kronor 2,692,350.

Förestående sammanställningar utvisa en minskning i nu äskade anslagsbelopp i förhållande till på riksstaten för innevarande budgetår anvisade av 5,640 kronor.

Jag ber att härefter få övergå till den av *arméförvaltningens civila departement* i ämbetsverkets förenämnda skrivelse av den 31 oktober

1933 gjorda framställningen om sammanslagning av vissa av berörda anslag.

Angående nuvarande system för utbetalning av understöd har civila departementet till en början anfört, bland annat, följande:

Till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare utginge för närvarande understöd på följande sätt:

1) från Vadstena krigsmanshusfond, som stode under statskontorets förvaltning, utbetalades underhåll (gratial) med i regel lägst 24 och högst 72 kronor, korpralstillägg med 24 kronor, vice korpralstillägg med 12 kronor, allt för år räknat, samt begravningshjälp med 4 kronor 50 öre, enligt kungl. brev den 6 maj 1881, vari vissa ändringar sedermera vidtagits genom särskilda åren 1892, 1894, 1900, 1905 och 1909 utfärdade kungl. brev;

2) från elfte huvudtitelns ordinarie anslag till förhöjning i gratialen åt avskedat manskap (XI: B: 8) utbetalades förhöjning i gratialen med 25 kronor för år till samtliga understödstagare, som fyllt 50 år, enligt kungörelsen den 6 augusti 1909 (nr 115);

3) från samma anslag utbetalades förhöjningar i gratialen, så att dessa komme att uppgå för understödstagare, som fyllt 60 år, till 100 kronor, för den, som vore född tidigare än den 1 januari 1847, till 200 kronor, för den som vore född 1847, till 125 kronor, och för den, som vore född 1848, till 110 kronor, ävensom förhöjning i begravningshjälp, så att denna komme att uppgå till 30 kronor, allt enligt kungörelsen den 6 november 1914 (nr 370);

4) från elfte huvudtitelns ordinarie förslagsanslag till ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap (XI: B: 9) utbetalades sådan gratialförhöjning, att beloppet komme att uppgå till 200 kronor för understödstagare, som fyllt 67 år, ävensom förhöjning i korprals- och vicekorpralstilläggen, så att dessa komme att utgå med 60 respektive 30 kronor, allt enligt kungörelsen den 20 augusti 1919 (nr 539). Enligt samma kungörelse skulle indelt manskap med minst 20 men under 25 tjänstår, som avskedats före den 1 januari 1910 och som styrkte sig vara i behövande omständigheter, från och med den 1 januari 1919 komma i åtnjutande av gratial från Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder, som gällde beträffande sådant manskap, som avskedats efter nämnda tidpunkt. För nu ifrågavarande manskap utbetalades samtliga ovan under 1)–4) omnämnda förmåner från anslaget XI: B: 9;

5) från elfte huvudtitelns extra förslagsanslag till pensionstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare (XI: B: 17) utbetalades enligt kungörelsen den 20 juni 1924 (nr 283) pensionstillägg med 50 kronor till understödstagare, som vid ingången av det år, för vilket pensionstillägg utginge, uppnått en levnadsålder av 67 år eller däröver och som styrkt sig vara i behövande omständigheter;

6) från elfte huvudtitelns extra förslagsanslag till dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare (XI: B: 22) utginge enligt beslut, som sedan år 1922 fattats av varje riksdag, dyrtidstillägg med 150 kronor för år till understödstagare, som vid ingången av juli månad det år, för vilket dyrtidstillägg av riksdagen beviljats, uppnått en ålder av 60 år eller däröver;

7) från den av statskontoret förvaltade indelningsverkets besparingsfond utbetalades enligt kungörelsen den 13 mars 1931 (nr 43) och kungl. brevet den 19 juni 1931 (nr 251) underhåll till avskedad indelt manskap från armén med minst 15 men under 20 tjänstår, som styrkte sig hava tjänstgjort i sammanlagt minst 600 dagar, enligt samma grunder, som gällde beträffande sådant manskap, som tjänat i minst 20 men ej 25 år. Ifrågakvarande manskap tillkommande underhållsförhöjningar enligt 2)–4), korprals- och vicekorpralstillägg, pensionstillägg och dyrtidstillägg ävensom begravningshjälp efter avliden understödstagare, varom här vore fråga, utbetalades jämväl från sagda fond.

Slutligen utbetalades av 1931 års riksdag beslutad förhöjning i begravningshjälp, i vad den avsåge annan Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare än ovan under 7) angiven, från tillgängliga medel ur Vadstena krigsmanshuskassa och å anslaget till förhöjning i gratialen åt avskedad manskap.

Endast för understödstagare, som ej fyllt 50 år samt för dem, som erhållit underhåll på grund av kungörelsen den 20 augusti 1919 (nr 539) och kungörelsen den 13 mars 1931 (nr 43) kunde underhållsbeloppen avföras på en enda utgiftstitel, nämligen för de förra å Vadstena krigsmanshusfond och för de senare å riksstatsanslaget XI:B:9 respektive indelningsverkets besparingsfond. För alla övriga understödstagare måste understödsbeloppen fördelas på minst två men i flertalet fall tre, fyra eller fem olika utgiftstitlar.

Enligt gällande utbetalningsbestämmelser ålåg det varje regementsförvaltning att föra rulla över regementets understödstagare. För varje halvår skulle förvaltningen kommunvis (församlingsvis) upprätta förteckningar över understödstagarna. Dessa förteckningar, upptagande understödstagarnas namn och bostad samt det belopp, vartill envar av dem vore för halvåret berättigad, skulle årligen den 1 juni och den 1 december av regementsförvaltningen översändas till vederbörande pastorsämbeten, som därå tecknade intyg, huruvida understödstagarna levde samt, därest någon avlidit, när detta skett. Förteckningarna återsändes därefter till regementsförvaltningen, som i förteckningen och rullan vidtog de ändringar, som föranleddes av nämnda intyg. Med hänsyn därtill, att pensionstillägg utginge endast till den, som vore i behövande omständigheter, innehölle intygen sedan år 1924 jämväl uppgift om, huruvida så vore fallet. Sedan förteckningarna fullständigats, verkställde regementsförvaltningen å tid, som kungjordes, utdelning av underhåll till de i den stad eller landskommun, där regementet vore förlagt, boende understödstagarna. Förteckningarna å övriga understödstagare fördelades mellan de städer och landsfiskalsdistrikt, där understödstagarna vore boende, och översändes tillika med de i förteckningarna angivna beloppen till vederbörande magistrat (överståthållarämbetet, stadsstyrelse) eller landsfiskal, som hade att mot kvitto tillhandahålla en var av understödstagarna vad honom tillkomme. Efter verkställd utbetalning av underhållen skulle förteckningarna återsändas till regementsförvaltningen.

Beträffande utbetalningen av dyrtidstillägg gällde, att dylikt skulle genast efter ingången av det budgetår, för vilket det beviljats, av vederbörande kassaförvaltning utan ansökan utbetalas till de understödstagare, som vore berättigade till dyrtidstillägg. Utbetalningen skedde medelst postanvisningar.

Beträffande olägenheterna med nuvarande utbetalnings- och redovisningssystem samt möjligheterna att undanröja dessa olägenheter anför departementet härefter:

Det syntes vara uppenbart, att det nuvarande redovisnings- och utbetalningssystemet vore i hög grad betungande för regementsförvaltningarna. Detta vore särskilt kännbart efter den minskning i tillgången på personal, lämplig för expeditionstjänsten, som inträtt på grund av 1925 års härordning. Därtill komme, att magistraternas och kronobetjäningens användande såsom mellanhänder vid utbetalningen, medförde ett ej obetydligt arbete för dessa myndigheter och jämväl vissa olägenheter ur kontrollsynpunkt.

För understödstagarna själva måste givetvis vara ofördelaktigt att, såsom nu vore fallet, beträffande det stora antal av dem, som åtnjöte dyrtidstillägg, ända till fyra femtedelar av hela understödsbeloppet utbetalades i slutet av juni och början av juli månad. Lämpligare vore, om understöden utbetalades med en fjärdedel varje kvartal, i likhet med vad som gällde i fråga om pension eller understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring, när beloppet uppginge till 80 men ej till 144 kronor.

Magistraternas och kronobetjäningens användande såsom mellanhänder vid understödens utbetalande undvekes, därest utbetalningarna verkställdes av postverket, vilket lämpligen borde ske genom förmedling av postgiro.

Emellertid komme en dylik förändring i utbetalningssättet icke att i och för sig medföra någon nämnvärd lättnad i kassaförvaltningarnas arbetsbörda. En synnerligen betydande sådan lättnad vunnes däremot, i händelse samtidigt med utbetalningarnas överflyttande på postverket *dels* kassaförvaltningarna befriades från sin nuvarande skyldighet att från pastorsämbetena införskaffa ovanberörda intyg för understödstagarna, *dels* de olika utgiftstitlar, under vilka understöden för närvarande måste avföras, sammansloges till en enda titel.

Vad först beträffade ifrågavarande intyg, så komme något behov av sådana för styrkande av, att understödstagarna fortfarande levde, icke att vidare föreligga, därest utbetalningarna verkställdes genom postgiro. Där emot komme intyg (prästbetyg) fortfarande att bliva behövliga beträffande alla understödstagare, som fyllt 67 år, för styrkande av, att de funne sig i behövande omständigheter och sålunda vore berättigade till pensionstillägg.

Av principiella skäl vore en begränsning, på sätt nu vore stadgat, av rätten till pensionstillägg mindre lämplig. Några betänkligheter ur kostnadssynpunkt gentemot ett upphävande av inskränkningen ifråga förefunnes icke. En av departementet under år 1928 verkställd utredning rörande de ekonomiska konsekvenserna av ett dylikt upphävande utvisade nämligen, att det bland de pensionärer, som vid ingången av år 1928 fyllt 67 år, allenast funnes ett fåtal, som icke blivit tilldelade pensionstillägg. Vid 7 regementen hade samtliga 1,092 understödstagare, som den 1 januari 1928 uppnått en ålder av minst 67 år, erhållit pensionstillägg. Vid 8 regementen med sammanlagt 2,187 understödstagare i nämnda ålder hade en vid varje regemente icke erhållit dylikt tillägg och vid 6 regementen med 1,761 understödstagare i angiven ålder hade 32 (2 å 9 per regemente) icke kommit i åtnjutande av pensionstillägg.

På grund av vad sålunda anförts har civila departementet ansett, att pensionstillägg borde tilldelas Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, även om de icke befunne sig i behövande omständigheter.

Departementet har härefter övergått till den andra av de förut angivna förutsättningarna för åstadkommande av en effektiv lättnad i kassaförvaltningarnas arbete med utbetalning och redovisning av understöd till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, nämligen sammanslagning till en enda utgiftstitel av de sex olika titlar, under vilka dessa understöd för närvarande måste avföras. Härom anföres huvudsakligen följande:

Enligt vad ovan anförts vore dessa titlar: Vadstena krigsmanshusfond, riksstatsanslagen XI:B:8, XI:B:9, XI:B:17 och XI:B:22 samt indelningsverkets besparingsfond.

För att samtliga kostnader för Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare skulle kunna avföras å en enda utgiftstitel erfordrades uppförande på riksstaten av ett nytt gemensamt anslag till Vadstena krigsmanshuskassa, varvid samtidigt de under elfte huvudtiteln uppförda ordinarie anslagen till Vadstena krigsmanshuskassa och till förhöjning i gratialen åt avskedat manskap samt ordinarie förslagsanslaget till ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap borde ur riksstaten utslutas samt några särskilda anslag för pensions- och dyrtidstillägg icke hos riksdagen äskas.

Det sålunda ifrågasatta nya gemensamma anslaget borde å riksstaten för budgetåret 1934/1935 upptagas till så stort belopp, att från detsamma kunde bestridas icke blott för nämnda budgetår beräknade kostnader för förhöjning och ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap (inklusive förhöjningarna av begravningshjälpen) samt pensions- och dyrtidstillägg åt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare — allt i den mån kostnaderna icke skulle utgå av indelningsverkets besparingsfond jämlikt kungörelsen den 13 mars 1931 — utan även sådana för nämnda budgetår beräknade kostnader för underhåll och begravningshjälp jämlikt ovanberörda kungl. brev den 6 maj 1881, vilka skolat utgå av Vadstena krigsmanshusfond men till följd av fondens konsumerings icke kunde gäldas av fonden eller dess inkomster.

Kostnaderna för förhöjning och ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap (inklusive förhöjningarna av begravningshjälpen) samt för pensions- och dyrtidstillägg åt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, i den mån dessa kostnader icke skulle gäldas av indelningsverkets besparingsfond, hade departementet med ledning av under de senaste tre åren redovisade kostnader för ifrågavarande ändamål beräknat för budgetåret 1934/1935 till sammanlagt 2,110,000 kronor.

Vadstena krigsmanshusfonds utgifter hade under de senaste budgetåren uppgått till:

|                            |       |           |                         |
|----------------------------|-------|-----------|-------------------------|
| under budgetåret 1930/1931 | ..... | kronor    | 371,926: 58             |
| »                          | »     | 1931/1932 | ..... » 363,562: 66 och |
| »                          | »     | 1932/1933 | ..... » 356,567: 68.    |

Under innevarande budgetår beräknades utgifterna uppgå till omkring 346 000 kronor och under budgetåret 1934/1935 till omkring 335,000 kronor.

För täckande av dessa utgifter under budgetåret 1934/1935 finnes disponibla dels fondens återstående kapitaltillgång å omkring 60,000 kronor,

dels bidraget från invalidhusfonden å 84,300 kronor, dels slutligen eventuellt förefintliga ränte- och arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter. Sistnämnda slag av inkomster syntes man emellertid helt kunna bortse ifrån. Å krigsmanshusfonden skulle följaktligen, därest utgifter av här ifrågavarande slag komme att under budgetåret 1934/1935 avföras å fonden, uppstå en brist å  $[335,000 - (60,000 + 84,300 =)]$  190,700 kronor eller i runt tal 190,000 kronor.

I anledning härav borde det nya anslaget till Vadstena krigsmanshuskassa för budgetåret 1934/1935 å riksstaten uppföras med  $(2,110,000 + 190,000 =)$  2,300,000 kronor.

För att emellertid samtliga utgifter för underhåll m. m. åt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, således även utgifterna på grund av kungörelsen den 13 mars 1931, måtte kunna avföras å det nya gemensamma anslaget, erfordrades beslut av riksdagen rörande det sätt, varpå anslaget skulle erhålla gottgörelse för å anslaget redovisade utgifter enligt nämnda kungörelse. Härvid kunde två sätt ifrågakomma. Antingen kunde efter varje budgetårs utgång till anslaget från indelningsverkets besparingsfond överföras ett belopp, motsvarande de verkliga utgifterna under budgetåret enligt kungörelsen eller också kunde till anslaget från fonden, i den mån så läte sig göra, årligen överföras ett visst belopp, ungefärligen motsvarande vad som för år utbetalades enligt kungörelsen. Förstnämnda sätt skulle medföra, att kassaförvaltningarna blev nödsakade att särskilt bokföra dylika utgifter, vilket givetvis komme att förorsaka dem ett icke oväsentligt arbete. Det senare sättet vore då att föredraga. De årliga utgifterna enligt kungörelsen beräknades från och med innevarande budgetår komma att uppgå till omkring 100,000 kronor, vilket alltså skulle vara det belopp, som årligen skulle överföras till det nya gemensamma anslaget från indelningsverkets besparingsfond.

Till sagda anslag borde vidare årligen överföras dels krigsmanshusfondens kapitalbehållning samt årliga ränte- och arrendeinkomster m. m., dels de räntemedel från indelningsverkets besparingsfond, vilka jämlikt kungl. brev den 24 februari 1922 för närvarande tillgodofördes anslaget till ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedad manskap, dels ock från invalidhusfonden det belopp av 84,300 kronor, som jämlikt kungl. brev den 6 augusti 1909 hittills årligen från sagda fond tillgodoförts Vadstena krigsmanshusfond.

Vidkommande det nya anslagets utgifter utöver det vanliga soldatunderhållet hade från Vadstena krigsmanshusfond under en följd av år utgått gratifikationier åt f. d. officerare och underofficerare med vederlikar vid armén jämlikt kungl. brev den 6 februari 1920, understöd åt fattiga och sjuka samt gåvor till f. d. krigsmän av manskapklass vid armén. Gratifikationerna hade år från år nedgått, så att för närvarande utginge allenast gratifikation åt en underofficer med 200 kronor för år. Till sjuka och fattiga, intagna å vårdhemmet Högalid, utbetalades årligen 1,000 kronor jämlikt kungl. brev den 15 december 1916 och i gåvor till f. d. krigsmän av manskapklass utgaves årligen omkring 1,500 å 2,000 kronor jämlikt kungl. brev den 6 februari 1920, den 31 december 1921 och den 21 februari 1930.

För det blivande gemensamma anslaget borde den nuvarande benämningen »Vadstena krigsmanshuskassa» bibehållas.

Beträffande frågan, huruvida de nu utgående pensionstilläggen och dyrtidstilläggen kunde inräknas i de fasta understödsbeloppen för möjliggö-

rande av understödsbeloppens utbetalande kvartalsvis, skulle den invändning kunna göras emot att anslaget till *pensionstillägg* till den del, det avsåge krigsmanshuskassans understödstagare, inräknades i ett gemensamt anslag till kassan, att 1924 års riksdags beslut om pensionstillägg endast gällde tillsvidare, och att till följd härav anslaget vore uppfört på extra stat. Då det emellertid torde få anses uteslutet, att riksdagen någonsin skulle komma att indraga eller minska ifrågavarande pensions-tillägg, syntes denna invändning icke äga nämnvärd betydelse. Man borde följaktligen kunna utgå ifrån, att pensionstilläggen komme att i framtiden utgå med oförändrat belopp d. v. s. 50 kronor för år. Något hinder att inräkna dem i de fasta understödsbeloppen syntes därför icke föreligga.

I de fasta understödsbeloppen syntes även *dyrtidstilläggen* kunna inräknas. Häremot skulle kunna göras gällande, att därmed borde anstå, till dess dyrtidstilläggen i allmänhet bleve inräknade i de ordinarie avlönings- och pensionsbeloppen. Emellertid gällde beträffande dyrtidstilläggen till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare (samt till pensionerade båtsmän och marinsoldater) i motsats mot vad fallet vore med övriga dyrtidstillägg, att de förnämnda utginge, oberoende av växlingarna i levnadskostnadsindex, med ett till 150 kronor fixerat årsbelopp. Då det här vore fråga om en grupp av pensionärer, som komme att hastigt minskas i antal för att slutligen helt försvinna, då vidare det nuvarande beloppet av 150 kronor varit oförändrat ända sedan år 1922, samt då slutligen de egentliga underhållen måste betraktas såsom synnerligen otillräckliga, syntes det mer än osannolikt, att en indragning eller minskning av dyrtidstilläggen skulle ens kunna ifrågasättas. Med hänsyn till de stora fördelar ur förvaltningssynpunkt, som skulle vinnas genom dyrtidstilläggens sammanförande med övrigt understöd till krigsmanshuskassans understödstagare, och då ett dylikt sammanförande vore en nödvändig förutsättning för, att den önskvärda anordningen med understödets utbetalande kvartalsvis skulle kunna genomföras, borde beslut redan nu fattas om dyrtidstilläggens inräknande i de ordinarie understödsbeloppen.

Därest, i överenssstämelse med vad departementet förordat, nuvarande pensions- och dyrtidstillägg för framtiden tillades det ordinarie underhållet från Vadstena krigsmanshuskassa och utbetalades direkt från det ifrågasatta gemensamma anslaget, måste för pensions- och dyrtidstillägg till pensionerade båtsmän och marinsoldater särskilda förslagsanslag anvisas på riksstaten.

Medan de underhållsförhöjningar, som inträdde vid uppnåendet av viss ålder, enligt hittills tillämpade grunder åtnjötes från och med månaden näst efter den, under vilken stadgad ålder uppnåts, gällde i fråga om pensionstillägg, att sådant tillkomme den, som vid kalenderårets början uppnått 67 års ålder, och ifråga om dyrtidstillägg, att detta åtnjötes av den, som vid början av budgetåret uppnått 60 års ålder. Givetvis vore önskvärt, att enhetliga bestämmelser tillämpades ifråga om tillträdandet av samtliga underhållsförhöjningar, och att alltså ifråga om förhöjning motsvarande nuvarande pensionstillägg och dyrtidstillägg stadgades, att dylika förhöjningar skulle åtnjutas i likhet med vad som gällde beträffande övriga förhöjningar eller från och med månaden näst efter den, under vilken stadgad ålder uppnåts. Några finansiella skäl kunde ej häremot anföras. En inom departementet år 1928 verkställd utredning utvisade, att, därest under år 1928 respektive budgetåret 1928/1929 varit medgivet, att pensionstillägg och dyrtidstillägg finge tillträdas från och

med månaden näst efter den, varunder understödstagaren uppnått 67, respektive 60 års ålder, skulle härigenom hava förorsakats, att utgifterna, i jämförelse med de verkliga utbetalta beloppen, ökats med, pensionstilläggen omkring 8,300 kronor och dyrtidstilläggen omkring 10,500 kronor, tillsammans alltså ej fullt 19,000 kronor. Denna i och för sig ej särskilt stora utgiftsökning uppvägdes mer än väl av den besparing, som vunnes, genom att ej vidare dyrtidstillägg skulle utbetalas i en enda post vid budgetårets början utan endast till och med döds månaden. En inom civila departementet år 1928 verkställd utredning utvisade, att, därest den här föreslagna anordningen med underhållens utbetalning kvartalsvis varit tillämpad under budgetåret 1927/1928, en besparing å omkring 26,000 kronor uppstått. Därest anordningen varit tillämpad under budgetåret 1932/1933 skulle besparingen blivit ungefärligen 24,000 kronor.

Med hänsyn till vad sålunda anförts syntes ett riksdagens beslut om beviljande för framtiden av ifrågavarande underhållsförhöjningar böra innehålla, att det årliga underhållet till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare skulle från och med budgetåret 1934/1935 utöver de förhöjningar, som utginge på grund av till och med år 1919 meddelade bestämmelser, förhöjas för understödstagare, som den 1 juli 1934 uppnått eller därefter uppnådde en ålder av 60 år, med 150 kronor samt för understödstagare, som vid sagda tidpunkt uppnått eller därefter uppnådde en ålder av 67 år, med ytterligare 50 kronor.

Över arméförvaltningens civila departements förevarande framställning hava, såsom förut omförmålt, utlåtanden avgivits av direktionen över flottans pensionskassa, generalpoststyrelsen, statskontoret och riksräkenskapsverket.

*Direktionen över flottans pensionskassa* har anfört, bland annat, följande:

Från flottans pensionskassa utginge för närvarande underhåll till pensionerade båtsmän och marinsoldater från tre utgiftstitlar under riksstatsens elfte huvudtitel, nämligen från anslagen till pensionering av flottans gemenskap, till pensionstillägg och till dyrtidstillägg åt bland andra ifrågavarande pensionärer. Ett sammanförande av utgifterna under nämnda tre titlar till en gemensam titel ävensom dyrtidstilläggens utbetalande i sammanhang med övriga pensionsförmåner komme enligt direktionens mening otvivelaktigt att även för pensionskassans del medföra en avsevärd lättnad såväl i utbetalningsavseende som ur gransknings- och redovisningssynpunkt, varigenom en ej oväsentlig förenkling i arbetet borde vinnas. Direktionen tillstyrkte därför, att de av civila departementet föreslagna åtgärderna jämväl måtte iakttagas beträffande från flottans pensionskassa utgående underhållsförmåner till pensionerade båtsmän och marinsoldater.

Antalet pensionerade båtsmän, vilka under räkenskapsåret 1932/1933 uppnått respektive 67 och 60 år, utgjorde respektive 10 och 0. Om pensionstillägg och dyrtidstillägg av dem fått tillträdas från och med månaden näst efter den, under vilken underhållstagaren uppnått 67 respektive 60 års ålder, skulle härigenom under räkenskapsåret 1932/1933 hava förorsakats, att utgifterna i jämförelse med de verkliga utbetalda beloppen ökats med beträffande pensionstillägg omkring 500 kronor. Den förändra-

de formen för dyrtidstilläggens utgående skulle däremot genom under löpande året skedd avgång bland pensionärerna hava medfört en besparing av omkring 2,000 kronor.

Såsom civila departementet framhållit, syntes en begränsning av rätten till pensionstillägg för pensionerade båtsmän och Vadstena krigsmanshuskassas underhållstagare till dem, som styrkte sig vara i behövande omständigheter, mindre lämplig. Vad flottans pensionskassa beträffade, vore av de 297 genom kassan pensionerade, nu levande båtsmän, vilka in- till denna dag uppnått en ålder av 67 år, allenast 6 stycken icke berättigade till pensionstillägg. Ett utsträckande av rätten till pensionstillägg till samtliga båtsmän, som fyllt 67 år, saknade därför beträffande flottans pensionskassa finansiell betydelse.

Beträffande den återverkan, förslaget genomförande skulle utöva på de för flottans pensionskassas verksamhet i förevarande hänseende behöf- ligen anslagen under elfte huvudtiteln för budgetåret 1934/1935, hade di- rektionen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 augusti 1933 beräknat an- slagen till pensionering av flottans gemenskap till 275,000 kronor samt till pensionstillägg och till dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater till respektive 12,000 kronor och 45,000 kronor. Vid ett sammanförande av dessa båda sistnämnda anslag med förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap borde alltså detta, om hänsyn toges jämväl till beräknad besparing i dyrtidstillägg, ökas med 55,000 kronor till 330,000 kronor.

Vidkommande benämningen av det gemensamma anslaget bestre- des från nuvarande anslaget till pensionering av flottans gemenskap pen- sionerna ej blott för flottans manskap i egentlig mening än även för öv- rigt marinens manskap ävensom för förmän bland daglönare, sjukvaktare och övriga daglönare, varför benämningen i viss mån vore missvisande. Då emellertid samma egenskap vidlådde såväl benämningen på anslaget till pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar som nam- net flottans pensionskassa, hade direktionen ej funnit sig i detta samman- hang böra föreslå ändrad benämning på anslaget.

*Generalpoststyrelsen*, som yttrat sig allenast beträffande de av armé- förvaltningens civila departement ifrågasatta ändrade utbetalnings- föreskrifterna, har i huvudsak intet haft att erinra mot departementets förslag i denna del.

*Statskontoret* har i sitt utlåtande i ärendet anført, bland annat, föl- jande:

Arméförvaltningens civila departement hade tidigare i skrivelse den 18 december 1928 framlagt ett förslag av huvudsakligen samma innebörd som det nu föreliggande. I båda förslagen hade sålunda ifrågasatts, dels att utbetalningen av understöden verkställdes av postverket, lämpligen genom förmedling av postgiro, dels att utgående förhöjningar i understöden, däri inbegripna pensions- och dyrtidstillägg, skulle inräknas i de fasta under- stödsbeloppen och i anslutning därtill de olika utgiftstitlar, å vilka ut- betalda understöd hittills redovisats, sammanföras till en enda utgiftstitel, dels ock att vissa ändringar vidtoges ifråga om villkoren och tidpunkten för särskilda förhöjningars utgående.

Statskontoret, som den 8 augusti 1929 avgivit utlåtande beträffande dessa

spörsmål, hade därvid tillstyrkt det av civila departementet föreslagna sättet för understödens utbetalande.

Beträffande frågan om inräknande av såväl utgående förhöjningar i understöden som å vissa understöd belöpande pensionstillägg och dyrtidstillägg i de fasta understödsbeloppen hade statskontoret förklarat sig icke kunna biträda förslaget, i vad det avsåge utgående dyrtidstillägg. Statskontoret hölle före, att ett inräknande av dessa senare tillägg borde anstå i avvaktan på lösningen av samma fråga beträffande dyrtidstillägg å pensioner till f. d. befattningshavare i statens tjänst. Det kunde vidare enligt statskontorets mening ifrågasättas, huruvida icke ett inarbetande av dyrtidstilläggen beträffande understödstagare från Vadstena krigsmanshuskassa borde medföra en sänkning av de förmåner, som därvid skulle utgöra kompensation för dyrtidstilläggen. Då emellertid det såsom dyrtidstillägg fastställda beloppet å 150 kronor årligen allt sedan dess beviljande år 1922 utgått oförändrat, oaktat sedan sistnämnda tidpunkt en successiv sänkning av levnadskostnaderna ägt rum, syntes det numera få anses fastslaget, att detta tillägg ej längre vore avsett att utgöra en ersättning för levnadskostnadsstegringen utan fastmera en förhöjning i gratialet till understödstagare efter uppnädd 60 års ålder. Med hänsyn härtill och till vad civila departementet i övrigt anfört i fråga om betydelsen av dyrtidstilläggens sammanförande med det ordinarie underhållet, ville statskontoret nu ej motsätta sig förslaget, i vad det avsåge sammanförande av jämväl detta tillägg med ordinarie underhållet.

Det nya gemensamma anslaget för armén borde enligt statskontorets mening erhålla benämningen »Gratiale åt avskedat manskap vid armén».

Vad anginge det till Vadstena krigsmanshusfond utgående bidraget från invalidhusfonden å 84,300 kronor hade detsamma utgått till krigsmanshusfonden i denna omfattning sedan år 1909. Dessförinnan utgjorde bidraget allenast 30,000 kronor. Höjningen i bidraget beslöts vid 1909 års riksdag, sedan det konstaterats att invalidhusfondens kapitalbehållning vid 1907 års slut uppgått till cirka 3,272,500 kronor samt att fondens inkomster av räntemedel m. m. jämte ett fonden årligen tillkommande statsanslag för ersättande av indragna hemmansräntor och arrendemedel väl räckte till bestridande av ej mindre fonden i första hand åvilande kostnader för vissa gratifikation och svärdspensioner än även ett till nyss angivna belopp, 84,300 kronor, förhöjt bidrag till Vadstena krigsmanshusfond. Fondens inkomster av ränte- och anslagsmedel överstege exempelvis år 1907 fondens utgifter för gratifikation och svärdspensioner med cirka 85,000 kronor. Statskontoret hade med anledning härav ansett sig böra fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på att invalidhusfondens kapitaltillgångar, vilka vid 1908 års slut utgjorde omkring 3,290,000 kronor, vid utgången av sistförflutna budgetår uppbringats till omkring 3,775,000 kronor. Sedan ovan angivna bidrag till Vadstena krigsmanshusfond år 1909 sålunda anpassats efter invalidhusfondens inkomster och övriga utgifter, hade betydande överskottsbelopp år från år kapitaliserats eller sammanlagt för tidsperioden 1 januari 1909—30 juni 1933 i runt tal 485,000 kronor. Då invalidhusfonden sålunda otvivelaktigt kunnat i avsevärt större utsträckning än vad hittills ifrågakommit bidraga till bestridande av de kostnader, som skulle redovisas å nu föreslagna gemensamma anslag till gratiale åt avskedat manskap vid armén, hade statskontoret ansett sig böra föreslå, att en utredning verkställdes för utrönande av i vilken omfattning samma fondmedel numera kunde tagas i anspråk för angivet ändamål. Mot de av arméför-

valtningen i övrigt verkställa beräkningarna av det nya anslagets inkomster och utgifter hade statskontoret icke funnit anledning till någon erinran.

Vad slutligen anginge spörsmålet, huruvida det villkor för rätt till pensionstillägg, som föreskrevs i kungörelsen den 20 juni 1924 (nr 283), nämligen att vederbörande understödstagare skulle styrka sig vara i behövande omständigheter, fortfarande borde gälla, ansåge statskontoret med hänsyn till vad civila departementet anfört i fråga om olämpligheten av berörda begränsning av rätten till pensionstillägg liksom ock beträffande den ringa betydelsen därav ur kostnadssynpunkt, sig böra tillstyrka departementets förslag om upphävande av ifrågavarande villkor för erhållande av pensionstillägg.

I sitt utlåtande i ärendet har slutligen *riksräkenskapsverket* anfört, att ämbetsverket tillstyrkte bifall till det av arméförvaltningens civila departement framlagda förslaget om sammanförande å ett anslag av de olika riksstatsmedel, som utginge till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare. I fråga om benämningen av det nya gemensamma anslaget anslöte sig riksräkenskapsverket till statskontorets förslag.

Vid bifall härtill syntes en motsvarande omläggning böra vidtagas beträffande de till understöd åt pensionerade båtsmän och marinsoldater nu anvisade anslagsmedlen.

Såsom förut framhållits, bestridas för närvarande utgifterna för de till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare utgående förmånerna från ej mindre än fem olika anslag under elfte huvudtiteln, nämligen anslagen till Vadstena krigsmanshuskassa, till förhöjning i gratialen åt avskedad manskap, till ytterligare förhöjning i nämnda gratial, till pensions- tillägg och till dyrtidstillägg. Vidare utgå förmånerna till vissa understödstagare av indelningsverkets besparingsfonds kapitaltillgångar. För marinens vidkommande bestridas motsvarande förmåner från anslagen till pensionering av flottans gemenskap samt till pensions- och dyrtidstillägg.

*Departements-  
chefen.*

Att detta system ur redovisnings-, gransknings- och utbetalningssynpunkt måste vara icke så litet betungande för vederbörande myndigheter torde ligga i öppen dag. En väsentlig lättnad i arbetet har av de i ärendet hörda myndigheterna ansetts kunna åvägabringas genom ett sammanförande av förevarande utgifter under ett gemensamt anslag för armén och ett dylikt för marinen. Emellertid förutsätter detta, att nu å vissa understöd och pensioner belöpande pensionstillägg och dyrtidstillägg skulle inräknas i de fasta understödsbeloppen. Emot ett inräknande av pensionstilläggen på sätt av arméförvaltningens civila departement m. fl. myndigheter föreslagits har jag intet att erinra. I stället för pensionstillägg skulle förty efter den 1 juli 1934 till understödstagare vid uppnådda 67 års ålder utgå en fast förhöjning av understödet med 50 kronor för år. Däremot har jag efter samråd med chefen för finansde-

partementet funnit mig icke kunna för närvarande förorda ett inräknande i de fasta understödsförmånerna av dyrtidstilläggen. Sistnämnda förmåner torde alltså fortfarande bära utgå såsom fristående tillägg. Denna anordning utesluter givetvis icke kostnadernas nedbringande, på sätt civila departementet förutsatt, genom ändrade utbetalningsföreskrifter, vilka även kunna i väsentlig mån tillgodose det av civila departementet avsedda syftet att förenkla utbetalningssystemet.

Jag får alltså tillstyrka, att nyssnämnda utgifter — med undantag av kostnaderna för dyrtidstillägg, vilka fortfarande bära bestridas från ett särskilt anslag på riksstaten — sammanföras att utgå från ett anslag för armén och ett för marinen. Ordinarie anslagen till Vadstena krigsmanshuskassa och till förhöjning i gratialen åt avskedat manskap samt ordinarie förslagsanslaget till ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap bära sålunda från och med budgetåret 1934/1935 uteslutas ur riksstaten. I stället för dessa anslag bör i riksstaten uppföras ett nytt ordinarie anslag av förslagsanslags natur. I likhet med statskontoret och riksräkenskapsverket föreslår jag, att anslaget erhåller benämningen »Gratial åt avskedat manskap vid armén».

Enligt arméförvaltningens civila departements beräkningar skulle medelsbehovet för nästkommande budgetår under detta anslag utgöra 2,300,000 kronor, inklusive dyrtidstillägg. Kostnaderna för sistnämnda förmån hava beräknats till 1,000,000 kronor. Då, såsom jag nyss framhållit, dyrtidstilläggen fortfarande bära utgå från ett särskilt anslag, torde det beräknade beloppet av 2,300,000 kronor bära av denna anledning minskas till 1,300,000 kronor.

Emellertid har statskontoret framhållit, att invalidhusfonden, från vilken sedan år 1909 ett årligt bidrag av 84,300 kronor utgår till Vadstena krigsmanshusfond, under tidsperioden 1 januari 1909—30 juni 1933 kapitaliserat ett belopp av sammanlagt i runt tal 485,000 kronor. Då enligt statskontorets uppfattning fonden på grund av nämnda förhållande kunnat i avsevärt högre grad än hittills ifrågakommit bidraga till bestridande av kostnaderna för understöden från Vadstena krigsmanshuskassa, har statskontoret förordnat, att en utredning verkställes för utrönande av i vilken omfattning detta skulle kunna äga rum. Invalidhusfonden har sedan en följd av år uppburit ett anslag å elfte huvudtiteln till årligt belopp av 60,350 kronor. Fonden, vars kapital den 30 juni 1933 utgjorde omkring 3,775,000 kronor, uppbär i räntor m. m. ett beräknat belopp av 165,000 kronor. Lägges härtill statsanslaget å 60,350 kronor, uppgå fondens inkomster för närvarande till 225,350 kronor, medan utgifterna belöpa sig till dels 100,000 kronor för understöd och svärdspensioner, dels 84,300 kronor såsom bidrag till Vadstena krigsmanshusfond eller alltså tillhoppa 184,300 kronor. Härigenom uppstår ett ej obetydligt årligt överskott, som kunnat läggas till fondens kapital. En dylik fortsatt kapitalökning synes knappast överensstämma med den genom 1909 års riksdags beslut anvi-

sade vägen att låta överskottsmedlen från invalidhusfonden komma Vadstena krigsmanshusfond till godo. I likhet med statskontoret finner jag därför en undersökning påkallad beträffande frågan, i vilken omfattning invalidhusfonden för framtiden må kunna, utöver vad hittills skett, bidra till de avsevärda kostnaderna för understöd åt f. d. indelt manskap. Jag har för avsikt att föranstalta om en dylik undersökning. I avvaktan på utredningens resultat har det syntts mig riktigt, att något anslag å riksstaten icke vidare utgår till invalidhusfonden. Jag förordar förty, att detta ordinarie anslag, nu 60,350 kronor, från och med budgetåret 1934/1935 uteslutes ur riksstaten. Invalidhusfondens inkomster komma härigenom att för nästkommande budgetår reduceras till fondens ränte- m. fl. inkomster, beräknade till omkring 165,000 kronor. Då fondens utgifter för understöd och pensioner belöpa sig till omkring 100,000 kronor, kan invalidhusfonden vid sådant förhållande icke för budgetåret 1934/1935 lämna det bidrag å 84,300 kronor, som hittills utgått till Vadstena krigsmanshusfond, utan bidraget måste nedsättas till förslagsvis 60,000 kronor, att för nästkommande budgetår tillgodoföras det nya anslaget till gratial åt avskedat manskap vid armén. Detta sistnämnda anslag, vilket — under förutsättning att fortfarande 84,300 kronor erhöles från invalidhusfonden — av civila departementet beräknats till 1,300,000 kronor, exklusive dyrtidstillägg, måste förty höjas med skillnaden mellan 84,300 kronor och 60,000 kronor eller i runt tal 25,000 kronor till 1,325,000 kronor.

Jag får alltså föreslå, att anslaget till gratial åt avskedat manskap vid armén för budgetåret 1934/1935 uppföres med sistnämnda belopp, 1,325,000 kronor.

Till berörda anslag torde efter ingången av budgetåret 1934/1935 böra överföras dels Vadstena krigsmanshusfonds vid ifrågavarande tidpunkt förefintliga kapitalbehållning, dels från invalidhusfonden ett belopp av 60,000 kronor, dels från indelningsverkets besparingsfond denna fonds årsavkastning, dels ock sådana ränte- och arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter, vilka hittills tillförts Vadstena krigsmanshusfond.

Civila departementet har vidare föreslagit, att av indelningsverkets besparingsfonds kapital årligen ett belopp av 100,000 kronor skulle, i den mån fondens disponibla kapitaltillgångar det medgäve, överföras till det nya gemensamma anslaget. Det synes mig lämpligare, att beslut nu allenast fattas angående det belopp, som skall överföras under budgetåret 1934/1935, och jag vill i sådant avseende tillstyrka, att 100,000 kronor tillgodoföras anslaget till gratial åt avskedat manskap vid armén.

Vad härefter angår marinens utgifter för understöd åt pensionerade båtsmän och marinsoldater, synas desamma böra sammanföras under nuvarande anslaget till pensionering av flottans gemenskap. Direktionen över flottans pensionskassa har, under förutsättning att dyrtidstilläggen inräknades, uppskattat anslaget för budgetåret 1934/1935 till 330,000 kronor, därav för pensionstillägg 12,000 kronor och för dyrtidstillägg 43,000

kronor. Därest dyrtidstilläggen skulle utbetalas på sätt nu skedde, borde desamma uppskattas till 45,000 kronor. Under åberopande av vad jag förut anfört angående pensions- och dyrtidstilläggen får jag föreslå, att anslaget till pensionering av flottans gemenskap för nästkommande budgetår uppföres med 287,000 kronor.

De beräknade anslagsbeloppen för nästkommande budgetår innebära en minskning i nuvarande anslag för understöd åt f. d. indelt manskap vid armén och marinen med tillhoppa i runt tal 41,000 kronor.

I fråga om pensionstilläggen har civila departementet, med instämmande av direktionen över flottans pensionskassa och statskontoret, förordat ett upphävande av det nu stadgade villkoret för rätt till pensionstillägg, nämligen att vederbörande understödstagare skall styrka sig vara i behövande omständigheter. Med hänsyn till att denna fråga — såsom myndigheterna framhållit — har ringa ekonomisk betydelse och då en ej oväsentlig lättnad i vederbörande myndigheters arbete genom berörda villkors borttagande kan åstadkommas, har jag ansett mig kunna förorda ifrågavarande förslag.

Vad slutligen beträffar de av myndigheterna ifrågasatta ändringarna i nu gällande utbetalningsföreskrifter för berörda understödsförmåner, torde denna fråga böra av Kungl. Maj:t upptagas till avgörande, sedan riksdagen fattat beslut i nu föreliggande spörsmål.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels*, med uteslutande ur riksstaten av ej mindre ordinarie anslagen till Vadstena krigsmanshuskassa och till förhöjning i gratialen åt avskedat manskap än även ordinarie förslagsanslaget till ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap, å riksstatens elfte huvudtitel under rubrik »Gratials åt avskedat manskap vid armén» uppföra ett *ordinarie* förslagsanslag av ..... kronor 1,325,000;

*dels* besluta, att till ordinarie förslagsanslaget till gratials åt avskedat manskap vid armén skola efter ingången av budgetåret 1934/1935 överföras dels den 1 juli 1934 förefintlig behållning av Vadstena krigsmanshuskassas kapitaltillgångar jämte kassan tillkommande ränte- och arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter m. m., dels från indelningsverkets besparingsfond ej mindre samtliga årligen till fonden inflytande räntemedel än även för budgetåret 1934/1935 av fondens kapitaltillgångar ett belopp av 100,000 kronor, dels ock från invalidhusfonden, likaledes för budgetåret 1934/1935, ett belopp av 60,000 kronor;

*dels* förklara, att från och med budgetåret 1934/1935 Vadstena krigsmanshuskassas samtliga utgifter, däri inbegripna jämväl gratifikationer åt f. d. officerare och underofficerare med vederlikar vid armén, understöd åt fattiga och sjuka samt gåvor till f. d. krigsmän av manskapsklass vid armén, skola bestridas av ordinarie förslagsanslaget till gratial åt avskedad manskap vid armén;

*dels ock* besluta, att från och med budgetåret 1934/1935 det årliga underhållet till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare vid uppnådd ålder av 67 år skall förhöjas med ett belopp av 50 kronor.

### *Sjöförsvaret.*

Chefen för finansdepartementet anmäler härefter de under nr 8—13 upptagna anslagen, nämligen:

#### **Flottans pensionskassa.**

Ersättning för minskade inkomster:

8. Pensionsfonden, oförändrat ordinarie anslag ..... kronor 36,320.

9. Gratialfonden, oförändrat ordinarie anslag ..... kronor 16,650.

10. Bidrag till flottans pensionskassas gratialfond, oförändrat ordinarie anslag ..... kronor 45,560.

[23.] 11. Bidrag till retroaktiva gratialavgifter för flaggkorpraler och högbåtsmän. Med erinran att 1925 års fullmäktige i flottans pensionskassa i av dem avgivet förslag till reglemente för marinens änke- och pupillkassa upptagit innehavare av de genom 1925 års försvarsorganisation nyinrättade beställningarna såsom flaggkorpraler och högbåtsmän bland dem, som obligatoriskt skulle vara delägare i kassan men att detta förslag icke vunnit Kungl. Maj:ts stadfästelse, hemställde 1930 års fullmäktige i flottans pensionskassa i sin berättelse den 13 december 1930 över kassans förvaltning den 1 juli 1924—30 juni 1929 m. m. om fastställelse å fullmäktiges beslut därom, att flaggkorpraler och högbåtsmän vid marinen skulle med undantag för de beställningshavare, som uppnått en ålder av 45 år och vore ogifta, vara skyldiga att från och med den 1 juli 1931 för beredande av familjepension (gratiale) vara delägare i flottans pensionskassa och tillhöra dess fjärde gratialklass.

Beträffande storleken av gratialen i denna klass hade fullmäktige efter

verkställd försäkringsteknisk utredning för sin del beslutat, att gratialen skulle höjas från det fastställda beloppet, 460 kronor, till 520 kronor.

Fullmäktige funno emellertid, att de retroaktiva gratialavgifter, som vid fastställande av fullmäktiges förslag måste erläggas av flaggkorpraler och högbåtsmän, skulle till följd av dessa beställningshavares relativt höga ålder bliva för dem så betungande, att de icke utan allt för stora ekonomiska uppoffringar skulle kunna bära dem. Fullmäktige hade beaktat, att 1928 års riksdag på Kungl. Maj:ts i proposition nr 196 gjorda framställning beslutat anvisa ett anslag för gäldande av sådana retroaktiva avgifter till arméns och flottans pensionskassor, som vissa beställningshavare hade att erlægga vid övergång till då nyinrättade ordinarie beställningar (maskinister och eldare m. fl.). Från detta anslag hade bestritts den del av sagda retroaktiva avgifter, som överstigit vad vederbörande beställningshavare haft att erlægga, därest hans ålder vid tillträdet av den ordinarie beställningen uppgått till 30 år. Fullmäktige, som ansett, att erläggandet av retroaktivavgifterna borde på likartat sätt underlättas för flaggkorpraler och högbåtsmän, hade uppdragit åt direktionen över flottans pensionskassa att till Kungl. Maj:t ingå med utredning och förslag rörande åstadkommande av statsbidrag till retroaktiva gratialavgifter för då i tjänst varande flaggkorpralers och högbåtsmäns inträde i flottans pensionskassas gratialfond.

I skrivelse den 18 februari 1931 avlämnade *direktionen över flottans pensionskassa* förslag i ämnet och hemställde om anvisande för ändamålet av ett anslag å högst 61,850 kronor.

*Marinförvaltningen* avgav utlåtande i ärendet den 26 februari 1931 och framhöll därvid såsom sin mening, att det finge anses i hög grad önskvärt, att familjepensioneringen för ifrågavarande personal ordnades på ett tillfredsställande sätt samt tillstyrkte direktionens förslag angående de retroaktiva gratialavgifternas bestridande av statsmedel.

*Statskontoret* anförde i utlåtande den 14 mars 1931, att samma skäl, som föranlett 1928 års riksdag att i anledning av förenämnda proposition (nr 196) anvisa medel till gäldande av retroaktiva avgifter för i propositionen omförmälda beställningshavare, syntes föreligga beträffande den, som vid en levnadsålder av över 30 år blivit innehavare av nyinrättade beställningar såsom flaggkorpral eller högbåtsman vid marinen. Statskontoret tillstyrkte fördenskull utverkande av statsanslag för ändamålet.

Sedermera hava upprepade framställningar i ämnet ingivits till Kungl. Maj:t av fullmäktige i flottans pensionskassa och av direktionen över kassan.

I berättelse den 9 april 1932 anmälde sålunda *fullmäktige i flottans pensionskassa*, att fullmäktige beslutat, att, under förutsättning att anslag till bestridande av retroaktiva gratialavgifter för flaggkorpraler och högbåtsmän uppfördes i 1933 års riksstat, innehavare av beställning såsom flaggkorpral eller högbåtsman med lön på stat skulle i gratial-

hänseende vara delägare i pensionskassan och tillhöra dess fjärde gratialklass, dock att dåvarande innehavare av sådan beställning, som före 1932 års utgång gjorde anmälan därom till direktionen, undantoges från denna bestämmelse. Fullmäktige hade vidare givit direktionen över pensionskassan i uppdrag att till Kungl. Maj:t ingiva beräkning rörande erforderligt belopp för statsbidrag till retroaktivavgifterna.

I skrivelse den 26 augusti 1932 framlade *direktionen över kassan* sådan beräkning enligt två alternativ, av vilka det ena avsåge 460 kronors gratial och det andra utginge från 520 kronors gratial. Beloppet av erforderligt statsbidrag skulle utgöra i förra fallet i runt tal 65,200 kronor och i det senare fallet omkring 78,600 kronor. Direktionen ansåge sig böra erinra därom, att med hänsyn till den retroaktiva gratialavgiftens ändamål — att motsvara de avgifter, som vederbörande delägare hade att erlägga från 20 års ålder, till dess delägar rätt vunnits — och då antalet flaggkorpraler och högbåtsmän tillsvidare vore statt i årlig tillväxt, det erforderliga bidragsbeloppet komme att årligen stiga med omkring 10,000 kronor, därest med anslaget beviljande uppsköttes. Under dåvarande brydsamma statsfinansiella förhållanden syntes det emellertid direktionen vara mindre lämpligt att på en gång för detta ändamål anslå ett så stort belopp som 65,000 à 78,000 kronor. Direktionen ifrågasatte därför, att anslaget skulle fördelas på flera år, varvid staten dock borde ersätta kassan ränteförlusten, beräknad efter den till grund för den försäkrings- tekniska utredningen liggande räntefoten av 4 procent.

*Direktionen över flottans pensionskassa* har slutligen i skrivelse den 24 augusti 1933, med erinran om vad i förevarande fråga förekommit och under framhållande att den av fullmäktige tidigare ifrågasatta gratialförhöjningen för fjärde gratialklassen icke för närvarande syntes hava utsikt att vinna Kungl. Maj:ts fastställelse, framlagt beräkning av det belopp, som erfordrades som bidrag till nuvarande flaggkorpralers och högbåtsmäns retroaktiva gratialavgifter, under förutsättning att ifrågavarande beställningshavare skulle grundlägga gratial endast till det i reglementet stadgade beloppet, 460 kronor. Enligt beräkningen skulle det erforderliga bidragsbeloppet utgöra i runt tal 75,000 kronor. Med hänvisning till vad i nyssnämnda skrivelse den 26 augusti 1932 anförts har direktionen hemställt, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att *dels* medgiva, att av statsmedel finge gäldas den del av de retroaktiva gratialavgifterna för nuvarande flaggkorpraler och högbåtsmän, som överstege vad vederbörande hade att erlägga, därest hans ålder vid inträde såsom delägare i flottans pensionskassa i gratialhänseende uppgått till 30 år, *dels* till gäldande av ränta efter 4 procent å det belopp, som för nämnda ändamål visade sig erforderligt, anvisa ett extra förslagsanslag av 3,000 kronor.

*Statskontoret* har i utlåtande den 6 oktober 1933 biträtt direktionens sistnämnda förslag.

Departements-  
chefen.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 50 till 1925 års riksdag angående försvarsväsendets ordnande framhöll föredragande departementschefen (sid. 265) i fråga om organisationen av flottans underofficerskår samt inrättande av en ny manskapsgrad, flaggkorpraler, bland annat, att en nödvändig förutsättning för organisationen syntes vara, att flaggkorpralernas möjlighet att grundlägga pensions- och gratialrätt ordnades på ett för dem tillfredsställande sätt. Vidare anförde departementschefen beträffande organisationen av flottans sjömanskår och inrättandet av beställningen högbåtsman (sid. 271), bland annat, att korpral (högbåtsman), vilken erhöles tillstånd att kvarstå i tjänst efter fyllda 30 år, borde samtidigt bliva delägare i flottans pensionskassa med skyldighet att erlægga pensions- och gratialavgifter.

Frågan om flaggkorpralers och högbåtsmäns rätt till egen pension har efter beslut av 1929 års riksdag vunnit en provisorisk lösning genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 31 maj 1929 (nr 112) angående provisoriska pensioneringsbestämmelser i avseende å vissa beställningshavare vid marinen. Däremot har spørsmålet om familjepension för dessa beställningshavare ännu icke blivit löst.

Med ett avgörande av denna fråga synes mig emellertid ej vidare böra få anstå. Såväl ur statens som ur beställningshavarnas egen synpunkt är det av vikt, att dessa personalgruppers familjepensionering snarast möjligt ordnas. Detta torde böra ske på sådant sätt, att beställningshavarna i fråga erhålla gratialrätt i flottans pensionskassa. Delaktigheten i kassan lärers lämpligen böra inträda från och med den 1 juli 1934 och göras obligatorisk så väl för därefter tillträdande beställningshavare som för då befintliga beställningshavare, vilka ej inom viss tid till kassan anmäla, att de ej önska komma i åtnjutande av gratialrätten. I avvaktan på en blivande prövning av frågan om grunderna för familjepension för statens befattningshavare i allmänhet torde, såsom förutsatts i den senaste framställningen från direktionen över pensionskassan, gratialrätten böra grundas på de villkor, som för närvarande gälla för fjärde gratialklassen i pensionskassan.

På grund av vad jag nu anförts är jag beredd tillstyrka utfärdandet av erforderliga författningsbestämmelser för ordnandet av familjepension för flaggkorpraler och högbåtsmän enligt här angivna grunder. En förutsättning för ernående av syftet med dessa bestämmelser torde emellertid vara att, såsom tidigare i liknande fall skett, bidrag av statsmedel beviljas till retroaktiva gratialavgifter för nuvarande beställningshavare. Avgifterna skulle eljest för många beställningshavare bliva så betungande, att dessa icke utan alltför stora ekonomiska uppoffringar kunde bära dem. Vad angår omfattningen av detta bidrag ansluter jag mig till förslaget därom att av statsmedel gäldas det avgiftsbelopp, som överstiger vad vederbörande beställningshavare haft att erlægga, därest hans

ålder vid inträde såsom delägare i gratialhänseende i kassan uppgått till 30 år.

I fråga om de kostnader för statsverket, som skulle föranledas av det ifrågasatta bidraget, har jag icke funnit skäl till erinran mot direktionsens över flottans pensionskassa i förenämnda skrivelse den 24 augusti 1933 framlagda förslag. Jag tillstyrker sålunda, att medelsanvisningen å riksstaten för närvarande begränsas till ett belopp, motsvarande ränta efter 4 procent å den erforderliga bidragssumman. För ändamålet torde böra anvisas ett extra förslagsanslag å 3,000 kronor. Erforderliga bestämmelser angående anslagets disposition torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva, att, för beredande åt flaggkorpraler och högbåtsmän av rätt till gratial från flottans pensionskassa enligt av mig förordade grunder, retroaktiva avgifter till kassan må, såvitt angår den 1 juli 1934 befintliga beställningshavare, gäldas av statsmedel till den del avgifterna överstiga vad vederbörande haft att erlægga, därest hans ålder vid gratialrättens inträde uppgått till 30 år;

*dels ock* till bidrag till retroaktiva gratialavgifter för flaggkorpraler och högbåtsmän för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag

av ..... kronor 3,000.

[24.] 12. Pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar. Ordinarie förslagsanslaget till pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar är i riksstaten för budgetåret 1933/1934 upptaget med ett belopp av 820,000 kronor.

*Direktionen över flottans pensionskassa* har i skrivelse den 24 augusti 1933 — med erinran att nettoutgifterna å förevarande anslag under de fem senaste budgetåren utgjort i runda tal respektive 615,000, 648,000, 683,000, 738,000 och 774,000 kronor — beräknat utgifterna å anslaget för nästkommande budgetår till 855,000 kronor.

Med godkännande av direktionens över flottans pensionskassa uppskattning av medelsbehovet under förevarande anslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att höja *ordinarie* förslagsanslaget till pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar,  
 nu ..... kronor 820,000,  
 med ..... » 35,000  
 till ..... » 855,000.

[25.] **13. Pensionering av flottans gemenskap.** Under åberopande av vad chefen för försvarsdepartementet förut under punkten 22 anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* besluta, att från och med budgetåret 1934/1935 det årliga underhållet för pensionerade båtsmän och marinsoldater skall vid uppnådd ålder av 67 år förhöjas med ett belopp av 50 kronor;

*dels ock* höja *ordinarie* förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap,

|            |                 |
|------------|-----------------|
| nu .....   | kronor 280,000, |
| med .....  | » 7,000         |
| till ..... | » 287,000.      |

### *Gemensamma anslag.*

Chefen för försvarsdepartementet anmäler härefter anslagen till invalidhusfonden samt till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring:

[26.] **Invalidhusfonden.** Under åberopande av vad jag förut under punkten 22 anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att ur riksstaten utesluta *ordinarie* anslaget till invalidhusfonden.

[27.] **14. Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.** Kostnaderna för ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, bestridas dels av beväringsmanskapets invalid- och pensionsfond, dels ock av ett för ändamålet i riksstaten uppfört *ordinarie* förslagsanslag, å vilket för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 1,385,000 kronor.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 179, till 1927 års riksdag antog riksdagen en ny förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. Denna förordning, som av Kungl. Maj:t utfärdats den 18 juni 1927 (nr 234), har trätt i kraft den 1 januari 1928. Genom ifrågavarande författning har den äldre förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) angående dylik ersättning upphävt, dock att ersättningsanspråk, som grundas på olycksfall, som inträffat, eller sjukdom, som yppats före den 1 januari 1928, skall bedömas enligt äldre bestämmelser.

I en till försvarsdepartementet ingiven, den 24 augusti 1933 dagtecknad promemoria har *riksförsäkringsanstalten* beträffande här ifrågava-

rande medelsbehov för budgetåret 1934/1935 anført huvudsakligen följande:

Kostnaden för ersättningar enligt ifrågavarande bestämmelser hade under de fem senaste förflutna budgetåren uppgått till nedanstående belopp.

| Författning, enligt vilken ersättning utgått | Kostnader i kronor för budgetåren |           |           |           |           |
|----------------------------------------------|-----------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|
|                                              | 1928/1929                         | 1929/1930 | 1930/1931 | 1931/1932 | 1932/1933 |
| 1909 års förordning.....                     | 930,670                           | 827,527   | 709,531   | 632,279   | 573,513   |
| 1927 års förordning.....                     | 232,360                           | 520,879   | 665,927   | 848,711   | 875,039   |
| Summa kronor                                 | 1,163,030                         | 1,348,406 | 1,375,458 | 1,480,990 | 1,448,552 |

Kostnaderna enligt 1909 års förordning hade sålunda under femårsperioden minskats med respektive 103,143, 117,996, 77,252 och 58,766 kronor för budgetår. Å andra sidan hade kostnaderna enligt 1927 års förordning under motsvarande tid undergått en ökning av respektive 288,519, 145,048, 182,784 och 26,328 kronor.

Med hänsyn till anförda belastningssiffror syntes kostnaderna för samtliga ersättningar under budgetåret 1934/1935 kunna beräknas till förslagsvis 1,500,000 kronor.

Beträffande det belopp, som borde anvisas såsom anslag under elfte huvudtiteln, syntes detta bliva beroende på det belopp, som kunde utgå från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond, varom statskontoret syntes böra lämna upplysning.

Statskontoret har den 1 september 1933 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført, att enligt verkställd beräkning beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond för budgetåret 1934/1935 syntes kunna påräkna inkomster å tillhoppa 275,000 kronor, därav 175,000 kronor räntemedel och resten bötesmedel. Vid sådant förhållande och då riksförsäkringsanstalten funnit den totala kostnaden för ifrågavarande ändamål kunna för nämnda budgetår beräknas uppgå till 1,500,000 kronor, syntes förslagsanslaget i fråga böra för budgetåret 1934/1935 upptagas i riksstaten med 1,225,000 kronor.

Vad sålunda föreslagits finner jag mig böra tillstyrka. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska *ordinarie* förslagsanslaget till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring,

nu ..... kronor 1,385,000,  
med ..... » 160,000  
till ..... » 1,225,000.

Chefen för finansdepartementet anmäler härefter de under nr 15—19 upptagna anslagen:

[28.] **15. Pensionsförbättring åt viss personal vid armén och marinen.** Från och med år 1919 har riksdagen årligen anvisat särskilda anslag till beredande av pensionsförbättring åt viss personal vid armén och marinen. För budgetåret 1933/1934 är för ändamålet å riksstaten uppfört ett extra förslagsanslag av 3,225,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1933 har *direktionen över arméns pensionskassa* meddelat, att utgifterna till beredande av pensionsförbättring åt viss personal vid armén för budgetåret 1934/1935 beräknats komma att uppgå till 2,700,000 kronor.

*Arméförvaltningens civila departement* har i avgivet utlåtande icke haft något att erinra mot den av direktionen verkställda beräkningen.

Vidare har *direktionen över flottans pensionskassa* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 augusti 1933 meddelat, att marinens medelsbehov under förevarande anslag för budgetåret 1934/1935 kunde beräknas till 665,000 kronor.

I enlighet med myndigheternas beräkningar tillstyrker jag, att ifrågasvarande anslag för budgetåret 1934/1935 upptages med ett belopp av  $(2,700,000 + 665,000 =)$  3,365,000 kronor. Liksom hittills skett bör Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, underordnad myndighet äga att tilldela avgående personal pensionsförbättring enligt i kungörelse den 15 juni 1922 (nr 336) angivna grunder, att utgå under pensions-tagarens återstående livstid.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till pensionsförbättring åt viss personal vid armén och marinen för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 3,365,000.

[29.] **16. Pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare.** Med åberopande av vad jag under punkten 2 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 2,315,000.

[30.] **17. Dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare.** Med åberopande av vad jag förut denna dag under »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» yttrat rörande dyrtidstillägg åt befattningshavare

i statens tjänst m. fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 1,450,000.

[31.] 18. **Dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare.** Med åberopande av vad jag förut denna dag under »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» yttrat rörande dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 500,000.

[32.] 19. **Dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare.** Beträffande de förmåner, vilka bestridas från ifrågavarande anslag, hänvisar jag till den redogörelse, som chefen för försvarsdepartementet i det föregående lämnat vid behandling av frågan om medelsbehovet för understöd åt f. d. indelt manskap. På sätt nämnde departementschef i berörda sammanhang framhållit, torde särskilda dyrtidstillägg till här ifrågavarande pensionärer och understödstagare fortfarande tillsvidare böra utgå. Jag ifrågasätter för nästkommande budgetår icke någon ändring i dyrtidstilläggens storlek eller villkoren för desammas åtnjutande. För ändamålet har beräknats erforderligt ett anslagsbelopp av i runt tal 1,045,000 kronor.

Beträffande utbetalning av dyrtidstillägg lär Kungl. Maj:t senare böra taga under övervägande sådan ändring av nuvarande föreskrifter, varigenom dessa tillägg liksom övriga förmåner till ifrågavarande understödstagare komme att utbetalas kvartalsvis.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av .... kronor 1,045,000.

## C. Allmänna indragningsstaten m. m.

Chefen för finansdepartementet anför slutligen följande:

[33.] 1 och 2. Allmänna indragningsstaten m. m. Förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten, diverse föremål, har i riksstaten för i det följande förtecknade budgetår uppförts med härefter angivna belopp, vid sidan av vilka i efterföljande sammanställning angivits nettoutgifterna från anslaget, allt i runda tal:

| Budgetår        | Anslag<br>kronor | Nettoutgifter<br>kronor |
|-----------------|------------------|-------------------------|
| 1928/1929 ..... | 1,800,000        | 1,931,000               |
| 1929/1930 ..... | 2,070,000        | 2,049,000               |
| 1930/1931 ....  | 2,150,000        | 2,268,000               |
| 1931/1932 ..... | 2,150,000        | 2,213,000               |
| 1932/1933 ..... | 2,300,021        | 2,250,000               |

För innevarande budgetår är anslaget upptaget med 2,300,066 kronor.

De från anslaget bestridda utgifterna hänföra sig väsentligen till två huvudgrupper av ändamål, nämligen *dels* avlöningar och ersättningar m. fl. kostnader för å indragningsstat uppförda befattningshavare samt ersättningar för vissa indragna förmåner av avlöningskaraktär (indragningsstaten i inskränkt bemärkelse), *dels ock* av riksdagen beviljade eller enligt av riksdagen fastställda grunder utgående pensioner och årliga understöd m. m. Från anslaget utgå jämväl ersättningar till barnhus- eller fattigvårdsinrättningar i vissa landsortsstäder för indragen andel i kortstämplingsavgifter ävensom av 1928 års riksdag medgiven ersättning till prästerskapets änke- och pupillkassa för ökad utgift för pensioner i anledning av upphörande av tidigare medgiven rätt till tjänst och nådår för stärbhus efter konsistorienotarie.

I huvudsaklig överensstämmelse med ett av kommittén för utredning rörande riksdagens arbetsformer i betänkande den 31 oktober 1931 (statens offentliga utredningar 1931:26) framställt förslag hava år 1933 antagits vissa ändringar i de i §§ 39 och 41 riksdagsordningen innefattade bestämmelserna om stats- och bankoutskottens åligganden. Genom dessa ändringar har, såvitt nu åsyftas, bankoutskottets befattningsmed statsverkspropositionen begränsats till att avse pensionsväsendet, varav följer, att frågor rörande den egentliga indragningsstaten hädanefter falla under statsutskottets behörighet. I samband med framläggande av sitt förslag i ämnet anförde kommittén (betänkandet sid. 86), att kommittén för undvikande av att en och samma huvudtitel måste i olika delar hänvisas till två utskott haft under övervägande den åtgärden, att in-

dragningsstaten skulle i riksstaten uppföras fristående vid sidan av huvudtitlarna, i likhet med vad fallet är t. ex. med anslaget till oförutsedda utgifter, medan under elfte huvudtiteln skulle uppföras ett nytt ordinarie anslag, förslagsvis under rubrik »diverse pensioner och understöd m. m.», för de ändamål av pensionskaraktär, vilka hittills tillgodosetts från allmänna indragningsstaten.

De vidtagna grundlagsändringarna torde böra föranleda en uppdelning på två skilda anslag av de utgifter, vilka för närvarande bestridas från anslaget till allmänna indragningsstaten. I avvaktan på den prövning av frågan om redovisning å riksstaten av anslag till avlöningar m. fl. kostnader för befattningar å indragningsstat, som lärers få äga rum i samband med en blivande behandling av spörsmålet rörande ändrad uppställning av riksstaten, torde båda dessa anslag böra upptagas under elfte huvudtiteln. Jag förordar alltså, att under nämnda huvudtitel, i stället för det nuvarande anslaget till allmänna indragningsstaten, diverse föremål, uppföras två ordinarie förslagsanslag, av vilka det ena, förslagsvis benämnt »diverse pensioner och understöd m. m.» avses för ändamål av pensions- och understödskaraktär, medan det andra anslaget under benämning »allmänna indragningsstaten» får till uppgift att bestrida de övriga utgifter, vilka nu utgå från anslaget till allmänna indragningsstaten, diverse föremål. I samband härmed torde riksdagens medgivande böra inhämtas dels därtill, att pensioner, understöd, livräntor och liknande förmåner, vilka av riksdagen anvisats å eller enligt av riksdagen fastställda grunder utgå från allmänna indragningsstaten, må från och med den 1 juli 1934 bestridas från det nya anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., dels ock till att förenämnda ersättning till prästerskapets änke- och pupillkassa må utgå från samma anslag. Av 1930 års riksdag för Kungl. Maj:t givet bemyndigande att enligt av riksdagen godkända grunder besluta om understöd åt änkor och barn efter anställningshavare i statens tjänst bör givetvis, såvitt angår efterlevande till anställningshavare vid andra förvaltningsgrenar än affärsverken, från och med den 1 juli 1934 avse det nya anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.; särskilt beslut härom lärers icke vara erforderligt.

För bedömande av frågan om de belopp, med vilka de föreslagna nya anslagen böra upptagas, torde här böra meddelas en sammanställning rörande de utgifter, som för närvarande för skilda ändamål bestridas från allmänna indragningsstaten. Sammanställningen ansluter sig i huvudsak till de uppgifter rörande utgifterna från indragningsstaten, som meddelas i statsliggaren för budgetåret 1933/1934. För vissa ändamål angivas endast i avrundade tal uppskattade belopp.

**A. Utgifter att bestridas från det nya anslaget till allmänna indragningsstaten.**

|                                                                                                                                                           | Kronor     | Kronor      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-------------|
| 1) Göta hovrätt (avlöningar till hovrättsposten A. Ljunggren och kontorsbiträdet J. M. Håkansson) .....                                                   |            | 1,200: —    |
| 2) Fångvården (avlöning till kamreraren A. W. G. Sundberg) .....                                                                                          |            | 4,350: —    |
| 3) Skeppsgosseskolorna (avlöningar till å indragningsstat uppförda lärare vid skeppsgosseskolan i Karlskrona)                                             |            | 9,000: —    |
| 4) Socialdepartementet (avlöningar till å indragningsstat uppförda befattningshavare) .....                                                               |            | 16,920: —   |
| 5) Fögderiförvaltningen:<br>Avlöningar och ersättningar till kronofogdar å indragningsstat ....                                                           | 131,225: — |             |
| Ersättningar till landsfiskaler för dem frångången mark .....                                                                                             | 203: 66    | 131,428: 66 |
| 6) Lönefyllnad till landsfiskal för indraget boställe (obetydliga belopp, kostnader förekomma allenast enstaka år) .....                                  |            | —           |
| 7) Ersättning till barnhus- eller fattigvårdsinrättningar för andel av kortstämplingsavgifter .....                                                       |            | 2,500: —    |
| 8) Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (avlöningar och ersättningar till å indragningsstat uppförda tjänstemän inom väg- och vattenbyggnadsdistrikten) ..... |            | 30,000: —   |
| 9) Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien (personlig professur för J. G. Andersson) .....                                                        |            | 13,000: —   |
| 10) Domkapitlens expeditioner (ersättning till vaktmästaren vid indragna domkapitlet i Kalmar J. G. Andersson) .....                                      |            | 300: —      |
| 11) Universitetet i Uppsala (personliga professurer m. m.) .....                                                                                          |            | 116,900: —  |
| 12) Universitetet i Lund (personliga professurer m. m.) .....                                                                                             |            | 42,250: —   |
| 13) Tekniska högskolan (personlig professur för S. T. S. Rubin) .....                                                                                     |            | 11,940: —   |
| 14) Skolöverstyrelsen (personlig tjänst för C. H. Nilsson) .....                                                                                          |            | 5,304: —    |
| 15) Allmänna läroverken (avlöning till adjunkten A. H. Hallberg) .....                                                                                    |            | 3,500: —    |
| 16) Folkskoleseminarierna (avlöning till adjunkten S. H. Svensson) .....                                                                                  |            | 5,200: —    |
| 17) Bergsstaten (ersättning till innehavare av bergmästarboställe m. m.)                                                                                  | 257: —     | 394,049: 66 |

**B. Utgifter att bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Kronor     | Kronor                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-----------------------------------|
| 1) Högre militärläroverken (pensioner åt vissa lärare).....                                                                                                                                                                                                                                          |            | 5,040: —                          |
| 2) Förtidspensioner åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen.....                                                                                                                                                                                                                  |            | 490,200: —                        |
| 3) Högre skolor för kvinnlig ungdom (understöd åt äldre behövande flickskollärarinnor) .....                                                                                                                                                                                                         |            | 4,000: —                          |
| 4) »Beneficier och benådningar»:                                                                                                                                                                                                                                                                     |            |                                   |
| a) av riksdagen beviljade pensioner eller understöd åt f. d. anställningshavare i statens tjänst m. fl. samt pensioner åt förutvarande regementspastorer ....                                                                                                                                        | 831,000: — |                                   |
| b) av riksdagen eller av Kungl. Maj:t enligt riksdagens bemyndigande beviljade pensioner eller understöd åt efterlevande efter anställningshavare i statens tjänst m. fl. ....                                                                                                                       | 241,300: — | 1,072,300: —                      |
| 5) Pensioner åt civila tjänst innehavare enligt bestämmelser, äldre än 1907 års lag, samt pensioner åt militära befattningshavare, vilka på grund av sjukdom entledigats enligt pensioneringsgrunderna för arméns och flottans befäl och underbefäl med vederlikar m. m. med rätt till pension ..... |            | 248,700: —                        |
| 6) Ersättning till prästerskapets änke- och pupillkassa för ökad utgift för pensioner i anledning av upphörande av tjänst- och nådårsrätt för stärbhus efter konsistorienotarie .....                                                                                                                |            | 4,000: —                          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |            | 1,824,240: —                      |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |            | <hr/> Summa kronor 2,218,289: 66. |

Med ledning av sålunda meddelade uppgifter och med beaktande av den hittills fortgående stegringen i kostnader för pensioner och understöd torde de ifrågasatta nya anslagen böra uppföras med följande belopp, nämligen anslaget till allmänna indragningsstaten med 400,000 kronor och anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. med 1,850,000 kronor. Sistnämnda anslag torde dock för avrundande av huvudtitelns slutsumma böra jämkas till 1,850,098 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels*, med uteslutande ur riksstaten av *ordinarie* förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten, diverse föremål, i riksstaten under elfte huvudtiteln uppföra ej mindre till allmänna indragningsstaten ett *ordinarie* förslagsanslag av ..... kronor 400,000,

än även till diverse pensioner och understöd m. m. ett *ordinarie* förslagsanslag av .... kronor 1,850,098;

*dels* förklara, att pensioner, understöd, livräntor och liknande förmåner, vilka av riksdagen anvisats å eller enligt av riksdagen fastställda grunder utgå från allmänna indragningsstaten, skola från och med den 1 juli 1934 bestridas från *ordinarie* förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m.;

*dels* ock besluta, att av 1928 års riksdag medgiven ersättning till prästerskapets änke- och pupillkassa för ökad utgift för pensioner i anledning av upphörande av rätt till tjänst- och nådår för stärbhus efter konsistorienotarie skall, likaledes från och med den 1 juli 1934, utgå från *ordinarie* förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

**Understöd åt efterlevande efter vissa statsanställda.** I detta sammanhang tillåter jag mig erinra om 1930 års riksdags i anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning givna bemyndigande för Kungl. Maj:t (R. skr. nr 74) att i huvudsaklig överensstämmelse med av riksdagens bankoutskott angivna riktlinjer till ett sammanlagt belopp av förslagsvis 30,000 kronor om året besluta om understöd åt änkor och barn efter anställningshavare i statens tjänst, att utgå å allmänna indragningsstaten eller, beträffande understöd åt efterlevande efter personer, anställda vid de affärsdrivande verken, av de medel, av vilka verkets omkostnader bestridas.

Genom särskilda beslut den 30 juni och den 10 november 1933 har Kungl. Maj:t beviljat understöd åt tillsammans 83 änkor efter i statens tjänst anställda personer samt uppfostringsbidrag åt 30 barn efter dylika personer till ett sammanlagt årsbelopp av 32,772 kronor. Av dessa understöd och uppfostringsbidrag utgå

*från allmänna indragningsstaten*: 3 understöd å 240 kronor, 2 understöd å 300 kronor, 29 understöd å 384 kronor och 4 understöd å 444 kronor samt 3 uppfostringsbidrag å 96 kronor, tillhopa 14,520 kronor;

*av trafikmedel*: 5 understöd å 240 kronor, 1 understöd å 264 kronor, 7 understöd å 300 kronor, 1 understöd å 324 kronor, 18 understöd å 384 kronor och 1 understöd å 444 kronor samt 3 uppfostringsbidrag å 96 kronor och 4 uppfostringsbidrag å 120 kronor, tillhopa 12,012 kronor;

*av telegrafverkets medel*: 1 understöd å 240 kronor och 9 understöd å 384

kronor samt 9 uppfostringsbidrag å 96 kronor och 3 uppfostringsbidrag å 120 kronor, tillhopa 4,920 kronor; samt

av vattenfallsverkets medel: 2 understöd å 384 kronor samt 6 uppfostringsbidrag å 60 kronor och 2 uppfostringsbidrag å 96 kronor, tillhopa 1,320 kronor.

### Sammanfattning.

Elfte huvudtitelns *ordinarie anslag*, som för budgetåret 1933/1934 utgöra ..... kronor 9,131,802, komma vid bifall till de av mig framställda förslagen att för budgetåret 1934/1935 uppgå till ..... » 9,454,554.

Summan av de *extra anslagen*, för budgetåret 1933/1934 utgörande ..... » 21,381,098, kommer, därest de av mig framställda förslagen vinna bifall, att för budgetåret 1934/1935 uppgå till ..... » 23,063,546.

*Huvudtitelns slutsumma*, för budgetåret 1933/1934 utgörande ..... » 30,512,900, skulle således för budgetåret 1934/1935 uppgå till ..... » 32,518,100, innebärande en ökning av ..... » 2,005,200.

Vad föredragande departementscheferna sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

*Allan Broomé.*

## Register

till

Elfte huvudtiteln för budgetåret 1934/1935.

## A. Civila pensionsväsendet.

| Sid.                                                                                                                    | Kronor    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1 Pensionering av civila tjänstinnehavare .....                                                                         | 2,150,000 |
| 3 Förvaltningsbidrag till civilstatens änke- och pupillkassa ....                                                       | 50,000    |
| 3 Pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer .....                        | 3,000,000 |
| 5 Dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer .....                            | 2,800,000 |
| 5 Dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. ....      | 1,750,000 |
| 5 Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa över-åriga extra provinsialläkare .....                           | 18,000    |
| 6 Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa över-åriga lasarettsläkare .....                                  | 5,000     |
| 6 Bidrag till sjuksköterskors pensionering .....                                                                        | 400       |
| 7 Statens bidrag till pensionering av barnmorskor .....                                                                 | 1,000     |
| 7 Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete .....               | 400,000   |
| 11 Pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning .. | 125,000   |
| 11 Bidrag till kungl. hovkapellet pensionsinrättning .....                                                              | 5,000     |
| 11 Bidrag till universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn .....                         | 9,000     |
| 11 Bidrag till pensionsinrättningen för änkor och barn efter ämbets- och tjänstemän vid universitetet i Lund .....      | 7,200     |
| 11 Bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m. ....     | 157,276   |
| 11 Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna .....     | 70,000    |
| 11 Tilläggspensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna .....                         | 385,000   |
| Statens pensionsanstalt:                                                                                                |           |
| 12 Bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering .....                                                                | —         |
| 14 Pensionsavgifter till statens pensionsanstalt .....                                                                  | —         |
| 14 Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt .....                                               | 1,500,000 |
| Handelsflottans pensionsanstalt:                                                                                        |           |
| 14 Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt .....                                                                    | 140,000   |
| 15 Förbättring av pensioneringen inom fjärde klassen av handelsflottans pensionsanstalt .....                           | 31,000    |
| 15 Förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt .....                  | 31,000    |

| Sid.                              |                                                                                                                         | Kronor      |
|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 15                                | Tilläggs pensioner under år 1934 åt pensionstagarna vid handelsflottans pensionsanstalt .....                           | 125,000     |
| 16                                | Bidrag till förvaltningskostnaderna vid handelsflottans pensionsanstalt .....                                           | 1,500       |
| 17                                | Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig ... | 60,000      |
| Säger för civila pensionsväsendet |                                                                                                                         | 12,821,376. |

**B. Militära pensionsväsendet.**

*Lantförsvaret.*

Arméns pensionskassa:

|    |                                                                                                                                                     |           |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 17 | Ersättning för mistade löneinnehållningar .....                                                                                                     | 19,021    |
| 18 | Ersättning för nådårs- och begravningshjälpsbesparingar .....                                                                                       | 28,080    |
| 18 | Ersättning för inkomster från Vadstena krigsmanshuskassas äldre medel .....                                                                         | 106,000   |
| 18 | Bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén .....                                                | 122,949   |
| 18 | Ytterligare bidrag för tiden 1 juli 1932—30 juni 1933 till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén ..... | 2,046     |
| 19 | Arméns pensionskassas egen pensionering m. m. ....                                                                                                  | 4,700,000 |
| 19 | Gratial åt avskedat manskap vid armén .....                                                                                                         | 1,325,000 |

*Sjöförsvaret.*

Flottans pensionskassa:

Ersättning för minskade inkomster:

|    |                                                                                 |         |
|----|---------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 39 | Pensionsfonden .....                                                            | 36,320  |
| 39 | Gratialfonden .....                                                             | 16,650  |
| 39 | Bidrag till flottans pensionskassas gratialfond .....                           | 45,560  |
| 39 | Bidrag till retroaktiva gratialavgifter för flaggkorpraler och högbåtsmän ..... | 3,000   |
| 43 | Pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar .....              | 855,000 |
| 44 | Pensionering av flottans gemenskap .....                                        | 287,000 |

*Gemensamma anslag.*

|    |                                                                                                                  |           |
|----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 44 | Invalidhusfonden .....                                                                                           | —         |
| 44 | Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring .....                       | 1,225,000 |
| 46 | Pensionsförbättring åt viss personal vid armén och marinen .....                                                 | 3,365,000 |
| 46 | Pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare .....                                                     | 2,315,000 |
| 46 | Dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare .....                                                         | 1,450,000 |
| 47 | Dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare .....                      | 500,000   |
| 47 | Dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare ..... | 1,045,000 |

Säger för militära pensionsväsendet 17,446,626.

Sid.

Kronor.

**C. Allmänna indragningsstaten m. m.**

|    |                                            |                   |
|----|--------------------------------------------|-------------------|
| 48 | Allmänna indragningsstaten .....           | 400,000           |
| 48 | Diverse pensioner och understöd m. m. .... | 1,850,098         |
|    | Säger för allmänna indragningsstaten m. m. | <u>2,250,098.</u> |
|    |                                            | Summa 32,518,100. |

52 Understöd åt efterlevande efter vissa statsanställda.

# 1934 års statsverksproposition.

---

## Oförutsedda utgifter.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t  
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1934.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden  
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO,  
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med övriga departementschefer frågan om anvisande av anslag å riksstaten till oförutsedda utgifter och anför därvid följande:

För bestridande av oförutsedda utgifter har riksdagen på därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar å riksstaterna för budgetåren 1932/1933 och 1933/1934 uppfört förslagsanslag å respektive 1,500,000 kronor och 1,000,000 kronor, att stå till Kungl. Maj:ts förfogande

*dels* för bestridande av utgifter, vilka äro av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen, under följande villkor, nämligen:

att utgiften är av den storlek, att vederbörande huvudtitels anslag till extra utgifter med hänsyn till därå förefintliga behållningar icke lämpligen kan för ändamålet anlitas,

att utgiften är av beskaffenhet att ej kunna bestridas av andra till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel,

att utgiften icke heller är av den art, som omförmäles i § 63 regeringsformen,

samt att genast vid riksdagens början en särskild specificerad anmälan göres till riksdagen om de utgifter, Kungl. Maj:t under det senaste året beslutat anvisa till utgående från anslaget;

*dels ock* för bestridande av utgifter å inkomsttiteln »Diverse inkomster», för vilkas gäldande inkomsterna å samma titel icke förslå.

Därjämte har 1932 års riksdag medgivit, att ifrågavarande anslag för budgetåret 1932/1933 finge tagas i anspråk för bestridande av utgifter

för reglering av vissa kursförluster i enlighet med av departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden den 4 januari 1932 närmare angivna grunder. Under innevarande budgetår belasta kostnaderna för dylika kursförluster icke anslaget till oförutsedda utgifter, utan avföras å särskilda för ändamålet under tredje, fjärde, åttonde och nionde huvudtitlarna upptagna förslagsanslag.

Enligt Kungl. Maj:ts särskilda härefter angivna beslut hava under år 1933 följande utgifter anvisats att utgå från förevarande anslag, nämligen:

|                                                                                                                                                                                                    | Kronor            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| å justitiedepartementets föredragning:                                                                                                                                                             |                   |
| Till gottgörande av förskjuten ersättning i anledning av förskingringar av framlidne stadsfiskalen G. E. Sohlberg ( <sup>26</sup> / <sub>9</sub> 1929 och <sup>21</sup> / <sub>7</sub> 1933) ..... | 52,027: 77        |
| » ersättning för belopp, som förskingrats av förre landsfiskalen S. J. M. Sandberg ( <sup>15</sup> / <sub>8</sub> 1933) .....                                                                      | 2,278: 59         |
| » ersättning för belopp, som förskingrats av framlidne fjärdingsmannen G. Hedell ( <sup>23</sup> / <sub>9</sub> 1933) .....                                                                        | 2,580: 94         |
| » gäldande av förskjutna ersättningar i anledning av förskingringar av förre exekutionsbetjanten A. H. Ramfors ( <sup>8</sup> / <sub>12</sub> 1933) .....                                          | 4,750: 81         |
|                                                                                                                                                                                                    | Säger 61,638: 11  |
| å utrikesdepartementets föredragning:                                                                                                                                                              |                   |
| Till bestridande av kostnader för handelstraktatsförhandlingar med Storbritannien och med Tyskland ( <sup>22</sup> / <sub>9</sub> 1933) .....                                                      | 69,461: 34        |
| » viss ersättning åt änkefru E. Kleberg (riksdagens skrivelse 1933 nr 392; kungl. brev <sup>20</sup> / <sub>10</sub> 1933) .....                                                                   | 35,000: —         |
|                                                                                                                                                                                                    | Säger 104,461: 34 |
| å försvarsdepartementets föredragning:                                                                                                                                                             |                   |
| Till bestridande av kostnaderna för återuppförande av ett nedbrunnet exercishus i Karlskrona m. m. (riksdagens skrivelse 1933 nr 27; kungl. brev <sup>24</sup> / <sub>2</sub> 1933) .....          | 114,600: —        |
| » bestridande av kostnaderna för reparation av en undervattensbåt (riksdagens skrivelse nr 141; kungl. brev <sup>21</sup> / <sub>4</sub> 1933) .....                                               | 42,915: —         |
| » gäldande av kronan ådömd ersättningsskyldighet i anledning av kollision mellan torpedkryssaren Örnen och motorseglaren Gunvor (kungl. brev <sup>7</sup> / <sub>7</sub> 1933) .....               | 49,075: 61        |
| » bestridande av kostnaderna för utförande i England av undersökning rörande viss flygplantyp (kungl. brev <sup>6</sup> / <sub>10</sub> och <sup>29</sup> / <sub>12</sub> 1933) .....              | 18,000: —         |
| » bestridande av kostnaderna för vissa brandskador å gamla sjukhuset vid Oscar-Fredriksborg (kungl. brev <sup>20</sup> / <sub>10</sub> 1933) .....                                                 | 4,500: —          |
|                                                                                                                                                                                                    | Säger 229,090: 61 |
| å socialdepartementets föredragning:                                                                                                                                                               |                   |
| Till täckning av ett av landsfiskal förskingrat, av länsstyrelsen i Norrbottens län förskotterat belopp (riksdagens skrivelse 1933 nr 111; kungl. brev <sup>21</sup> / <sub>4</sub> 1933) .....    | 1,400: —          |
| » förstärkning av femte huvudtitelns reservationsanslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga (riksdagens skrivelse 1933 nr 238; kungl. brev <sup>2</sup> / <sub>6</sub> 1933) .....    | 60,000: —         |
| » ersättning för de belopp, som borgmästarna O. Dahlbäck och A. Wirgin utgivit på grund av Kungl. Maj:ts utslag den 19                                                                             |                   |

# Oförutsedda utgifter.

3

Kronor

oktober 1932 rörande bland annat skyldighet för nämnda personer att i egenskap av magistratsledamöter ersätta kronan av kronokassör förskingrade medel (riksdagens skrivelse 1933 nr 278; kungl. brev  $\frac{22}{6}$  1933) ..... 836: 50

Säger 62,236: 50

å ecklesiastikdepartementets föredragning:

Till istandsättande av tekniska högskolans ackumulatorbatterier och för reparation av den i högskolans högspänningslaboratorium befintliga 300 kV-transformatorn ( $\frac{21}{7}$  1933) ..... 12,500: —

å jordbruksdepartementets föredragning:

Till gäldande av kostnader för provisoriska anordningar i vissa vid lantbrukshögskolan befintliga byggnader ( $\frac{18}{8}$  1933) ..... 17,500: —  
» avhjälpande av stormskador å vissa byggnader vid Strömsholms hingstdepå ( $\frac{3}{11}$  1933) ..... 9,500: —

Säger 27,000: —

å handelsdepartementets föredragning:

Till förstärkning av tionde huvudtiteln reservationsanslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga (riksdagens skrivelse 1933 nr 80; kungl. brev  $\frac{17}{3}$  1933) ..... 65,000: —  
» ersättande av ett av marinförvaltningen utgivet förskott för kronan å dömd bärgarlön m. m. för statsisbrytarfartyget »Atle» ( $\frac{14}{7}$  1933) 14,183: 33

Säger 79,183: 33

Härjämte torde få lämnas följande sammanställning av de under tiden 1 januari—30 juni 1933 verkställda utbetalningarna från förevarande anslag för bestridande av utgifter för reglering av vissa kursförluster:

under tredje huvudtiteln:

Kronor

Till ersättning för kursförluster å avlöningsförmåner m. m. ( $\frac{2}{10}$  och  $\frac{27}{11}$  1931 samt  $\frac{8}{7}$  1932 och  $\frac{20}{1}$  1933) ..... 289,041: 43  
» ersättning för kursförluster å beskickningarnas och konsulatens ämbetsutgifter m. m. ( $\frac{2}{10}$  och  $\frac{27}{11}$  1931 samt  $\frac{8}{7}$  1932) ..... 146,600: 98  
» ersättning för kursförluster å vissa resetraktamenten ( $\frac{27}{11}$  1931 samt  $\frac{8}{7}$  1932) ..... 11,339: 96

Säger 446,982: 37

under fjärde huvudtiteln:

Till gottgörelse åt vissa militär- och marinattachéer för kursförlust å löneförmåner m. m. ( $\frac{1}{12}$  1931 och  $\frac{28}{4}$  1933) ..... 17,432: 51  
» ersättning åt militärattachén vid Kungl. Maj:ts beskickning i London för kursförlust å löneförmåner ( $\frac{30}{6}$  1932 och  $\frac{30}{6}$  1933) ..... 374: 48  
» ersättning åt marinattachén vid Kungl. Maj:ts beskickningar i London och Oslo för kursförlust å löneförmåner m. m. ( $\frac{23}{9}$  1932) ..... 202: 05

Säger 18,009: 04

under åttonde huvudtiteln:

Till ersättning för kursförluster å avlöningsförmåner till pastorer vid svenska församlingar i utlandet samt till vissa svenska sjömanspräster m. m. ( $\frac{4}{13}$  1931) ..... 10,892: 40

## Oförutsedda utgifter.

|                                                                                                                                                       |          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| under nionde huvudtiteln:                                                                                                                             | Kronor   |
| Till ersättning till vissa lantbruksattachéer för kursförluster å expensmedel och avlöningsförmåner ( $\frac{30}{10}$ och $\frac{31}{12}$ 1931) ..... | 8,000: — |

Anslaget till oförutsedda utgifter torde för statsregleringsperioden 1934/1935 böra bestämmas till 1 miljon kronor. För dispositionen av anslaget lära de för innevarande budgetår stadgade villkoren böra gälla.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag,

*dels* att genom utdrag av statsrådsprotokollet i detta ärende anmälan göres till riksdagen om de utgifter, Kungl. Maj:t, enligt vad förut sagts, under år 1933 anvisat till utgående från ifrågavarande anslag,

*dels ock* att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till bestridande av oförutsedda utgifter å riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1,000,000, att stå till Kungl. Maj:ts förfogande

a) för bestridande av utgifter, vilka äro av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen, under följande villkor, nämligen:

att utgiften är av den storlek, att vederbörande huvudtitels anslag till extra utgifter med hänsyn till därå förefintliga behållningar icke lämpligen kan för ändamålet anlitas,

att utgiften är av beskaffenhet att ej kunna bestri-  
das av andra till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel,

att utgiften icke heller är av den art, som omförmäles i § 63 regeringsformen,

samt att genast vid riksdagens början en särskild specificerad anmälan göres till riksdagen om de utgifter, Kungl. Maj:t under det senaste året beslutat anvisa till utgående från anslaget;

b) för bestridande av utgifter å inkomsttiteln »Diverse inkomster», för vilkas gäldande inkomsterna å samma titel icke förslå.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Allan Broomé.

# 1934 års statsverksproposition.

---

## Riksdagen och dess verk m. m.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t  
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1934.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden  
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO,  
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler frågan om anvisande av anslag för budgetåret 1934/1935 till bestridande av kostnaderna för riksdagen och dess verk m. m. samt anför därvid följande:

Den huvudtitel i riksstaten, benämnd »riksdags- och revisionskostnader m. m.», å vilken anvisas anslag till bestridande av kostnader för riksdagen, riksgäldskontorets förvaltning, riksdagsbiblioteket samt riksdagens justitieombudsman och militieombudsman m. m., företer för närvarande en rätt ålderdomlig och från riksstaten i övrigt avvikande uppställning. Samtliga anslag under huvudtiteln — sju till antalet — äro betecknade såsom extra anslag. Under ett och samma anslag redovisas i de flesta fall såväl personalkostnader (arvoden och avlöningar) som sakliga kostnader. Vissa anslag avse medel för flera olika riksdagens verk, medan i andra fall kostnaderna för viss institution i stort sett belasta endast ett anslag.

Frågan om en mera rationell uppställning av förevarande huvudtitel upptogs i en i september 1932 inom finansdepartementet upprättad promemoria, som överlämnades till den av fullmäktige i riksgäldskontoret tillsatta kommittén för åvägabringande av besparingar inom riksdagsförvaltningen (riksdagens besparingskommitté). På framställning av besparingskommittén beslöto riksgäldsfullmäktige den 15 mars 1933 tillätta en kommitté för närmare utredning av lithörande frågor. Med skrivelse den 4 oktober 1933 har sistnämnda kommitté till fullmäktige överlämnat förslag till ändrad uppställning av förevarande huvudtitel,

av kommittén benämnd »riksdagen och dess verk m. m.», ävensom förslag till statuppdelning av därå uppförda anslag.

De av fullmäktige sedermera med skrivelse den 23 november 1933 överlämnade förslagsberäkningarna rörande riksgäldskontorets utgifter för budgetåret 1934/1935 hava, i vad avser denna huvudtitel, grundats på berörda kommittéförslag. Jämte själva anslagsuppställningen hava fullmäktige därvid överlämnat specifikation, innefattande förslagsvis uppgjorda stater. Denna specifikation torde få såsom bilaga fogas till statsrådsprotokollet.

Det sålunda föreliggande förslaget till ändrad anordning av huvudtiteln för riksdagen och dess verk m. m. ansluter sig i huvudsak till den för flertalet övriga huvudtitlar sedan en följd av år tillämpade uppställningen. Vid förslagets utarbetande har emellertid hänsyn tagits jämväl till de jämkningar i fråga om riksstatens uppställning, som till vinnande av enhetlighet och ökad överskådlighet beträffande budgetens utgiftsida förordats i statskontorets och riksräkenskapsverkets förut i dag av mig omnämnda utlåtande i ämnet den 15 september 1933. Anslagen hava grupperats under särskilda rubriker för riksdagen, kyrkomötet och riksdagens revisorer samt för vart och ett av riksdagens här ifrågavarande verk. I anslagsuppdelningen har vidare åtskillnad konsekvent genomförts mellan personalkostnader och sakliga kostnader. I regel hava utgifterna inom de olika anslagsgrupperna uppdelats på ett avlöningsanslag och ett omkostnadsanslag. Med hänsyn till arten och storleken av utgifterna för arvoden samt resekostnads- och traktamentsersättningar till riksdagens ledamöter ävensom för arvoden till riksdagens revisorer hava dock särskilda anslag upptagits för dessa utgifter. Av enahanda skäl hava till särskilda anslag under rubrikerna riksdagen och riksgäldskontoret utbrutits kostnader för riksdagstrycket, respektive kostnader vid emission av statslån m. m. Under rubriken riksdagen hava vidare kostnaderna för utgivande av särskilda publikationer funnits böra redovisas under ett särskilt anslag. Enligt förslaget skulle huvudtiteln uppdelas på 23 anslag mot för närvarande 7. Samtliga anslag under huvudtiteln hava fortfarande betecknats såsom extra anslag.

Ett bifall till vad fullmäktige sålunda föreslagit skulle otvivelaktigt medföra en mera rationell uppställning av ifrågavarande huvudtitel än den för närvarande äger. Detta skulle givetvis underlätta såväl riksdagens prövning av anslagsfrågorna som utgiftsredovisningen. Jag anser mig på grund härav böra tillstyrka, att huvudtiteln i riksstatsförslaget får den av riksgäldsfullmäktige förordade uppställningen.

Mot riksgäldsfullmäktiges beräkning av de särskilda anslagsbeloppen har jag ej heller funnit anledning till erinran. Frånsett en mindre jämkning i avjämningsssyfte kommer jag allenast på en punkt, nämligen i fråga om allmänt kyrkomöte, att framlägga ett tilläggsförslag.

Under återopande av vad sålunda anförts gör jag under följande punkter hemställan om anvisande av anslag för budgetåret 1934/1935 till riksdagen och dess verk m. m.

## Riksdagen.

[1.] **Arvoden till riksdagens ledamöter.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till arvoden till riksdagens ledamöter för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 1,471,000.

[2.] **Resekostnads- och traktamentsersättningar till riksdagens ledamöter.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till resekostnads- och traktamentsersättningar till riksdagens ledamöter för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 164,000.

[3.] **Avlöningar till personal.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till avlöningar till personal för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 542,000.

[4.] **Kostnader för riksdagstrycket.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till kostnader för riksdagstrycket för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 462,000.

[5.] **Utgivande av särskilda publikationer.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till utgivande av särskilda publikationer för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 67,000.

[6.] **Övriga omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till övriga omkostnader för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av .... kronor 160,000.

## Allmänt kyrkomöte.

[7.] **Kyrkomötet.** Såsom fullmäktige föreslagit torde ett anslag för kyrkomöte böra erhålla plats å budgeten och i sådana fall, då sammankallande av kyrkomöte under budgetåret icke kommer att ske eller icke med säkerhet kan förutses, upptagas med ett formellt belopp av 100 kronor. Någon uppdelning av utgifterna för kyrkomöte på flera riksstatsanslag torde icke vara motiverad. Den förut omförmälda kommittén har erinrat, att ifrågavarande utgifter efter anmälan av kyrkomötet anvisas av Kungl. Maj:t till utbetalning av statskontoret, som sedermera härför erhåller gottgörelse av riksgäldskontoret. Vid bokföringen i riksgäldskontoret av utgifterna syntes emellertid enligt kommitténs mening böra iakttagas en uppdelning av kostnaderna för kyrkomötet på vissa underrubriker.

I anslutning till denna ståndpunkt upptager den av mig förut omförmälda specifikationen under rubriken allmänt kyrkomöte endast ett formellt anslag för kyrkomöte av 100 kronor.

Enligt vad jag inhämtat, torde det vara avsett att under nästa budgetår inkalla kyrkomöte. Storleken av erforderligt anslag för kyrkomötet är väsentligen beroende av under hur lång tid kyrkomötet kommer att vara samlat. Efter överbäggande av föreliggande omständigheter föreslår jag, att det anslag, som nu bör äskas, bestämmes till 100,000 kronor, vilket belopp bör uppföras såsom extra förslagsanslag.

Under hänvisning till vad jag sålunda anför, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till kyrkomötet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 100,000.

## Riksdagens revisorer.

[8.] **Arvoden till revisorerna.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till arvoden till revisorerna för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 36,000.

[9.] **Avlöningar till personal.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till avlöningar till personal för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 49,000,

[10.] **Omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till omkostnader för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 25,000.

### Riksgäldskontoret.

[11.] **Avlöningar.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till avlöningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 440,000.

[12.] **Kostnader vid emission av statslån m. m.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till kostnader vid emission av statslån m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 131,000.

[13.] **Övriga omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till övriga omkostnader för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av .... kronor 71,000.

### Riksdagens hus.

[14.] **Avlöningar.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till avlöningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 50,000.

[15.] **Omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till omkostnader för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 82,000.

**Riksdagsbiblioteket.**

[16.] **Avlöningar.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till avlöningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 50,600.

[17.] **Omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till omkostnader för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 6,000.

[18.] **Bokinköp och bokbindning.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bokinköp och bokbindning för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* reservationsanslag av ..... kronor 22,000.

**Justitieombudsmannen och hans expedition.**

[19.] **Avlöningar.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till avlöningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 55,200.

[20.] **Omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till omkostnader för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 7,800.

**Militieombudsmannen och hans expedition.**

[21.] **Avlöningar.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till avlöningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 52,200.

[22.] **Omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till omkostnader för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 15,400.

### **Pensioner.**

[23.] **Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl.** Fullmäktige hava föreslagit, att till pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. hos riksdagen och dess verk skulle anvisas ett anslag av 40,600 kronor. För avjämnande av huvudtitelns slutsumma torde detta anslag bära höjas med 200 kronor. Jag hemställer för den skull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ..... kronor 40,800.

Slutsumman av huvudtiteln för riksdagen och dess verk m. m. kommer, vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, att i riksstaten för budgetåret 1934/1935 utgöra 4,100,000 kronor, vilket innefattar en höjning i förhållande till löpande riksstat av 45,000 kronor, därvid emellertid är att märka, att riksstatsförslaget inrymmer ett anslag på 100,000 kronor till kyrkomöte, vartill motsvarighet saknas för innevarande budgetår.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

*Allan Broomé.*

## Specifikation

**till förslagsberäkning av anslagen under huvudtiteln "Riksdagen  
och dess verk m. m." för budgetåret 1934/1935.**

|                                                                                                                                                                                                                                       | Riksdagen. | Kronor | Kronor    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|--------|-----------|
| 1. <i>Arvoden till riksdagens ledamöter.</i>                                                                                                                                                                                          |            |        |           |
| Första kammaren, förslagsvis .....                                                                                                                                                                                                    | 569,000    |        |           |
| Andra kammaren, förslagsvis .....                                                                                                                                                                                                     | 901,000    |        |           |
| Utrikesnämnden, förslagsvis .....                                                                                                                                                                                                     | 1,000      |        | 1,471,000 |
| 2. <i>Resekostnads- och traktamentsersättningar till riksdagens ledamöter.</i>                                                                                                                                                        |            |        |           |
| Första kammaren, förslagsvis .....                                                                                                                                                                                                    | 54,000     |        |           |
| Andra kammaren, förslagsvis .....                                                                                                                                                                                                     | 107,000    |        |           |
| Utrikesnämnden, förslagsvis .....                                                                                                                                                                                                     | 3,000      |        | 164,000   |
| 3. <i>Avlöningar till personal.</i>                                                                                                                                                                                                   |            |        |           |
| Kamrarna och utskotten samt riksdagens kansli, förslagsvis .....                                                                                                                                                                      | 527,000    |        |           |
| Utrikesnämnden, förslagsvis .....                                                                                                                                                                                                     | 1,000      |        |           |
| Arvoden för utarbetande av årsregister till riksdagens protokoll med bihang .....                                                                                                                                                     | 4,500      |        |           |
| Övriga arvoden (t. ex. till ledamöter och sekreterare i kommittéer m. fl., till byrådirektören E. Risling, för buntning av riksdagstryck, ersättning för olycksfall i arbete, sjukersättning åt vaktmästare m. m.), förslagsvis ..... | 9,500      |        | 542,000   |
| 4. <i>Kostnader för riksdagstrycket.</i>                                                                                                                                                                                              |            |        |           |
| Tryckpapper, förslagsvis .....                                                                                                                                                                                                        | 60,000     |        |           |
| Riksdagshandlingar:                                                                                                                                                                                                                   |            |        |           |
| Tryckningskostnader, förslagsvis .....                                                                                                                                                                                                | 336,000    |        |           |
| Häftnings- och bindningskostnader, förslagsvis .....                                                                                                                                                                                  | 65,000     |        |           |
| Kommittétryck, förslagsvis .....                                                                                                                                                                                                      | 1,000      |        | 462,000   |
| 5. <i>Utgivande av särskilda publikationer.</i>                                                                                                                                                                                       |            |        |           |
| Uppslagsboken »Lagtima riksdagen», förslagsvis .....                                                                                                                                                                                  | 7,000      |        |           |
| Person- och sakregister till riksdagens protokoll med bihang för åren 1921—1930, förslagsvis .....                                                                                                                                    | —          |        |           |
| Personregister till Rikets ständers protokoll för åren 1809—1866, förslagsvis .....                                                                                                                                                   | —          |        |           |
| Svenska riksdagens historia, förslagsvis .....                                                                                                                                                                                        | 60,000     |        |           |
| Främmande grundlagar, förslagsvis .....                                                                                                                                                                                               | —          |        | 67,000    |

# Riksdagen och dess verk m. m.

9

|                                                                             | Kronor  | Kronor  |
|-----------------------------------------------------------------------------|---------|---------|
| 6. <i>Övriga omkostnader.</i>                                               |         |         |
| Resekostnadsersättningar (t. ex. för riksdagsutskott),<br>förslagsvis ..... | 8,000   |         |
| Expenser, förslagsvis .....                                                 | 100,000 |         |
| Riksdagens restaurant, förslagsvis .....                                    | 10,000  |         |
| Övriga utgifter, förslagsvis .....                                          | 42,000  | 160,000 |

## Allmänt kyrkomöte.

|                            |     |
|----------------------------|-----|
| 7. <i>Kyrkomötet</i> ..... | 100 |
|----------------------------|-----|

## Riksdagens revisorer.

|                                                                                                                                                                                                        |        |        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 8. <i>Arvoden till revisorerna.</i>                                                                                                                                                                    |        |        |
| Dagtraktamenten, förslagsvis .....                                                                                                                                                                     | 33,000 |        |
| Särskilda dagtraktamenten vid resor i landsorten, för-<br>slagsvis .....                                                                                                                               | 3,000  | 36,000 |
| 9. <i>Avlöningar till personal.</i>                                                                                                                                                                    |        |        |
| Tjänstemän och vaktmästare, förslagsvis .....                                                                                                                                                          | 37,000 |        |
| Dagtraktamenten vid resor i landsorten, förslagsvis ....                                                                                                                                               | 500    |        |
| Extra biträden och renskrivning, förslagsvis.....                                                                                                                                                      | 11,500 | 49,000 |
| 10. <i>Omkostnader.</i>                                                                                                                                                                                |        |        |
| Resekostnads- och traktamentsersättningar till reviso-<br>rerna vid resa från resp. hemorter till Stockholm<br>och åter (inklusive fria hemresor under revisionsför-<br>rättningen), förslagsvis ..... | 3,000  |        |
| Kostnader för revisorernas samt tjänstemännens och<br>vaktmästarnas resor i landsorten, förslagsvis .....                                                                                              | 19,000 |        |
| Expenser, förslagsvis .....                                                                                                                                                                            | 2,000  |        |
| Övriga utgifter, förslagsvis .....                                                                                                                                                                     | 1,000  | 25,000 |

## Riksgäldskontoret.

|                                                                                  |         |
|----------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 11. <i>Avlöningar.</i>                                                           |         |
| A. Fullmäktige.                                                                  |         |
| Till envar av sju fullmäktige, arvode 4,000 kronor....                           | 28,000  |
| Därutöver                                                                        |         |
| till ordföranden .....                                                           | 2,000   |
| » förste deputeraden .....                                                       | 10,000  |
| » andre deputeraden .....                                                        | 3,000   |
| Ersättning till vikarie för förste deputeraden, för-<br>slagsvis .....           | 1,300   |
| Dyrkoststillägg till förste deputeraden och hans vika-<br>rie, förslagsvis ..... | 1,300   |
| Arvoden till suppleanter för fullmäktige, förslagsvis                            | 1,000   |
| B. Tjänstemännen.                                                                |         |
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis .....                          | 238,000 |
| Avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis                           | 110,000 |

|                                                                                                                             | Kronor | Kronor  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| Provisoriskt dyrtortstillägg, förslagsvis .....                                                                             | 10,000 |         |
| Dyrtidstillägg, förslagsvis .....                                                                                           | 32,000 |         |
| Felräkningspenningar till kassören .....                                                                                    | 1,200  |         |
| Arvode åt biträde vid emottagande och utlämnande<br>av riksdagstryck .....                                                  | 200    |         |
| C. Arvoden vid kommitté- och sakkunnigutredningar m. m. ....                                                                | 2,000  | 440,000 |
| 12. <i>Kostnader vid emission av statslån m. m.</i>                                                                         |        |         |
| Obligationspapper, förslagsvis .....                                                                                        | 5,000  |         |
| Tryckning av obligationer och kuponger m. m., för-<br>slagsvis .....                                                        | 50,000 |         |
| Annonsering, förslagsvis .....                                                                                              | 10,000 |         |
| Utlottningar å amorteringslån, förslagsvis .....                                                                            | 1,000  |         |
| Dragningar å premieobligationslån, förslagsvis .....                                                                        | 10,000 |         |
| Inlösningsprovisioner m. m., förslagsvis .....                                                                              | 55,000 |         |
| Övriga utgifter, förslagsvis .....                                                                                          | —      | 131,000 |
| 13. <i>Övriga omkostnader.</i>                                                                                              |        |         |
| Resekostnads- och traktamentsersättningar (till fullmäk-<br>tige och suppleanter för fullmäktige m. fl.), förslagsvis ..... | 3,000  |         |
| Expenser, förslagsvis .....                                                                                                 | 50,000 |         |
| Tryckningskostnader, förslagsvis .....                                                                                      | 3,300  |         |
| Övriga utgifter                                                                                                             |        |         |
| Bidrag till anordnande av lunchservering, förslagsvis .....                                                                 | 800    |         |
| Andel i kostnaderna för lönenämnden för riksdagens<br>verk, förslagsvis .....                                               | 1,000  |         |
| Kostnader för förvaltningen av järnväglånefonderna<br>m. fl. fonder, förslagsvis .....                                      | 10,000 |         |
| Diverse, förslagsvis .....                                                                                                  | 2,900  | 71,000  |

## Riksdagens hus.

|                                                              |        |        |
|--------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 14. <i>Avlöningar.</i>                                       |        |        |
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis .....      | 31,700 |        |
| Avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis ....  | 11,700 |        |
| Provisoriskt dyrtortstillägg, förslagsvis .....              | 1,400  |        |
| Dyrtidstillägg, förslagsvis .....                            | 4,400  |        |
| Extra arvoden, förslagsvis .....                             | 800    | 50,000 |
| 15. <i>Omkostnader.</i>                                      |        |        |
| Expenser, förslagsvis .....                                  | 51,000 |        |
| Reparationer och underhåll av fastigheten, förslagsvis ..... | 29,000 |        |
| Prydande av lokalerna med konstverk, förslagsvis .....       | —      |        |
| Övriga utgifter, förslagsvis .....                           | 2,000  | 82,000 |

## Riksdagsbiblioteket.

|                                                         |        |  |
|---------------------------------------------------------|--------|--|
| 16. <i>Avlöningar.</i>                                  |        |  |
| Arvoden å 500 kronor till tre styrelseledamöter .....   | 1,500  |  |
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis ..... | 32,700 |  |

|                                                                   | Kronor | Kronor |
|-------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| Avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis ....       | 9,700  |        |
| Provisoriskt dyrortstillägg, förslagsvis .....                    | 1,300  |        |
| Dyrtidstillägg, förslagsvis .....                                 | 4,000  |        |
| Arvoden för tjänstgöring vid kvällsplena m. m., förslagsvis ..... | 1,400  | 50,600 |
| 17. <i>Omkostnader.</i>                                           |        |        |
| Expenser, förslagsvis .....                                       | 5,600  |        |
| Övriga utgifter, förslagsvis .....                                | 400    | 6,000  |
| 18. <i>Bokinköp och bokbindning</i> .....                         |        | 22,000 |

**Justitieombudsmannen och hans expedition.**

|                                                                                          |        |        |
|------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 19. <i>Avlöningar.</i>                                                                   |        |        |
| Avlöning till justitieombudsmannen .....                                                 | 17,040 |        |
| Gottgörelse till justitieombudsmannens ersättare, förslagsvis .....                      | 2,100  |        |
| Avlöning till en byråchef, förslagsvis .....                                             | 12,000 |        |
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis .....                                  | 15,300 |        |
| Avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis ....                              | 4,800  |        |
| Provisoriskt dyrortstillägg, förslagsvis .....                                           | 690    |        |
| Dyrtidstillägg, förslagsvis .....                                                        | 3,270  | 55,200 |
| 20. <i>Omkostnader.</i>                                                                  |        |        |
| Resekostnads- och traktamentsersättningar, förslagsvis...                                | 2,400  |        |
| Expenser, förslagsvis .....                                                              | 4,900  |        |
| Övriga utgifter (inklusive flyttningshjälp till justitieombudsmannen), förslagsvis ..... | 500    | 7,800  |

**Militieombudsmannen och hans expedition.**

|                                                                                         |        |        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 21. <i>Avlöningar.</i>                                                                  |        |        |
| Avlöning till militieombudsmannen .....                                                 | 17,040 |        |
| Gottgörelse till militieombudsmannens ersättare, förslagsvis .....                      | 600    |        |
| Avlöning till en byråchef, förslagsvis .....                                            | 12,000 |        |
| Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis .....                                 | 15,200 |        |
| Avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis ....                             | 3,400  |        |
| Provisoriskt dyrortstillägg, förslagsvis .....                                          | 680    |        |
| Dyrtidstillägg, förslagsvis .....                                                       | 3,280  | 52,200 |
| 22. <i>Omkostnader.</i>                                                                 |        |        |
| Resekostnads- och traktamentsersättningar, förslagsvis                                  | 6,000  |        |
| Expenser, förslagsvis .....                                                             | 4,900  |        |
| Övriga utgifter (inklusive flyttningshjälp till militieombudsmannen), förslagsvis ..... | 500    |        |
| Hyra för expeditiionslokal, förslagsvis .....                                           | 4,000  | 15,400 |

|                                                                                                   | Kronor | Kronor |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| <b>Pensioner.</b>                                                                                 |        |        |
| 23. Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl.                                                   |        |        |
| a) f. d. befattningshavare.                                                                       |        |        |
| Pensioner, förslagsvis.....                                                                       | 34,500 |        |
| Dyrtidstillägg, förslagsvis .....                                                                 | 4,250  |        |
| b) Änkor och barn efter befattningshavare.                                                        |        |        |
| Pensioner, förslagsvis .....                                                                      | 500    |        |
| Pensionstillägg, förslagsvis.....                                                                 | 135    |        |
| Dyrtidstillägg, förslagsvis .....                                                                 | 1,100  |        |
| c) Gratifikation, förslagsvis .....                                                               | —      |        |
| d) Understöd jämlikt § 32, avd. 2 mom. k) av riks-<br>gäldskontorets reglemente för år 1929 ..... | 115    | 40,600 |

# 1934 års statsverksproposition.

---

## Räntor å statsskulden m. m.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t  
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1934.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden  
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO,  
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler frågan om  
anvisande av anslag å riksstaten till betalning av räntor å statsskulden  
m. m. samt anför därvid följande:

Med skrivelse den 23 november 1933 hava fullmäktige i riksgäldskon-  
toret överlämnat förslagsberäkning över riksgäldskontorets utgifter för  
budgetåret 1934/1935. Därvid hava fullmäktige beräknat anslag för räntor  
å statsskulden m. m. till sammanlagt 100,763,910 kronor, därav för räntor  
å den fonderade statsskulden 89,138,230 kronor, för räntor å den tillfälliga  
statsskulden 6,045,000 kronor samt för räntor å fonder m. m. 5,580,680  
kronor.

Vid jämförelse mellan fullmäktiges förslagsberäkningar och de i årets  
riksstat uppförda anslagen framgår, att i förslaget uteslutits anslagen  
till ränta å 1913 års 4  $\frac{1}{2}$  %, 1923 års 4  $\frac{1}{2}$  % och 1923 års 5 % lån  
samt vinster å 1923 års premieobligationslån, vilka lån av riksgäldskon-  
toret återbetalats eller uppsagts till inlösen. Anslaget till ränta å 1924  
års 5  $\frac{1}{2}$  % lån har betecknats såsom förslagsanslag, och på grund av före-  
tagen förtidskonvertering har anslagsbeloppet kunnat sänkas. Å andra  
sidan hava nyuppförts anslag till vinster å 1933 års premieobligationslån  
samt ränta å 1933 års 4 % lån av den 1 oktober och 1933 års 3  $\frac{1}{2}$  % lån.  
Vidare hava upptagits anslag till räntor å vissa vid statens förvärv av  
Uppsala—Gävle järnväg av staten övertagna lån. Å anslaget till ränta å  
medgiven och beräknad, ännu icke verkställd upplåning har beräknats  
ränta å 3.8 % dels å det nya lån, som måste ersätta det till inlösen upp-  
sagda 1923 års 4  $\frac{1}{2}$  % lån å 28.46 miljoner kronor, dels å ett belopp av  
100 miljoner kronor, utgörande vad som beräknats behöva under budget-  
året 1934/1935 i medeltal förräntas av den erforderliga nya upplåningen.

Det nyssnämnda anslaget för ränta å medgiven och beräknad, ännu icke verkställd upplåning, vilket anslag ingår i beloppet för räntor å fonder m. m., har av riksgäldsfullmäktige beräknats till 4,900,000 kronor. Med hänsyn till det större lånebehov, varmed jag ansett mig böra räkna i jämförelse med vad fullmäktige torde hava förutsatt, bör emellertid detta anslag upptagas med förhöjt belopp. Enligt verkställd uppskattning torde anslaget böra uppföras förslagsvis 200,000 kronor högre än det av riksgäldsfullmäktige beräknade beloppet, d. v. s. med 5,100,000 kronor; för avjämnande av huvudtitelns slutsumma torde härtill böra läggas 90 kronor. Härigenom skulle summan av de anslag, som böra beräknas för räntor å statsskulden m. m., stiga till 100,964,000 kronor.

Mot fullmäktiges beräkningar i övrigt har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för betalning av räntor å statsskulden m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa de anslag, tillsammans uppgående till 100,964,000 kronor, vilka finnas upptagna i bifogade sammanställning (Bilaga).

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

*Allan Broomé.*

*Bilaga.*

## Sammanställning över anslagen till räntor å statsskulden m. m.

Extra anslag  
Kronor

## A. Den fonderade statsskulden.

*Av staten upptagna obligationslån m. m.*

|    |         |                             |                                                 |            |
|----|---------|-----------------------------|-------------------------------------------------|------------|
| 1  | Ränta   | å 1886 års                  | 3 1/2 % amorteringslån, <i>förslagsanslag</i>   | 1,469,705  |
| 2  | »       | » 1887 »                    | 3.6 % lån                                       | 3,012,817  |
| 3  | »       | » 1888 »                    | 3 % »                                           | 725,494    |
| 4  | »       | » 1890 »                    | 3 1/2 % amorteringslån                          | 282,707    |
| 5  | »       | » 1894 »                    | 3 % lån                                         | 506,358    |
| 6  | »       | » 1899 »                    | 3 1/2 % amorteringslån                          | 744,478    |
| 7  | »       | » 1900 »                    | 3 1/2 % lån                                     | 1,271,200  |
| 8  | »       | » 1904, 1906 och 1907 årens | 3 1/2 % lån                                     | 4,404,960  |
| 9  | »       | » 1908 års                  | 3 1/2 % lån                                     | 1,906,800  |
| 10 | »       | » 1911 »                    | 3 1/2 % »                                       | 2,520,000  |
| 11 | »       | » 1924 »                    | 5 1/3 % » , <i>förslagsanslag</i>               | 2,715,776  |
| 12 | »       | » 1927 »                    | 4 1/2 % »                                       | 3,036,011  |
| 13 | »       | » 1929 »                    | 4 1/2 % »                                       | 9,250,628  |
| 14 | »       | » 1930 »                    | 4 1/2 % »                                       | 12,296,975 |
| 15 | »       | » 1931 »                    | 4 % amorteringslån                              | 5,015,312  |
| 16 | Vinster | » 1931 »                    | premieobligationslån                            | 4,300,000  |
| 17 | Ränta   | » 1932 »                    | 4 1/2 % lån                                     | 5,245,484  |
| 18 | »       | » 1932 »                    | 4 % »                                           | 1,200,000  |
| 19 | »       | » 1933 »                    | 4 % » av den 15/3, <i>förslagsanslag</i>        | 3,400,000  |
| 20 | »       | » 1933 »                    | 4 % amorteringslån                              | 1,975,988  |
| 21 | Vinster | » 1933 »                    | premieobligationslån                            | 6,020,000  |
| 22 | Ränta   | » 1933 »                    | 4 % lån av den 1/10                             | 2,880,000  |
| 23 | »       | » 1933 »                    | 3 1/2 % lån, <i>förslagsanslag</i>              | 2,698,682  |
| 24 | »       | »                           | statsskuldssförbindelser, <i>förslagsanslag</i> | 1,580,000  |

*Lån hos statsinstitutioner och fonder.*

|    |                 |                                                           |           |
|----|-----------------|-----------------------------------------------------------|-----------|
| 25 | Ränta å lån hos | statens pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>            | 6,020,000 |
| 26 | » » » »         | pensionsförsäkringsfonden, <i>förslagsanslag</i>          | 924,000   |
| 27 | » » » »         | postverkets pensionsfond, <i>förslagsanslag</i>           | 529,000   |
| 28 | » » » »         | telegrafverkets pensionsfond, <i>förslagsanslag</i>       | 440,000   |
| 29 | » » » »         | statens järnvägars pensionsfond, <i>förslagsanslag</i>    | 308,000   |
| 30 | » » » »         | postverkets förnyelsefond, <i>förslagsanslag</i>          | 264,000   |
| 31 | » » » »         | vattenfallsverkens förnyelsefonder, <i>förslagsanslag</i> | 1,463,000 |

## Räntor å statsskulden m. m.

Extra anslag  
Kronor*Av staten övertagna lån.*

|    |                                                                                                  |         |
|----|--------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 32 | Ränta å Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån                                         | 5,340   |
|    | Räntor å järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån:                                 |         |
| 33 | Av år 1898 .....                                                                                 | 21,200  |
| 34 | » » 1902 .....                                                                                   | 13,220  |
|    | Räntor å Mora—Vänerns järnvägsaktiebolags obligationslån:                                        |         |
| 35 | Av $\frac{1}{7}$ 1896 .....                                                                      | 10,140  |
| 36 | » $\frac{1}{9}$ 1896 .....                                                                       | 2,520   |
| 37 | » år 1903 .....                                                                                  | 65,295  |
| 38 | Ränta å Uppsala—Gävle järnvägsaktiebolags reverslån av år 1930 .....                             | 156,372 |
| 39 | Ränta å Uppsala—Gävle järnvägsaktiebolags obligationslån av år 1902, <i>förslagsanslag</i> ..... | 52,223  |

*Övrig fonderad statsskuld.*

|    |                                                                                                              |            |
|----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 40 | Årsanslaget till Hans Maj:t Konungen, <i>reservationsanslag</i>                                              | 300,000    |
| 41 | Ränta å köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm, <i>reservationsanslag</i> ..... | 90,000     |
| 42 | Ränta å konung Carl XIII:s hemgiftskapital, <i>reservationsanslag</i> .....                                  | 7,500      |
| 43 | Ränta å Göta kanals reparationsfond .....                                                                    | 7,045      |
|    | Säger                                                                                                        | 89,138,230 |

## B. Den tillfälliga statsskulden.

|   |                                                                                           |           |
|---|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1 | Räntor å statsskuldsförbindelser samt diskont å växlar m. m., <i>förslagsanslag</i> ..... | 6,045,000 |
|---|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|

## C. Fonder m. m.

|   |                                                                                                      |              |
|---|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1 | Ränta å pensionsfonden för vissa riksdagens verk, <i>förslagsanslag</i> .....                        | 12,000       |
| 2 | Ränta å Bergsjö bredspårsfond, <i>förslagsanslag</i> .....                                           | 3,680        |
| 3 | Ränta å medgiven och beräknad, ännu icke verkställd upplåning, <i>förslagsanslag</i> .....           | 5,100,090    |
| 4 | Kursförluster vid likvider i utländsk valuta av räntor å vissa statslån, <i>förslagsanslag</i> ..... | 665,000      |
|   | Säger                                                                                                | 5,780,770    |
|   | Summa                                                                                                | 100,964,000. |

# 1934 års statsverksproposition.

---

## Utgifter för kapitalökning.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t  
Konungen i statsrådet å Stockholm slott den 3 januari 1934.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden  
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO,  
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler de frågor,  
som tillhöra regleringen av utgifter för kapitalökning för budgetåret  
1934/1935, och anför därvid följande:

Innan jag framlägger förslag rörande beredande av täckning för de an-  
slag för kapitalökning å riksstaten för budgetåret 1934/1935, som Kungl.  
Maj:t, på föredragning av vederbörande departementschefer, beslutat äska  
hos instundande riksdag, torde jag få anmäla verkställd utredning rörande  
nedsättning av räntan för lån från vissa statens utlåningsfonder.

**Nedsättning av räntan för lån från vissa statens utlåningsfonder.** Frå-  
gan om sänkning av räntefoten för lån från statens utlåningsfonder var  
föremål för behandling i 1932 års statsverksproposition i samband med  
ståndpunktstagande till en av 1931 års lånemedelsrevision verkställd ut-  
redning angående nedskrivning av det i statens produktiva fonder ned-  
lagda lånemedelskapitalet. Av vad i berörda sammanhang anfördes  
framgår, att med hänsyn såväl till då rådande läge på lånemarknaden  
som till de ovissa ekonomiska förhållandena i allmänhet någon jämk-  
ning av räntefoten för ifrågavarande lån icke för det dåvarande ansågs  
böra komma till stånd.

Med anledning av två inom riksdagen väckta motioner (I: 153 och  
II: 366), avseende räntefoten för lån ur vattenkraftslånefonden, har emel-  
lertid 1933 års riksdag hos Kungl. Maj:t anhållit om utredning rörande  
ändrade grunder för beräkningen av räntan vid utlåning från statens ut-

låningsfonder, med hänsyn tagen jämväl till möjligheterna för en räntesänkning. I skrivelsen har riksdagen — med åberopande av innehållet i utlåtanden, vilka över motionerna avgivits av statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret — anfört, att med hänsyn till gällande medelräntefot å utestående statslån skäl syntes föreligga för viss sänkning av räntesatsen för lån från sådana lånefonder, beträffande vilka ränta för närvarande utginge med 5 procent.

Den 29 september 1933 har Kungl. Maj:t anbefallt statskontoret samt hemställt till fullmäktige i riksgäldskontoret att verkställa den av riksdagen begärda utredningen, såvitt angår under statskontorets, respektive fullmäktiges förvaltning stående utlåningsfonder.

I anledning härav hava statskontoret och riksgäldsfullmäktige i skrivelser den 9 november, respektive den 29 november 1933 framlagt utredning och förslag i ämnet.

*Statskontoret* har i sitt utlåtande lämnat en ingående redogörelse för de olika räntesatser och lånevillkor i övrigt, som för närvarande gälla för lån, vilka utlämnas från de under ämbetsverkets förvaltning stående utlåningsfonderna. Tillika har statskontoret redogjort för de växlingar, som tidigare förekommit i fråga om låneräntan och lånevillkoren, samt för de faktorer, vilka påverkat låneräntans fastställande. Jag tillåter mig för en närmare kännedom om dessa förhållanden hänvisa till statskontorets skrivelse med därvid fogade bilagor. Statskontorets utlåtande berör icke frågan om lättnader i villkoren för lån från egnahemslånefonden, vilken fråga, med anledning av en av 1932 års riksdag gjord framställning, varit föremål för utredning av egnahemsstyrelsen, varefter statskontoret och riksgäldsfullmäktige yttrat sig i ärendet.

Av statskontorets redogörelse framgår, att för närvarande beträffande följande under ämbetsverkets förvaltning stående utlåningsfonder — fränsett egnahemslånefonden — tillämpas en låneränta av 5 procent, nämligen för vattenkraftslånefonden, luftfartslånefonden, kraftledningslånefonden, hemslöjdslånefonden, kolonisternas kreaturs- och redskapslånefond, hantverkslånefonden, rederilånefonden, industrilånefonden och statens kalkbrukslånefond. Å lån från lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby tillämpas numera en räntefot av 5 procent för statstjänstemän och 5 1/2 procent för andra låntagare. Enligt senast gällande bestämmelser var räntefoten vid utlåning från statens bostadslånefond 5 procent; från denna fond utlämnas dock icke längre några lån.

Beträffande flertalet av dessa utlåningsfonder har statskontoret i sin skrivelse framlagt förslag om en nedsättning av räntefoten från 5 till 4 1/2 procent. Till stöd för detta förslag har ämbetsverket anfört huvudsakligen följande:

Beträffande vissa av de lånefonder, som hade en utlåningsränta av 5 procent, hade tidigare vid skilda tillfällen framhållits, att staten borde genom lämplig anpassning av utlåningsräntan tillse, att statens egna

räntekostnader täcktes. Denna uppfattning hade särskilt kommit till uttryck vid de höjningar och sänkningar, som vid olika tidpunkter vidtagits beträffande vissa fonders räntesatser alltefter växlingarna i inlåningsräntan. Ett bevis för syftet att erhålla full förräntning i dessa fall utgjorde även det förhållandet, att i samtliga fonder, för vilka bestämts en ränta av 5 procent, investerats enbart av staten upplånat kapital. Det borde emellertid härvid framhållas, att uttalanden även gjorts om det berättigade i att man från statens sida vid utlåningsräntans fastställande upprätthölle en viss marginal för täckande av de kostnader, som åvilade statsverket dels för förvaltningen av statsskulden, dels för utlåningsrörelsens handhavande, dels ock för mötande av eventuella förluster å samma rörelse.

Såväl riksgäldskontoret som statskontoret och statsutskottet hade i uttalanden i anledning av förberörda motioner vid 1933 års riksdag framhållit, att med hänsyn till nuvarande medelräntefot å utestående statslån skäl föreläge för viss sänkning av räntan å lån från fonder, där denna ränta för närvarande utginge med 5 procent. Den nu förebragta utredningen hade stärkt statskontoret i den uppfattningen, att en dylik räntesänkning nu borde kunna genomföras. Medelräntan å av staten upplånat kapital — med undantag av det i statens järnvägar nedlagda — hade av riksgäldskontoret beräknats för budgetåret 1932/1933 till 4.52 procent. Någon nedgång i denna ränta syntes, enligt vad riksgäldskontoret uppgivit, vara att förvänta för innevarande budgetår genom konvertering av äldre statslån. Räntan syntes dock knappast komma att nedbringas till avsevärt lägre procentsats än omkring 4.40. Med hänsyn härtill hade statskontoret ansett sig icke kunna för närvarande tillstyrka en sänkning av nuvarande utlåningsränta å 5 procent till lägre än 4 ½ procent. En ytterligare sänkning, till 4 procent, som i förutnämnda motioner vid 1933 års riksdag ifrågasatts beträffande lån från vattenkraftslånefonden, skulle nämligen, om man ville fasthålla vid numera vedertagna principer i fråga om kapitalinvestering i fonderna, föranleda ett utbyte i ej oväsentlig omfattning av lånemedel mot skattemedel. En dylik åtgärd syntes emellertid under rådande ekonomiska förhållanden icke kunna ifrågakomma.

Den föreslagna sänkningen av utlåningsräntan borde gälla följande under ämbetsverkets förvaltning stående utlåningsfonder, nämligen vattenkraftslånefonden, luftfartslånefonden, kraftledningslånefonden, hemslöjdslånefonden, kolonisternas kreaturs- och redskapslånefond, hantverkslånefonden, rederilånefonden, industrilånefonden samt statens kalkbrukslånefond. Däremot borde någon nedsättning av motsvarande eller högre räntesats, i vad det gällde lån från lånefonden för tjänstemannasambälet vid Mörby och statens bostadslånefond, icke ifrågakomma, enär redan nu gällande ränta för dessa lån måste anses väl avvägd med hänsyn tagen till arten av den fastighetskredit, det här gällde. Den sålunda förnyss angivna fonder ifrågasatta räntesänkningen borde träda i tillämpning tidigast från och med den 1 juli 1934. Någon tidigare tidpunkt för densammas ikraftträdande kunde statskontoret för sin del icke tillstyrka, då en sådan åtgärd skulle medföra en under nuvarande förhållanden icke oväsentlig minskning av de i riksstaten för innevarande budgetår beräknade inkomsterna i form av överskott å statens utlåningsfonder.

Såsom villkor för åtnjutande av här föreslagen räntesänkning syntes böra stadgas, att, därest för statens upplåning den effektiva medelrän-

tan skulle bli va högre, vederbörande låntagare skulle vara skyldig vidkännas den höjning av räntan å sitt lån, som Kungl. Maj:t funne gott bestämma, dock ej utöver den räntefot, som gällde för lånet, då det beviljades. Ett stadgande av samma innebörd hade tidigare gällt vid förekommen sänkning av räntan å lån från vattenkraftslånefonden och rederilånefonden.

Beträffande den föreslagna räntesänkningen, i vad det gällde lån från luftfartslånefonden till Aktiebolaget Flygmateriel, syntes densamma icke böra föranleda, att den enligt gällande avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Aktiebolaget Aerotransport bestämda avsättningen av subventionsmedel till sistnämnda bolag för förräntning och amortering av ifrågakvarande lån underginge någon minskning.

Statskontoret har jämväl framlagt beräkningar rörande förändringarna beträffande avkastningen under budgetåret 1934/1935 av de utlåningsfonder, där en nedsättning av nu gällande ränta enligt förslaget skulle ifrågakomma. Resultatet av dessa beräkningar har framlagts i följande tablå:

| U t l å n i n g s f o n d e r                      | Överskott för budgetåret 1934/1935                                                  |                                                                                            |
|----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                    | Av statskontoret tidigare, med tillämpning av nu gällande räntor beräknat överskott | Av statskontoret nu, med tillämpning jämväl av föreslagen räntesänkning beräknat överskott |
| Vattenkraftslånefonden .....                       | 390,000                                                                             | 370,000                                                                                    |
| Luftfartslånefonden .....                          | 35,000                                                                              | 30,000                                                                                     |
| Kraftledningslånefonden .....                      | 600,000                                                                             | 575,000                                                                                    |
| Hemslöjdslånefonden .....                          | 4,000                                                                               | 3,000                                                                                      |
| Kolonisternas kreaturs- och redskapslånefond ..... | 1,000                                                                               | 1,000                                                                                      |
| Hantverkarslånefonden .....                        | 12,000                                                                              | 12,000                                                                                     |
| Rederilånefonden .....                             | 900,000                                                                             | 870,000                                                                                    |
| Industrilånefonden .....                           | 150,000                                                                             | 145,000                                                                                    |
| Statens kalkbrukslånefond .....                    | 2,000                                                                               | 2,000                                                                                      |
| Summa                                              | 2,094,000                                                                           | 2,008,000                                                                                  |

Enligt dessa beräkningar skulle den nu ifrågasatta räntenedsättningen icke komma att medföra någon mera betydande minskning av de beräknade överskottsbeloppen under budgetåret 1934/1935. Då uppgifterna angående avkastningen å utlåningsfonderna avsåge under angivna budgetår inflytande räntor, komme de i tabellen med ledning av föreslagen räntesänkning beräknade överskottsbeloppen endast att upptaga den lägre räntan om 4 1/2 procent, i den mån densamma belöpte från och med den 1 juli 1934 till och med under vederbörande budgetår successivt inträffande inbetalningsdagar. Först vid de under budgetåret 1935/1936 infallande betalningsdagarna komme denna lägre ränta att omfatta helt kalenderår och således i större utsträckning påverka fondernas årsavkastning.

Under åberopande av den verkställda utredningen har statskontoret hemställt, att Kungl. Maj:t måtte för 1934 års riksdag framlägga förslag om att årlig ränta skulle från och med den 1 juli 1934 utgå med 4  $\frac{1}{2}$  procent beträffande lån, som före nämnda dag beviljats eller därefter komme att beviljas från nyssnämnda nio utlåningsfonder, dock med skyldighet för låntagaren att framdeles vidkännas den höjning av räntan, som Kungl. Maj:t med hänsyn till den effektiva medelräntan å den fonderade statskulden kunde finna gott bestämma.

*Fullmäktige i riksgäldskontoret* hava i sin skrivelse till en början förklarat sig biträda den ståndpunkt, som av statskontoret intagits beträffande nedsättning av låneräntan för omförmälda under statskontorets förvaltning stående utlåningsfonder. Fullmäktige hava vidare redogjort för de lånevillkor, som gälla dels beträffande samtliga under fullmäktiges förvaltning ställda utlåningsfonder, nämligen allmänna järnvägslånefonden, bibanelånefonden och allmänna byggnadslånefonden, dels beträffande den under riksbankens förvaltning stående spannmålskreditfonden, dels ock beträffande lån, tillhörande fonden för låneunderstöd. Även med avseende å denna redogörelse hänvisar jag till handlingarna i ärendet. I fråga om allmänna byggnadslånefonden och spannmålskreditfonden, beträffande vilka för närvarande tillämpas en räntefot understigande 5 procent, hava fullmäktige ansett någon åtgärd icke vara påkallad. Vad angår allmänna järnvägslånefonden och bibanelånefonden, framgår av fullmäktiges redogörelse, att vissa lån — därav flertalet med restantier — löpa med 5 procent ränta. Fullmäktige hava beträffande dessa lån föreslagit en nedsättning av räntefoten till 4  $\frac{1}{2}$  procent, varmed ansetts böra följa sänkning av procentsatserna för annuitet och överränta. Med avseende å fonden för låneunderstöd hava fullmäktige beträffande några lån, som nu löpa med en ränta av 5 procent eller däröver, ansett sig böra — ehuru i vissa fall med tvekan — ifrågasätta en nedsättning till 4  $\frac{1}{2}$  procent. I likhet med statskontoret hava fullmäktige förutsatt att i fall, där nedsättning av räntan komme att äga rum, låntagaren skulle tillförbindas att framdeles vidkännas av Kungl. Maj:t föreskriven höjning av räntan.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, har 1933 års riksdag ifrågasatt en sänkning av räntan för lån från de utlåningsfonder, beträffande vilka för närvarande gäller en räntefot av 5 procent. Med hänsyn till nuvarande genomsnittsränta för statens upplåning vill jag, såvitt angår de under statskontorets förvaltning stående fonderna, icke motsätta mig åtgärd för sådan sänkning i den omfattning, som förutsattes i statskontorets av fullmäktige i riksgäldskontoret biträdda förslag. Vid bifall härtill skulle från och med den 1 juli 1934 räntan för lån från vattenkraftslånefonden, luftfartslånefonden, kraftledningslånefonden, hemslöjdslånefonden, kolonisternas kreaturs- och redskapslånefond, hantverkslånefonden, rederilånefonden, industrilånefonden och statens kalkbrukslånefond be-

*Departements-  
chefen.*

stämmas till  $4\frac{1}{2}$  procent för år. Räntesänkningen skulle gälla såväl lån, vilka beviljats före nämnda dag, som nya lån.

Beträffande de av riksgäldskontoret förvaltade utlåningsfonderna ställer sig enligt mitt förmenande saken något annorlunda. Nedsättning av räntan har, vad angår de egentliga utlåningsfonderna, här ifrågasatts endast beträffande vissa lån från järnvägslånefonderna. Då för närvarande å flertalet av dessa lån någon ränta icke av låntagaren gäldas, skulle en ändring av lånevillkoren för denna lånegrupp sakna nämnvärd reell betydelse. Vid sådant förhållande och med beaktande av att ny utlåning från dessa fonder numera icke förekommer, finner jag tillräckliga skäl icke föreligga att för ifrågavarande kategori av lån tillstyrka en generell ändring av räntefoten.

Vad åter angår de lån, som tillhöra fonden för låneunderstöd, bör beaktas, att villkoren för sistnämnda lån icke äro generellt reglerade utan av Kungl. Maj:t och riksdagen bestämts för varje särskilt lån. I de fall, som avses i riksgäldsfullmäktiges förslag, rör det sig i stor utsträckning om lån, för vilka staten genom årliga bidrag till låntagaren i en eller annan form själv gäldar räntan och där alltså en ändring av räntefoten, efter därav påkallad jämkning i bidragsgrunderna, såväl för staten som för låntagaren skulle bli utan saklig betydelse. Med hänsyn bland annat till dessa förhållanden har jag ansett någon ändring av räntesatserna för ifrågavarande lånegrupp icke böra i detta sammanhang komma till stånd.

Den nedsättning av räntan för lån från vissa under statskontorets förvaltning ställda utlåningsfonder, som jag i det föregående tillstyrkt, torde — på sätt föreslagits av såväl statskontoret som fullmäktige i riksgäldskontoret — böra förknippas med skyldighet för låntagaren att framdeles vidkännas den höjning av räntefoten, som Kungl. Maj:t med hänsyn till den effektiva medelräntan å den fonderade statsskulden prövar påkallad. En dylik räntehöjning torde dock, såvitt angår äldre lån, ej böra gå utöver de bestämmelser rörande räntefoten, som gällde, då lånet beviljades. I fall då lån från utlåningsfond, varom här är fråga, lämnas i första hand till låneförmedlare för att sätta denne i tillfälle att till enskilda utlämna lån, bör självfallet nu ifrågavarande räntesänkning, med därmed förenade förbehåll, tillgodokomma låneförmedlaren endast under villkor, att denne medgiver innehavare av lån från ifrågakommande statslån enahanda nedsättning av räntan under sagda förbehåll.

Enligt verkställda beräkningar skulle den föreslagna räntesänkningen medföra en inkomstminskning för helt budgetår av omkring 200,000 kronor. Av skäl, som statskontoret antytt, kommer denna inkomstminskning ej att framträda med hela sitt belopp under nästa budgetår; statskontoret har beräknat den å riksstaten för nämnda budgetår uppkommande minskningen i utlåningsfondernas överskott till 86,000 kronor. Beträffande de belopp, till vilka de särskilda utlåningsfondernas avkastning bör upptagas

i riksstatsförslaget, har jag yttrat mig i samband med beräkningen av inkomsttitlarna.

Med avseende å det tillstyrkta förslagets inverkan på grunderna för kapitalbudgetens uppgörande må erinras, att för innevarande budgetår vid bedömandet av frågan, i vad mån anvisningar för kapitalökning å utlåningsfonderna borde täckas av låne- eller skattemedel, full förräntning av investerat kapital ansetts föreligga vid en räntefot av  $4\frac{1}{2}$  procent. Med hänsyn härtill påkallar ett genomförande av vad jag här föreslagit icke någon ändring i fördelningen å skattemedel och lånemedel av utlåningsfondernas kapital. En längre gående räntesänkning skulle däremot, såsom statskontoret framhållit, kräva, att det i utlåningsfonderna investerade lånekapitalet i motsvarande mån utbyttes mot skattemedel.

I enlighet med vad jag sålunda förordat gör jag i det följande hemställan om det förslag, vilket i detta ämne bör avlätas till 1934 års riksdag. Beträffande egnahemslånefonden framlägger chefen för jordbruksdepartementet i annat sammanhang förslag till vissa ändringar i lånevillkoren.

**Anslag till kapitalökning å riksstaten för budgetåret 1934/1935.** På föredragning av vederbörande departementschefer har Kungl. Maj:t förut i dag, såsom bilagda protokollsutdrag (bil. 1—8) utvisa, beslutat avläta till instundande riksdag av vissa framställningar, som tillhöra regleringen av utgifterna för kapitalökning för budgetåret 1934/1935.

Såsom jag tidigare framhållit, innefattar budgetförslaget i likhet med nu löpande riksstat en utvidgad statlig verksamhet i form av offentliga arbeten, utförda för det allmännas räkning eller med bistånd från det allmänna. Till en mycket betydande del äro anslagen för ifrågasvarande allmänna arbeten, i överensstämmelse med den ordning, som tillämpas i riksstaten för innevarande budgetår, sammanförda under rubriken fonden för förslag till statsverket. Fjolårets budgetförslag förutsatte, att samtliga de under nämnda rubrik upptagna anslagen skulle täckas av lånemedel med kort amorteringstid. En viss inkomstkälla — arvsskattemedlen — skulle enligt förslaget knytas vid amorteringen. Amorteringsbeloppet upptogs under rubriken avbetalning å statsskulden såsom anslag till avskrivning av det lånemedelskapital, som skulle investeras i fonden för förslag till statsverket. Innebörden av den avskrivning, för vilken medel sålunda äskades, var tydligen i första hand, att de såsom kapitalökning å fonden anvisade lånemedlen skulle utbytas mot skattemedel. Därjämte skulle möjlighet beredas för en bokföringsmässig avskrivning av det i fonden nedlagda kapitalet, i den mån detta icke komme att motsvaras av sådana nyttigheter, som borde i statsbokföringen redovisas såsom kapitaltillgångar. Fördelningen av avskrivningsbeloppen mellan fondens olika delar var emellertid avsedd att uppskjutas till lämplig senare tidpunkt.

Spörsmålet, i vilken omfattning en snabbare amortering av ifrågava-

rande lånemedelsanslag borde äga rum, berördes av riksdagen i skrivelse den 27 juni 1933 (nr 374). Därvid anförde riksdagen, bland annat, att riksdagen ansett sig böra undersöka, i vilken utsträckning de av riksdagen under fonden för förlag till statsverket anvisade anslagsbeloppen kunde anses vara av sådan art, att de kunde täckas genom lånemedel enligt sedvanliga grunder och sålunda ej erfordrade en amortering i samma snabba takt som återstoden. En undersökning av de olika anslagen hade givit vid handen, att ett ej oväsentligt belopp syntes kunna anses belöpa å anslag av sådan art, att de åtminstone delvis kunde beräknas komma att lämna staten avkastning. Riksdagen ville i sådant hänseende framhålla anslagen till förlag för understöd åt enskilda järnvägar, till främjande av bostadsbyggande, till lån till främjande av enskild företagsamhet samt till kommunala beredskapsarbeten. Jämväl vissa övriga anslag kunde beräknas komma att delvis motsvaras av sådana nyttigheter, som borde redovisas som kapitaltillgångar. Med utgångspunkt härifrån beräknade riksdagen, att av de till sammanlagt 150 miljoner kronor uppgående lånemedelsanslagen endast 125 miljoner kronor avsåge sådana ändamål, för vilka en snabb amortering borde ske. En fördelning av de olika anslagen på de båda lånemedelsgrupperna syntes emellertid böra anstå till en senare tidpunkt. Det syntes nämligen av flera skäl vara önskvärt, att samtliga ifrågavarande lånemedelsanslag å fonden för förlag till statsverket utan åtskillnad sammanfördes under den gemensamma huvudrubriken anslag till allmänna arbeten.

I anslutning till detta riksdagens uttalande har vid förarbetena till årets statsverksproposition övervägts, om icke redan nu vissa av de anslag till allmänna arbeten, som äskas i budgetförslaget, lämpligen borde utbrytas ur den del av fonden för förlag till statsverket, för vilken det särskilda nedskrivningsförfarandet är avsett att tillämpas. Såsom resultat av dessa överväganden hava två grupper av anslag, nämligen till låneunderstöd och till statliga byggnadsarbeten, avskilts från anslagen till allmänna arbeten i övrigt och uppförts under särskilda underderrubriker. Till låneunderstöd hava därvid hänförts lån till kommunala beredskapsarbeten och till främjande av enskild företagsamhet, arbetarsmåbrukslånefonden och den till inrättande föreslagna fonden för inmontering av vedeldningspannor vid vissa värmeanläggningar. Genom dessa anslag uppstå kapitalfordringar, vilka bokföras bland statsverkets tillgångar, och i den mån lånen återbetalas beredes automatiskt täckning för de för dessa ändamål anvisade lånemedlen. Eventuellt uppkommande kapitalförluster vid ifrågavarande lånerörelse torde få täckas i samma ordning som motsvarande förluster hos de vanliga lånefonderna. Spörsmålet, huruvida en nedskrivning av det i denna lånerörelse investerade lånemedelskapitalet av annan anledning bör ske, torde eventuellt senare få upptagas till övervägande. Vad angår anslagen till statliga byggnader, uppkomma tydligen även i dessa fall staten tillhöriga, mot ansla-

gen svarande kapitaltillgångar. Såsom jag redan i fjolårets finansplan erinrade, pågår i samband med behandlingen av frågan om riksstatens uppställning utredning rörande inrättande av en fond för statens publika hus, varigenom spørgsmålet om redovisning i rikshuvudboken av det i statens byggnader nedlagda kapitalet skulle få sin lösning. Det synes mig icke böra möta avgörande betänkligheter att i avvaktan på denna utrednings resultat upptaga anslag till statliga byggnader under fonden för förlag till statsverket utan att inräkna dem i det belopp, som avses att amorteras i särskild ordning. Frågan, vilka avskrivningsåtgärder kunna visa sig påkallade beträffande de sålunda anvisade byggnadsanslagen, torde få upptagas till prövning i samband med behandling av spørgsmålet om inrättande av nyssberörda fond för statens publika hus.

Övriga anslag till allmänna arbeten — vilka anslag, i likhet med vad som gäller för innevarande år, äro avsedda att täckas av lånemedel med kort amorteringstid — uppgå till sammanlagt 122.71 miljoner kronor. Det torde böra framhållas, att även i detta belopp ingå anslag till arbeten, vilka skapa kapitaltillgångar i statens hand.

Utöver nu omförmälda anslag äro under fonden för förlag till statsverket upptagna tre anslag, vilka även enligt tidigare tillämpade regler böra uppföras såsom kapitalökningsanslag å nämnda fond, att utgå av lånemedel, nämligen till nya byggnader för Stockholms tygstation m. m., till täckande av statens järnvägars återstående fordran hos Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag för frakttillägg för år 1932 samt för inrättande av en tullverkets båtlanefond.

Beträffande övriga å kapitalökningsbudgeten uppförda anslag utgår finansplanen från att de skola täckas i anslutning till vedertagna budgetprinciper med fördelning på sedvanligt sätt mellan lånemedel och andra statsinkomster än lånemedel. Vad särskilt angår anslagen för kapitalökning å statens utlåningsfonder erinrar jag, hurusom den del av kapitalökningen, vilken anses böra täckas med lånemedel, uträknas med ledning av för vederbörande fond gällande räntefot och övriga utlåningsvillkor samt att vid bedömande av förräntningskravet full förräntning numera anses föreligga vid en ränteavkastning motsvarande 4 ½ procent.

# Utgifter för kapitalökning.

I enlighet med nu angivna grunder för finansieringen av nya kapitalplaceringar förordar jag, att anslagen till utgifter för kapitalökning för budgetåret 1934/1935 täckas av lånemedel respektive av andra statsinkomster på sätt som framgår av följande sammanställning över anslagen till utgifter för kapitalökning för budgetåret 1934/1935:

| Bilaga                                                            | Punkt i bilaga | Sid. i bilaga | Att täckas av                                                                                |                                     |
|-------------------------------------------------------------------|----------------|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
|                                                                   |                |               | lånemedel<br>Kronor                                                                          | andra stats-<br>inkomster<br>Kronor |
| I. Statens affärsverksamhet.                                      |                |               |                                                                                              |                                     |
| A. Postverket.                                                    |                |               |                                                                                              |                                     |
| 4                                                                 | 1              | 3             | Inköp av inventarier för postverkets behov, <i>reservationsanslag</i> .....                  | 300,000                             |
| 4                                                                 | 2              | 5             | Till- och ombyggnad av posthuset i Linköping, <i>reservationsanslag</i> .....                | 365,000                             |
| 4                                                                 | 3              | 6             | Inköp av fastighet i Visby, <i>reservationsanslag</i> .....                                  | *300,000                            |
| 4                                                                 | 4              | 7             | Förvärfvande av mark till landningsfält för flygplan, <i>reservationsanslag</i> .....        | 100,000                             |
| 4                                                                 | 5              | 10            | Belysningsanläggningar för luftfartsleder, <i>reservationsanslag</i> .....                   | 90,000                              |
|                                                                   |                |               | Säger för postverket                                                                         | 1,155,000                           |
| B. Telegrafverket.                                                |                |               |                                                                                              |                                     |
| 4                                                                 | 6              | 14            | Telefonstationsbyggnad i kvarteret Jericho i Stockholm, <i>reservationsanslag</i> .....      | 800,000                             |
| 4                                                                 | 7              | 16            | Telefonstationsbyggnad i Örnsköldsvik, <i>reservationsanslag</i> .....                       | 175,000                             |
| 4                                                                 | 8              | 16            | Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende, <i>reservationsanslag</i> ..... | 12,350,000                          |
|                                                                   |                |               | Säger för telegrafverket                                                                     | 13,325,000                          |
| C. Statens järnvägar.                                             |                |               |                                                                                              |                                     |
| Nya byggnader och anläggningar vid statens trafikerade järnvägar: |                |               |                                                                                              |                                     |
| Dubbelspårsbyggnader och linjeomläggningar:                       |                |               |                                                                                              |                                     |
| 4                                                                 | 9              | 21            | Dubbelspårsanläggning mellan Östansjö och Vretstorp, <i>reservationsanslag</i> .....         | 480,000                             |
| Bangårdar:                                                        |                |               |                                                                                              |                                     |
| 4                                                                 | 10             | 23            | Ombyggnad och utvidgning av rangerbangården i Nässjö, <i>reservationsanslag</i> .....        | 200,000                             |
| 4                                                                 | 11             | 24            | Gångbroar och gångtunnlar, <i>reservationsanslag</i> .....                                   | 100,000                             |
| 4                                                                 | 12             | 25            | Fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden, <i>reservationsanslag</i> .....               | 1,700,000                           |

\* Beräknat belopp.

| Bilaga | Punkt i bilaga | Sid. i bilaga |                                                                                                        | Att täckas av       |                                     |
|--------|----------------|---------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------------------------|
|        |                |               |                                                                                                        | lånemedel<br>Kronor | andra stats-<br>inkomster<br>Kronor |
| 4      | 13             | 26            | Skenfria vägkorsningar m. m., <i>reservationsanslag</i> .....                                          | 250,000             |                                     |
| 4      | 14             | 27            | Växel- och signalsäkerhetsanläggningar, <i>reservationsanslag</i> .....                                | 1,000,000           |                                     |
| 4      | 15             | 28            | Telefonledningar och kabelarbeten, <i>reservationsanslag</i> .....                                     | 100,000             |                                     |
| 4      | 16             | 30            | Elektriska belysningsanläggningar, <i>reservationsanslag</i> .....                                     | 50,000              |                                     |
|        |                |               | Lokomotivstations- och driftverkstadsanläggningar m. m.:                                               |                     |                                     |
| 4      | 17             | 30            | Anordningar för förbättrad driftsekonomi vid lokomotivstationer m. m., <i>reservationsanslag</i> ..... | 50,000              |                                     |
|        |                |               | Anläggningar vid huvudverkstäder:                                                                      |                     |                                     |
| 4      | 18             | 31            | Utvidgning och modernisering av centralverkstaden i Örebro, <i>reservationsanslag</i> .....            | 425,000             |                                     |
| 4      | 19             | 32            | Elektrifiering av banorna Stockholm—Krylbo—Ånge och Örebro—Krylbo, <i>reservationsanslag</i> .....     | 13,400,000          |                                     |
| 4      | 20             | 34            | Elektrifiering av banorna Göteborg—Malmö och Ängelholm—Hälsingborg, <i>reservationsanslag</i> .....    | 11,150,000          |                                     |
| 4      | 21             | 44            | Fortsatt elektrifiering av statsbanorna, <i>reservationsanslag</i> .....                               | *15,000,000         |                                     |
| 4      | 22             | 45            | Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten, <i>reservationsanslag</i> .....                 | 600,000             |                                     |
|        |                |               | Nya statsbanebyggnader:                                                                                |                     |                                     |
| 4      | 23             | 46            | Inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare, <i>reservationsanslag</i> .....                            |                     | 4,000,000                           |
|        |                |               | Rullande materiel:                                                                                     |                     |                                     |
| 4      | 24             | 47            | Person- och resgodsvagnar, <i>reservationsanslag</i> .....                                             | 750,000             |                                     |
| 4      | 25             | 48            | Postvagnar, <i>reservationsanslag</i> .....                                                            | 165,000             |                                     |
|        |                |               | Säger för statens järnvägar                                                                            | 45,420,000          | 4,000,000                           |
|        |                |               | <b>D. Statens vattenfallsverk.</b>                                                                     |                     |                                     |
|        |                |               | Kraftverken:                                                                                           |                     |                                     |
|        |                |               | Trollhätte kraftverk:                                                                                  |                     |                                     |
| 4      | 26             | 59            | Ny tillloppskanal till Trollhätte kraftstation, <i>reservationsanslag</i> .....                        | 800,000             |                                     |
|        |                |               | Motala kraftverk:                                                                                      |                     |                                     |
| 4      | 27             | 64            | Kraftstation vid Malfors, <i>reservationsanslag</i> .....                                              | 3,100,000           |                                     |
|        |                |               | Västerås kraftverk:                                                                                    |                     |                                     |
| 4      | 28             | 65            | Askfilteranläggning vid ångkraftstationen i Västerås, <i>reservationsanslag</i> .....                  | 100,000             |                                     |

\* Beräknat belopp.

| Bilaga                                                                                 | Punkt i bilaga | Sid i bilaga |                                                                                                                    | Att täckas av       |                                     |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----------------|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------------------------|
|                                                                                        |                |              |                                                                                                                    | lånemedel<br>Kronor | andra stats-<br>inkomster<br>Kronor |
| 4                                                                                      | 29             | 69           | Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk, <i>reservationsanslag</i> ..... | 2,000,000           |                                     |
|                                                                                        |                |              | Säger för statens vattenfallsverk                                                                                  | 6,000,000           |                                     |
|                                                                                        |                |              | Säger för statens affärsverksamhet                                                                                 | 65,900,000          | 4,000,000                           |
| <b>II. Statens utlåningsfonder.</b>                                                    |                |              |                                                                                                                    |                     |                                     |
| 4                                                                                      | 30             | 73           | Luftfartslånefonden, <i>reservationsanslag</i> .....                                                               | 500,000             |                                     |
| 6                                                                                      | 1              | 1            | Studielånefonden, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                  |                     | 50,000                              |
| 7                                                                                      | 1              | 1            | Statens avdikningslånefond, <i>reservationsanslag</i> .....                                                        | 3,200,000           | 800,000                             |
| 7                                                                                      | 2              | 4            | Egnahemslånefonden, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                | 9,000,000           | 1,000,000                           |
| 7                                                                                      | 3              | 8            | Fiskerilånefonden, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                 | 300,000             | 300,000                             |
| 7                                                                                      | 5              | 12           | Lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenneras, <i>reservationsanslag</i> .....                               |                     | 85,000                              |
| 7                                                                                      | 7              | 15           | Statens mejerilånefond, <i>reservationsanslag</i> ..                                                               | 1,000,000           |                                     |
| 7                                                                                      | 8              | 16           | Spannmålslagerhusfonden, <i>reservationsanslag</i> ..                                                              | 1,700,000           | 300,000                             |
| 7                                                                                      | 9              | 18           | Spannmålskreditfonden, <i>reservationsanslag</i> ....                                                              | 1,000,000           |                                     |
| 7                                                                                      | 10             | 19           | Kommunskogslånefonden, <i>reservationsanslag</i> ....                                                              | 45,000              | 5,000                               |
| 7                                                                                      | 11             | 20           | Statens fruktodlingslånefond, <i>reservationsanslag</i> ..                                                         | 500,000             |                                     |
| 8                                                                                      | 1              | 1            | Lånefonden för ackordslån och förlagslån åt hantverkare, <i>reservationsanslag</i> .....                           | 1,000,000           |                                     |
| 3                                                                                      | 1              | 1            | Fonden för låneunderstöd, <i>reservationsanslag</i> ..                                                             | * 180,000           |                                     |
|                                                                                        |                |              | Säger för statens utlåningsfonder                                                                                  | 18,425,000          | 2,540,000                           |
| <b>III. Fonden för förlag till statsverket.</b>                                        |                |              |                                                                                                                    |                     |                                     |
| <b>A. Anslag till allmänna arbeten, att utgå av lånemedel med kort amorteringstid.</b> |                |              |                                                                                                                    |                     |                                     |
| Försvarsdepartementet:                                                                 |                |              |                                                                                                                    |                     |                                     |
| 2                                                                                      | 1              | 1            | Statsbeställningar, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                | 10,000,000          |                                     |
| Socialdepartementet:                                                                   |                |              |                                                                                                                    |                     |                                     |
| 3                                                                                      | 2              | 2            | Statliga och statskommunala reservarbeten, <i>reservationsanslag</i> .....                                         | * 48,000,000        |                                     |
| 3                                                                                      | 3              | 2            | Statliga beredskapsarbeten, <i>reservationsanslag</i> *                                                            | 5,000,000           |                                     |
| 3                                                                                      | 4              | 4            | Bidrag till kommunala beredskapsarbeten, <i>reservationsanslag</i> .....                                           | * 5,000,000         |                                     |
| 3                                                                                      | 5              | 4            | Främjande av bostadsbyggande, <i>reservationsanslag</i> .....                                                      | * 10,000,000        |                                     |
| 3                                                                                      | 6              | 4            | Förbättring av slumbostadsbeståndet, <i>reservationsanslag</i> .....                                               | * 3,000,000         |                                     |
| Kommunikationsdepartementet:                                                           |                |              |                                                                                                                    |                     |                                     |
| 4                                                                                      | 31             | 75           | Skenfria korsningar, <i>reservationsanslag</i> .....                                                               | 4,500,000           |                                     |
| 4                                                                                      | 32             | 77           | Broar och hamnar, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                  | 6,500,000           |                                     |

\* Beräknat belopp.

| Bilaga | Punkt i bilaga | Sid i bilaga |                                                                                                     | Att täckas av       |                                     |
|--------|----------------|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------------------------|
|        |                |              |                                                                                                     | lånemedel<br>Kronor | andra stats-<br>inkomster<br>Kronor |
| 4      | 33             | 78           | Vissa vägbyggnadsarbeten, <i>reservationsanslag</i> .....                                           | 3,200,000           |                                     |
| 4      | 34             | 80           | Stensättning av vägar, <i>reservationsanslag</i> ....                                               | 5,000,000           |                                     |
| 4      | 35             | 84           | Statsbana Malung—Vansbro, <i>reservationsanslag</i> .....                                           | 700,000             |                                     |
| 4      | 36             | 86           | Tillverkning av vagnar m. m. för statens järnvägar, <i>reservationsanslag</i> .....                 | 3,250,000           |                                     |
| 4      | 37             | 87           | Vissa banarbeten m. m. för statens järnvägar, <i>reservationsanslag</i> .....                       | 950,000             |                                     |
|        |                |              | Jordbruksdepartementet:                                                                             |                     |                                     |
| 7      | 12             | 31           | Bidrag till gödselvårdsanläggningar, <i>reservationsanslag</i> .....                                | 700,000             |                                     |
| 7      | 13             | 33           | Bidrag för uppförande av spannmålslagerhus, <i>reservationsanslag</i> .....                         | 300,000             |                                     |
| 7      | 14             | 34           | Torrlägningsföretag, ägnade att motverka arbetslösheten, <i>reservationsanslag</i> .....            | 6,000,000           |                                     |
| 7      | 15             | 36           | Bidrag till täckdikningar, <i>reservationsanslag</i> .....                                          | 1,500,000           |                                     |
| 7      | 16             | 37           | Åtgärder för beredande av jord åt arbetslösa m. m., <i>reservationsanslag</i> .....                 | *3,000,000          |                                     |
| 7      | 17             | 37           | Byggande av nybyggesvägar, <i>reservationsanslag</i> .....                                          | 150,000             |                                     |
| 7      | 18             | 39           | Väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo, <i>reservationsanslag</i> .....                 | 500,000             |                                     |
| 7      | 19             | 40           | Vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar, <i>reservationsanslag</i> .....            | 3,500,000           |                                     |
| 7      | 20             | 46           | Vissa åtgärder på skogshushållningens område m. m., <i>reservationsanslag</i> .....                 | *1,100,000          |                                     |
|        |                |              | Handelsdepartementet:                                                                               |                     |                                     |
| 8      | 2              | 5            | Byggande av nytt fyrskepp, <i>reservationsanslag</i> .....                                          | 75,000              |                                     |
| 8      | 3              | 6            | Byggande av nytt tjänstefartyg för västra lotsdistriktet, <i>reservationsanslag</i> .....           | 300,000             |                                     |
| 8      | 4              | 11           | Undersöknings- och förberedande gruvarbeten inom Västerbottens län, <i>reservationsanslag</i> ..... | 485,000             |                                     |
|        |                |              | Säger för anslag till allmänna arbeten, att utgå av lånemedel med kort amorteringstid               | 122,710,000         |                                     |
|        |                |              | <b>B. Statliga byggnader.</b>                                                                       |                     |                                     |
|        |                |              | Justitiedepartementet:                                                                              |                     |                                     |
| 1      | 1              | 1            | Uppförande av en verkstadsbyggnad vid centralfängelset i Malmö, <i>reservationsanslag</i> .....     | * 200,000           |                                     |
| 1      | 2              | 2            | Uppförande av en verkstadsbyggnad vid centralfängelset å Härlanda, <i>reservationsanslag</i> .....  | * 220,000           |                                     |

\* Beräknat belopp.

| Bilaga | Punkt i bilaga | Sid. i bilaga |                                                                                                                                                                     | Att täckas av       |                                     |
|--------|----------------|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------------------------|
|        |                |               |                                                                                                                                                                     | lånemedel<br>Kronor | andra stats-<br>inkomster<br>Kronor |
|        |                |               | Försvarsdepartementet:                                                                                                                                              |                     |                                     |
| 2      | 2              | 5             | Modernisering av vissa matinrättningar vid marinen, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                                 | * 250,000           |                                     |
|        |                |               | Socialdepartementet:                                                                                                                                                |                     |                                     |
| 3      | 7              | 5             | Utvidgning av tvångsarbetsanstalten i Landskrona m. m., <i>reservationsanslag</i> .....                                                                             | 250,000             |                                     |
| 3      | 8              | 12            | Byggnader för statens bakteriologiska laboratorium, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                                 | 200,000             |                                     |
| 3      | 9              | 13            | Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                                    | * 3,950,000         |                                     |
|        |                |               | Kommunikationsdepartementet:                                                                                                                                        |                     |                                     |
| 4      | 38             | 88            | Beredande av utvidgade lokaler åt generaltullstyrelsen m. m., <i>reservationsanslag</i> .....                                                                       | 525,000             |                                     |
| 4      | 39             | 99            | Tillbyggnad till och grundförstärkning av lantmäteristyrelsens hus i Stockholm m. m., <i>reservationsanslag</i> .....                                               | 132,500             |                                     |
| 4      | 40             | 100           | Om- och tillbyggnad av landsstatshuset i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                                | 70,000              |                                     |
| 4      | 41             | 100           | Om- och tillbyggnad av länsresidenset i Kristianstad, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                               | 130,000             |                                     |
| 4      | 42             | 107           | Nybyggnad för lantmäterikontoret i Värmlandslän m. m., <i>reservationsanslag</i> .....                                                                              | 100,000             |                                     |
| 4      | 43             | 108           | Nybyggnad för lantmäterikontoret i Västmanlandslän m. m., <i>reservationsanslag</i> .....                                                                           | * 190,000           |                                     |
| 4      | 44             | 108           | Flygelbyggnad till landsstatshuset i Härnösand, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                                     | 45,000              |                                     |
| 4      | 45             | 109           | Om- och tillbyggnad av landsstatshuset i Umeå, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                                      | 138,000             |                                     |
|        |                |               | Ecklesiastikdepartementet:                                                                                                                                          |                     |                                     |
| 6      | 2              | 3             | Uppförande av en byggnad för ett landsarkiv i Härnösand, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                            | 100,000             |                                     |
| 6      | 3              | 4             | Om- och nybyggnadsarbeten för statens historiska museum m. m., <i>reservationsanslag</i> .....                                                                      | 530,000             |                                     |
| 6      | 4              | 6             | Uppförande och inredning av nybyggnad för de patologiska och hygienisk-bakteriologiska institutionerna vid universitetet i Uppsala, <i>reservationsanslag</i> ..... | 170,000             |                                     |
| 6      | 5              | 10            | Uppförande och inredning av byggnad för obstetrisk-gynekologiska kliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala, <i>reservationsanslag</i> .....                       | * 316,425           |                                     |
| 6      | 6              | 10            | Uppförande av en växthusbyggnad för den botaniska institutionen vid universitetet i Uppsala, <i>reservationsanslag</i> .....                                        | 192,625             |                                     |
| 6      | 7              | 14            | Om- och tillbyggnadsarbeten vid universitetsbiblioteket i Uppsala, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                  | 300,000             |                                     |

\* Beräknat belopp.

| Bilaga | Punkt i bilaga | Sid. i bilaga |                                                                                                                                                    | Att täckas av       |                                     |
|--------|----------------|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------------------------|
|        |                |               |                                                                                                                                                    | lånemedel<br>Kronor | andra stats-<br>inkomster<br>Kronor |
| 6      | 8              | 15            | Uppförande av en byggnad m. m. för kemiska institutionen vid universitetet i Lund, <i>reservationsanslag</i> .....                                 | 200,000             |                                     |
| 6      | 9              | 16            | Om- och tillbyggnadsarbeten vid universitetsbiblioteket i Lund, <i>reservationsanslag</i> .....                                                    | 200,000             |                                     |
| 6      | 10             | 18            | Uppförande av byggnader för karolinska sjukhuset i Stockholm m. m., <i>reservationsanslag</i> .....                                                | 1,413,000           |                                     |
| 6      | 11             | 23            | Uppförande av ett laboratorium för svetsningsteknik vid tekniska högskolan m. m., <i>reservationsanslag</i> .....                                  | 26,100              |                                     |
| 6      | 12             | 24            | Uppförande av nybyggnad för kansli m. m. och för laboratorium för byggnadsstatik vid tekniska högskolan, <i>reservationsanslag</i> .....           | 478,500             |                                     |
| 6      | 13             | 27            | Uppförande och inredning av byggnad för fackavdelningen för väg- och vattenbyggnad vid Chalmers tekniska institut, <i>reservationsanslag</i> ..... | * 400,000           |                                     |
| 6      | 14             | 28            | Ombyggnads- och ändringsarbeten m. m. vid blindinstitutet å Tomtebodan och förskolan för blinda i Växjö, <i>reservationsanslag</i> .....           | * 283,150           |                                     |
|        |                |               | Jordbruksdepartementet:                                                                                                                            |                     |                                     |
| 7      | 21             | 47            | Byggnadsarbeten och vissa andra engångskostnader avseende lantbrukshögskolan, <i>reservationsanslag</i> .....                                      | 146,500             |                                     |
| 7      | 22             | 49            | Byggnadsarbeten vid lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp, <i>reservationsanslag</i> .....                                        | * 400,000           |                                     |
|        |                |               | Säger för statliga byggnader                                                                                                                       | 11,556,800          |                                     |
|        |                |               | <b>C. Låneunderstöd.</b>                                                                                                                           |                     |                                     |
|        |                |               | Socialdepartementet:                                                                                                                               |                     |                                     |
| 3      | 10             | 14            | Lån till kommunala beredskapsarbeten, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                              | * 5,000,000         |                                     |
| 3      | 11             | 14            | Lån till främjande av enskild företagsamhet, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                       | * 5,000,000         |                                     |
|        |                |               | Jordbruksdepartementet:                                                                                                                            |                     |                                     |
| 7      | 23             | 50            | Lånefond för inmontering av vedeldningspannor vid kommuner m. fl. tillhöriga värmeanläggningar, <i>reservationsanslag</i> .....                    | * 2,500,000         |                                     |
| 7      | 24             | 50            | Arbetsmåbrukslånefonden, <i>reservationsanslag</i> .....                                                                                           | 8,000,000           |                                     |
|        |                |               | Säger för låneunderstöd                                                                                                                            | 20,500,000          |                                     |

\* Beräknat belopp.

| Bilaga | Punkt i bilaga | Sid i bilaga | Att täckas av                                                                                                               |                                     |
|--------|----------------|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
|        |                |              | lånemedel<br>Kronor                                                                                                         | andra stats-<br>inkomster<br>Kronor |
|        |                |              | <b>D. Övriga anslag.</b>                                                                                                    |                                     |
|        |                |              | Försvarsdepartementet:                                                                                                      |                                     |
| 2      | 3              | 5            | Nya byggnader för Stockholms tygstation m. m., <i>reservationsanslag</i> .....                                              | 547,000                             |
|        |                |              | Finansdepartementet:                                                                                                        |                                     |
| 5      | 1              | 2            | Täckande av statens järnvägars återstående fordran hos Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag för frakttillägg för år 1932 ... | 1,306,000                           |
| 5      | 2              | 4            | Tullverkets båtlånefond, <i>reservationsanslag</i> *                                                                        | 150,000                             |
|        |                |              | Säger för övriga anslag                                                                                                     | 2,003,000                           |
|        |                |              | Säger för fonden för förlag till statsverket                                                                                | 156,769,800                         |
|        |                |              | <b>IV. Avbetalning å statsskulden.</b>                                                                                      |                                     |
|        |                |              | <b>A. Amortering å vissa lån.</b>                                                                                           |                                     |
|        |                |              | Av staten upptagna obligationslån.                                                                                          |                                     |
| 5      | 3              | 4            | 1886 års 3 $\frac{1}{2}$ % lån, <i>förslagsanslag</i> .....                                                                 | 970,000                             |
| 5      | 3              | 4            | 1890 » 3 $\frac{1}{2}$ % » .....                                                                                            | 1,233,433                           |
| 5      | 3              | 4            | 1899 » 3 $\frac{1}{2}$ % » .....                                                                                            | 765,720                             |
| 5      | 3              | 4            | 1931 » 4 % » .....                                                                                                          | 943,100                             |
| 5      | 3              | 4            | 1933 » 4 % » .....                                                                                                          | 1,200,600                           |
|        |                |              | Av staten övertagna lån.                                                                                                    |                                     |
| 5      | 3              | 4            | Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån .....                                                                      | 35,000                              |
|        |                |              | Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån:                                                                     |                                     |
| 5      | 3              | 4            | Av år 1898 .....                                                                                                            | 67,000                              |
| 5      | 3              | 4            | » » 1902 .....                                                                                                              | 33,000                              |
|        |                |              | Mora—Vänerens järnvägsaktiebolags obligationslån:                                                                           |                                     |
| 5      | 3              | 4            | Av $\frac{1}{7}$ 1896 .....                                                                                                 | 97,000                              |
| 5      | 3              | 4            | » $\frac{1}{9}$ 1896 .....                                                                                                  | 24,000                              |
| 5      | 3              | 4            | » år 1903 .....                                                                                                             | 134,000                             |
| 5      | 3              | 4            | Uppsala—Gävle järnvägsaktiebolags reverslån av år 1930 .....                                                                | 213,547                             |
| 5      | 3              | 4            | Uppsala—Gävle järnvägsaktiebolags obligationslån av år 1902, <i>förslagsanslag</i> .....                                    | 224,000                             |

\* Beräknat belopp.

| Bilaga | Punkt i bilaga | Sid i bilaga |                                                                                                       | Att täckas av       |                                     |
|--------|----------------|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------------------------|
|        |                |              |                                                                                                       | lånemedel<br>Kronor | andra stats-<br>inkomster<br>Kronor |
|        |                |              | <b>B. Fonden för statsskuldens amortering.</b>                                                        |                     |                                     |
| 5      | 4              | 5            | Avsättning till fonden för statsskuldens amortering .....                                             |                     | 1,082,100                           |
|        |                |              | <b>C. Avskrivning av visst i fonden för förslag till statsverket ingående lånekapital.</b>            |                     |                                     |
| 5      | 5              | 5            | Avskrivning av visst i fonden för förslag till statsverket ingående lånekapital, förslagsanslag ..... |                     | 40,000,000                          |
|        |                |              | Säger för avbetalning å statsskulden                                                                  |                     | 47,022,500                          |
|        |                |              | Summa                                                                                                 | 241,094,800         | 53,562,500                          |

Av sammanlagda beloppet av de till utgifter för kapitalökning uppförda anslagen, uppgående till 294,657,300 kronor, böra alltså täckas av lånemedel 241,094,800 kronor, därav av lånemedel med kort amorteringstid 122,710,000 kronor, och av andra statsinkomster 53,562,500 kronor.

Av sammanställningen framgår, vad särskilt angår statens utlåningsfonder, att kapitalökningen beträffande följande fonder föreslås skola täckas av andra statsinkomster än lånemedel till härefter angivna delar av anslagen, nämligen:

|                                                                     |            |   |
|---------------------------------------------------------------------|------------|---|
| för statens avdikningslånefond .....                                | 20 procent |   |
| » egnahemslånefonden .....                                          | 10         | » |
| » fonden för fiskerinäringens befrämjande (fiskerilånefonden) ..... | 50         | » |
| » spannmålslagerhusfonden .....                                     | 15         | » |
| » kommunskogslånefonden .....                                       | 10         | » |

Kapitalökningen för studielånefonden samt för lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenneras avses att bestridas helt av andra statsinkomster än lånemedel. De å luftfartslånefonden, statens mejerilånefond, spannmålskreditfonden, statens fruktodlingslånefond, lånefonden för ackordslån och förlagslån åt hantverkare samt fonden för låneunderstöd äskade kapitalökningsanslagen föreslås skola täckas uteslutande av låne-  
medel.

**Täckande av förluster å lånemedelskapital.** detta sammanhang torde jag få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om täckande av vissa förluster å lånemedelskapital i statens utlåningsfonder.

I 1928 års statsverksproposition föreslog Kungl. Maj:t *dels* att vissa anslag måtte av riksdagen anvisas till täckande, i enlighet med angivna riktlinjer, av uppkomna kapitalförluster å fonden för statens aktier och å statens utlåningsfonder, i den mån förlusterna hänförde sig till av vederbörande fond disponerade lånemedel, *dels ock* att medel till förlusternas täckande skulle beredas därigenom, att erforderligt belopp toges i anspråk från fonden för statsskuldens amortering. Förslaget blev av riksdagen bifallet. I anslutning härtill hava jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1928 av statskontoret och riksgäldskontoret årligen upprättats redogörelser över förluster å lånemedelskapital. Enligt antydda grunder har också riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t medgivit, att erforderliga belopp av fonden för statsskuldens amortering finge tagas i anspråk för täckande av dylika förluster. Nu ifrågavarande förlusttäckning bereddtes år 1928 genom anslag å riksstaten men har därefter ägt rum direkt från amorteringsfonden vid sidan om riksstaten.

I enlighet med berörda beslut den 29 juni 1928 föreligga nu av statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret upprättade redogörelser över sådana förluster å statens lånemedelsplaceringar, vilka bokförts i räkenskaperna för budgetåret 1932/1933.

Dessa redogörelser utvisa, att kapitalförluster, hänförliga till lånemedel, under ifrågavarande budgetår redovisats å följande under *statskontorets* förvaltning stående utlåningsfonder med härefter angivna belopp:

|                                           |                    |
|-------------------------------------------|--------------------|
| Kraftledningslånefonden .....             | kronor 139,529: 52 |
| Lånefonden för inköp av renar .....       | » 1,400: —         |
| Industrilånefonden .....                  | » 168,610: 29      |
| eller med tillhopa 309,539 kronor 81 öre. |                    |

Samtidigt har meddelats, att förluster å låneunderstöd och övriga lånemedelsplaceringar icke under nämnda tid redovisats i statskontorets fond-räkenskaper.

Vidare hava lånemedelsförluster å lån från fonder under *riksgäldskontorets* förvaltning förekommit i följande fall:

*Allmänna järnvägslånefonden.*

- a) Överfört till statens järnvägars fond, konto annat kapital, vid statens förvärvande av

|                                       |                      |
|---------------------------------------|----------------------|
| Härnösand—Sollefteå järnväg .....     | kronor 1,543,171: 64 |
| Mellersta Södermanlands järnväg ..... | » 442,552: 41        |

- b) Avskrivningar:

|                                                                   |               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------|
| Halmstad—Bolmens järnvägsaktiebolag .....                         | » 193,460: 31 |
| Norrköping—Söderköping—Vikbolandets järnvägs-<br>aktiebolag ..... | » 377,839: 94 |

|                                                 |        |              |
|-------------------------------------------------|--------|--------------|
| Ruda—Finsjö—Oskarshamns järnvägsaktiebolag .... | kronor | 183,300: —   |
| Ruda—Älghults järnvägsaktiebolag .....          | »      | 1,554,200: — |
| Varberg—Ätrans järnvägsaktiebolag .....         | »      | 199,250: —   |
| Östra Värends järnvägsaktiebolag .....          | »      | 910,000: —   |
| c) Av riksgäldskontoret inköpta järnvägarna     |        |              |
| Ruda—Finsjö—Oskarshamn och Ruda—Älghult ....    | »      | 250,000: —   |

***Bibanelånefonden.***

**Avskrivningar:**

|                                       |   |              |
|---------------------------------------|---|--------------|
| Amål—Ärjängs järnvägsaktiebolag ..... | » | 4,300,397: — |
|---------------------------------------|---|--------------|

***Fonden för låneunderstöd.***

**Avskrivning:**

|                                               |   |           |
|-----------------------------------------------|---|-----------|
| Lån till hemmansägaren Seth A. Holmgren ..... | » | 12,500: — |
| eller med tillhopa 9,966,671 kronor 30 öre.   |   |           |

Såsom framgår av det anförda hava förluster av denna art plägat täckas ur fonden för statsskuldens amortering.

Rörande ställningen å denna fond torde jag få nämna, att sedan sammanlagt 60 miljoner kronor av fonden tagits i anspråk för finansiering av riksstaten och tilläggsstaten för budgetåret 1932/1933, fondens behållning vid budgetårets utgång uppgick till allenast 4.50 miljoner kronor. Visserligen anvisades å riksstaten för budgetåret 1933/1934 för avsättning till amorteringsfonden ett anslag av 3.40 miljoner kronor. Då emellertid, enligt beslut av 1933 års riksdag, med anlitande av fonden skola täckas förluster å lånekapital med sammanlagt 4.52 miljoner kronor, uppgår fondens behållning därefter till allenast 3.38 miljoner kronor. Såsom kapitalökning å fonden har i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptagits ett belopp av i runt tal 1 miljon kronor.

Amorteringsfondens tillgångar förslå sålunda icke till att täcka de förluster å lånemedel, vilka enligt statskontorets och riksgäldskontorets redogörelser bokförts i räkenskaperna för budgetåret 1932/1933. På grund härav och då det enligt min mening i nuvarande statsfinansiella läge ej kan anses lämpligt att belasta skattebudgeten med utgifter för dylika avskrivningsåtgärder, med vilka utan olägenhet kan anstå till tider av bättre medelstillgång, har jag icke ansett mig böra här framlägga förslag om vidtagande av åtgärder för täckning av ifrågavarande lånemedelsförluster.

**Nedskrivning av statens järnvägars lånekapital.** I skrivelse den 5 juni 1929, nr 287, anmälde riksdagen sitt beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen nämnda år framlagda förslag angående nedskrivning av statens järnvägars icke räntabla lånekapital medelst användning

för ändamålet av malminkomster. Riksdagen förordade därvid, att en avskrivning av statens järnvägars lånekapital verkställdes vid utgången av år 1929 med ett belopp av 100 miljoner kronor, samt förutsatte, att ytterligare en post av lånekapitalet eller 140 miljoner kronor successivt komme att avskrivas i anslutning till en i riksdagens skrivelse intagen plan för amortering av sistnämnda belopp under 30 år efter en räntefot av  $4\frac{1}{2}$  procent. Till påbörjande av denna nedskrivning anvisade riksdagen för budgetåret 1929/1930 ett belopp av 2,3 miljoner kronor. Anslag för ändamålet hava uppförts jämväl för budgetåren 1930/1931 och 1931/1932, varemot för budgetåret 1932/1933 medel för den erforderliga nedskrivning tagits i anspråk av fonden för statsskuldens amortering utan anvisande av särskilt anslag å riksstaten.

För budgetåret 1933/1934 upptog den i riksdagens förenämnda skrivelse införda amorteringsplanen ett belopp av 2,736,611 kronor.

Vid anmälan i 1933 års statsverksproposition av fråga om anslag för denna amortering, uttalade jag, att jag i dåvarande statsfinansiella läge ansett mig icke böra föreslå, att medel anvisades för ytterligare nedskrivning av statens järnvägars lånekapital. Jag fann ett tillfälligt avbrott i den vid 1929 års riksdag framlagda avskrivningsplanens fullföljande så mycket mera försvarligt som den särskilda inkomstkälla, med vilken tanken på en regelbunden årlig nedskrivning av ifrågavarande lånekapital förknippats, nämligen de statsverket tillflytande malminkomsterna, beräknades icke giva någon avkastning under budgetåret 1933/1934.

Vad sålunda anförts är efter min mening tillämpligt även på de förhållanden, under vilka riksstatsförslaget för nästa budgetår uppgjorts. Jag har därför funnit mig icke böra föreslå, att anslag upptages i budgetförslaget för ifrågavarande nedskrivning. Det i amorteringsplanen upptagna beloppet för budgetåret 1934/1935 utgör 2,859,758 kronor.

Under återopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva, att beträffande lån, som beviljats eller må komma att beviljas från vattenkraftslånefonden, luftfartslånefonden, kraftledningslånefonden, hemslöjdslånefonden, kolonisternas kreaturs- och redskapslånefond, hantverkslånefonden, rederilånefonden, industrilånefonden eller statens kalkbrukslånefond, den årliga räntan må från och med den 1 juli 1934 tills vidare utgå efter  $4\frac{1}{2}$  procent, med iakttagande av de av mig i det föregående förordade villkoren;

*dels ock* besluta, att anslagen till utgifter för kapitalökning för budgetåret 1934/1935 skola täckas av lå-

nemedel i överensstämmelse med vad den av mig i det föregående återgivna sammanställningen över anslagen till utgifter för kapitalökning för budgetåret 1934/1935 utvisar.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

*Allan Broomé.*

---

*Bilaga 1.***Utgifter för kapitalökning.**

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1934.*

**Närvarande:**

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VANNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter, anmäler nedan angivna, under justitiedepartementets handläggning hörande ärenden angående utgifter för kapitalökning under budgetåret 1934/1935. Departementschefen anför därvid:

**Fonden för förlag till statsverket.**

[1.] Uppförande av en verkstadsbyggnad vid centralfängelset i Malmö. De vid centralfängelset i Malmö nu befintliga verkstadslokaler för fångars arbete i gemensamhet äro otillräckliga och dessutom för sitt ändamål mindre lämpliga. Med hänsyn härtill har väckts förslag om uppförande av en verkstadsbyggnad vid fängelset. Det är min avsikt att, sedan utredningen i ärendet hunnit avslutas, hos Kungl. Maj:t hemställa om avlåtande av proposition i ämnet till 1934 års riksdag. Enligt preliminära beräkningar skulle kostnaderna uppgå till omkring 200,000 kronor. Medel för ifrågavarande byggnadsföretag torde böra beräknas bland utgifterna för kapitalökning under rubriken »Fonden för förlag till statsverket».

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet som kan varda riksdagen förelagd, till uppförande av en verkstadsbyggnad vid centralfängelset i Malmö för budgetåret 1934/1935 beräkna ett reservationsanslag å ..... kronor 200,000.

[2.] Uppförande av en verkstadsbyggnad vid centralfängelset å Härlanda. Då även de vid centralfängelset å Härlanda befintliga verkstadslokaler visat sig otillräckliga och mindre lämpliga, har förslag väckts jämväl om uppförande av en ny verkstadsbyggnad vid nämnda centralfängelse. Det är min avsikt att, sedan utredningen i ärendet hunnit avslutas, hos Kungl. Maj:t hemställa om avlåtande av proposition i ämnet till 1934 års riksdag. Kostnaderna hava preliminärt beräknats till omkring 220,000 kronor. Jämväl för detta byggnadsföretag torde medel böra beräknas bland utgifterna för kapitalökning under rubriken »Fonden för förlag till statsverket».

På grund av det anförda får jag således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på den proposition i ämnet som kan varda riksdagen förelagd, till uppförande av en verkstadsbyggnad vid centralfängelset å Härlanda för budgetåret 1934/1935 beräkna ett reservationsanslag å ..... kronor 220,000.

Vad chefen för justitiedepartementet föreslagit och hemställt beträffande anslag till utgifter för kapitalökning, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att utdrag av protokollet härom skall tillställas finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande av förslag till rikstat för budgetåret 1934/1935.

Ur protokollet:

*Gösta Tidelius.*

## Utgifter för kapitalökning.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför  
Hans Maj:st Konungen i statsrådet å Stockholms  
slott den 3 januari 1934.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden  
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO,  
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vennerström anmäler nedan  
angivna, under försvarsdepartementets handläggning hörande ärenden an-  
gående utgifter för kapitalökning under budgetåret 1934/1935 och yttrar  
därvid följande.

### FONDEN FÖR FÖRLAG TILL STATSVERKET.

#### Statsbeställningar.

[1.] I skrivelse den 21 juni 1933 (nr 356) anmälde riksdagen, under återopande  
av innehållet i särskilda utskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 17,  
bland annat, att riksdagen för budgetåret 1933/1934 anvisat, med beteck-  
ning reservationsanslag att utgå i överensstämmelse med vad utskottet i sitt  
berörda utlåtande förordat, till statsbeställningar ett anslag av 10,700,000  
kronor. Sedermera meddelade riksdagen i skrivelse den 27 juni 1933 (nr 374)  
sitt beslut i fråga om redovisningen i riksstaten för budgetåret 1933/1934  
av vissa anslag för offentliga arbeten m. m. samt anmälde därvid, bland  
annat, att nyssnämnda reservationsanslag av 10,700,000 kronor skulle i riks-  
staten för sagda budgetår uppföras bland »Utgifter för kapitalökning, Fonden  
för förlag till statsverket,» under rubriken »Anslag till allmänna arbeten».

Till belysande av ändamålet med förevarande anslag till statsbeställningar  
återgivas i det följande vissa delar av vad särskilda utskottet i sitt av riks-  
dagen återopade utlåtande nr 17 (sid. 57—59) i detta hänseende anförde:

Till en början vill utskottet till behandling upptaga de — — — — —  
framställda yrkandena om anslag till flottans ersättningsbyggnad.

Såsom närmare framgår av punkt 88 i 1933 års fjärde huvudtitel föreligger  
för närvarande ett av de marina myndigheterna utarbetat program  
för fortsatt ersättningsbyggnad, innefattande 1 pansarskepp, 2 jagare, 4 ve-  
dettbåtar av mindre typ samt 4 undervattensbåtar, därav 3 av modifierad  
typ A och 1 av modifierad typ B. Kostnaderna för dessa fartyg hava av  
marinmyndigheterna i förslag av den 26 november 1932 beräknats på följande  
sätt: pansarskeppet 27,200,000 kronor, en var av jagarna 6,800,000

kronor, en var av vedettbåtarna 945,000 kronor, en var av undervattensbåtarna av typ A 3,680,000 kronor och undervattensbåten av typ B 3,780,000 kronor eller tillhopa för samtliga fartyg 59,400,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag i ämnet, vilket redan av riksdagen godtagits, innebär, att för budgetåret 1933/1934 skulle anvisas ett extra reservationsanslag av 3,624,000 kronor. Av detta belopp har 1,700,000 kronor avsetts för arbeten, som ingå i första byggnadsskedet av programmet för flottans ersättningsbyggnad, under det att återstoden, 1,924,000 kronor, avsetts för påbörjande av en i programmet för det senare byggnadsskedet ingående jagare.

Utskottet har funnit sig böra förorda, att — utöver redan av riksdagen för budgetåret 1933/1934 för ändamålet anvisade medel — ytterligare medel ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för fullföljande av flottans ersättningsbyggnad, varigenom arbetstillfällen i stor utsträckning kunna beredas inom skeppsbyggnads- och med densamma samverkande industrier.

Utskottet tillstyrker, att för nästkommande budgetår ett belopp av 7,000,000 kronor beräknas för ändamålet. Vid avvägning av byggnadsprogrammet torde särskild hänsyn böra tagas till angelägenheten av att under budgetåret bereda arbetstillfällen i så stor utsträckning som möjligt inom ramen för anslaget. Utskottet förordar därför, att arbeten påbörjas med — förutom den med Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag avsedda jagaren — ytterligare en jagare ävensom en undervattensbåt av B-typ och en undervattensbåt av A-typ. Rörande fortsättningen av dessa arbeten efter utgången av budgetåret 1933/1934 och finansieringen av desamma torde det ankomma på Kungl. Maj:t att till nästa års riksdag göra framställning.

Ovanberörda av utskottet tillstyrkta belopp av 7,000,000 kronor bör utgå av det av utskottet tillstyrkta anslaget till statsbeställningar å 10,700,000 kronor.

Beträffande användningen av återstående 3,700,000 kronor av nyssberörda anslag vill utskottet framhålla följande.

I motionerna — — — — — hava framställts yrkanden om anslag till byggnad av oljecisterner till flottan, till permanent flygfältsbelysning å flygtruppförbandens förläggningssorter, till tillverkning av lavetter för fältartilleriet, till anskaffande av bandtraktorer för artilleriets behov, till tillverkning av gasmasker samt till underhållsarbeten rörande lantförsvarets byggnader m. m.

Vidare föreliggå åtskilliga förslag från vederbörande myndigheter rörande anslag till militära ändamål, vilkas tillgodoseende kan betecknas som ungefärligen lika önskvärt som de nu omförmälda men som icke på samma sätt blivit underställda riksdagens prövning.

Det har icke för utskottet varit möjligt att verkställa en avvägning av angelägenhetsgraden dels mellan de sålunda motionsvis framförda anslagsyrkandena inbördes, dels mellan dessa anslagskrav och andra önskemål.

Utskottet utgår emellertid från att Kungl. Maj:t — när fråga blir om dispositionen av det återstående beloppet, 3,700,000 kronor, av anslaget till statsbeställningar — kommer att taga jämväl ovanberörda anslagsbehov under omprövning.

Avgörande för prövningen av vilka ändamål, som här lämpligen kunna komma i fråga, bör särskilt vara dels angelägenhetsgraden, dels önskvärheten av att arbetstillfällen i så stor utsträckning som möjligt beredas inom olika verksamhetsgrenar — särskilt sådana, där brist på arbetstillfällen för närvarande råder — inom skilda delar av landet. Vidare torde böra beaktas, att arbetena kunna igångsättas med minsta möjliga tidsutdräkt ävensom att främst sådana arbeten utväljas, som kunna antagas under alla omständigheter hava måst komma till utförande inom en nära framtid.

Enligt av Kungl. Maj:t fattade särskilda beslut har ifrågavarande anslagssumma, 10,700,000 kronor, ställts till vederbörande myndigheters disposition, vilka bemyndigats att, på rekvisition, i mån av behov i riksgäldskontoret lyfta det envar av dem anvisade beloppet. Den närmare användningen av anslagssumman framgår av efterföljande redogörelse.

Genom *brev den 14 juli 1933* har till marinförvaltningens förfogande ställts den för fullföljande av flottans ersättningsbyggnad avsedda delen av anslaget eller 7,000,000 kronor. Genom samma brev har Kungl. Maj:t, bland annat, bemyndigat marinförvaltningen att vidtaga erforderliga åtgärder för byggnadet, i huvudsaklig överensstämmelse med fastställda ritningar, av den i särskilda utskottets omförmälda utlåtande nämnda jagaren och undervattensbåten av B-typ. Beträffande den i samma utlåtande angivna undervattensbåten av A-typ har Kungl. Maj:t genom brev den 12 oktober 1933 lämnat marinförvaltningen motsvarande bemyndigande.

Genom *brev den 21 juli 1933* har åt flygstyrelsen uppdragits att gå i författning om anskaffning för en beräknad kostnad av högst 380,000 kronor av radiomateriel för flygvapnets räkning.

Genom *brev den 7 september 1933* har uppdragits åt marinförvaltningen att vidtaga erforderliga åtgärder för ombyggnad av maskinanläggningen på minkryssaren Clas Fleming, avseende att kraftöverföring från dieselmotorer till propellrar skall ske medelst varmluftsdrivet propellermaskineri. Totalkostnaden för ändamålet har beräknats till 954,300 kronor, varav högst 600,000 kronor bestämts skola bestridas av innevarande budgetårs anslag till statsbeställningar.

Genom *brev den 29 september 1933* har uppdragits åt följande myndigheter att gå i författning om anskaffning av nedan angiven materiel, nämligen

arméförvaltningens artilleridepartement: granatkastarmateriel för högst 641,700 kronor, lavetter för 7 cm. kanoner för högst 1,410,000 kronor och gasmasker för högst 175,000 kronor;

arméförvaltningens fortifikationsdepartement: tung krigsbromateriel för högst 75,000 kronor och radiomateriel för högst 40,000 kronor; samt

väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: muddermateriel för styrelsens hamnavdelning för högst 178,300 kronor.

Genom *brev den 27 oktober 1933* har till fysiska institutionens vid Uppsala universitet förfogande ställts ett belopp av 40,000 kronor för anskaffande av maskiner och verktyg samt elektrisk materiel för institutionen.

Genom *brev den 10 november 1933* har uppdragits åt följande myndigheter att gå i författning om anskaffning av nedan angiven materiel, nämligen

arméförvaltningens fortifikationsdepartement: 11 stycken chifferingsapparater m/29 jämte tillbehör för 12,000 kronor; samt

flygstyrelsen: reservdelar till flygplan för 130,000 kronor;

varjämte genom sistnämnda brev till institutets för högspänningsforskning vid Uppsala universitet förfogande ställts 18,000 kronor för anskaffande av verktygsmaskiner, rörliga fältstationer samt elektrisk materiel.

För beredande av arbetstillfällen för svensk industri bör ett särskilt an-

slag till statsbeställningar anvisas å riksstaten även för budgetåret 1934/1935. Detta anslag förutsättes, liksom motsvarande anslag för innevarande budgetår, skola utgå av lånemedel och upptagas under rubriken »Fonden för förslag till statsverket». Beträffande anslagets storlek får jag framhålla följande.

Till fullföljande under nästa budgetår av den beslutade ersättningsbyggnaden för flottan, i vad avser ovan omförmälda jagare och tvenne undervattensbåtar, erfordras, i enlighet med av marinförvaltningen verkställd beräkning, sammanlagt 4,077,000 kronor, varav för jagaren avses 1,470,000 kronor, för undervattensbåten av B-typ 1,487,500 kronor och för undervattensbåten av A-typ 1,119,500 kronor. Vidare kräves för fullbordande av ombyggnaden av maskinanläggningen på minkryssaren Clas Fleming skillnaden mellan den härför beräknade totalkostnaden å 954,300 kronor och anvisningen å 600,000 kronor för detta ändamål, d. v. s. ett belopp av 354,300 kronor.

Vederbörande militära myndigheter hava under hand anmodats att lämna uppgift angående föreliggande materielbehov att lämpligen kunna tillgodoses genom statsbeställningar hos industrien. Enligt dessa uppgifter — för vilkas innehåll i detalj jag ej anser mig här böra närmare redogöra — beräknas de önskvärda materielanskaffningarna betinga följande kostnadsbelopp nämligen: i fråga om *armén* nära 15,000,000 kronor, i fråga om *marinen* — utöver medelsbehovet till fullföljande av ovan berörda ersättningsbyggnad för flottan och ombyggnaden av maskinanläggningen på minkryssaren Clas Fleming — cirka 13,000,000 kronor och i fråga om *flygvapnet* — varvid endast avses sådana behov, för vilkas tillgodoseende medel böra anvisas för nästa budgetår — nära 8,000,000 kronor.

Det av mig ifrågasatta anslaget till statsbeställningar synes böra bestämmas till 10,000,000 kronor. Härav avses en summa av  $(4,077,000 + 354,300 =)$  4,431,300 kronor till bestridande av kostnaderna för den ersättningsbyggnad för flottan samt ombyggnad av maskinanläggningen på minkryssaren Clas Fleming, varom ovan sägs. Rörande användningen av återstoden av det avsedda anslaget synes ett ställningstagande härutinnan ej nu lämpligen böra ske. Det torde få bero på Kungl. Maj:t att framdeles, efter det närmare utredning förebragts i avseende på angelägenhetsgraden av de olika materielanskaffningar, som kunna tänkas böra ske, besluta om dispositionen utav den återstående delen av anslaget. Därvid kommer hänsyn givetvis att tagas till att syftet med dessa statsbeställningar ernås, liksom ock att beaktas, att främst sådana arbeten beslutas, som kunna antagas under alla omständigheter hava måst komma till utförande inom en nära framtid. På grund av att anvisningen för flottans ersättningsbyggnad för nästa budgetår med nära tre miljoner kronor understiger det härför avsedda beloppet av innevarande budgetårs anslag till statsbeställningar, torde det bliva möjligt att i avsevärt ökad omfattning tillgodose civila myndigheters och institutioners behov av materielanskaffningar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *statsbeställningar* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor.

### Modernisering av vissa marinrättningar vid marinen.

[2.] I enlighet med beslut av Kungl. Maj:t den 22 september 1933 pågår för närvarande utredning inom marinförvaltningen rörande utspisningsförhållandena vid marinen. Ämbetsverket har anmält, att det blivande förslaget i ämnet förutsatte, att vissa marinrättningar vid marinen komme att underkastas modernisering.

Det är min avsikt att framdeles, sedan utredningen slutförts, föreslå avlåtande av proposition till 1934 års riksdag, i syfte att de medel — approximativt uppskattade till 250,000 kronor — vilka för nästkommande budgetår erfordras för moderniseringsarbetenas påbörjande, måtte ställas till förfogande. Det behöfliga anslagsbeloppet bör utgå av lånemedel och upptagas under rubriken »Fonden för förlag till statsverket».

Jag får alltså nu hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på den särskilda proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, för *modernisering av vissa marinrättningar vid marinen* för budgetåret 1934/1935 beräkna ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

### Nya byggnader för Stockholms tygstation m. m.

[3.] I statsverkspropositionen till 1929 års riksdag gjorde Kungl. Maj:t framställning om beredande av medel till bestridande av kostnader för nya byggnader för Stockholms tygstation m. m. På sätt framgår av dåvarande departementschefens yttrande till det vid statsverkspropositionen (rubriken »Utgifter för kapitalökning») fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 21 december 1928, avsågos nya byggnader för tygstationen att uppföras å Järvafältet i stället för de dittillsvarande förrådsbyggnaderna å Ladugårdsgärdet och vid Hundudden å Norra Djurgården. De med förrådsanläggningarnas förflyttning till Järvafältet sammanhängande kostnaderna beräknades till 840,000 kronor. I fråga om sättet för kostnadernas bestridande yttrade föredraganden, att en summa av 200,000 kronor syntes böra gäldas av influtna köpeskillingar för tomter å Norra Djurgården, samt att det härutöver erforderliga beloppet, 640,000 kronor, borde utgå av lånemedel för att framdeles täckas av inflytande markförsäljningsmedel för tomter å Norra Djurgården. Av sistnämnda belopp behövde emellertid endast 200,000 kronor anvisas för budgetåret 1929/1930, och borde dessa medel därvid å riksstaten upptagas bland utgifter för kapitalökning under rubriken »Fonden för förlag till statsverket». I enlighet med föredragandens i anslutning härtill gjorda hemställan föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att dels till bestridande av kostnader för nya byggnader för Stockholms tygstation m. m. å riksstaten för budgetåret 1929/1930 under rubriken »Fonden för förlag till statsverket» anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor, dels medgiva, att för samma ändamål finge tagas i anspråk 200,000 kronor av influtna köpeskillingar för tomter å

Norra Djurgården. Enligt skrivelse den 1 juni 1929 (nr 262) biföll riksdagen den av Kungl. Maj:t i ämnet gjorda framställningen.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1930 års statsverksproposition (rubriken »Utgifter för kapitalökning») gjorda framställning om ytterligare anslag till bestridande av kostnader för ifrågavarande nybyggnadsföretag, anvisade nämnda års riksdag (skrivelse nr 354) å riksstaten för budgetåret 1930/1931 under rubriken »Fonden för förlag till statsverket» ett reservationsanslag av 440,000 kronor för ändamålet; och enligt riksdagens i skrivelse den 12 juni 1930 (nr 401) anmälda beslut skulle detta anslag bestridas av lånemedel.

I anledning av Kungl. Maj:ts åt arméförvaltningens artilleri- och fortifikationsdepartement den 14 juni 1929 givna uppdrag att till Kungl. Maj:t inkomma med utav ritningar och fullständiga kostnadsberäkningar åtföljt förslag i avseende å förflyttningen av Stockholms tygstation, överlämnade departementen med skrivelse den 7 juni 1930 sålunda infortrat förslag i ämnet. Kungl. Maj:t — som därförinnan, den 7 februari 1930, lämnat medgivande till att vissa byggnadsarbeten för den nya tygstationen finge igångsättas samt ställt medel till förfogande för detta ändamål av den summa, som avsetts att utgå av influtna köpeskillingar för tomter å Norra Djurgården — bemyndigade genom brev den 11 juli 1930 fortifikationsdepartementet att, såvitt då vore i fråga, gå i författning om uppförande å avsett område av nya byggnader för tygstationen samt utförande av i samband därmed stående anordningar i huvudsaklig överensstämmelse med det ingivna förslaget. Beträffande dispositionen av de utav riksdagen å riksstaten för budgetåren 1929/1930 och 1930/1931 anvisade reservationsanslagen av 200,000 kronor, respektive 440,000 kronor, bemyndigade Kungl. Maj:t genom sistberörda brev fortifikationsdepartementet att, på rekvisition, i mån av behov i riksgäldskontoret lyfta ifrågavarande belopp, tillhopa 640,000 kronor.

Sedan arméförvaltningen, med åberopande av kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 209) med vissa bestämmelser angående äldre reservationsanslag, hos Kungl. Maj:t hemställt, att de i ämbetsverkets liksom i riksgäldskontorets huvudbok den 30 juni 1933 bokförda behållningarna å det under rubriken »Utgifter för kapitalökning. VI: Fonden för förlag till statsverket» uppförda anslaget till »Nya byggnader för Stockholms tygstation m. m. 1930/1931 : I» finge för angivna ändamål användas ytterligare under budgetåret 1933/1934, lämnade Kungl. Maj:t genom brev den 30 juni 1933 bifall härtill. Härefter har arméförvaltningen i skrivelse den 14 december 1933, med förmälan att det på grund av rådande byggnadskonflikt numera vore omöjligt att före den 1 juli 1934 färdigställa de avsedda nya byggnaderna för tygstationen, gjort framställning med avseende å dispositionen av de härför anvisade anslagsmedlen även under budgetåret 1934/1935.

Enligt grunderna för bestämmelserna i förenämnda kungörelse angående äldre reservationsanslag må nu avhandlade, senast å riksstaten för budgetåret 1930/1931 uppförda anslag till nya byggnader för Stockholms tygstation m. m. ej disponeras för ändamålet efter utgången av innevarande

budgetår. För genomförande av det beslutade byggnadsföretaget erforderliga medel — utöver härtill avsett belopp å 200,000 kronor, som bestämts skola gäldas av tillgängliga köpeskillingar för tomter å Norra Djurgården — böra därför ånyo äskas av riksdagen att utgå av lånemedel. Det upplånade beloppet bör i sinom tid täckas av köpeskillingar för försålda tomter å Norra Djurgården.

Kostnaderna för de hittills utförda byggnads- m. fl. arbetena, enligt ställningen den 30 november 1933, utgöra 292,855 kronor 51 öre, varav 200,000 kronor betalats av nyss omförmälda köpeskillingsmedel. Det erforderliga anslagsbehovet, ursprungligen 640,000 kronor, skulle sålunda numera utgöra 547,144 kronor 49 öre. Enligt vad arméförvaltningen meddelat, betinga redan kontrakterade arbeten en kostnadssumma av 399,496 kronor.

Vid en inom fortifikationsdepartementet verkställd översyn av kostnads-kalkylerna har det för byggnadsföretaget beräknade totalbeloppet befunnits vara till fyllest. En del jämkningar avseende detaljposter hava emellertid ansetts böra vidtagas; förslagen härutinnan hava ej givit mig anledning till någon erinran.

Det anslag, som torde äskas av 1934 års riksdag, synes således böra bestämmas till, i runt tal, 547,000 kronor och upptagas under rubriken »Fonden för förslag till statsverket». Därest emellertid genom biläggande av pågående byggnadskonflikt arbetena ånyo kunna upptagas under innevarande budgetår och ytterligare medel å hittills beviljat anslag komma att disponeras för ändamålet, inträder en motsvarande nedsättning i anslagsbehovet för budgetåret 1934/1935.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *nya byggnader för Stockholms tygstation m. m.* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 547,000 kronor.

Vad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att utdrag av detta protokoll skall tillställas finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande av förslag till riksstat för budgetåret 1934/1935.

Ur protokollet:

*Georg Z. Topelius.*

---

## Bilaga 3.

## Utgifter för kapitalökning.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför  
Hans Maj:st Konungen i statsrådet å Stockholms  
slott den 3 januari 1934.*

## Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden  
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO,  
ENGBERG, EKMÄN, SKÖLD.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller anmäler nedan angivna, under socialdepartementets handläggning hörande ärenden angående utgifter för kapitalökning under budgetåret 1934/1935 och yttrar därvid följande.

## Statens utlåningsfonder.

[1.] **Fonden för låneunderstöd.** Under hänvisning till vad jag under femte huvudtiteln anfört vid anmälan av fråga om anslag till bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter får jag förorda, att, i avbidan på blivande proposition i ämnet, i riksstatsförslaget beräknas medel för utlämnande av lån för anordnande av erkända alkoholistanstalter till ett belopp av 150,000 kronor.

Vid behandlingen av anslaget till skyddsuppfostran omnämnde jag, att inom socialdepartementet för närvarande förberedes framläggande av förslag till ändrad lagstiftning rörande samhällets barnavård och ungdomsvård m. m., avseende i främsta rummet förändrad behandling av ungdom i åldern 18—21 år. Ett genomförande av denna lagstiftning nödvändiggör anordnandet av skyddshem för vanartad ungdom i nämnda ålder. Preliminära förslag föreligga angående anordnandet av två dylika hem, ett för flickor och ett för ynglingar. Medan hemmet för flickor synes kunna komma till stånd utan att särskilt statsanslag därför behöver äskas, lär det bliva nödvändigt att av statsmedel lämna ett lån å 30,000 kronor för anordnandet av hemmet för ynglingar. Fördenskull torde, i avbidan på proposition i ämnet, medel böra i riksstatsförslaget beräknas för beredande av dylikt lån till nämnda belopp.

De sålunda ifrågasatta lånen böra redovisas å fonden för låneunderstöd. Fördenskull bör bland utgifter för kapitalökning under rubriken statens utlåningsfonder beräknas ett reservationsanslag å 180,000 kronor såsom kapitalökning för fonden för låneunderstöd.

Under återopande av det anförda hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på blivande propositioner, till kapitalökning å fonden för låneunderstöd för budgetåret 1934/1935 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 180,000.

### Fonden för förlag till statsverket.

[2.] **Statliga och statskommunala reservarbeten.** Vid behandling förut denna dag av frågan om anslag för nästa budgetår till bekämpande av arbetslösheten (V p. 9) har jag anmält, att statens arbetslöshetskommission i skrivelse den 15 december 1933 preliminärt uppskattat behovet av medel till statliga och statskommunala reservarbeten för nästa budgetår till 48,000,000 kronor. Därvid har jag tillika anfört, att jag i nuvarande läge funne tillräckliga skäl icke föreligga till någon annan uppskattning av medelsbehovet.

Arbetslöshetskommissionens omförmälda skrivelse torde få som bilaga fogas vid denna punkt i statsrådsprotokollet.

Under återopande av vad sålunda och i övrigt anförts vid behandlingen av nyssnämnda anslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som må varda riksdagen förelagd, till *statliga och statskommunala reservarbeten* för budgetåret 1934/1935 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 48,000,000.

[3.] **Statliga beredskapsarbeten.** Bland de anslag, som 1933 års riksdag under utgifter för kapitalökning IV. Fonden för förlag till statsverket anvisade i väsentligen arbetslöshetslindrande syfte, voro, förutom anslag till vissa särskilda byggnadsarbeten och till statliga och statskommunala reservarbeten, följande anslag till arbeten under socialdepartementet, nämligen

|                                                                          |       |     |                 |
|--------------------------------------------------------------------------|-------|-----|-----------------|
| statliga beredskapsarbeten, reservationsanslag                           | ..... | 3   | miljoner kronor |
| kommunala beredskapsarbeten, »                                           | ..... | 8.5 | » »             |
| främjande av bostadsbyggande, »                                          | ..... | 15  | » »             |
| lån till främjande av enskild företagsamhet, reservationsanslag          | ..... | 10  | » »             |
| subventioner till främjande av enskild företagsamhet, reservationsanslag | ..... | 3.5 | » »             |

I enahanda syfte synas medel för i huvudsak motsvarande ändamål böra beräknas jämväl för nästkommande budgetår. Sålunda torde i nästa års rikstat böra upptagas anslag till statliga beredskapsarbeten, kommunala beredskapsarbeten, främjande av bostadsbyggande och lån till främjande av enskild företagsamhet.

Vad däremot angår subventioner till främjande av enskild företagsamhet har erfarenheten under den hittills gångna delen av budgetåret utvisat, att dylika

subventioner ansetts böra ifrågakomma endast i så pass obetydlig omfattning, att det redan beviljade anslaget torde kunna vara tillfyllest jämväl under nästa budgetår, detta även om jag förutsätter, att — såsom jag har för avsikt att föreslå — direktiven för dess användande något utvidgas i syfte att möjliggöra understödjande av vissa former av enskild företagsamhet, som synas vara förtjänta därav.

I stället synas mig medel böra beräknas för ett nytt ändamål. Enligt av Kungl. Maj:t meddelat bemyndigande har jag tillkallat sakkunniga för utredning rörande omfattningen och beskaffenheten av städernas och stadslignande samhällens slumbostadsbestånd ävensom rörande åtgärder, ägnade att undanröja missförhållanden i sådant hänseende. Det är min förhoppning, att dessa sakkunniga skola kunna framlägga preliminära förslag i utredningens syfte inom en jämförelsevis kort tid. Enär avsikten är att förelägga 1934 års riksdag dylika förslag, därest de efter prövning synas komma att tjäna sitt syfte, torde medel för detta ändamål nu böra beräknas. Då sålunda ifrågasatta åtgärder torde böra ingå såsom ett led i ett arbetsanskaffningsprogram, torde det erforderliga anslaget böra uppföras i nu förevarande sammanhang.

Vad härefter angår de belopp, med vilka nu omförmälda anslag böra upptagas, är det ännu icke möjligt att därutinnan framlägga någon närmare beräkning. Bland annat torde böra avvaktas något längre tids erfarenhet av verkningarna av innevarande budgetårs anslag med avseende å arbetslöshetens motverkande. Rapporter härutinnan inkomma kontinuerligt till socialdepartementet, men det är ännu icke möjligt att på grundval av dessa rapporter framlägga en mera uttömmande redogörelse i förevarande avseende. Tills vidare synes mig medelsbehovet böra uppskattas för *statliga beredskapsarbeten* till 5,000,000 kronor, för *kommunala beredskapsarbeten* till 10,000,000 kronor samt för *lån till främjande av enskild företagsamhet* till 5,000,000 kronor. Av budgetära hänsyn torde medlen till kommunala beredskapsarbeten böra uppdelas på två anslag, det ena avsett för bestridande av statsbidrag utan återbetalningsskyldighet och det andra avsett att användas för lån till kommuner, som anordna arbeten av ifrågavarande slag.

Beträffande anslaget till *främjande av bostadsbyggande* har statens egnahemsstyrelse, som har att såsom central myndighet handlägga ärenden rörande förbättringsbidrag och nybyggnadslån å landsbygden — ett ändamål för vilket av årets anslag i första hand beräknats ett belopp av 10,000,000 kronor — jämte det egnahemsstyrelsen i skrivelse den 9 december 1933 hemställt om anvisande å tilläggsstat för budgetåret 1933/1934 av 10,000,000 kronor, i framställning den 22 december 1933 hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett belopp av samma storlek för motsvarande ändamål. Till frågan om tilläggsanslag för innevarande budgetår torde jag få återkomma vid ett senare tillfälle. Beträffande anslaget för nästa budgetår anser jag i enlighet med egnahemsstyrelsens uppfattning, att för närvarande bör härtill beräknas 10,000,000 kronor. Vad angår det belopp om 5,000,000 kronor, som av årets anslag närmast avsetts för främjande av bostadsbyggande i städer genom lämnande av s. k. tertiärkredit, har detsamma som bekant hittills icke kommit

till användning med hänsyn till byggnadskonflikten. Vid sådant förhållande har jag ansett anledning för närvarande saknas att beräkna ytterligare medel för ändamålet. Anslaget till främjande av bostadsbyggande torde följaktligen för närvarande böra beräknas till 10,000,000 kronor.

Vad angår det ifrågasatta nya anslaget till *förbättring av slumbostadsbeståndet* anser jag, efter samråd med de sakkunniga, att för detsamma bör tills vidare beräknas ett belopp av 3,000,000 kronor.

Vid det tillfälle, då jag återkommer med slutlig framställning rörande här omförmälda anslag, torde jag även få framlägga redogörelse för hur anslagen för innevarande år kommit till användning ävensom för den uppskattning rörande effekten i fråga om arbetslösheten, som med ledning av då vunna erfarenheter kan göras. Rörande anslagen till kommunala beredskapsarbeten, främjande av bostadsbyggande, lån till främjande av enskild företagsamhet samt förbättring av slumbostadsbeståndet gör jag framställning i det följande. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition, som må varda riksdagen förelagd, till *statliga beredskapsarbeten* för budgetåret 1934/1935 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 5,000,000.

[4.] **Bidrag till kommunala beredskapsarbeten.** Under återopande av vad jag anfört under nästföregående punkt, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som må varda riksdagen förelagd, till *bidrag till kommunala beredskapsarbeten* för budgetåret 1934/1935 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 5,000,000.

[5.] **Främjande av bostadsbyggande.** Med hänvisning till vad jag i det föregående, p. 3, anfört i samband med behandlingen av frågan om anslag till statliga beredskapsarbeten, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som må varda riksdagen förelagd, till *främjande av bostadsbyggande* för budgetåret 1934/1935 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 10,000,000.

[6.] **Förbättring av slumbostadsbeståndet.** Med återopande av vad jag anfört under p. 3, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som må varda riksdagen förelagd, till *förbättring av slumbostadsbeståndet* för budgetåret 1934/1935 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 3,000,000.

[7.] **Utvidgning av tvångsarbetsanstalten i Landskrona m. m.** (reservationsanslag).

År 1929 framlade byggnadsstyrelsen och styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona gemensamt en plan för ett rationellt ordnande av förläggningsförhållandena vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona samt för utförande av övriga önskvärda ändringsarbeten därstädes. Planen innehöll tre olika huvudförslag, betecknade alternativ I, II och III. För genomförande i huvudsak av det med alternativ III betecknade förslaget hava 1930, 1931 och 1933 års riksdagar anvisat tillhopa 215,000 kronor. Beträffande den närmare innebörden av planen torde jag få hänvisa till propositionen nr 211 till 1930 års riksdag.

I det följande komma samma beteckningar å anstaltsbyggnaderna att användas som i omförmälda proposition, och avses med 1929 års plan det i planen ingående alternativet III.

För fullföljande i viss mån av nämnda plan, om ock med betydande jämkningar, har *anstaltsstyrelsen* i skrivelse den 29 augusti 1933 hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett anslag å 251,000 kronor, avsett för reparation och ombyggnad av byggnaden nr 8, för ombyggnad av byggnaden nr 9, för reparation och ombyggnad av byggnaden nr 13, för utvidgning av värmecentral vid anstalten, för anordnande av källare till byggnaden nr 5, för ombyggnad av huvudbyggnaden å den till anstalten hörande egendomen Hildero samt för ritningar, kontroll, arbetsledning, administration och oförutsedda utgifter.

Över anstaltsstyrelsens framställning hava utlåtanden avgivits dels den 28 september 1933 av *byggnadsstyrelsen*, efter hörande av *riksantikvarien*, dels ock den 21 oktober 1933 av *socialstyrelsen*, som emellertid yttrat sig närmare allenast om förslaget till ombyggnad av huvudbyggnaden å Hildero.

Rörande de olika arbetena m. m. må följande redogörelse lämnas.

Byggnaden nr 8 disponeras såsom bostad åt uppsyningsmannen vid anstalten. I 1929 års plan upptogs beträffande denna byggnad dels byggnadsarbeten för isolering mot fukt, ny värmeledning och sanitära installationer samt vissa byggnadsarbeten i samband med nämnda ledningsarbeten för en kostnad av 7,300 kronor, dels ock uppförande av ny källare för pannrum och ny skorsten för ett belopp av 5,000 kronor.

*Anstaltsstyrelsen* framhåller nu, att då uppsyningsmannens bostad vore synnerligen fuktig, det vore ett trängande önskemål, att åtgärder vidtoges för fuktens utestängande. Styrelsen anför vidare, att någon särskild värmecentral för byggnaden icke borde anordnas, enär värme borde tillföras byggnaden från panncentralen i anstaltens nya tvättinrättning. Härjämte föreslår styrelsen, att byggnaden förses med en matkällare i stället för värmeledningskällare och att förstärkning av byggnadens grund verkställes. Kostnaderna för de sålunda föreslagna arbetena har styrelsen beräknat till 17,910 kronor.

*Byggnadsstyrelsen* tillstyrker de begärda arbetena med undantag av grundförstärkningsarbetena, vilka vid verkställd besiktning å byggnaden befunnits obehövliga. Då kostnaderna för sistberörda arbeten kunde uppskattas till 2,000 kronor, har byggnadsstyrelsen beräknat utgifterna för de återstående arbetena till 15,910 kronor.

I byggnaden nr 9 äro inrymda bostäder för vissa kvinnliga befattningshavare. Enligt 1929 års plan skulle ett belopp av 7,300 kronor användas för uppförande av en flygelbyggnad till denna byggnad. Vidare borde enligt planen ett belopp av 23,600 kronor användas för utförande av isoleringsarbeten mot fukt, för nya bjälklag och golv, för ny värmeledning och sanitära installationer samt för anläggande av ny källare för pannrum och ny skorsten.

*Anstaltsstyrelsen* framhåller, att även i denna byggnad bostäderna vore synnerligen fuktiga och att det därför länge varit ett önskemål, att åtgärder här emot vidtoges. Vidare meddelar styrelsen, att den i planen ingående flygelbyggnaden redan kommit till utförande. Enligt styrelsens mening borde även för byggnaden nr 9 erforderlig värme tagas från tvättinrättningen och i stället för källare med pannrum inredas en matkällare. Slutligen anser styrelsen medel erforderliga för grundförbättringsarbeten samt för omläggning av byggnadens yttertak. Den sammanlagda kostnaden för de ifrågakvarande arbetena uppskattar styrelsen till 34,850 kronor. Med hänsyn till byggnadens synnerligen bristfälliga beskaffenhet ifrågasätter styrelsen emellertid lämpligheten av att på angivet sätt ombygga byggnaden och föreslår i stället uppförande av en helt ny byggnad, vilken då borde dels i det yttre erhålla samma utseende som den nuvarande äldre byggnaden dels ock i övrigt anordnas på i huvudsak samma sätt som i ombyggnadsförslaget planerats med avseende å sistnämnda byggnad. Kostnaden för nybyggnaden har beräknats till 54,110 kronor.

*Riksantikvarien* har anført, att han, därest en genom byggnadsstyrelsen verkställd byggnadsteknisk undersökning skulle komma att ådagalägga, att ett uppförande av ny byggnad med hänsyn till den nuvarande byggnadens dåliga tillstånd vore oundgängligen nödvändigt, icke ur kulturhistorisk synpunkt ville avstyrka en dylik åtgärd under förutsättning, att den nya byggnaden med avseende å exteriören så nära som möjligt anslöte sig till den nuvarande anläggningen. Riksantikvarien har därvid understrukt, att sockeln till en eventuell nybyggnad såvitt möjligt icke borde få höja sig mera över den omgivande marknivån än som vore fallet med sockeln till nuvarande byggnad.

*Byggnadsstyrelsen*, som låtit verkställa besiktning av byggnaden, har därvid konstaterat, att den befinner sig i ett mycket dåligt skick, i det att korsvirket i byggnaden är så skadat av röta, att det delvis sönderfaller. Styrelsen har därför förordat, att byggnaden helt ombygges. Styrelsen framhåller, att därmed skulle vinnas den fördelen att byggnadens plananordning kunde göras mera lämplig än den nuvarande. Vid ombyggnaden borde riksantikvariens önskemål beaktas. Kostnaderna för ombyggnaden beräknar styrelsen i enlighet med anstaltsstyrelsens förslag till 54,110 kronor.

Beträffande byggnaden nr 13, vilken byggnad likaledes innehåller personalbostäder, avsåg 1929 års plan utförandet av grundisolering mot fukt, ny värmeledning, sanitära installationer, komplettering av de elektriska belysningsledningarna samt vissa byggnadsarbeten, allt för en kostnad av 26,000 kronor. I nämnda belopp ingingo då utgifterna för anordnande av ny värmeledningskällare och skorsten.

Med förmälan, att en tredjedel av denna byggnad för några år sedan ombyggdes, därvid dock av sparsamhetsskäl erforderlig grundisolering icke verkställdes, föreslår *anstaltsstyrelsen* nu utförande av grundisolering och grundförstärkningsarbeten jämte inledande av värmeledning i hela byggnaden samt ombyggnad av de återstående två tredjedelarna av byggnaden. Vidare föreslår styrelsen omläggning av byggnadens yttertak, som uppgives vara synnerligen dåligt, samt inredning av nya matkällare. Styrelsen har härvid utgått från att byggnaden icke — på sätt tidigare avsetts — skall förses med egen värmecentral utan i stället erhålla sin värme från den nya tvättinrättningen. Den sammanlagda kostnaden för de föreslagna arbetena har beräknats till 65,250 kronor.

*Riksantikvarien* har icke haft något att erinra mot den föreslagna restaureringen av byggnaden nr 13.

Vid besiktning, som *byggnadsstyrelsen* låtit verkställa, hava några sättspäckor i byggnaden icke konstaterats. Styrelsen anser därför några grundförstärkningsarbeten icke nu böra ifrågakomma. Övriga av *anstaltsstyrelsen* föreslagna åtgärder med avseende å byggnaden har byggnadsstyrelsen tillstyrkt såsom lämpliga och önskvärda. Kostnaderna för de förordade arbetena uppskattar byggnadsstyrelsen till 62,650 kronor.

Enligt det nu framlagda förslaget skulle byggnaderna nr 8, 9 och 13 förses med värme från den till tvättinrättningen hörande värmecentralen. För möjliggörande härav föreslår *anstaltsstyrelsen* en utvidgning av nämnda central för en kostnad av 6,650 kronor.

Detta förslag tillstyrkes i huvudsak av *byggnadsstyrelsen*, som dock anser, att till ifrågavarande värmecentral borde anslutas jämväl den invid tvättinrättningen belägna byggnaden nr 10. Styrelsen framhåller, att värmecentralen borde förses dels, på sätt föreslagits, med en motströmsapparat, så att värmeledningen åtminstone höst och vår kunde drivas medelst tvättinrättningens högtrycksångpannor, dels ock därutöver med en eller två för de ifrågavarande byggnaderna ensamt beräknade pannor, vilka borde utföras för magasinseledning med stenkol, så att svenska kol kunde med gott resultat komma till användning. Kostnaderna för kolpannorna samt för anslutningen av byggnaden nr 10 har styrelsen beräknat till 3,800 kronor. På grund härav har styrelsen uppskattat de sammanlagda kostnaderna för värmecentralens utvidgning till (6,650 + 3,800) 10,450 kronor.

I byggnaden nr 5 äro bland annat inrymda bostäder för några av de vid anstalten anställda lärarinnorna. Då byggnaden saknar källare eller annat rum, där mat lämpligen kan förvaras, har *anstaltsstyrelsen* föreslagit,

att i den invid byggnaden belägna vallen skulle inredas en källare, avsedd att disponeras av nämnda lärarinnor. Kostnaderna härför har styrelsen beräknat till 1,350 kronor.

*Riksantikvarien* anför, att hinder ur kulturhistorisk synpunkt icke syntes föreligga att anordna källaren på av anstaltsstyrelsen föreslaget sätt, dock att källaren borde skjutas något längre in i vallen än som avsetts eller eventuellt förses med i vallslutningens plan liggande entréluckor.

*Byggnadsstyrelsen*, som icke haft något att erinra mot den föreslagna källaren, har anslutit sig till riksantikvariens önskemål rörande sättet för arbetets utförande.

Innan jag ingår på förslaget om vissa byggnadsarbeten å egendomen *Hildero*, ber jag att i korthet få erinra om beskaffenheten av nämnda egendom och det samband, som föreligger mellan egendomen och Landskronaanstalten.

Å egendomen, som är belägen omkring 1 mil från anstalten och har en areal av omkring 15 tunnland, finnas dels ett större boningshus av sten i två våningar, dels ock en äldre byggnad, den s. k. farmen, innehållande ett mindre antal rum. Egendomen, som sedan år 1931 äges av statsverket, har under en följd av år använts såsom en filial till Landskronaanstalten. Medan farmen använts först såsom bostad åt de kvinnor, som frigivits från anstalten, samt därefter disponerats för de kvinnor, som internerats vid den till Landskrona förlagda alkoholistanstalten, användes huvudbyggnaden under åren 1918—1931 såsom förläggning för sådana kvinnor, om vilkas förbättring man vågade hysa större förhoppningar, alltså huvudsakligen de yngre och de för första gången internerade. Antalet kvinnor, som kunde inrymmas i sistnämnda byggnad, utgjorde omkring 20. Dessa erhöilo en mera individuell vård och behandling än den, som på grund av de lokala förhållandena kunnat komma de vid huvudanstalten internerade till del.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 november 1931 meddelade *anstaltsstyrelsen*, att riksdagens revisorer vid besök å anstalten under hösten 1931 dels med hänsyn till de mindre lämpliga förläggningsförhållandena i huvudbyggnaden å *Hildero* dels ock av sparsamhetsskäl ifrågasatt, huruvida icke förläggning av internerade i nämnda byggnad borde upphöra. Styrelsen anförde därefter i huvudsak följande.

Styrelsen ville med eftertryck betona, att det enligt styrelsens enhälliga mening för tvångsarbetsanstalten i Landskrona vore oundgängligen nödvändigt att åga tillgång till en förläggning av den typ, filialen *Hildero* representerade, där särskilt de yngre och för första gången av anstalten omhändertagna kvinnorna kunde — avskilda från äldre och mera förkomna tvångsarbeterskor — beredas uppfostran under jämförelsevis fria och hemliknande former.

Under senare år hade medelst av riksdagen anvisade anslag betydande ombyggnads- och förbättringsarbeten ägt rum vid huvudavdelningen av tvångsarbetsanstalten i Landskrona. Dessa arbeten, som — till den del de berörde de internerades förläggning — kommo att vara avslutade omkring den 1 januari 1932, medförde, att möjlighet till differentiering av de internerade numera förefunnnes även inom huvudavdelningen samt att förläggningarna därstädes i vissa

avseenden kunde uppvisa betydande företräden framför huvudbyggnaden å Hildero. Sistnämnda byggnad hade framför allt den olägenheten, att den saknade mindre sovrum och att därför de i densamma förlagda tvångsarbeterskorna måste tillbringa nätterna i stora gemensamma sovsalar. Anstaltsstyrelsen, som för uppnående av förbättrade förhållanden härutinnan låtit uppgöra ett förslag till omändring av byggnaden, hade för avsikt att framdeles begära anslag för erforderliga ombyggnadsarbeten. Då emellertid styrelsen med hänsyn till rådande svåra depression icke för det dåvarande ansåge sig böra hemställa om medel för dylikt ändamål, ansåge styrelsen, att det kunde ifrågasättas, huruvida icke, i avvidan på att dessa arbeten komme till stånd, förläggningen i nämnda byggnad borde upphöra och de där internerade överflyttas till någon av de fristående byggnader inom huvudanstalten, som numera därstädes finnes att tillgå. Då antalet internerade i huvudanstalten och vid Hildero sammanlagt endast föga överstege 100, medan huvudanstalten ensam hade möjlighet att omhändertaga 135 internerade, kunde en dylik överflyttning utan svårighet äga rum.

Anstaltsstyrelsen framhöll vidare, att ett upphörande med förläggningen av internerade i huvudbyggnaden å Hildero skulle för statsverket medföra besparingar, vilka sammanlagt kunde, för budgetår räknat, uppskattas till 15,000 kronor, varav större delen skulle vinnas genom indragning av befattningshavare, som voro avsedda för Hilderoavdelningen.

*Socialstyrelsen*, som yttrade sig i ämnet den 28 november 1931, underströk därvid betydelsen ur vårdsynpunkt av att Landskronaanstalten ägde tillgång till en förläggning av den friare typ, som annexet vid Hildero representerade, men ansåg sig likväl icke med hänsyn till de besparingar, som genom förslaget kunde vinnas, böra avstyrka detsamma. Styrelsen framhöll också, att betänkligheterna mot förslaget i någon mån minskades av den omständigheten, att beläggningen vid anstalten vore relativt låg.

Den 11 december 1931 meddelade *Kungl. Maj:t* beslut i förevarande fråga. *Kungl. Maj:t* föreskrev därvid, att den verksamhet, som dittills bedrivits vid Hildero, skulle provisoriskt nedläggas med utgången av december månad 1931 eller så snart därefter, som med hänsyn till pågående ombyggnadsarbeten vid anstaltens huvudavdelning kunde ske, samt att i följd därav förläggningen av internerade i huvudbyggnaden å Hildero skulle vid sålunda avsedd tidpunkt upphöra, varjämte de till berörda byggnad förlagda tvångsarbeterskorna skulle före angivna tidpunkt överflyttas till lämplig byggnad inom anstaltens huvudavdelning, där de borde beredas så stor avskildhet som möjligt från övriga internerade.

Samtidigt meddelade *Kungl. Maj:t* beslut av innebörd, att anstaltens extraordinarie personal skulle minskas med en assistent och fyra första vaktfruar.

För omförmälda framställning av anstaltsstyrelsen och därav föranledda åtgärder lämnades en utförlig redogörelse i 1932 års statsverksproposition (V s. 122—125). I anslutning till denna redogörelse framhöll dåvarande chefen för socialdepartementet, att han för sin del ansåge en verksamhet av det slag, som avsetts med Hilderoanstalten, vara av den allra största betydelse såsom led i anstaltsarbetet och att han därför till fullo delade de principiella betänkligheter mot ett nedläggande av berörda verksamhet, vilka framförts såväl av

anstaltsstyrelsen som av socialstyrelsen. Efter ett närmare omnämnande av de skäl, vilka det oaktat föranlett honom att tillstyrka nedläggandet och vilka väsentligen sammanföll med de av anstaltsstyrelsen åberopade, påpekade departementschefen vidare, att den vidtagna anordningen vore att betrakta endast såsom ett provisorium, vilket syntes böra upphöra, så snart de byggnadsarbeten kunnat utföras, vilka erfordrades för avhjälpande av missförhållandena beträffande förläggningen i huvudbyggnaden vid Hildero.

Ifrågavarande beslut om provisoriskt nedläggande av verksamheten vid Hildero föranledde icke något uttalande från riksdagens sida.

Jag återgår nu till *anstaltsstyrelsens* skrivelse den 29 augusti 1933. Däri har styrelsen under hänvisning i huvudsak till vad styrelsen anfört i sin förut omförmälda skrivelse den 24 november 1931 framlagt förslag till ombyggnad av huvudbyggnaden vid Hildero. Enligt detta förslag skulle bland annat de stora gemensamma sovsalarna i nämnda byggnad ersättas med ett större antal sovrum, avsedda för en person. Jämväl i övrigt skulle byggnaden genomgående moderniseras och förbättras. Enligt verkställda kostnadsberäkningar skulle de föreslagna arbetena betinga en kostnad av 78,850 kronor. Anstaltsstyrelsen framhåller, att den jämförelsevis höga kostnaden vore en följd av det mycket otillfredsställande skick, vari byggnaden i många avseenden befunno sig.

*Byggnadsstyrelsen* anför beträffande denna ombyggnad, att styrelsen icke hade något att erinra mot densamma, försåvitt Kungl. Maj:t i övrigt funne förhållandena vara sådana, att ombyggnaden borde ifrågakomma.

*Socialstyrelsen* har i sitt utlåtande den 21 oktober 1933 åberopat vad styrelsen yttrat i sitt förut berörda år 1931 avgivna utlåtande beträffande Hildero. Härutöver har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Någon tendens till ökad beläggning å Landskronaanstalten hade under de senaste åren icke framträtt, om man bortsåge från alkoholisterna, vilkas antal utvisade ökning. Det oaktat framstode det fortfarande såsom ett angeläget önskemål ur vårdsynpunkt, att verksamheten vid Hildero måtte återupptagas, så snart de statsfinansiella förhållandena det medgäve. Att före återupptagandet av denna verksamhet erforderliga åtgärder vidtoges för avdelningens försättande i tillfredsställande skick och att därvid sovsalarna uppdelades i mindre sovrum syntes vara att livligt förorda.

Då styrelsen sålunda ur vårdsynpunkt principiellt tillstyrkte ombyggnaden, ville emellertid styrelsen samtidigt påpeka, dels att ett återupptagande av verksamheten vid Hildero sannolikt torde komma att föranleda vissa ökade driftkostnader, dels att styrelsen med utgångspunkt från sin erfarenhet rörande kostnaderna för anordnande av erkända alkoholistanstalter ej undgått det intrycket, att de beräknade kostnaderna för Hilderoavdelningens istandsättande vore väl höga.

För ritningar, kontroll, arbetsledning, administration och oförutsedda utgifter har *anstaltsstyrelsen* beräknat ett särskilt tilläggsbelopp av 26,894 kronor, motsvarande 12 procent av de för de föreslagna arbetena beräknade byggnadskostnaderna å tillhoppa 224,120 kronor. De totala byggnadsutgifterna har styrelsen i enlighet härmed uppskattat till i avrundat tal 251,000 kronor.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att *byggnadsstyrelsen* för ifrågasvarande arbeten tillstyrkt i följande förteckning angivna belopp.

| Ändamål                                           | Belopp. |
|---------------------------------------------------|---------|
| Reparation och ombyggnad av byggnaden nr 8 .....  | 15,910  |
| Total ombyggnad av byggnaden nr 9 .....           | 54,110  |
| Reparation och ombyggnad av byggnaden nr 13 ..... | 62,650  |
| Utvidgning av värmecentral .....                  | 10,450  |
| Källare till byggnaden nr 5 .....                 | 1,350   |
| Ombyggnad av huvudbyggnaden å Hildero .....       | 78,850  |
| Summa kronor                                      | 223,320 |

Å angivna slutsumma beräknar byggnadsstyrelsen för ritningar, kontroll m. m. ett tillägg av 26,680 kronor eller omkring 12 procent av slutsumman. Styrelsen har med anledning härav hemställt, att ett anslag av 250,000 kronor måtte för berörda ändamål anvisas för nästa budgetår.

Styrelsen framhåller till sist, att de nu föreslagna arbetena, därest de komma till utförande, böra med hänsyn till deras ganska betydande omfattning och i flera hänseenden speciella natur handhavas av styrelsen.

Vad till en början angår byggnaderna nr 8, 9 och 13 synes mig den bristfälliga beskaffenheten av de däri inrymda personalbostäderna starkt motivera, att åtgärder vidtagas till undanröjande av rådande brister. Det förslag, anstaltsstyrelsen i sådant hänseende framlagt, torde i huvudsak kunna följas. Jag får därför tillstyrka, att medel nu anvisas för ombyggnad av byggnaderna nr 8 och 13 i enlighet med sagda förslag, dock med uteslutande av de ifrågasatta grundförstärkningsarbetena, vilka byggnadsstyrelsen icke funnit erforderliga. Beträffande byggnaden nr 9 får jag med hänsyn till den i ämnet förebragta utredningen förorda, att nybyggnad sker i enlighet med det av anstaltsstyrelsen framlagda, mera omfattande förslaget.

Departements-  
chefen.

Även förslagen om utvidgning av värmecentralen och om anordnande av källare för byggnaden nr 5 anser jag mig böra biträda, därvid jag emellertid i fråga om sättet för värmecentralens anordnande ansluter mig till vad byggnadsstyrelsen i ämnet förordat.

Av riksantikvariens uttalande önskemål i fråga om den nya byggnaden nr 9 ävensom rörande anordnandet av källare till byggnaden nr 5 lära böra beaktas.

Vidkommande härefter förslaget till ombyggnad av huvudbyggnaden vid Hildero vill jag framhålla, att starka skäl synas mig tala för vidtagande av sådana åtgärder, att nämnda byggnad åter skall kunna tagas i bruk för det ändamål, vartill densamma ända till utgången av år 1931 varit använd. Särskilt är att märka vikten för anstalten att äga tillgång till en förläggning, där de nykomna kunna emottagas och bliva föremål för en individuell behandling under fria och hemliknande förhållanden, en behandling som ej i samma utsträckning kan åvägbringas å huvudavdelningen. Omnämnas må också, att tendensen beträffande antalet å anstalten intagna sedan någon tid är i stigande. Den 31 december 1933 utgjorde detta antal 106. Då det provi-